

בשורה גדולה ללומדי הדף היומי

"הדף היומי"

עם "אוצרות יהודים"
הפרוש החדש, הבהיר והמדויק
בשפה ברורה ובלשון קצרה.

תורה, נביאים, כתובים,
משנה, שולחן ערוך,
עמוד היומי משנה ברורה
זוהר עם תמוגם לשון הזוהר,
תהילים,
כתבי ברסלב.

פרויקט "תורה בשנה"
מהדורה מיוחדת
באותיות מאירות עגינים
מתאים ללימוד גם בסינעה.

פרשת פנחס

"ג תמוז עד י"ט תמוז

אזיזות יהודים

בתוספת "הזבל הנעל", דבר יום ביומו מרביה"ק זיע"א

"אוצרות יהודים"

הביאור המיוחד שכבש בסערה
את לומדי הדף היומי

יד ושם לעבר ה', הר"ר נחמן בן שמואל ליאני, מנמתי בדרך מצורה
י"א כסלו תשס"ח

חוברות תתכ"ז - שבת פרישת פינתם, י"ג תמוז - י"ט תמוז תשפ"ז

אוצרות יהודים

גוטמבר 5 בני ברק 5138948
טל 03-6186699 03-6186699
036186699X@gmail.com

ניתן להשיג באדי"ב:

להצטרפות - 03-6186699
ובעמדות "נדרים פלוס"

Route 17M #515 Harriman, NY 10926
P: 845.476.8899 E: oitzreyehidim@gmail.com

תוכן העינים

לחץ על התוכן הרצוי

פרשת השבוע

הדף היומי

משנה

נביאים וכתובים

משנה ברורה

שולחן ערוך

תהלים

זוהר

ליקוטי הלכות

ליקוטי מוהר"ן

שמות
הצדיקים

ספר
המידות

ספרי רבינו על פי הסדר

תיקון הכללי

ליקוטי תפילות

**אוצרות
יהודים**

השלמות

אוצרות יהודים

המטרה: הנגשת כל מכמני התורה לכל יהודי ויהודי, בכל רגע נתון, בנסיעה, בבית, בעבודה ובכל מקום.

ההספק והידיעה מעניקים סיפוק, שמחה ויכולת להמשיך להתמיד ולסיים!

נביאים כתובים - עם פירוש רש"י, מצודות דוד ומצודות ציון.

סיום בארבע שנים. בכל חוברת שבעה דפים, רק דף אחד לכל יום, וכך במשך התקופה יכול הלומד לסיים מחזור לימוד שלם מתחילה ועד הסוף, ולשוב ולהתחיל מחזור לימוד חדש.

ששה סדרי משנה - עם פירוש רבינו עובדיה מברסגורא.

סיום בשנתיים וחצי. בכל חוברת שבעה עמודים, רק עמוד אחד לכל יום, וכך גם במשנה כמו בשאר הספרים במשך התקופה יכול הלומד לסיים מחזור לימוד שלם מתחילה ועד הסוף, ולשוב ולהתחיל מחזור לימוד חדש.

שולחן ערוך - שולחן ערוך, רמ"א ובאר הגולה.

שולחן ערוך הלכות שחיבר הרב הגאון מו"ה יוסף קארו זצ"ל, עם תוספת הלכות מהרמ"א - הגאון מו"ה משה איסרליס זצ"ל, וגם המקורות באר הגולה מהגאון מו"ה משה רבקה זצ"ל.

באר הגולה, הינו ציון המקורות ולמרות שכן, הקפדנו שיופיעו בצורה ברורה, כדי לאפשר ללומדים להרחיב את הידיעות, ולקיים מנהג קדום בישראל להזכיר המקורות, בחינת "שפתיים דובבות", זכותם תגן בעדינו.

סיום בשלש וחצי שנים. מידי שבוע יופיעו שבעה עמודים, עמוד אחד לכל יום.

שולחן ערוך, באר הגולה בהוצאת הרה"ג רבי נפתלי הירץ מנדלוביץ שליט"א, ראש החולל טורקא, בשיתוף הוצאת ספרים מלכות דוד הרה"ר פנחס ראובן.

זוהר עם תרגום לשון הזוהר. ספר הזוהר, ותרגום לשון הזוהר, מהוצאת ישיבת "נהר שלום", בראשות המקובל הרה"ג בניהו שמואלי שליט"א, תרגום לשון הזוהר נכתב ע"מ לסייע לקורא להבין את לשון הזוהר.

סיום בשלש שנים. מידי שבוע יופיעו שבעה דפים.

תהילים סיום בחודש על פי החלוקה הנהוגה.

כתבי ברסלב. סיום במחזור שנתי.

חבר יקר, היום, אחרי ארבע שנים של שלשת אלפים מגויים, ומאות סיפורים על חיים חדשים של הספק וניצול זמן. אנחנו מזמינים גם אותך להצטרף אלינו לחברת "אוצרות יהודים". שהספיקו - ללמוד ולדעת - כאלף וחמש מאות דפי גמרא, לסיים ששה סדרי משנה, תורה, נביאים, כתובים, שולחן ערוך, זוהר ועוד..

"אוצרות יהודים" - הזדמנות מיוחדת להתחיל ולהתמיד בהספק תורני, יהודי, שבוועי הצליח להקיף חלקי תורה בצורה יסודית ובמקמי זמן לא ארוכים.

מבוא

מידי חודש נשלחות לבתי החברים ארבעה חוברות. אחת לכל שבוע. החוברת הינה שבועית כוללת בתוכה 7 ספרים יסודיים, ומאפשרת ללומד לקבוע סדר שבמסגרתו יסיים את הלימוד במסלולי זמן קצובים.

"אוצרות יהודים" כשמו כן הוא. שמה של החוברת כשם הפרוש החדש, המדויק והבהיר בשפה ברורה וקצרה, שנכתב במיוחד כדי להקל על הלומדים גמרא. ביאור מיוחד שכשב בסערה את לומדי הדף היומי!

"הדף היומי" עם "אוצרות יהודים".

בכל חוברת שבעה דפי גמרא על פי הסדר הנלמד במסגרת הדף היומי, כאשר לצד כל עמוד גמרא מופיע עמוד ביאור בלשון השווה לכל נפש, הביאור נכתב על ידי תלמידי חכמים שעמלו להציג בפני הלומד ביאור בהיר וקצר, תוך שימת דגש להענקת קניין מוחשי לציבור הלומדים.

הדף הראשון שבששת העמודים הינו הדף הנלמד ביום א', ועל זה הסדר עד הדף הנלמד בשבת קודש.

עמודי הגמרא, הינם של הש"ס המוגה והמפואר שבהוצאת וגשל שבמהדורת נהרדעא החדש.

תורה - פרשת השבוע עם תרגום אונקלוס, פירוש רש"י, בצרוף ההפטרה.

קריאה ללא מאמץ

גם בנסיעה בתחבורה הציבורית.

הרבות תורה בישראל, הינה מטרה חשובה שבמטרות לשמן רואה חוברת זו אור. אשר על כן, שמונו דגש מיוחד לעצב את הספרים באופן שיאפשר ללומדים להיות מקריאה קלה גם כאשר אינם בסביבת לימודים רגילה. כל טקסט אפשרי שבחוברת נערך בהנחיתם של אנשי מקצוע בתחום הטיפוגרפיה והעיצוב, ונבחר להדפסה על פי תוצאות מבחנים מעשיים בכדי להגיע לטוב ביותר בכדי לאפשר קריאה ללא מאמץ גם כאשר מדובר בנסיעה בתחבורה הציבורית.

מחיר השווה לכל נפש.

החוברת מופצת לחברים במחיר מיוחד: למנויים במשלוח הביתה רק 26 ש"ח, עבור 4 חוברות כולל דמי משלוח. למנויים המרוכזים בקבוצה, בישיבות או בבתי מדרש 20 ש"ח.

הארות והערות התקבלנה בברכה,

בפקס: 03-5701596.

להצטרפות: 03-6186699.

הזדמנות שאסור להחמיץ. עכשיו הזמן להחליט, לנצח את הזמן, ללמוד ולדעת! להצטרף לאלפי הלומדים, שביחד מאירים את העולם באור גדול!

נ"ט ע"א עיקרא שורש דמיריתא. אמר רב יהודה: האי מאן דאכל תלתא תקלי חלתית, מי שאוכל שלשה קלחי חלתית אליבא ויקנא, קדם אכילה - מישתלח משיכיה, נפש עורו. משום שהחילתית מחממת, ואוחזת קדחת.

אמר רבי אבהו: בידוי הוה עובדא, ואכלי חד תקלא חלתיתא, קלא אחד של חלתית, ההתחמם עור גופי, ואי לא ידתיב במיאי, אם לא הייתי מתיישב במים כדי לקרר עצמי, מישתלח משיכאי, היה נפשט מעלי עור גופי.

וקיימתי בעצמי [קהלת ז] "החכמה תחיה בעל יד". **אמר רבי יוסף:** האי מאן דאכיל את כל הדברים להלך ביחד: שותרי בניע, וארבעי אמגוזי, ושב בוטיחא דפרחי גרעני צלף, ושתי רביעתא דרובשא בתקופת תמוז, אליבא ויקנא - מתעקר תליא חבורו לדיביה, של ליבו אל הגוף.

ההוא רב טביא, בן צבי, דאתא לבי ריש גלותא, דיהוה מפקס ברען בתרייתא. בדקיה רב בצומת הגירין, ואכשריה. סבר למוכל מיניה באומצא, שאינו צלוי כל כך. **אמר ליה שמואל:** וכי לא חייש מר לנזקורי לארס, נחש? שהרי אפשר שנשכו נחש, ונמצא בו ארס, ואסור לאכלו מפני סכנת נפשות.

אמר ליה: מאי תקנתא? **אמר ליה:** נותביה בתוראי, דאיהו בדיק נפשיה, והיינו, הוא נבדק מאליו, שאם יש בו ארס, יתרבר היתר בתוצאה מחוץ התנור. **אותביה בתנורא,** ונפל מיניה תילחי תילחי. חתיכות חתיכות, משום ארס נחש שהיה בו. **קיי שמואל עליה דרב [משלי יב] "לא יאונה לצדיק כל און,"** שנודמתי לכאן, ומנעתי מלאכול, וכך ניצל רב מאכילת הארס. **קיי רב עליה דשמואל [גיטא דז] "כל רו לא אנס לך,"** שידע לחשוש לארס הנחש.

מיתניתין:

סימני טהרה של בהמה וחיה נאמרו מן התורה, דכתיב [ויקרא יא - ג] "זאת החיה אשר תאכלו כל מפרסת פרסה ושוסעת שסע פרסות, מעלת גרה בבהמה, אותה תאכלו".

וסימני טהרה של העוף לא נאמרו בתורה, אבל מתוך עיון בעופות הטמאים שהזכירו בתורה, **אמרו חכמים** וקבעו סימנים להכיר איזה הוא עוף טמא, ואיזה הוא עוף טהור. **כל עוף הורס** האוחז בצפרניו ומגביה מן הקרקע את מה שהוא אוכל הרי הוא עוף טמא, שהעוף הטהור אינו דורס.

כל עוף שיש לו אצבע ויתרה אחרי שאר האצבעות, ואותה אצבע היא משאר האצבעות, ויש לו זפק, כיס שהאוכל מתקבץ בתוכו טרם שיעבר לקיבה, וקורבנו והוכיס שבתוך הקורקבן נקלף מן הבשר ביד, בלי צורך בסכין, עוף טהור הוא.

רבי אלעזר רביבי צדוק אומר: כל עוף החולק את רגליו, שכאשר מעמידים אותו על חוט הוא חולק את אצבעותיו, שתיים לכאן ושתיים לכאן, עוף טמא הוא, שבידוע שעוף דורס הוא.

ובחבנים - אלו הם סימני טהרתם: **כל שיש לו ארבע רגלים,** וארבע נפיים,

וקרצולים, שתי רגלים ארוכות (מלבד ארבע הרגלים) הנמצאים סמוך לצוארו, וכשהוא רוצה לקפוץ ולנתר מן הארץ הוא מתחזק ונשען עליהם, וכנפיו חופין מכסין את רובו, את רוב גופו.

רבי יוסי אומר: ושמו חב. שאף על פי שיש בו את ארבעת הסימנים האלו אינו טהור אלא אם כן גם ידוע ששמו חב.

ובדגים - סימני טהרתם נאמרו בתורה: **כל שיש לו סנפיר וקשקש.**

רבי יהודה אומר: אין הדג טהור אלא אם כן יש לו שני קשקשין וסנפיר אחד.

ואלו הן קשקשין: הקבועין בו - הקליפות הקבועין בו שאינן זזין מאליהם כאשר הוא שט, כמו הסנפירין.

ואלו הן סנפירים: הפורח בהן, שבאמצעותם הוא שט במים.

גמרא:

תנו רבנן [בתוספתא]: אלו הן סימני טהרה של בהמה: דכתיב בפרשת ראה [דברים יז] "וכל בהמה מפרסת פרסה ושוסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו".

כל בהמה שמעלת גרה - בידוע דדבר, ידוע שאין לה שינים למעלה, וטהורה היא.

הוינן בה: וכללא הוא שכל בהמה שמעלה גרה, אין לה שינים למעלה, וטהורה היא?

והרי גמל, דמעלה גרה הוא, כדכתיב "את הגמל כי מעלה גרה הוא", ואין לו שינים למעלה, וטמא הוא! ומשנינן: גמל - נביב אתו ליה! שתי שינים יש לו למעלה בשני צידי הפה. ויש מפרשים דאף על פי שאין לו שינים למעלה יש לו חניכיים שבלוטין מעין שינים, ולכן טמא הוא!

משנינן: והרי בן גמל, בהיותו קטן, דניבי נמי לית ליה, שאין לו ניבים למעלה עד שיגדל, ומכל מקום טמא הוא.

והו: הרי שפן וארנבת, דמעלות גרה הם, ויש להם שינים למעלה, וטמאים הם. כדכתיב "זאת השפן כי מעלה גרה הוא, ופרסה לא יפריס, טמא הוא לכם. ואת הארנבת, כי מעלת גרה היא, ופרסה לא הפריסה, טמאה היא לכם".

ועוד: שינים, מו כתיבי באורייתא לענין סימני טהרה? ומה איכפת לנו בשינים של הבהמה לגבי טהרתה? והלא השינים אינם אחד מסימני טהרה של הבהמה הטהורים בתורה?!

ומשנינן: אלא, הכי קאמר התנא בתוספתא: כל בהמה שאין לה שינים למעלה, בידוע שהיא מעלת גרה ומפרסת פרסה, וטהורה. ונפקא מינה שאם נראה בהמה שאין לה שינים למעלה נדע שהיא בהמה טהורה, ואיננו צריכים להמתין ולראות האם היא מעלת גרה.

הוינן בה: ומאי נפקא מינה לנו בסימן זה שאם אין לה שינים למעלה טהורה היא? ואמאי ברק הוא בשיניה, וליבדוק בפרטותיה? שאם היא מפרסת פרסה הרי היא בהמה טהורה! ודקימא לן שכל בהמה מפרסת פרסה מעלת גרה היא, מלבד החזיר.

ומשנינן: הא דאיצטריך לברוק בשיניה, כגון שהיו פרטותיה חתוכות, שאינו יכול לברוק או בפרסות וצריך הוא להסתמך על סימן זה שאין לה שינים למעלה כדי לדעת שהיא בהמה טהורה.

וכדבר חסדא. דאמר רב חסדא: היה מהלך

במדבר ומצא בהמה שפרטותיה חתוכות, ואינו יודע אם היא בהמה טהורה - בודק בפייה. אם אין לה שינים למעלה - בידוע שהיא טהורה. ואם לאו [שיש לה שינים למעלה], בידוע שהיא טמאה. **ובלבד, שיכיר מהו גמל,** וידוע שאותה בהמה אינה גמל. כי גם לגמל אין שינים למעלה, ובכל זאת טמא הוא.

ותמחה הגמרא: גמל?! והרי ניבי אית ליה. וכיון שיש לו ניבים [שינים] למעלה בפה, אמאי צריך הוא להכיר את הגמל, הרי אין לו סימן טהרה, וליכא למיחש שמא יחשוב על הגמל שהוא בהמה טהורה!?

ומשנינן: אלא, הכי קאמר רב חסדא: **ובלבד שיכיר בן גמל.** שלכן הגמל אין ניבים ולכן הוא צריך להכיר אותו, שכן שלא יתיר אותו לאכילה על סמך זה שאין לו שינים למעלה.

ופרכין: וכי לא אמרת, האם לא אמרת, דאיכא בן גמל שאין לו שינים וטמא הוא, ואם כן, הכי נמי איכא למיחש דאיכא נמי מינא אחרינא, בעל חיים אחר, דדמי לבן גמל שאין לו שינים וטמא הוא?! ואם כן, מהי התועלת בבדיקה של הבהמה לראות שאין לה שינים למעלה, והלא איכא למיחש שמא בהמה טמאה היא!?

ומשנינן: לא סלקא דעתך אין לחשוש שיש בהמות אחרות שאין להם שינים למעלה וטמאות הן.

דתני רבי ישמעאל: כתיב "זאת הגמל, כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפרס, טמא הוא לכם". הקדוש ברוך הוא, שהוא שליט בעולמו, הוא יודע שאין לך דבר, בעל חיים, מעלה גרה וטמא אלא גמל, וחביריו המזוכרים בתורה - השפן והארנבת.

לפיכך, פרט בו הכתוב ואמר - "כי מעלה גרה הוא", וכמו כן הוכיח בפיורש את השפן והארנבת, ללמדך שכל שאר הבהמות המעלות גרה - טהורות הן, ואינך צריך לחשוש שמא אפילו שהן מעלות גרה טמאות הן.

ואמר רב חסדא: מי שהיה מהלך בדרך, ומצא בהמה שפיה גמום ורואני יכול לדעת האם אין לה שינים למעלה שהוה סימן טהרה שלה - בודק בפרטותיה.

אם פרטותיה סדוקות [וכדכתיב "מפרסת פרסה", והיינו, שסדוקים פרטותיה], **בידוע שהיא בהמה טהורה.** ואם לאו, שאין פרטותיה סדוקות, **בידוע שהיא בהמה טמאה,** ובלבד שיכיר חזיר. שהחזיר, אף על פי שהוא מפרס פרסה, טמא הוא.

ופרכין: לאו אמרת, האם לא אמרת, דאיכא חזיר מפרס פרסה וטמא הוא. אם כן, הכי נמי איכא למיחש, שמא איכא נמי מינא אחרינא בעל חיים אחר, דדמיא לחזיר, שמפרס פרסה, וטמא הוא?

ואם כן, מאי מהני שיבדוק בפרטותיה, הלא אף על פי שימצא שפרטותיה סדוקות, אולי היא בהמה טמאה!?

ומשנינן: לא סלקא דעתך! אין לחשוש שישנן עוד בהמות שמפרסות פרסה וטמאות הן.

דתנא רבי רבי ישמעאל: כתיב "זאת החזיר כי מפרס פרסה הוא וכי טמא הוא לכם". הקדוש ברוך הוא, שהוא שליט בעולמו, הוא יודע שאין לך דבר בעל חיים שמפרס פרסה וטמא, אלא חזיר בלבד.

ופרכין: לאו אמרת, האם לא אמרת איכא ערוד שבשרו נקרק לאורך ורחב, וטמא הוא, איכא נמי מינא אחרינא, בעל חיים אחר דדמיא לערוד, ובשרו נקרק שתי וערב וטמא הוא. ואם כן, מאי מהני שידוק בבשרו? והלא אף על פי שימצא בעל חי שבשרו נקרק שתי וערב, איכא למיחש שמא בעל חיים טמא הוא? ומשנינן: גמירי קבלה היתה בידם, דליכא בעל חיים כזה שנחתך שתי וערב וטמא הוא מלבד הערוד, ולכן אם מצא במדבר בהמה שבשרה נחתך שתי וערב וידוע הוא שאינו ערוד - בידוע שבהמה טהורה היא. ומפרשין: והיכא בודק את בשרה אם נחתך הוא

לפיכך, פרט בו הכתוב "וטמא הוא", והזכיר רק את החזיר, לומר דשאר בעלי החיים מפרסי הפרסה טהורים הם. שאין לנו לחשוש שמא אף על פי שהם מפרסי פרסה, טמאים הם. ואמר רב חסדא: היה מנהלך במדבר, ומצא בהמה שפיה גמום, חתוך, ופרסותיה חתוכות, ואינו יכול לבדוק לא בשינים ולא בפרסות האם היא טהורה. בודק בבשרה: אם מנהלך שתי וערב, אם כשקורעין את הבשר הוא נקרק הן לאורך והן [שאינו נקרק שתי וערב]. בידוע שהיא בהמה טמאה. ובלבד שיוכר ערוד, חמור הבר, שהוא, אף על פי שבשרו נקרק לאורך ולרוחב, בהמה טמאה הוא.

שתי וערב? אמר אבוי ואיתומא רב חסדא: בכנפי העוקץ, תחת עצם הנוב, שם בודק הוא בבשר אם נחתך הוא שתי וערב. שנינו במשנה: סימני חיה. תנו רבנן: [בתוספתא] אלו הן סימני חיה, כל שיש לה קרנים וטלפים. והיונין בה: והלא חיה בכלל בהמה היא לסימנין, שהרי כתיב "זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ, כל מפרסת פרסה", ואם כן, סימני החיה הטהורה כתובים בפירוש בתורה, ומדוע התוספתא מחפשת סימנים אחרים לחיה?!

אמר רב כהנא: תשע אמהתא הוי בין אונא לאונא, תשע אמות הוא המרחק שבין אונותיו של אריא דבי עליא. אמר רב יוסף: שיתסר אמהתא הוי משיכה שש עשרה אמות הוא אורכו דטביא של צבי דבי עליא. אמר ליה קיסר לרבי יהושע בן חנניה: אלהיכם - כאריה מתיל, הוא נמשל, דכתיב בספר עמוס [ג] "אריה שאג, מי לא יירא?" אלהים דבר, מי לא ינבא!?" הרי שהקדוש ברוך הוא נמשל כאריה. והיונין בה: מאי רבותיה? וכי בכך היא גדולתו? הרי פרשא קטיל אריא! כל פרש גבור יכול להרוג אריה? אמר ליה רבי יהושע בן חנניה: לאו כהאי אריא, שפרש יכול להרוגו מתיל, הוא נמשל, אלא כאריא דבי עליא מתיל הוא נמשל. אמר ליה ההוא קיסר: בעינא דמיחזית ליה ניהלי, רצוני שתראני את אותו אריה דבי עליא. אמר ליה רבי יהושע בן חנניה: לא מצית חזית ליה, אינך יכול לראותו. אמר ליה אותו קיסר: איברא, חזינא ליה! באמת אני רוצה לראותו, ועל כרחך אתה חייב לראותו לי. בעא רבי יהושע בן חנניה רחמי מהשמים. אתעקך נעקך אותו אריא דבי עליא מדוכתיה ממקומו. כי הוה מרחיק במרחק של ארבע מאה פרסי פרסאות, ניהם נהם אותו אריה חד קלא, ומפחדו - אפילו כל מעברתא, הפילו כל הנשים המעוברות את עובריהן. ושורא דרומי קיר החומה של רומי נפל מחוק הקול. אדמרחק כשהיה האריה במרחק תלת מאה פרסי, ניהם נהם קלא אחרינא קיל אחר, נתור כבי ושיני דגברי, נפלו החניכיים והשינים של האנשים. ואף הוא, הקיסר, נפל מכוורסיא לארעא, מכסא לארץ. אמר ליה הקיסר: במטותא מינך, בבקשה ממך, בעי רחמי עליה דאריא דבי עליא דלהדר לדוכתיה, שיחזור למקומו. בעא רבי יהושע בן חנניה רחמי עליה, ואהדר ליה לאתריה, החזירוהו למקומו. אמר ליה קיסר לרבי יהושע בן חנניה: בעינא דאיחזי לאלהיכו! רצוני לראות את אלהיכם. אמר ליה רבי יהושע בן חנניה: לא מצית חזית ליה, אינך יכול לראותו. אמר ליה הקיסר: איברא,

כללא: היכא דמיפצלא, הקרנים מפוצלות, לא דינא ולא דינא, לית דין ולית דין והדר ברור הוא שזהו מין חיה, שאין פיצול בקרני בהמה. אבל היכא דלא מופצלא שאין הקרנים של בעל החיים מפוצלות כגון צבי, בעינן שלשה תנאים כדי שהקרנים יהיו סימן של חיה: א. קרנים כרוכות, כעין קליפה על קליפה כקריה שר. ב. חדרות, חדות. ג. חרוקות, מלאות פנימות וחריצין. והוא, דמובלע חרוקיהו, ואותם קרנים חרוקות בעינן שהחריצים יהיו סמוכים ומובלעים זה בזה. וכאשר שלשת התנאים האלו נמצאים, זהו בדאי חיה, וחלבה מותר באכילה. ומה שצריכים קרנים חרוקות, זה כדי שאותו בעל חיים לא ידמה לשור. ומה שצריכים קרנים חדות, זה כדי שאותו בעל חיים לא ידמה לעו שקרניה רחבות. ומה שצריכים קרנים כרוכות, זה כדי שאותו בעל חיים לא ידמה לעו. והיינו ספקא דעיוא כרכו. אותה עו ששמה עו כרכו, מספקא לן כיון שקרניה חדות וחרקות - האם היא מין חיה מפני שני הסימנים האלו אף על פי שאין קרניה כרוכות, או דלמא כיון שהיא נקראת עו, מין בהמה היא. והיא עיוא כרכו, דהואי בי ריש גלותא, עו כרכו הייתה אצל ראש הגולה, דעקור מלא צנא דתרבא מינה, והוציאו ממנה אחר שנשחטה סל מלא חלב. רב אחאי אסר את החלב, לפי שסבר, עו כרכו מין בהמה היא, וחלבה אסור. רב שמואל בריה דרבי אבהו אכל מיניה, שסבר מין חיה היא, וחלבה מותר. קיי רב שמואל בריה דרבי אבהו אנפשיה, על עצמו, את האומר במשלי [יה] "מפרי פי איש תשבוע בטנו". פירושו: בשכר ששמעתי וקבלתי שהחלב שלו מותר, שבעתי ממנו. שלחו מתם, משם: א. הלכתא כוותיה דשמואל בריה דרבי אבהו, שעו כרכו חלבה מותר. ב. והזהרו ברבינו אחאי לשמור על כבודו, ולחון לפניו עד שיחזור בו מהיראתו, ואל תתירו את החלב שהוא אסור בפניו, שמואיר עיני גולה הוא. שנינו בתוספתא: וקרש, אף על פי שאין לו אלא קרן אחת - מותר. אמר רב יהודה: קרש - זהו טביא דבי עליא, של אותו יער הנקרא "עילאי". גרסו - זהו אריא דבי עליא.

נ"ט ע"ב ומשנינן: אמר רבי זירא: מה שכתבה התוספתא אלו הן סימני חיה, זהו להתיר חלבה. [כי חלב חיה מותר באכילה, ואילו חלב בהמה אסור באכילה]. והכי קאמר: אלו הן סימני חיה שחלבה מותר [בגמור בהמה שחלבה אסור]. כל שיש לה קרנים ולקמן מפרש איזה קרנים, וטלפים, צפורנים בפרסות, שזהו הסימן המבדיל בין חיה לבהמה. רבי דוסא אומר: יש לה קרנים, זהו סימן מובהק שזהו חיה. ואי אתה צריך לחזור על טלפים, לראות האם יש לה טלפים, שאפילו אם נחתכו רגליה ואינך יודע האם יש לה טלפים, כשרה היא, וחלבה מותר באכילה, דרדיא חיה היא. אבל אם יש לה טלפים - אין זה סימן מובהק שזהו חיה, וצריך אתה לחזור על קרנים כדי להתיר את חלבה באכילה. וקרש מין חיה, אף על פי שאין לו אלא קרן אחת, חלבו מותר, דמין חיה הוא. והיונין בה: וכללא הוא? וכי כלל מוחלט הוא זה שכל שיש לו קרנים וטלפים זהו מין חיה? והוי עו, דיש לו קרנים וטלפים, וחלבו אסור, דמין בהמה הוא? ומשנינן: קרנים כרוכות שעשויות כעין קליפה על קליפה כעין קרני השור בעינן כדי להחשב כסימן של חיה. ואילו קרני העו אינן כרוכות, ולכן חלבה אסור. ופרכין: והוי שור, דקרניו כרוכות, וחלבו מכל מקום אסור כדון בהמה? וחזינו מהא דקרנים כרוכות אינן סימן של חיה. ואילו ומשנינן: קרני חרוקות מלאות פנימות וחריצים בעינן כדי שהם יחשבו כסימן של חיה. ואילו קרני השור אינן חרוקות ולכן חלבו אסור. ונסברה הקניא של חיה כרוכות]. ופרכין: והוי עו, דקרניו חרוקות ומלאות פנימות וחריצים, וחלבו אסור? וחזינו מהא דקרנים חרוקות אינן סימן של חיה. ומשנינן: קרנים מופצלות מחולקות לכמה חלקים בעינן כדי שהם יחשבו כסימן של חיה, ואילו קרני העו אינן מפוצלות ולכן חלבו אסור. ופרכין: והוי צבי, דאין קרניו מופצלות, ומכל מקום חלבו מותר כדון חיה? וחזינו מהא דקרנים מופצלות אינן סימן של חיה. ומשנינן: קרנים חדרות בעינן, כעין קרני איל וצבי שחדין למעלה כדי שהם יחשבו כסימן של חיה. ולכן צבי הוא מין חיה. הלכך, כיון שיש הרבה מיני קרנים, אמרינן האי

ס ע"א חזינא ליה. באמת רצוני לראות אותו.

אזל רבי יהושע בן חנניה, ואוקמיה לקיסר להדי יומא מול השמש בתקופת תמוז.

אמר ליה רבי יהושע לקיסר: איסתכל ביה, הסתכל בשמש.

אמר ליה הקיסר: לא מצנינא! איני יכול להסתכל בשמש.

אמר ליה רבי יהושע בן חנניה: יומא, דחד משמושי, השמש, שהיא אחד מהשמים, דקיימי שעומדים קמי קדושה ברוך הוא, אמרת עליה "לא מצנינא לאסתכלא ביה", שאינך יכול להסתכל עליה. שכניה עצמה, לא כל שכן שאינך יכול לראותה!?

אמר לו הקיסר לרבי יהושע בן חנניה: בעינא רצוני דאיבעית ליה נהמא לאלהיכו. לערוך סעודה לאלהיכם.

אמר ליה רבי יהושע בן חנניה לקיסר: לא מצית לערוך לו סעודה.

שאלו הקיסר: אמאי!?

אמר ליה רבי יהושע בן חנניה לקיסר: נפישו חילולותיה! מפני שחילולתיו מרובין, ואינך יכול להכין סעודה לכולם.

אמר ליה הקיסר: איברא, באמת, רצוני לערוך לו סעודה.

אמר ליה רבי יהושע לקיסר: פוק צבית, צא וערוך לו את הסעודה לגידא דרבינא, על שפת הנהר ששמו רביתא, דרווחא עלמא, שהמקום שם מרווח לכל חילולתיו. וכונתו היתה שיעשה את הסעודה במקום שהרוח שולטת שם.

טרח הקיסר שיתא ירחי קייטא, בששת חדשי הקיץ, כדי לערוך את הסעודה. אתא זיקא, נשבה רוח חזקה, כנשיה, טאטאה את כל הסעודה, לימא, אל הים. טרח הקיסר שיתא ירחי דסיתוא, בששת חדשי החורף, בהכנת הסעודה. אתא מיטרא, גשם, טבעיה, והטביע את כל הסעודה בימא.

אמר ליה הקיסר לרבי יוחנן: מאי האי, לשם מה באו הרוח והגשם שלקחו את הסעודה?

אמר ליה רבי יוחנן: הני, אלו הם כנושאי, מכבדי הבית, וחלוחאי, שוטפי הבית במים דאתו קמיה.

שהם באים לפני המלך להכין את המקום, והם שכילו את הסעודה.

אמר ליה הקיסר: אי הכי, שכל כך מרובים הם חילולתיו, לא מצנינא! אין באפשרותי להכין לו סעודה.

אמרה ליה בת קיסר לרבי יהושע בן חנניה: אלהיכו - נגרא הוא! אלהיכם נגר הוא. דכתיב בתהילים [קף] "המקרה במים עליותיו", הרי שהוא

עשה תקרה לעליה שלו. ולכן, אימא ליה דנעביד לי, שיעשה לי חרא מסתוריתא, פלך, שעליו מנגלגין את חוטי הצמר אחר שטוו אותם.

אמר לה: לחייו! אכן אבקש על זה.

בעא רבי יהושע רחמי עליה, ואינגעה. חלתה בת הקיסר בנגעים. אותבה, הושיבו אותה בשוקא דרומי, והביו לה מסתוריתא פלך, היות דהוו נהיגי שהיו נוהגים אצלם ברומי, דכל דמנגע, מסתוריתא, ויתוב וישוב היה באשוקא, וסתר דוללי, ועושה בהם מלאכתו בחוטים.

ועשו כך, כי הוכי כדי דלחזו אינשי, שיראו האנשים את נגעיו, ולביעו רחמי עליה, יבקשו עליו רחמים.

יומא חד, הוה קא חליף רבי יהושע התם. הוה יתבא בת הקיסר וסתר לה דוללי, אחר שהושיבו אותה בשוקא דרומאי.

אמר לה רבי יהושע: שפירתא מסתוריתא, האם טוב הוא בעיניך הפלך דיהוב לך אלוהו!?

אמרה ליה בת הקיסר: אימא ליה אמור לאלוהיך - לשקול מאי דיהוב לי! שיקח את מה שנתן לי.

אמר לה רבי יהושע: אלהא ירדן מיהב והיב, אבל מישקל לא שקלו! נתן הוא ואינו לזקן.

אמר רבי יהודה: שור דרכו להיות כרסתן, בעל כרס רחבה, ופרסתן שפרסתיו רחבות. רב וישיה,

ראשו גדול, ורב זנובותיה, וחבו גדול. וחילופא, וחילוף הדברים - בחמרא, בחמור, שדרכו להיות בעל כרס צרה, ופרסתיו צרים, וחבו קטן.

ומבארני: למאי נפקא מינה לנו מהו דרכו של השור, ומהו דרכו של החמור? למקח וממכר.

שהמוכר שור או חמור לחבירו, צריך לתת לו שור כזה וחמור כזה.

ואמר רבי יהודה: שור שהקריב אדם הראשון - קרן אחת היתה לו במצחו. שנאמר בתהילים,

שומר דוד המלך לקדוש ברוך הוא [פרק טז]: "ותיטב [תהילת] לה", משור פר מקרין מפריס"

שהקריב אדם הראשון.

הוינן בה: הרי "מקרין" דכתיב בהאי קרא, תרתי, שני קרנים משמע. כדרך שאר שורים, ומדיכן למדת ששורו של אדם הראשון היה בעל קרן אחת.

אמר רב נחמן: "מקרין" בכתיב חסר כתיב בפסוק, "משור פר מקרין מפריס", דמשמע "קרן", לשון יחיד.

ואמר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון, נברא כשהוא שלם עם קרניו. ולעומת שאר שורים

שפרסתיהם נולדות עמהם וקרניהם גדלים לאחר זמן, כשהשור גדל, ונמצא שקרניו קודמות לפרסתו,

שכאשר השור הראשון יצא מן הארץ, יצא קודם

ראשו עם קרניו, ורק אחר כך יצאו פרסתו. שנאמר: "ותיטב לה" - משור פר, מקרין מפריס". דמשמע, מקרין, שיצאו קרניו ברישא. והדר מפריס, שאחר כך יצאו פרסתו.

וממשיכה הגמרא, שדברי רב יהודה - מסייע ליה לרבי יהושע בן לוי.

דאמר רבי יהושע בן לוי: כל מעשה בראשית - בקומתן נבראו. שנגמרה כל קומתן כבר בשעת יצירתן, ולכן קדמו קרניו לפרסתו. שהרי הם נוצרו עמו ויצאו תחילה מן הארץ. והיינו דכתיב "משור פר", שבים הראשון שהיה שור, דהיינו ביום הולדו, כבר היה גדול כמו פר נשור בן יומו קרוי שור. דכתיב "שור כי יולד". ואילו "פר" קיימא לן שחלל מבן שלש נקרא פר.

וכמו כן, כל מעשה בראשית - לדעתן נבראו. שהודיעם הקב"ה שיבראו, והם הסכימו לכך.

לציונם נבראו, בדמות שהם בחרו לעצמם. שנאמר [בראשית ב] "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם". אל תקרי צבאם, אלא ציונם. דמשמע שהם נבראו בציונם.

דרש רבי חנינא בר פפא: הא דכתיב בתהילים [קף] "יהי כבוד ה' לעולם, ישמח ה' במעשיו".

פסוק זה - שר העולם, המלאך הממונה על העולם, שהוא מטטרון, אמרו.

בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא צוה על בריאת הדשאים והאילנות, אמר "למינהו" באילנות, דכתיב "עץ פרי עושה פרי למיני", אבל בדשאים

לא נאמר "למינו", דכתיב "תדשא הארץ דשא עשב מוריע זרע".

נשאו הדשאים ודרשו קל וחומר בעצמן: אם רצונו של הקב"ה שהבריאה תהיה בערבוביא, למה אמר "למינהו" באילנות!?

ועוד נשאו הדשאים קל וחומר: ומה אילנות, שאין דרכן לצאת בערבוביא, שאפילו בלי צויו הם היו יוצאים כך, שהרי הם גדולים ואינן ראויין ליגדל צפופים ביחד כי אם מפוחים, ומכל מקום

אמר הקדוש ברוך בהם "למינהו", שיצא כל אילן בפני עצמו, רחוק האחד מחבירו.

אנו, הזרעים, שדרכנו לצאת מעורבבין, ואם לא נוהר לצאת כל עשב בפני עצמו ולא בערבוביא, אין אנו ניכרין כל זרע בפני עצמו, על אחת כמה

וכמה שעלינו לצאת כל אחד בנפרד!

מיד, כל אחד ואחד מהזרעים יצא למינו, דכתיב "ותוצא הארץ דשא עשב מוריע זרע למינהו".

פתח שר העולם ואמר: "יהי כבוד ה' - לעולם ישמח ה' במעשיו"! שכולם הזרעים במצוותיו.

בעי רבינא: הרכיב שני סוגי דשאים על זה גב זה - הפסוקים, לכאורה:

כתיב בתחילת ספר בראשית: "ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים", ומשמע שהשמש והירח

היו גדולים. ואילו בפסוק אחר כתיב "את המאור הגדול לממשלת היום, ואת המאור הקטן לממשלת הלילה", ומשמע שמאור אחד גדול,

ההרכבה של מין בשאינו מינו.

או דילמא, כיון דהסכים הקדוש ברוך הוא אידיהו [על דים], כמאן דכתיב בהו בפירוש "למינהו" דמיא. ואסור להרכיב מין על שאינו מינו.

ומסקינן: תיקו!

רבי שמעון בן פזי רמי, הקשה את סתירת

ס' ע"ב לרבי חנינא בר פפא, שאמר מדעתן יצאו הדשאים למיניהם ולא נצטוו

על כך, מהו? האם מותר להרכיב אותם ואין בזה משום כלאיים?

וצדדי הספק הם: מצאנו דלפא כתב בהו "למינהו", לא מייחייב על

ומאור אחד קטן היו?¹

וביאר את שני הפסוקים כך: אמרה ירח לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! וכי אפשר לשני מלכים שיחמשו בכתר אחד? והלא מלך צריך להיות יחיד.

אמר לה הקב"ה: לכו ומעטו את עצמך! והשמם הוא שיהיה מלך אחד, בכתר אחד.

אמרה הירח לפניו: רבונו של עולם! וכי מפני שאמרתו לפניך דבר הגון מגיע לי שאמעט את עצמי?!

אמר לה הקב"ה: לכו ומשול ביום ובלילה, שאת תאיר גם ביום וגם בלילה.

אמרה ליה: מאי רבותיה? מה התועלת בזה שאאיר ביום, דשרא [תנא], בטיהרא, כשהיום בטוהרתו, שמואר באור השמש - מאי אהני? שהרי אין בו תועלת.

אמר לה: זול! לימנו בך ישראל, כך ימנו ישראל ימים ושנים! שמנן השנה אצל ישראל הוא על פי הירח.

אמרה ליה הירח: יומא, השמש, נמו, אי אפשר דלא מני ביה תקופותא, ארבע תקופות השנה. שהרי תקופת ניסן, תמוז, תשרי, טבת, מגננין על פי החמה. דכתיב "והיו המאורות לאותות ולמועדים ליומים ול שנים"?

אמר לה הקב"ה: זול! לכו, ליקרו צדיקי בשמך, שהצדיקים יקראו על שמך, כמו שאת נקראת המאור "הקטן", כך הצדיקים נקראים "קטנים".

ואילו ומפרש: ויעקב הקטן - כדכתיב בספר עמוס [ו] "מי יקום ויעקב, כי קטן הוא".

שמואל הקטן. דוד הקטן, כדכתיב בספר שמואל א [ו] "ודוד הוא הקטן".

חזויה הקב"ה ללבנה דלא קא מיתבא דעתה. שלא התיישב דעתה של הלבנה.

אמר הקב"ה: הביאו כפרה עלו שמיעטת את הירח.

והיינו דאמר רבי שמעון בן לקיש: מה נשתנה שעיר של ראש חדש משאר שערי הרגלים, שבשעיר ראש חדש נאמר בו בפרשת פנחס "ושעיר עזים אחד לחטאת לה". ואילו בשעירי הרגלים כתיב "ושעיר חטאת אחד לכפר לעינים", ולא מוזכר שם "לה"?

אלא, ביאור הדבר הוא, אמר הקדוש ברוך הוא: שעיר זה של ראש חודש הוא כפרה על שמיעטת את הירח. ובכיוול הקרבן בא לכפר על הקדוש ברוך בעצמו.

רב אסי רמי: כתוב (בראשית א) "ותוצא הארץ דשא" בתלת בשבתא, ביום השלישי, ומשמע שאז יצאו הדשאים. ומאידך כתיב, בפסוק אחר "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ", וכתוב זה נאמר במעלי שבתא, בערב שבת, ומשמע שרק ביום השלישי יצאו שיחי השדה!

מלמד בכך הכתוב, שיצאו דשאים ועמדו על תחת הקקע, ולא יצאו החוצה מפני שעוד לא ירד גשם. עד שבא אדם הראשון ביום השישי, וקש עליהם רחמים, וירדו גשמים, וצמחו.

ללמדך: שהקדוש ברוך הוא מתאהב לתפלתן של צדיקים! ולכן לא יצאו הצמחים מפתח האדמה עד שהתפלל עליהם אדם הראשון.

רב נחמן בר פפא הוויא ליה ההיא גינתא, גינה.

שדי ביה ביורני, זרע בה זרעים, ולא צמח. בעא רחמי בקש עליהם רחמים, אתא מיטרא מטר, וצמח מה שזרע.

אמר רב נחמן: היינו דרב אסי, שהקדוש ברוך הוא מתאהב לתפלתם של צדיקים, ולכן לא הצמיחה הגינה שלי עד שהתפללתי.

אמר רב חנן בר רבא: הא דכתיב (דברים יד) "אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה השסועה - את הגמל ואת הארנבת." "השסועה" המוזכרת בפסוק זה - בריה בפני עצמה היא, שיש לה שני גבין ושני שדראות.

ומידיק רב חנן בר רבא: וכי משה רבינו קניגי ציד היה, או בליסטרו רובה קשת היה? ואם כן, מנין היה בקי מה היא "שסועה"? והרי אין אדם שאינו עוסק בציד מכיר אותה! אלא, מכאן תשובה וראיה לאומר אין תורה מן השמים. שבראי משה רבינו הכיר את החיות האלו ברוח הקדש.

אמר ליה רב חסדא לרב תחליפא בר אבינא: זיל, כתוב את המאמר ההזה של קניגי ובליסטרו - באגרותיך.

במאמרי האגדה שאתה כותב "אגדה" - היא דברים הכתובים בכתיבה יפה ובלשון צחה, ופרשה, ותפרש את המילים "קניגי" ו"בליסטרו".

כתיב בספר יהושע [ג] "חמשת סרני פלשתים - ונחזו והאשדודי האשקלוני הגתו והעקרונני והעוים".

והיינו בפירושה דהאי קרא: תחילה אמר הכתוב שהיו חמשה סרני פלשתים, ואילו אחר כך חשיב במנינם שיהא, ששה סרנים!

ומשנינו: אמר רבי יונתן: ארונקי שלהן, הסרנים החשובים שלהם היו חמשה, והשישי לא היה חשוב.

אמר ליה רב חסדא לרב תחליפא בר אבינא: כתוב את הפירוש הזה של ארונקי, שלכן הוזכר בפסוק שיש רק חמשה סרני פלשתים. באגרותיך, באגדה שאתה כותב, ופרשה, ופרש את ביאור המילה "ארונקי".

ופלוגא פירוש זה שפירש רבי יונתן מדוע נאמר בפסוק "חמשת סרני פלשתים", אדרב.

דאמר רב: עוים, שהם האחרונים המוזכרים בפסוק, לא היו מפלשתים אלא מתימן באו. שהם היו מבני תימן בן אילוף בן שעיו, והתאו לעבוד את אלהי פלשתים, ויצאו ממקומם ובאו לגור בקרב הפלשתים, ולכן הם לא נמנו במנין סרני פלשתים. כי הכתוב שאמר "חמשת סרני פלשתים" מתייחס אך ורק לסרני פלשתים בלבד, ולכן לא אמר "ששה סרני פלשתים".

תניא נמי הכי, כדברי רב: עוים מתימן באו. ולמה נקרא עוים? "עוים" ששעו את מקומן, שיצאו משם, ובכך נתעוות מקומם, ונחרב.

דבר אחר: "עוים" - שאילו לאלהות הרבה! שרצו לעבוד גם את אלהי פלשתים.

דבר אחר: "עוים" - שכל הרואה אותם אוזחזו עוית, רתת וחלחלה מפני מראיהם.

אמר רב יוסף: ואית להו, לעוים, שיתסרי דרי שני, שש עשרה שורות שנים לכל חד וחד מהם, ולכן מי שרואה אותם אוזחזו עוית ממראיהם.

אמר רבי שמעון בן לקיש: יש הרבה מקראות שנראה לקראיהם פסוקי שירוף אותם, שהם שנדמה להם שאין צורך לכתוב אותם בתורה, וסוברים שנגאי הוא לחברם עם התורה הקדושה.

אבל - והן גופי תורה! והיינו, טעמים גדולים

תלויין בהם, שמפסוקים אלו אנו למדים ענינים גדולים.

ומפרשת הגמרא מספר פסוקים כאלו.

כתיב בפרשת דברים "והעוים היושבים בחצרים עד עז, כפתרים היוצאים מכפתר השמים".

מאי נפקא לן מינה שאין זה מקומם של הכפתורים מתחילה, אלא שישבו כאן מתחילה העוים, וגרשום הכפתורים, וישבו במקומם?!

אלא, זה בא הכתוב לומר: מדאשבעיה, כיון שהשבע אבימלך לאברהם - "אם תשקור לי ולניני ולנכדכי", ועדיין לא עברו אותם הדורות המחייבים מכה שבעתו של אברהם, ולא יכלו ישראל לכבש את ארצם של הפלשתים, מפני השבעה שנשבע אברהם, לכן, אמר הקדוש ברוך הוא: ליתו כפתורים, שאינם מבני הפלשתים, ליפקו, ויצאו את הארץ מעוים, דהיינו, [שהם] פלשתים, וליתו ישראל שעל ידי זה יוכלו ישראל, ליפקו, להוציא את הארץ מידי הכפתורים.

כיוצא בדבר אתה אומר: כעין זה מתבאר הכתוב [במדרב כא] "כני חשבון עיר סיחון מלך האמורי היא, והוא נלחם במלך מואב, ויחך את כל ארצו".

מאי נפקא לן מינה שסיחון נלחם במואב? אלא, זה בא הכתוב לומר: כיון דאמר להו הקדוש ברוך הוא לישראל "אל תצר את מואב", אם כן לא יכלו בני ישראל לכבוש את ארץ מואב, לכן אמר הקדוש ברוך הוא: ליתו יבוא סיחון, וליופק ויציא ויכבש את הארץ ממואב, וליתו יבואו בני ישראל, וליופקו, ויכבשו ויוציאו את הארץ מיד סיחון.

והיינו, זה מה דאמר רב פפא: עמון ומואב - טיהרו בסיחון. שעל ידי זה שסיחון כבש אותם, הם "נטהרו", שיכלו בני ישראל לכבוש אותם.

כתיב בפרשת דברים [פרק ב] "צידונים יקראו לחרמון שריון, והאמורי יקראו נתא: שניו ושריון הם שמות הרים מהרי ארץ ישראל. והר חרמון היה קרוב הן לצידונים והן לאמורי, והם בנו עליו כרכים, אלא שהצידונים קראו לכרך שבנו על הר חרמון "שריון", והאמורי קראו לכרך שבנו על החרמון "שניר". ושניהם התכוונו לקרוא לכרכים שלהם שמות על שמות הרי ישראל, מחמת שהיו הרי ישראל חביבין עליהם.

מלמד הכתוב שכל אחד ואחד מאומות העולם הלך ובנה לו כרך גדול לעצמו, והעלה, ונתן לו שם, על שם הרי ארץ ישראל. ללמדך, שאפילו הרי ארץ ישראל חביבין על האומות העולם!

כיוצא בו נכתב בפרשת יגש [בראשית מן] "ואת העם העביר אותו לערים". מאי נפקא לן מינה שיוסף העביר את העם של מצרים לערים אחרות? אלא, מלמד לנו הכתוב, שיוסף עשה את זה בכונה, כי יהי כרי דלא ליקרו לאחיו "גלוזותא". והיינו, כדי שחמצים לא יקראו לאחיו, לאחר זמן, "גולים בני גולים", הגלה יוסף את המצרים בעצמם.

שנינו במשנה: סימני העוף לא נאמרו בתורה. ופרכין? ולא? וכי לא נאמרו בתורה סימני העוף?!

והתניא: כתיב בתורה בפרשת העופות הטמאים "את הנשר".

ס"א ע"א וילפינן מיניה בבנין אב: מה נשר מיוחד בארבעה דברים:

א. שאין לו אצבע יתרה גבוהה אחרי שאר האצבעות.

ב. ואין לו זפק. כיס שהאוכל מתקבץ בו.

ג. ואין קורקבנו נקלף מן הבשר בלא חיתוך סכין.

ד. ודורס אוחז בצפורניו ומגביה מן הקרקע, ואוכל

-

הרי הוא טמא.

אף כל עוף כיוצא בו, שאין לו את ארבעת הסימנים הללו, הרי הוא טמא. אבל עוף, שיש בו

אחד מארבעת הסימנים הרי הוא טהור, חוץ מהעופות המפורשים בתורה שהם טמאים, אף

על פי שיש להם סימן טהרה.

וכמו כן כתיב בתורה "תורין", שהם עופות טהורים, שהרי מהם מביאים קרבנות העוף.

ומהתורים הללו אתה למד בבנין אב לשאר העופות: מה תורים, שיש להן אצבע יתרה, זפק,

וקורקבן נקלף, ואין דורסין ואוכלין הרי הן טהורין. אף כל עוף כיוצא בהן, טהורין.

ואם כן קשה, אמאי אמרה המשנה שסימני העוף לא נאמרו בתורה, והרי ילפינן להו מבנין אב

מנשר?

ומשנינן: אמר אביי: מה שאמרה המשנה שלא נאמרו בתורה סימני העוף, היינו, לא נאמר פירושן מדברי תורה. שלא נתפרשו הסימנין בפירוש בתורה, אלא מדברי סופרים ילפינן להו - מבנין אב, מנשר ומתורין.

תני רבי חייא: עוף הבא לפנינו בסימן אחד של טהרה - טהור וכול שכן אם בא בשנים או בשלשה סימנים של טהרה, ובלבד שיכיר בו שאינו מעשרים

וארבעה עופות הטמאים המפורשים בתורה, לפי שאין דומה עוף שיש לו סימן אחד, לנשר, שהוא עוף

טמא.

נשר, דלית ליה כלל שום סימן טהרה, הוא שאמרו רחמנא דלא תיכול אותו. הא איכא עוף

דאית ליה חד סימן טהרה - תיכול!

והוינן בה: מדוע נלמד מנשר להכשיר עוף הבא בסימן אחד?!

ולילף מתורין: מה תורין, דאיכא בהו כולוהו ארבעה סימני טהרה, ואתם התורה הכשירה, אף

הכי נמי שאר עופות, רק עד דאיכא כולוהו ארבעה סימני טהרה - ליתכשרו. אבל בפחות

מארבעה סימני טהרה, לא נכשיר אותם! ומשנינן: אם כן, אם תאמר דבעינן ארבעת סימני

טהרה, שאר עשרים וארבעה עופות טמאים דכתב רחמנא, למה לי? הלא אין באף אחד מהן את כל ארבעת סימני טהרה. ומכך שהוצרך הכתוב לומר שאסור לאוכלם, משמע שבסימן

אחד של טהרה די להכשיר את העוף.

ומקשינן: ונילף מינייהו, בכל שכן מעשרים עופות הטמאים המזכרים בתורה שיש להם

שלשת סימני טהרה. ונימא: מה התם, שיש להו תלתא שלשה סימני טהרה, ובכל זאת לא אכלינן

להו. אף כל עוף הבא בתלתא סימנים, נילף שהוא טמא ולא ניכול ליה, וכל שכן עוף שיש בו

רק תרי סימנים, וחד סימן, שלא נאכל אותם! ומשנינן: אם כן, שאפילו עוף הבא בשלשה

סימנין ילפינן לאסור מעופות המפורשים בתורה - עורב, דכתב רחמנא שהוא עוף טמא, אף על פי

שיש לו רק שני סימני טהרה, למה לי?!

השתא, היכא דאית ליה תלתא סימנים של טהרה לא אכלינן, עורב, דאית ליה תרי סימנין בלבד,

מוביעאי למיכתב דלא אכלינן? ומכך שכתבה התורה שאסור לאכול עורב, שיש בו שני סימני

טהרה, שמע מינה שבשלשה סימני טהרה, עוף טהור הוא!

ס"א ע"ב ומקשינן: ולילף מעורב: מה התם, בעורב, שיש לו תרי

סימנים, לא אכלינן, אף כל עוף הבא בתרי סימנים, לא אכלינן?

ומשנינן: **אם כן**, אם תאמר שאפילו עוף הבא בשני סימני טהרה אסור הוא, **פרס ועזניה**, שיש להם רק סימן טהרה אחד, **דכתב רחמנא** שאסורים באכילה - **למה לי?! והרי השתא**, עוף **דאית ליה תרי** סימני טהרה **לא אכלינן** נכרבעית למילף מעורב, פרס ועזניה, **דאית ליה לכל** אחד מהם **חד** סימן טהרה, **מיבעיא** למיכתב דלא אכלינן?

ומקשינן: **וניגמר מפרס ועזניה**, דכי היכא דפרס ועזניה שיש להם סימן אחד של טהרה אסורים הם באכילה, אף כל עוף הבא בסימן אחד אסור הוא באכילה?!

ומשנינן: **אם כן**, דבעית למימר דאפילו עוף הבא בסימן אחד של טהרה לא תיכול, **נשר**, שאין לו אף סימן טהרה, **דכתב רחמנא** דאסור באכילה, **למה לי?**

השתא, היכא **דאית ליה חד** סימן **לא אכלינן** [כדבעית למילף מפרס ועזניה], **נשר**, **דלית ליה כלל** שום סימן טהרה, **מיבעיא** למימר דלא אכלינן? אלא, שמע מינה, שאין ללמוד מפרס ועזניה לאסור כל עוף הבא בסימן אחד.

אלא, מנשר ילפינן כך:

נשר, **דלית ליה כלל** שום סימן טהרה, הוא **דלא תיכול**. הא כל עוף **דאית ליה חד** סימן טהרה - **אכול!** וכל שכן אם יש לו שנים או שלשה סימני טהרה, תיכול. מלבד העופות המפורטים בתורה, שם, אף על פי שיש להם סימני טהרה, אותם לא תיכול [ולכן פירטה אותם התורה לאיסור, כדי שלא נלמד מנשר להיתר אותם].

ופרכינן: **ואלא**, **טעמא דכתב רחמנא נשר**, ומשום הכי קים לן שעוף הבא בסימן אחד טהור הוא. **הוא לאו הכי**, אם לא היה נכתב בתורה נשר, הוא

אמינא, לילף מפרס ועזניה לאסור עוף הבא בסימן אחד.

ואמאי? הרי **הוא ליה פרס ועזניה שני כתובין** הבאין כאחד נשהרי היינו יכולים לכתוב רק אחד מהם, אחד, אסור. ומכך שכתבה התורה גם את הפרס וגם את העזניה, הרי הם "שני כתובין הבאין כאחד", וקיימא לן **דשני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין!** ולכן, דוקא שניהם אסורים, אבל עופות אחרים הבאים בסימן אחד אי אפשר ללמוד מהן לאיסור. ואם כן, איך היתה הוה אמינא לאסור שאר עופות שיש להם רק סימן אחד?!

ומשנינן: **גמירי**, קבלה היא בידינו, כי סימן טהרה **דאיכא בהאי**, בפרס או בעזניה, **ליכא בהאי**, בעוף השני. ואותו סימן טהרה **דאיכא בהאי**, בעוף השני, **ליכא בהאי** בעוף הראשון, הלכך לאו שני כתובין הבאין כאחד נינהו. כי אם היה הכתוב אומר שפרס אסור, לא היינו יודעים שעזניה אסורה. ואם היה הכתוב אומר שעזניה אסורה, לא היינו יודעים מכך שפרס אסור. וכיון שהוצרך הכתוב לומר את שניהם [פרס ועזניה], הוה אמינא שנלמד מהם שעוף הבא בסימן אחד לא ייכול.

והדר פרכינן: **מכדי**, הרי **עשרים וארבעה עופות טמאים** הו, כמו שמוזכר בתורה. ובעשרים מתוכם איכא שלשה סימני טהרה, **אי אפשר דחד** סימן טהרה **דאיכא בהנך**, בפרס או בעזניה, **ליכא בהני עשרים** עופות טמאים המוזכרים בתורה. ואם כן, יוצא שהתורה כתבה פעמיים שלא

לאכול עוף שיש לו סימן טהרה כמו של עזניה או כמו של פרס [פעם אחת בפרס או בעזניה. ופעם שניה באחד מאותם עשרים עופות טמאים שכתבה התורה]. והוה להו הנך עופות הבאים בסימן אחד של פרס או של העזניה **שני כתובים הבאים כאחד**, ושני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין! ומנא יתיי לן איסור בעוף הבא בסימן אחד, ומדוע

איצטרך ללמוד מנשר שעוף הבא בסימן אחד טהור הוא?!

ומשנינן: **גמירי** - **עשרים וארבעה עופות טמאים הוו**, **וארבעה סימנין** של טהרה יש בעופות. **תלתא**, שלשת סימני טהרה - **הדרי בכולהו**.

בעשרים מהם, יש בהם **שלשה שלשה** סימני טהרה.

ותרי מאותם שלשת סימני טהרה, **איתא בעורב!** והסימן הרביעי, אינו נמצא בכל אותן העופות שהוזכרו [לא בעשרים עופות ולא בעורב].

וסימן אחד משלשת סימני טהרה נמצא או בפרס או בעזניה, ואילו סימן טהרה הרביעי נמצא בחביר.

חד סימן טהרה **איתא בפרס**, **וחד** סימן טהרה **איתא בעזניה**.

אותו סימן **דאיתיה בהא**, באחד מהם, אותו סימן **ליתיה בהא**, בעוף השני.

נמצא, שהסימן הרביעי של הטהרה, שנמצא או בפרס או בעזניה, מוזכר רק פעם אחת בתורה.

ואם כן, **מהו דתימא לילף מיניה** לאסור עוף הבא בסימן אחד, שהרי אין אנו יודעים איזה סימן מופיע בתורה רק פעם אחת, ואם כן כל עוף

הבא בסימן אחד נלמד לאסור אותו מספק, כי אולי אותו סימן הוא הכתוב רק פעם אחת בתורה. **לכן כתב רחמנא נשר**, דאסור, **ללמוד אותנו** - **נשר**, **דלית ליה כלל** סימן טהרה, הוא **דלא תיכול**. הא איכא עוף **דאית ליה חד** סימן טהרה - **אכול!**

ומקשינן: כיון שאמרת, שאפילו עוף הבא בסימן טהרה אחד כשר הוא, **אלא תורין דכתב רחמנא** - **למה לי?** הואיל ולא ילפינן מיניהו שום דין.

ומשנינן: **אמר רב עוקבא בר חמא**: הא דכתבה התורה תורים, הוא כדי ללמד שהן לבדן כשרין **לקרבן** ולא עופות אחרים.

אמר רב נחמן:

ס"ב ע"א היה בקי בהן - בפרס ועזניה, ובשמותיהן ויודע מי קריי פרס ועזניה. אם בא לפניו עוף הבא בסימן טהרה אחד ויודע הוא שאינו נקרא לא פרס ולא עזניה, ואינו דומה להן, הרי העוף טהור. אבל אם לא היה בקי בהן ובשמותיהן, הרי אף על פי שהוא בא בסימן אחד - העוף טמא! ואפילו אם יודע הוא שאין עוף זה דומה לפרס או לעזניה, אם שמו הוא פרס או עזניה אסור הוא. דחיישין שמא מין של פרס או עזניה הוא. אבל אם יש לו עוף הבא בשני סימניו ואינו מכיר אותו, הרי הוא טהור, והוא, בתנאי שיוכיר עורב, וידע שאין זה עורב. נשחרי אין שום עוף טמא הבא בשני סימנים אלא עורב. ולכן עוף זה שהיה לו שהוא אינו עורב, מותר.

ופרכינן: וכי רק עורב אסור אף על פי שיש לו שני סימנים, ותו לא? והלא ישנם עוד עופות הבאים בשני סימנים והם טמאים. והתנאי: נאמר "ואת כל עורב למינו". ודרשינן: "עורב" הכתוב בפסוק, זה עורב. "למינו" - רבי אליעזר אומר: להביא את הזרזיר, שגם הוא אסור.

אמרו לו לרבי אליעזר: והלא אנשי כפר תמרתא שביהודה היו אוכלים אותו, את הזרזירין, מפני שיש להן זפק, שהוא סימן טהרה ונאין סימן זה אחד משני הסימנים שבערב. וכיון שאין לזרזיר אלא שני סימני טהרה ואינו דומה לעורב, לכן מותר הוא. ורבי אליעזר סבר, מפני שרגיל הזרזיר לשכך עם העורבים, נחשב הוא כמינו של העורב.

אמר להם: אף הן עתידין ליתן את הדין על כך שאכלו את הזרזיר.

דבר אחר: "למינהו", להביא סנונית לבנה שהיא דומה לעורב, דברי רבי אליעזר. אמרו לו: והלא אנשי גליל העליון אוכלים אותו מפני שקרבנו נקלף.

אמר להם: אף הן עתידין ליתן את הדין על כך שאכלו את הסנונית הלבנה! ואם כן, מצינו עוד עופות הבאים בשני סימנים והם טמאים, וגם אותם צריך להכיר? ומשנינן: אלא, היכן אמר רב נחמן שעוף הבא בשני סימניו טהור? בזמן שיכיר עורב וכל מין עורב. וכאשר הוא יודע שעוף זה אינו עורב ולא מין עורב, מותר הוא באכילה.

אמר רבי אמימר: הלכתא - עוף הבא בסימן אחד של טהרה הרי הוא טהור, ואפילו שאינו בקי לא בהן ולא בשמותיהן, של הפרס והעזניה, והוא - דלא דריס, כל כמה שלא ראינו אותו דורס ונעף הנותן רגלו על האוכל בשעת האכילה כדי שלא ינוד ולא יעלה כולו לפיו, זהו עוף הדרוס.

אמר ליה רב אשי לאמימר: הא דרב נחמן, שאמר בעינן שיכיר בו שאינו לא פרס ולא עזניה, מאי? האם אתה חולק על דברי רב נחמן או לא? אמר ליה: לא שמעי לוי! כלומר, לא סבירא לוי! שאני חולק עליו. כי מאי איכא למויחש אם אינו מכיר את העוף? הרי רק משום שמא עוף זה הוא פרס או עזניה. הני ליתנהו בישוב. וכיון שאינן שכיחינן בישוב, אם מצא בישוב עוף הבא בסימן אחד ואינו דורס, הרי הוא מותר באכילה.

אמר רב יהודה: עוף המסרט המגנרד כשר הוא לטהרת מצורע, לפי שהוא צפור האמור בתורה, כדכתיב "ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות", וזו היא סנונית לבנה, שנחלקו בה לעיל רבי אליעזר וחכמים. נורב יהודה סבירא ליה כדעת חכמים, המטהרים את הסנונית הלבנה.

אמר רבי אמימר: בחיורא כרסה, בסנונית כזו שכרסה לבנה, כולו עלמא לא פליגי, אף רבי אליעזר מודה דשריא!

כי פליגי רבי אליעזר וחכמים, בדירוקא כרסה, כשכרסה ירוקה. רבי אליעזר אסר, וחכמים שרו. והלכתא כרבי אליעזר שהיא אסורה. ופליגי על רב

יהודה שהכשיר אותה לטהרת מצורע, דרב יהודה סבירא ליה כחכמים שהיא טהורה, דלטהרת מצורע בעינן צפרים טהורות.

מר זוטרא מתני הכי את דברי אמימר: בדירוקא כרסה - כולו עלמא לא פליגי דאסיר. ואפילו חכמים אוסרים.

כי פליגי רבי אליעזר ורבנן בדחיורא כרסה. רבי אליעזר אסר ורבנן שרו. והלכתא כרבנן דשרי.

והוינן בה: בשלמא למאן דאמר [מר זוטרא] בחיורא כרסה פליגי רבי אליעזר ורבנן, היינו דקתני לעיל בברייתא, "למינו" זו היא סנונית לבנה, שרבי אליעזר מרבה, שסנונית לבנה דינה כעורב.

אלא, למאן דאמר [לישנא קמא דאמימר] בדירוקא כרסה פליגי רבי אליעזר ורבנן, מאי "זו היא סנונית לבנה" דקתני? והלא אין זו סנונית לבנה, אלא ירוקה.

ומשנינן: הא דקתני בברייתא סנונית לבנה, לאפוקי סנונית דבתי, הגדלה ודרה בקירות הבתים, דאוכמת, שחורה היא, וביחס לשחורה נקראת הירוקה לבנה.

בקרבנות העוף נאמר "מן התורים ומן בני היונה" ודרשו חכמים מכאן שהתורים אינם כשרים לקרבן אלא כשהם גדולים, והיונים אינם כשרים לקרבן אלא כשהם קטנים, שנקראים אז "בני יונה".

אמר רחבה אמר רבי יהודה: תסיל, שהוא מין יונה, פסול הוא להקרבה אם בא להביאו משיזקין משום "תורין", דאינו מין של תורים.

וכשר הוא להביאו בקטנותו לקרבן משום "בני יונה".

דאיציפי, מין תורים, ותורין של רחבה - כשרין הן, בוקנתם להביאן משום תורין, ופסולין הן בקטנותן אם בא להביאן משום בני יונה, לפי שמין תורים הן.

מסורת הש"ס

א) [למנוח לזכרו] ב) [מיוצג]
קב: [שבת] ג) [שבת]
מטות: [שבת] ד) [שבת]
פרה: [שבת] ה) [שבת]
מטות: [שבת] ו) [שבת]
א) [שבת] ב) [שבת]
ג) [שבת] ד) [שבת]
ה) [שבת] ו) [שבת]

הנהגות חב"ח

א) [שבת] ב) [שבת]
ג) [שבת] ד) [שבת]
ה) [שבת] ו) [שבת]

היה בקי בן... זכרם ועוניה ויודע מי קרוי פרס ועוניה: עוף
הבא בסיומו אחד טעור. אם הישע שאין דומה להן ואין שמו פרס
ועוניה אצל אם שמו פרס ומעיה הס: כצ'
עמא: שמה פרס ועוניה הס: כצ'
סימנים טעור. דנפקא ליה

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סב.

בבקי בהן ובשמותיהן. תרויהו צעין ללה לימי למטעי:
כרימן אחד טמא. רבא מני למימר טעור וואו שיכיר
פרס ועוניה: רבי אליעזר אומר דהביא את
החורר. בחזיר הוא דלפניו

היה בקי בהן ובשמותיהן עוף הבא בסיומן
היה טעור לא היה בקי בהן ובשמותיהן
בסיומן אחד טמא בשני סימנין מהור והוא
שיכיר עורב עורב ותו לא והתניא עורב זה
עורב למינו ר' אליעזר אומר דהביא את
החורר אמרו לו ר' אליעזר והלא אנשי כפר
תמרתא שביהודה היו אוכלים אותן מפני
שיש להן זקא אמר להם אף הן עתירין ליתן
את הרין דבר אחר ל' למינו דהביא סנונית
לבנה דברי ר' אמר לו והלא אנשי גבול
העליון אוכלים אותו מפני שקרקבנו נקף
אמר להם אף הן עתירין ליתן את הרין אלא
עורב וכל מיין עורב אמר אמירא הלכתא
עוף הבא בסיומן אחד מהור והוא דלא דריס
א"ל רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי
א"ל ר' אלא שמיע לי כלומר לא כבידא לי מאי
איכא משום פרס ועוניה ליתנהו בישוב אמר
רב יהודה עוף המסרט בשר למחרת מצורע
זו היא סנונית לבנה שנחלקו בה ר' אליעזר
וחכמים אמר אמירא בחיורא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דשריא כי פליגי בדירוקא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כר"א
מר זוטרא מתייב הכי בדירוקא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בדחיורא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כרבנן
דשרי בשלמא למ"ד בחיורא כרסה פליגי
היינו דקתני ו) זו היא סנונית לבנה
לאפוקי דתרי דאוכמתי אמר רחבה אמר
רבי יהודה השרי פסול משום תורין וכשר
משום בני יונה דאציפי ותורין של רחבה
כשרין משום תורין ופסולין משום בני יונה
מתיב רב דינאל בר רב קטינא י"ב העופות
פוסלין

השלישי נודאי ולא דנקטו אס היה לו שני סימנין טעור וואו שיכיר עוף
עורב אין לחוש שמה דורס הוא שאין עוף בשני סימנין דורס אלא
עורב ומינו בלכד זאם היה דורס א"כ היה העוף טמא דכל עוף הדורס
אס היה לו שני סימנין טעור וואו שיכיר עוף הבא בסיומן
היה טעור לא היה בקי בהן ובשמותיהן
בסיומן אחד טמא בשני סימנין מהור והוא
שיכיר עורב עורב ותו לא והתניא עורב זה
עורב למינו ר' אליעזר אומר דהביא את
החורר אמרו לו ר' אליעזר והלא אנשי כפר
תמרתא שביהודה היו אוכלים אותן מפני
שיש להן זקא אמר להם אף הן עתירין ליתן
את הרין דבר אחר ל' למינו דהביא סנונית
לבנה דברי ר' אמר לו והלא אנשי גבול
העליון אוכלים אותו מפני שקרקבנו נקף
אמר להם אף הן עתירין ליתן את הרין אלא
עורב וכל מיין עורב אמר אמירא הלכתא
עוף הבא בסיומן אחד מהור והוא דלא דריס
א"ל רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי
א"ל ר' אלא שמיע לי כלומר לא כבידא לי מאי
איכא משום פרס ועוניה ליתנהו בישוב אמר
רב יהודה עוף המסרט בשר למחרת מצורע
זו היא סנונית לבנה שנחלקו בה ר' אליעזר
וחכמים אמר אמירא בחיורא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דשריא כי פליגי בדירוקא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כר"א
מר זוטרא מתייב הכי בדירוקא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בדחיורא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כרבנן
דשרי בשלמא למ"ד בחיורא כרסה פליגי
היינו דקתני ו) זו היא סנונית לבנה
לאפוקי דתרי דאוכמתי אמר רחבה אמר
רבי יהודה השרי פסול משום תורין וכשר
משום בני יונה דאציפי ותורין של רחבה
כשרין משום תורין ופסולין משום בני יונה
מתיב רב דינאל בר רב קטינא י"ב העופות
פוסלין

השלישי נודאי ולא דנקטו אס היה לו שני סימנין טעור וואו שיכיר עוף
עורב אין לחוש שמה דורס הוא שאין עוף בשני סימנין דורס אלא
עורב ומינו בלכד זאם היה דורס א"כ היה העוף טמא דכל עוף הדורס
אס היה לו שני סימנין טעור וואו שיכיר עוף הבא בסיומן
היה טעור לא היה בקי בהן ובשמותיהן
בסיומן אחד טמא בשני סימנין מהור והוא
שיכיר עורב עורב ותו לא והתניא עורב זה
עורב למינו ר' אליעזר אומר דהביא את
החורר אמרו לו ר' אליעזר והלא אנשי כפר
תמרתא שביהודה היו אוכלים אותן מפני
שיש להן זקא אמר להם אף הן עתירין ליתן
את הרין דבר אחר ל' למינו דהביא סנונית
לבנה דברי ר' אמר לו והלא אנשי גבול
העליון אוכלים אותו מפני שקרקבנו נקף
אמר להם אף הן עתירין ליתן את הרין אלא
עורב וכל מיין עורב אמר אמירא הלכתא
עוף הבא בסיומן אחד מהור והוא דלא דריס
א"ל רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי
א"ל ר' אלא שמיע לי כלומר לא כבידא לי מאי
איכא משום פרס ועוניה ליתנהו בישוב אמר
רב יהודה עוף המסרט בשר למחרת מצורע
זו היא סנונית לבנה שנחלקו בה ר' אליעזר
וחכמים אמר אמירא בחיורא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דשריא כי פליגי בדירוקא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כר"א
מר זוטרא מתייב הכי בדירוקא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בדחיורא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כרבנן
דשרי בשלמא למ"ד בחיורא כרסה פליגי
היינו דקתני ו) זו היא סנונית לבנה
לאפוקי דתרי דאוכמתי אמר רחבה אמר
רבי יהודה השרי פסול משום תורין וכשר
משום בני יונה דאציפי ותורין של רחבה
כשרין משום תורין ופסולין משום בני יונה
מתיב רב דינאל בר רב קטינא י"ב העופות
פוסלין

היה בקי בהן ובשמותיהן עוף הבא בסיומן
היה טעור לא היה בקי בהן ובשמותיהן
בסיומן אחד טמא בשני סימנין מהור והוא
שיכיר עורב עורב ותו לא והתניא עורב זה
עורב למינו ר' אליעזר אומר דהביא את
החורר אמרו לו ר' אליעזר והלא אנשי כפר
תמרתא שביהודה היו אוכלים אותן מפני
שיש להן זקא אמר להם אף הן עתירין ליתן
את הרין דבר אחר ל' למינו דהביא סנונית
לבנה דברי ר' אמר לו והלא אנשי גבול
העליון אוכלים אותו מפני שקרקבנו נקף
אמר להם אף הן עתירין ליתן את הרין אלא
עורב וכל מיין עורב אמר אמירא הלכתא
עוף הבא בסיומן אחד מהור והוא דלא דריס
א"ל רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי
א"ל ר' אלא שמיע לי כלומר לא כבידא לי מאי
איכא משום פרס ועוניה ליתנהו בישוב אמר
רב יהודה עוף המסרט בשר למחרת מצורע
זו היא סנונית לבנה שנחלקו בה ר' אליעזר
וחכמים אמר אמירא בחיורא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דשריא כי פליגי בדירוקא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כר"א
מר זוטרא מתייב הכי בדירוקא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בדחיורא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כרבנן
דשרי בשלמא למ"ד בחיורא כרסה פליגי
היינו דקתני ו) זו היא סנונית לבנה
לאפוקי דתרי דאוכמתי אמר רחבה אמר
רבי יהודה השרי פסול משום תורין וכשר
משום בני יונה דאציפי ותורין של רחבה
כשרין משום תורין ופסולין משום בני יונה
מתיב רב דינאל בר רב קטינא י"ב העופות
פוסלין

השלישי נודאי ולא דנקטו אס היה לו שני סימנין טעור וואו שיכיר עוף
עורב אין לחוש שמה דורס הוא שאין עוף בשני סימנין דורס אלא
עורב ומינו בלכד זאם היה דורס א"כ היה העוף טמא דכל עוף הדורס
אס היה לו שני סימנין טעור וואו שיכיר עוף הבא בסיומן
היה טעור לא היה בקי בהן ובשמותיהן
בסיומן אחד טמא בשני סימנין מהור והוא
שיכיר עורב עורב ותו לא והתניא עורב זה
עורב למינו ר' אליעזר אומר דהביא את
החורר אמרו לו ר' אליעזר והלא אנשי כפר
תמרתא שביהודה היו אוכלים אותן מפני
שיש להן זקא אמר להם אף הן עתירין ליתן
את הרין דבר אחר ל' למינו דהביא סנונית
לבנה דברי ר' אמר לו והלא אנשי גבול
העליון אוכלים אותו מפני שקרקבנו נקף
אמר להם אף הן עתירין ליתן את הרין אלא
עורב וכל מיין עורב אמר אמירא הלכתא
עוף הבא בסיומן אחד מהור והוא דלא דריס
א"ל רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי
א"ל ר' אלא שמיע לי כלומר לא כבידא לי מאי
איכא משום פרס ועוניה ליתנהו בישוב אמר
רב יהודה עוף המסרט בשר למחרת מצורע
זו היא סנונית לבנה שנחלקו בה ר' אליעזר
וחכמים אמר אמירא בחיורא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דשריא כי פליגי בדירוקא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כר"א
מר זוטרא מתייב הכי בדירוקא כרסה כולי
עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בדחיורא
כרסה ר"א אסר ורבנן שרו והלכתא כרבנן
דשרי בשלמא למ"ד בחיורא כרסה פליגי
היינו דקתני ו) זו היא סנונית לבנה
לאפוקי דתרי דאוכמתי אמר רחבה אמר
רבי יהודה השרי פסול משום תורין וכשר
משום בני יונה דאציפי ותורין של רחבה
כשרין משום תורין ופסולין משום בני יונה
מתיב רב דינאל בר רב קטינא י"ב העופות
פוסלין

עין משפט
גר מצוה

רבה א מיי מ"א מבטלי
מחללת
מסורות
הכלה טו פ יח טמא עשן
טב טע"ע יד טעמן טב
טע"ע ז:

רבינו גרשון
הוא שיכיר עורב. כלומר
דאית ליה תרי וטמא: אפר
אמימי הכחא עוף הבא
בסיומן אחד טעור. כלומר
בסיומן אחד טעור. יורה דורס
ועוד י"י אחד שתי ב'
סנין: אה דרב נחמן
שכחיה דרב נחמן לא
בעי א' אלא אה י"י שאל
יהא דורס. וארבייבתי חיטא
משום דרס ועוניה לא
שכיח בישוב כלומר פרס
ונגהי חד מיהויל לא דריס
ונגהי פו מן טמא ומכל
מקום] כיון דלא שכיח
בישוב עוף הבא סנין
למפוקה בפרס ועוניה
לאפוקי עוף רביי דארכי
כלומר יהוא דלרבי הכל
אסורה. כל העופות

א) [שבת] ב) [שבת]
ג) [שבת] ד) [שבת]
ה) [שבת] ו) [שבת]

א) [שבת] ב) [שבת]
ג) [שבת] ד) [שבת]
ה) [שבת] ו) [שבת]

א) [שבת] ב) [שבת]
ג) [שבת] ד) [שבת]
ה) [שבת] ו) [שבת]

א) [שבת] ב) [שבת]
ג) [שבת] ד) [שבת]
ה) [שבת] ו) [שבת]

א) [שבת] ב) [שבת]
ג) [שבת] ד) [שבת]
ה) [שבת] ו) [שבת]

א) [שבת] ב) [שבת]
ג) [שבת] ד) [שבת]
ה) [שבת] ו) [שבת]

א) [שבת] ב) [שבת]
ג) [שבת] ד) [שבת]
ה) [שבת] ו) [שבת]

א) [שבת] ב) [שבת]
ג) [שבת] ד) [שבת]
ה) [שבת] ו) [שבת]

ס"ב ע"ב מתיב רב דניאל בר רב קטינא

מהא דשינינו במשנה במסכת פרה (ט ג): כל העופות פוסלין מי מטאת, אם שרתו מהם, מפני שאינם מוציין את המים, אלא לאחר שקולטין הם את המים לתוך המקור שלהם, מגביהין הם את פיהם, והמים חוזרים ונפלים מפייהם לכלי, והרי הן כמי שנעשה בהן מלאכה, וקיימא לן שמלאכה פוסלת במי מטאת.

חוץ מן היונה, שאינה פוסלת את מי החטאת בשתייה, מפני שמוצצת היא את המים, ואין המים נפלים מפייה. ובמי חטאת שנשארו בכלי לא נעשתה מלאכה.

ואם איתא דתסיל דינו כיונה, ליתני במשנה חוץ מיונה ותסיל, שאינן פוסלות את המי חטאת, שהרי גם תסיל מוצץ מהמים כמו יונה.

ומשנינן: אמר רבי זורא: זה, תסיל, מוצץ את המים ומקיא אותם, ולכן מי החטאת פסולים, מפני הקיא המעורב בהם או מפני שנעשו במי חטאת מלאכה. וזה, היונה, מוצץ ואינו מקיא, ולכן מי החטאת שהוא שותה מהם כשרים.

אמר רב יהודה: הני כופשני צוצייני, תורים הנקראין תורי צוצייני על שם מקומם, כשרים לגבי מזבח, להקרב כדון תורים. והן הן תורין של רחבה, שהחכור לעיל שהם כשרים.

מיתבי: כתיב בפרשת פרה ארומה "ולקח הכהן עץ ארו ואזוב". ודרשינן: "אזוב"

הנקרא "אזוב" גרידא, ולא אזוב הנקרא "אזוב יוץ", ולא "אזוב כחלי", ולא "אזוב רומי", ולא "אזוב מדברי", ולא כל אזוב שיש לו שם לוי, שלכל אלו יש שם לוואי, ואין זה האזוב שהתורה דברה עליו.

ומוכח כי שם לוואי פוסל, ואם כן קשה על רב יהודה, שהכשיר "תורי צוצייני", אף על גב שיש להם שם לוי.

ומשנינן: אמר אבוי: כל דבר שנשתנה שמו קודם מתן תורה, כגון אזוב, שכבר לפני מתן תורה היה אזוב בעל שם לוי, והקפידה תורה עליו, שלא הזכירה התורה אף פעם אזוב עם שם לוי, לכן אם יש לו שם לוי - פסול הוא!

והני, תורי צוצייני, לא נשתנו שמן קודם מתן תורה, שלא נקראו התורים הללו בשם "כופשני צוצייני" קודם מתן תורה, וכיון שכן, לא מצינו שהקפידה התורה למעטם מחמת שם הלוי שלהם נכי מה שכתבה התורה תורים סתם, אין ראיה מכן לאפוקי תורים אחרים. כיון שליו או תורים אחרים

בעלי שם לוי, כי עוד לא נקראו אז תורי צוצייני בשם הזה, ולכן הם כשרים.

רבא אמר: הני כופשני צוצייני, באתריהו, במקומן - סתמא, סתם תורים, קרי להו. ואם כן, אין להם שם לוי, ומה שאצלנו קורין להם על שם מקומם, אין זה נותן להם דין של תורים בעלי שם לוי, כיון שבמקומם הם נקראים תורים סתם. אמר רב יהודה: הני כרוזי חגיבין דבי חלפי, הנמצאין בענפי הערבה - שרו, מותרין הן באכילה. ודבי כרבי, הנמצאין בכרוז, אסירי, אסורים הם באכילה.

אמר רבינא: ומלוקנין עליהו למי שאוכל אותם, משום שרץ העוף, שאיסור אכילתן הוא ודאי, ולא מספק.

ואמר רב יהודה: מין עוף הנקרא צרדא - שרי מותר הוא באכילה. והעוף הנקרא ברדא אסיר באכילה.

וסימנין, סימן שלך שלא תחליף ביניהם הוא: ברדא - בר מנינה [לשון נפל על לשון]. ופירוש הסימן הוא: ברדא - מבלעדי! והיינו, שאסור לאוכלו.

ואילו עוף הנקרא מורדא - ספקא, ספק הוא, האם הוא מותר או אסור.

אמר רב אסי: שמונה ספיקות הן בעופות האם הם מותרים או אסורים, ואלו הם: חובא, חוגא, סוגא והרנוגא, תושלמי, ומרדא, כוחילנא, ובר נפחא.

ותמחה הגמרא: מאי ספיקויהו? ונברוק האם יש להם סימן טהרה?!

ומשנינן: עופות טהורים קורבנן נקלף ביד, ואילו עופות טמאין אין קורבנן נקלף כלל. והני שמונה ספקות, קורבנן נקלף בסכינא, ולא ביד. והספק הוא האם קילוף בסכין חשיב קילוף או לא. ומקשינן: והא הויא בר אווזא דהוה בי מור שמואל, דלא הוה קא מלקף קורבניה, שקורבננו לא נקלף, ואותביה בשימשא, והניחוחו בשמש, וכיון דרפי, איקליף. לאחר שהתרכך, הצליחו לקלף אותו.

ומוכח, שגם עוף טהור לפעמים קשה לקלפו. ואם כן, גם אותן שמונה ספיקות, אף על פי שקשה לקלפן, מכל מקום נכשיר אותם, כיון שעל ידי סכין הם מתקלפים.

ומשנינן: התם, בבר אווזא שהיה אצל מר שמואל, כי רפי, כאשר הקורבן התרכך, איקליף

בידא, התקלף ביד. אבל הכא, בשמונת הספיקות, אף על גב דרפי, שהם התרככו, לא מוקליף הקורבן שלהם אלא בסכינא. ולכן הסתפקה הגמרא האם זה נחשב לקילוף.

אמר אבוי: תרנגולא דאגמא - חד משמונה ספיקות שהחכור לעיל הוא, והיינו, והוא אותו עוף הנקרא "מרדו".

אמר רב פפא: תרנגולא דאגמא - אסירא! תרנגולתא דאגמא - שרא!

וסימנין, כדי שתזכור איזה מותר ואיזה אסור, הוא כמו דקיימא לן, עמוני ולא עמונית. עמוני הזכר אסור לבא בקהל, ואילו עמונית הנקבה מותרת בקהל. כך תרנגולא, שהוא לשון זכר, אסור באכילה, ואילו תרנגולתא, שהיא לשון נקיבה, מותרת.

דרש מרימר: תרנגולתא דאגמא אסירא באכילה, משום דחזויה ראו אותה חכמים דדרסה ואכלה, שדרסה ואכלה. ואמרינן לעיל במשנה, שהדריסה היא הסימן של עוף טמא, ולכן חזרו חכמים, ואסרה. והיינו, חזויה "גירותא", דאמרינן לקמן בפרק כל הבשר, שאסרה באכילה.

אמר רב: עוף ששמו שבור אנדרפטא - שרי מותר הוא באכילה, ועוף ששמו פירוז אנדרפטא - אסור הוא באכילה.

וסימנין, שתזכור איזה מותר ואיזה אסור - פירוז אנדרפטא אסור הוא באכילה כמו פירוז רשיעא, אדם ששמו פירוז הרשע, שהיה מוכר בתור רשע.

אמר רב הונא: עוף ששמו בוגיא - שרי. עוף ששמו פרוא - אסור!

וסימנין, שתזכור ולא תחליף ביניהם, פרוא אסור ששמו כשם פרואה אמנושא, מכשף, שעשה את לשכת בית הפרווה בבית המקדש, כדאיתא במסכת יומא.

אמר רב פפא: עוף ששמו "מרדו זגיד ואיכל" - שרי. עוף ששמו "מרדו סגיד ואכיל" אסור.

וסימנין, סגיד ואכיל אסור, כי "סגיד" בלשון ארמית משמעותו היא השתחוויה, והוא דבר אסור, כמו שנאמר "לא תשתחוה לאל אחר".

אמר שמואל: עוף ששמו "שתיא חמרא" - אסירא! וסימנין שהוא אסור, כי "שתיא חמרא" בלשון ארמית הוא "שותה יין", והרי "שתווי יין" פסולין לעבודה בבית המקדש, וכמו כן עוף זה הוא אסור באכילה.

ואמר שמואל: עוף ששמו מזוגא חמרא - אסירא!

ס"ג ע"א עוף ששמו בת מזגא חמרא - שריא באכילה!

וסימניך, שלא תחליף ביניהם. הא דקימא לן בשבועות - יפה כח הן מכח האב. כך מזגא חמרא, אסור, ואילו בת מזגא חמרא, מותר. אמר רב יהודה: עוף ששמו שקיטנא ויש בו שני מינין, הרי אותו מין שהוא אריכי שקי, שוקיו ארוכים, וסומקו, גופו אדום - שריא!

וסימניך, עוף ששמו מורומאי, שהיה מוחזק להם בתור עוף שהור ושוקיו ארוכים וגופו אדום, כך אותו עוף שקיטנא, ששוקיו ארוכים, מותר הוא. אבל, המין השני של אותו העוף, אשר גוצני, שוקיו קצרות וסומקו, וגופו אדום - אסורי!

וסימניך: הא דקימא לן במומי כהנים נגוס, כהן שהוא נגס, פסול לעבודה. כך אותו שקיטנא, ששוקיו קצרות כשל נגס, אסור הוא באכילה. אבל שקיטנא אשר אריכי שקי, שאמנם שוקיו ארוכות, וירוקי, אך גופו ירוק - אסורי, אסור הוא באכילה על אף ששוקיו ארוכות.

וסימניך: הא דקימא לן לעיל ברך פ' טו, שאם נחמרו מעיו של העוף ונהיו ירוקין, פסולין הם. כך אותו שקיטנא אשר צבעו ירוק, אסור הוא.

אמר רב יהודה: עוף שלך שהוחזק בתורה בין העופות הטמאים, זה עוף השולה גיטם מן היים. דוכיפת המוכרת בתורה בין העופות הטמאים, היא העוף שהודו כפות, שכרבלתו עבה וכפופה לתוך הראש.

תניא נמי הכי: דוכיפת - שהודו כפות, וזהו העוף שהביא את אבן השמיר לבית המקדש, כדאייתא במסכת גיטין.

רבי יוחנן, כי הוה חזי שלך, אמר את הפסוק בספר תהילים [פרק לז] "משפטיך תהום רבה". הדיינו, שאתה שופט ונוקם בדת האדם וממית את הדין המומינים למות. רבה, כי הוה חזי נמלה, אמר: "צדקתך כהררי אל", שאפילו נמלה, שהיא בעל חיים קטן, יש לה חיות כמו לבעל חיים גדול.

אמר אמימר: העופות ששמן שקנאי ובטנאי - הרי מקום שנהגו לאכול אותן - אוכלין! מקום שנהגו שלא

לאכול - אין אוכלין אותם! והיונן בה: אטו במנהגא תליא מילתא? האם האיסור וההיתר שלהם תלוי במנהג?

ומשנינן: אין, אכן הדבר תלוי במנהג, ולא קשיא היאך יתכן הדבר. הא דאסורים, מיירי באתרא במקום שדכחי פרס והענייה, שראינום שם, והיינו שגמא חשקנאי והבטנאי הם ממין הפרס והענייה, שגם להם יש סימן טהרה.

הא, דמותרים, באתרא דלא שכחי פרס וענייה, ומסתמא לא מחזקינן להו שהם ממין הפרס והענייה, לפי שהם אינם מצויין בישוב. אמר אבוי: עופות ששמן קואי וקקוא, אסורי באכילה. אבל עוף ששמו קקואתא, שריא באכילה.

במערבא בארץ ישראל מלקו עילה, הלקו את מי שאכל את הקקואתא, וקרו לה תחוותא.

תנו רבנן: כתיב בפרשת העופות הטמאים ויקרא [יא] "ואת התנשמת ואת הקאת".

תנשמת - זהו עוף הצועק בלילה, והוא "באות, המאוס, שבועות!"

אתה אומר שהתנשמת הוא "באות שבועות", או אינו אלא "באות [המאוס] שבשרצים"?! שהתנשמת נראית כשרץ, אלא שיש לה כנפיים כעוף.

אמרת, צא ולמד מ"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, ואחת ממדות אלו היא - דבר הלמד מענינו.

במה הכתוב שהתנשמת אמורה בו, מדבר? - בעופות! ועל פי מדה זו של "דבר הלמד מענינו" אתה למד שאף כאן, תנשמת, בעופות מדובר, ולא בשרצים.

והיונן בה: והא תניא נמי גבי שרצים כי האי גוונא כמו שדרשת בעופות!?

דכתיב בפרשת שרצים "האנקה והכח והלטאה והחמט והתנשמת". ואמרינן, תנשמת - היא "באות מאוס שב שרצים"!

אתה אומר שהיא באות שבשרצים, או אינו אלא באות שבועות?

אמרת, צא ולמד מ"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, ואחד ממדות אלו היא המדה של דבר הלמד מענינו.

במה הכתוב, הפרשה שהתנשמת כתובה בה, מדבר - בשרצים, אף התנשמת הכתובה כאן מיירי בשרצים ולא בעופות!?

ומשנינן: אמר אבוי: תנשמת שהיא "באות שבועות", היא עוף הנקרא קיפוף. ואילו תנשמת שהיא "באות שבשרצים" היא שרץ הנקרא קרפדאי.

אמר רב יהודה: קאת המוחזק בפסוק [ויאת התנשמת ואת הקאת ואת הרחם], זו עוף הנקרא אצלנו הקוק.

רחם המוחזק בפסוק, זו שרקרק.

אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמו רחם? כיון שבא רחם, באו רחמים - גשמים - לעולם.

אמר רב ביבי בר אבוי: אימתי היו הופעת הרחם סימן לגשמים - והוא, דיתוב אמודי, וישב על איזה דבר, ועבד שרקרק, מצפצף ונשמע כאלו הוא אמר שרקרק.

וגמורי, ויש לנו קבלה, דאי יתיב אארעא ושריק, שאם הוא יישב על האדמה, שאין דרכו לישב על הקרקע, וישרוק - אתא משיחא, יבוא המשיח. שנאמר בספר זכריה [פרק ז] "אשרקה להם - ואקבצם".

אמר ליה רב אדא בר שימי למר בר רב אידאי: והא הוא שרקרק, דיתוב כי כרבא, שהתיישב במקום החרישה על הקרקע, ושרק, ואתא גלל, באה אבן גלל מן המרומם, אפסקיה למוחזא, ופסקה את מוחז, והרגתו! וחיונן שאין שריקת הרחם בעת ישיבתו על הקרקע סימן לביאת המשיח.

אמר ליה מר בר רב אידאי: ההוא - בידיא, כדאי ושרקוהו! עדיין לא הגיע זמנו של משיח, ולכן הוא נענש.

תנו רבנן: כתיב בפרשת העופות הטמאים ויקרא [יא טז] "את כל עורב למינך", ודרשינן:

"עורב" - זה עורב, "את כל עורב", בא הריבוי "כל" - להביא עורב לעמקי!

"למינך", בא הכתוב להביא עורב הבא בראשי יוניו! וכדמפרש לקמן.

אמר מר: עורב - זה עורב!

והיונן בה: אטו קמן קאי? וכי התנא אחז את העורב בידו ואמר שעורב הכתוב בתורה זה העורב שהוא אחוז בידו? והרי כיון שלמדנו שיש כמה סוגי עורבים, היה לו לתנא לומר "עורב" - זה עורב פלוני! כדי שרע מהו עורב סתם. ומשנינן: אלא, אימא: עורב - זה עורב אוכמא, שחור. וכן הוא אומר בשיר השירים "קווצותיו - תלתלים שחורות כעורב". ושמעינן מינה שסתם עורב הוא שחור.

"עורב העמק" - זה עורב חיוורא, לבן. וכן הוא אומר בפרשת נגעים [ויקרא יג] "ומראהו עמוק מן העור". ופירוש הפסוק הוא, שמראה הנגע הלבן נראה עמוק יותר מאשר מראהו של העור, וענין זה הוא כמראה חמה העמוקה, שנראית עמוקה יותר מן מראה הצל [ונשמעות "עורב העמק" היא, שמראהו הלבן של העורב הלבן, הוא עמוק יותר מאשר מראה העורב השחור].

ועורב הבא בראשי יונים - אמר רב פפא: לא תימא שהוא עורב דאתי, שבא בריש יוני לפני היונים, אלא זהו עורב דרמי רישיה לדיונה, שראשו דומה ליונה.

תנו רבנן: כתיב בפסוק "ואת הגנץ למינהו", ודרשינן: "הגנץ" - זה הגנץ. "למינהו" - להביא את בר חיויא.

ומפרשינן: מאי בר חיויא? אמר אבוי - שוריקא. אמר רב יהודה: כתיב בפסוק, "ואת החסידה האנפה" -

"החסידה", זו דיה לבנה. ולמה נקראה שמה חסידה? שעושה חסידות עם חברותיה, שמוחלת להם את מזונותיה.

"האנפה" - זו דיה רגונת.

למה נקרא שמה אנפה? שמאנפת, שמתמלאת ריגון, עם חברותיה.

אמר רב חנן בר בר חסדא, אמר רב חסדא, אמר רב חסדא, אמר רב חנן בריה דרבא, אמר רב: עשרים וארבעה עופות טמאין הן שמחזרים בתורה.

אמר ליה רב חנן בר בר חסדא, לרב חסדא אבוי: דהויא? היכן מניינים הם אותם העשרים וארבעה עופות?

אי דויקרא, אם כוונתך לעופות הטמאים המחזרים בספר ויקרא בפרשת שמיני, הרי עשרים עופות הוו מניינים שם, ולא עשרים וארבעה!?

אי דמשנה תורה, ואם כונתך לאותם המניינים בפרשת ראה, הרי עשרים וחד הוו, ולא עשרים וארבעה!?

בפרשת ראה, הרי עשרים כתיב "ואת הדאה, ואת האיה למינה", ובפרשת ראה כתיב "והארה את האיה והדיה למינה".

וכי תימא אותו עוף הנקרא דאה, דכתיבא בויקרא בפרשת שמיני, ולא כתיבא במשנה תורה בפרשת ראה, שדייה, הוסף אותו עלייה, על העופות הכתובים בפרשת ראה, ויתוסף לך עוד עוף אחד.

אכתי עשרים ותרין עופות בלבד הוו, ולא עשרים וארבעה!?

אמר ליה רב חסדא לרב חנן, בנו: הכי אמר רב חנן בר רבא, רותני, שהוא אבויא דאמך, אבי אמך, משמיה רבא, כתיב בפרשת שמיני "האנפה למינה", "האיה למינה", ובפרשת ראה כתיב "כל עורב למינך", "ואת הגנץ למינהו". הרי כאן ארבע מילים שמדן מרבים עד ארבעה עופות.

ופרכינן: אי הכי, שמרבה אתה עוד ארבעה עופות על העשרים ושנים שהזכרו כבר, אם כן עשרים ושית עופות הו, ולא עשרים וארבעה!?

אמר אביי: "ואת הדאה" המזכרת בפרשת היא! דאי סלקא דעתך תרתי עופות שונים אינון, שמיני, "והראה" המזכרת בפרשת ראה - אחת

ס"ג ע"ב מכדי, הרי ספר משנה תורה לאוסופי, להוסיף על מה שלא

נכתב בשאר הספרים הוא דאתא נכדאמרין לקמן, למה נשנו עוד פעם הבהמות הטמאות במשנה תורה, להביא את השטויה, שלא הזכירה בפרשת שמינין.

מאי שנא הכא בפרשת שמיני דכתיב דאה, ומאי שנא הכא, בפרשת ראה, דכתיב ראה, ולא כתיב גם הדאה!?

אלא, שמע מינה, מין ראה ודאה, אחת היא! שזוהו עוף אחד, אלא שלפעמים קוראת לו התורה ראה, ולפעמים דאה, וכדי שלא יבא אדם להכשירה במקום שהיא נקראת ראה, ויאמר שאת הדאה אסרה התורה ולא את הראה, לכן

חזרה התורה וכתבה ראה, לומר, שבין אם היא נקראת דאה ובין אם היא נקראת ראה, אסורה היא. לפי שאותו עוף הוא.

ומקשינן: ואכתי כ"ה עופות הו, עשרים ואחד הכתובים במשנה תורה בפרשת ראה, ועוד ארבעה שנתרבו לעיל!?

ומשינין: אמר אביי: כשם שראה ודאה אמרנו אחת היא, כך איה ודיה המזכרים בפרשת ראה

- אחת היא! וקראה להם התורה בשני שמות כדי שלא לתת פתחון פה לבעל דין לומר שאת האיה אסרה התורה ולא את הדיה.

דאי סלקא דעתך תרתי עופות אינון, הן, מכדי, הרי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא. מאי שנא

הכא, בפרשת שמיני, דכתיב "למינה" איה, ומאי שנא התם, בפרשת ראה, דכתיב "למינה" אדיה, ולא כתיב "למינה" על איה, כדכתיב בפרשת שמיני!?

אלא, שמע מינה, איה ודיה אחת היא, ולכן כתבה התורה "למינה" פעם אחת על האיה ופעם אחת על הדיה, כי שתייהן אותו עוף הן.

ומבארין: וכי מאחר שאיה ודיה אחת היא - למה ליה לתורה למיכתב בפרשת ראה איה ודיה!?

כדתניא: רבי אומר: אקרא אני, די היה שהתורה תכתוב איה, שהרי היא עצמה דיה, ואם כן, "דיה" למה נאמרה באותה פרשה?

כדי שלא תתן פתחון פה לבעל דין לחלוק. שלא תהא אתה קורא בתורה איה, והוא קורא לה בשם דיה, ויכול הוא לומר, רק את האיה אסרה התורה, ואילו זוהי היא דיה, והיא מותרת. וכן אם היה כתוב "דיה" ולא היה כתוב "איה", היה לבעל דין פתחון פה לחלוק, מפני שאתה קורא בתורה דיה, והוא קורא לה בשם איה, ויכול הוא לומר, את הדיה אסרה התורה, ולא את האיה.

לכן, כתב רחמנא במשנה תורה בפרשת ראה "והראה, ואת האיה, ודיה למינה". לומר לך, שאיה ודיה - אחד הם!

מיתובי לרב חסדא בשם רב, שאמר עשרים וארבעה עופות טמאים הן, ודא ראה חשיב ליה עוף אחד, ואיה ודיה חשיב ליה עוף אחד.

שהרי שינוי בברייתא: למה נשנו, למה חזרה התורה וכתבה בפרשת ראה את איסור אכילת הבהמות הטמאות והעופות הטמאים? בבהמה חזרה התורה וכתבה - מפני השטועה, שדיא בריה בפני עצמה, שיש לה שני גבין ושני שדראות, וכדפרשנין לעיל.

ובעופות - חזרה התורה וכתבה מפני הראה, שלא הוכרח בפרשת שמייני!

והשתא לוקינן: מאי לאו, מדבהמה דהתם (שהיא השטועה), לאוסופי אתא, להביא בהמה חדשה שלא הוכרח קודם בפרשת שמייני, עופות נמי, לאוסופי עוף חדש שלא הוכרח אתא. ושמע מינה דא ראה ושני עופות הם, שחזרה התורה והוסיפה עוף חדש ששמו "ראה", לומר שגם הוא אסור.

ומשנינן: לא. אין זו ראייה. אלא, התם, בבהמות, אתא לאוסופי את השטועה. ואילו הכא, בעופות, לפרושי אתא את כל שמויתיה של הדאה, ולומר שדראה לקראת גם בשם "ראה".

ופלוגיא הא דרב חסדא בשם רב, שאמר עשרים וארבעה עופות טמאין הן, על דרבי אבהו.

דאמר רבי אבהו: ראה המוכרת בספר דברים - זו איה המוכרת באותה פרשה.

ולמה יקרא שמה ראה? שרואה ביותר, שיש לה ראייה טובה. וכן הוא אומר בספר איוב (פרק כח) 'נתבם לא וידעו עיני, ולא שזפתו עין איה'. ובאור הפסוק הוא, שאפילו האיה, שראייתה טובה, לא ראתה את הנתיב הזה.

וכיון שאמר רבי אבהו "ראה היא איה", ואנן על כרחן אשכחן שדאה וראה, וכן איה ודיה, אחת היא, מדלא דרר וכתבה תורה לדאה במשנה תורה, אלא, לרבי אבהו, כולוה, דא ראה, ודיה ודיה, חדא היא, נמצא שלפניו יש פחות מעשרים וארבעה עופות טמאים.

תנא (בדרך גומא): איה עומרת בבבל, ורואה נבלה בארץ ישראל.

ופרכינן: מדריאה היינו איה לדעת רבי אבהו, מכלל, דראה לאו היינו ראה. דקא סלקא דעתין השתא, שגם רבי אבהו סבירא ליה דאיכא עשרים וארבעה עופות טמאים הן, וכיון שהוא סובר שראה היינו איה, הרי אם נאמר דסבירא ליה שגם דאה היינו ראה, חסר לו עוף אחד למנין עשרים וארבעה עופות טמאין, אלא ודאי, הוא סובר כי דאה לאו היינו ראה. (נשלא כרבי אבי שאמר ראה ודא אתא האין). ולכן, אף על פי דסבירא ליה שיראה היינו איה, יש לו עשרים וארבעה

עופות טמאין. ואם כן קשיא, מכדי, הרי מה כתיב בספר משנה תורה, לאוסופי הוא דאתא על שאר החומשים, ואם נאמר כי דאה לאו היינו ראה, מאי שנא הכא, בפרשת שמייני, דכתיב דאה, ומאי שנא התם, בפרשת ראה, דלא כתיב דאה? [כי אם דא היא ראה, הרי כבר כתבה התורה ראה בספר דברים].

אלא, לאו, שמע מינה, דאה וראה ואיה, אחת היא (ולכן התורה לא כתבה דאה, דהיינו ראה, וראה היינו איה, כמו שאמר רבי אבהו).

וכדי ליישב את השאלה, היכן מצינו לרבי אבהו עשרים וארבעה עופות טמאים, בהכרח צריך לומר, ומדריאה היינו איה, מכלל דריה לאו היינו איה, וכיון דריה לאו היינו איה, יש לו לרבי אבהו עשרים וארבעה עופות טמאים.

אך גם תירוק זה קשה, כי אם דיה לאו היינו איה, מאי שנא התם, בפרשת שמייני דכתיב "למינה" איה, כדכתיב "ואת האיה למינה".

ומאי שנא הכא, בפרשת ראה, דלא כתיב "למינה" איה, אלא רק אדיה, כדכתיב "ואת האיה והדיה למינה"? והלא משנה תורה לאוסופי הוא דאתא, ומדוע גרעה התורה, ולא כתבה "את האיה למינה"?

אלא, מדלא כתבה התורה בפרשת ראה "ואת הדיה למינה", שמע מינה, בין דאה וראה ובין דיה ואיה, כל ארבעת השמות של העופות הללו, אחת היא! ולא סבירא ליה לרבי אבהו שיש עשרים וארבעה עופות טמאים, אלא רק עשרים ושלושה עופות טמאים איכא!

תניא: איסי בן יהודה אומר: מאה עופות טמאין יש במזרח, וכולן - מין איה הן!

תני אבימי בריה דרבי אבהו: ז' מאות מיני דגים טמאין הן.

וח' מאות מיני חגבים טמאים הם. ולעופות - אין מספר! רב הוא מספר העופות הטמאין.

תמחה הגמרא: והרי עופות טמאין, כ"ד הוו! כדאמינן לעיל. ואיך אמר אבימי שאין להן מספר?!

ומשנינן: אלא, הכי גרסינן: ולעופות טהורים, אין מספר.

תניא: רבי אומר: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שבהמה טמאה מרובה מן הבהמות הטהורות. לפיכך, מנה הכתוב בטהורה את הבהמות הטהורות, כדכתיב בפרשת ראה "איל וצבי ויחמור", וכן הלאה, שרק אלו הן הטהורות. גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעופות טהורין מרובין על העופות הטמאין. לפיכך, מנה הכתוב בטמאין, את העופות הטמאין, שרק אלו הן הטמאין.

ודנה הגמרא: מאי קא משמע לך רבי? הרי ודאי פשיטא הוא שאם היו עוד עופות טמאין, או עוד בהמות טהורות, התורה היתה מונה אותם?!

ומשנינן: רבי השמיענו, כדרב הונא אמר רב, ואמרי לה: אמר רב הונא אמר רב, משום רב, ומאורי: לעולם ושנה אדם לתלמידו את תלמודו בדרך קצרה, לפי שהם מתקיים אצלו יותר מאשר אם שונה לו בדרך ארוכה. ולכן מנתה התורה את הבהמות הטהורות והעופות

הטמאים, שהן המועטין. אמר רבי יצחק: עוף טהור - נאכל במסורת. שאם זכור הוא באדם כשר שאכלו, או שנטר לו רבו שעוף זה טהור, יכול הוא לסמוך עליו ולאכול את העוף. ונאמן הצייד לומר: עוף זה טהור, כך מסר לי רבי.

ואמר רבי יוחנן: והוא שבקי הרב או הצייד [כפי שיחבא] בהן ובשמותיהן של אותו העוף ואת שמו.

בעי רבי זורא: מה שאמר רבי יצחק, נאמן הצייד לומר שכך מסר לו רבו, האם כונתו לרבו שהוא חכם בתורה, או כונתו לרבו צייד [זה שלמוך את אמנות הצייד]?

תא שמע: דאמר רבי יוחנן, והוא שבקי אותו רב בהן ובשמותיהן.

ומוכיחה הגמרא: אי אמרת בשלמא שכונת רבי יצחק לרבו צייד, שפיר הדבר, שמסתבר לומר שרבו הצייד בקי בהם.

אלא, אי אמרת שכוונתו לרבו חכם, הרי בשלמא שמיינו, שמותן [שלא רבי יוחנן שצריך הוא להכיר], גמיר להו, למד הוא את שמותם.

אלא אינהו, את העופות בעצמם, מני יודע להו? מדיכן הוא יודע להכירן שלא יהיה עוף טמא הדומה לאותו עוף שהוא מתיר לו?

אלא, לאו, שמע מינה, רבו צייד, שכונת רבי יצחק לומר, שצריך רבו הצייד להכיר אותם ואת שמותיהם.

ומסקינן: שמע מינה! תנו רבנן: לוקחין ביצים מן העובדי כוכבים בכל מקום, ואין חוששין לא משום ביצי נבלות, ולא משום ביצי טרפות. שאין לחשוש שמא אלו הם ביצי עוף שנטרף או שהתנבל.

והוינן בה: ודילמא ביצים דעוף טמא נינהו, וכיצד לוקחין ביצים מן העובדי כוכבים? ומשנינן: אמר אבהו דשמואל: זה שהתירה הברייתא ליקח ביצים מן העובדי כוכבים מיירי באומר אותו עובד כוכבים, ביצים אלו של עוף פלוגי, הידוע לנו שהוא טהור, וכיון שאנו יכולין להביא ביצים על אותו עוף ולראות אם הם דומים לביצים שאנו לוקחין ממנו, לא חיישינן שמא משקר הוא.

והוינן בה: מדוע צריך העכו"ם לומר שהם של עוף פלוגי טהור? ולימא העכו"ם שביצים אלו של עוף טהור, אפילו לא יאמר איהו עוף הוא, ודי בכך?

ומשנינן: אי הכי, אם לא יאמר מאיזה עוף הם, אית ליה, שם בידו היכולת לאישתמוטי, ולומר, שביצים אלו הם של עוף אחר טהור, שאין הלוקח מכיר, ואין הלוקח יכול להכחישו.

ומקשינן: ולברוק את הביצים בסומנין, ואם יש להם סימני טהרה יוכל הוא לקנותם בכל אופן, ואם יש להם סימני טומאה לא יוכל לקנותם.

דתניא: כסומנין ביצים - כך סימני דגים. ויש לתמוה: סימני דגים סלקא דעתך? וכי אפשר לומר שסימני הביצים דומים הם לסימני הטהרה של הדגים, והלא איכא מיהו, שהרי ספיר וקשקשת אמר רחמנא בימיני הדגים

הטהורים, ואין סימנים אלו שייכים כלל בביצים? אלא אימא, כך היא כונת הברייתא: כסומנין ביצים - כך הם סימני עוברי [ביצי] דגים.

ס"ד ע"א ועוד תניא גבי דיני ביצים: אלו הן סימני ביצים כשרות:

- א. כל שכורת ועגולגולת. כל ביצה שבאמצעה היא עגולה כעין כדור בעובי. ואינה עגולה ככדור ממש, אלא ראשה אחד הוא "כד", רחב, כמו בית מושב של כד, שבית מושבו רחב, וראשה אחד השני הוא "חד", צר, כך שהיא עגולה ורחבה בראשה ומתקצרת היא בצד השני, טהורה היא.
- ב. אם היה חלבון (הלבן שבביצה) נמצא מבחוץ, בצד החיצון של הביצה, וחלמון מבפנים, הביצה טהורה.
- ג. ואם היה חלמון וחלבון מעורבין זה בזה - בידוע שהיא ביצת השרץ, של הצב או של הלטאה שהם מטילים ביצים. עד כאן לשון הברייתא.

וכיון שניתן לברר על פי הסימנים אם זו ביצה של עוף טהור, מדוע אינו יכול לקנות ביצים על פי בדיקת הסימנים שלהם?

ומשנין: לא צריכא, זה שהצריכה הברייתא לסמוך על העכו"ם ולא על בדיקת הסימנים, מדובר באופן דחיתות הווי הביצים, שאי אפשר לעמוד על סימניהן.

ומקשינן: אמנם אי אפשר לבדוק כשהן חתוכות אם הן ככורת ועגולגולת או לאו, אך, וליבדוק בחלמון וחלבון, ועל פי זה ידע אם הן טהורות או לאו?

ומשנין: מדובר כאן בביצים טרופות, שהיו מעורבות בקערה, שלא ניכרים סימניהם של החלמון והחלבון.

ופרכינן: וכי האי גוונא, שהביצים טרופות, מי זבנינן מונייהו, האם מותר לקנות מן הנכריים? והא תניא: אין מוכרין ביצת טרפה, של עוף שנטרף, שאסורה היא באכילה, לעובד כוכבים, כי שמה הוא יחזור וימכור אותה לישראל אחר, אלא אם כן הביצה טרופה מעורבת בקערה, שאז אין לחשוש שמה ישראל אחר יקנה אותה

מהעובד כוכבים.

וכיון שמותר למכור לעובד כוכבים ביצה טרופה, לפיכך, אין לוקחין מהם מהעובדי כוכבים ביצים טרופות בקערה, כי שמה ביצי טרפה הן, ומהעכו"ם קנה אותם מדישראל. ואם כן, כיצד העמדת שמדובר באופן שקונה הישראל מיד העובד כוכבים ביצה טרופה בקערה?

ומשנין: אלא, אמר רבי זירא: סימנין של ביצים, לאו דאורייתא נינהו. הם לא ניתנו כהלכה למשה מסיני. הילכך, אין הם סימנים מובהקים שאפשר לסמוך עליהם, אלא סומכים רק על ידיעה מאיזה עוף נולדו (ולכן קונה ביצים מיד העובד כוכבים, צריך העובד כוכבים לומר לו של עוף פלוני טהור הם, והסימנים הם סיוע לדבריהן).

דאי לא תימא הכי, אלא תאמר רב אסי לעיל "שמונה הם מדאורייתא, הא דאמר רב אסי לעיל "שמונה ספיקות" הן בעופות, דמספקא לן בשמונה מיני עופות האם הם עופות טהורים או טמאים, מאי מספקא ליה? ליבדוק בביצים ידהו, ומהביצים נדע אם הם עופות טהורים אם לאו?

אלא, מדלא סמכינן על בדיקה בסימני הביצים, שמע מינה - סימנין דביצים לאו דאורייתא!

ותמיהה הגמרא: כיון שאמרת לא סמכינן על סימני הביצים - למאי הלכתא קתני לה בברייתא להני סימנין?

ומשנין: הכי קאמר תנא דברייתא: אם שני ראשיה של הביצה כדין, או שני ראשיה חדין, או חלמון מבחוץ וחלבון מבפנים - ודאי הביצה טמאה. ואז, אפילו אם יאמר המוכר, ואפילו אם הוא ישראל המוחזק בכשרות, שביצה זו של עוף פלוני טהור היא, ודאי משקר הוא.

אבל, אם רישיה חד, וראשה האחד של הביצה הוא חד, ורישיה כד, וראשה האחד, האחר, הוא בצורת כד, וחלבון של הביצה מבחוץ, וחלמון שלה מבפנים, ואמר לך העובד כוכבים שביצה זו היא של עוף פלוני, וטהור הוא - סמוך עליהם! כי הסימנים של הביצה מסייעים למה שאמר העובד כוכבים שהביצים הן ביצי עוף טהור.

אבל בסתמא, כשהעכו"ם אינו אומר שהביצים הם של עוף פלוני טהור, לא תסמוך עליהם על

הסימנים, משום דאיכא ביצי דעורבא, דמיו, שדומים הם לדיונה, לביצי יונה. ויש לך לחוש אולי ביצים אלו הן ביצי עורב, שהוא עוף טמא, אף על פי שהן דומות לביצי עוף טהור.

אמר מר: שנינו לעיל בברייתא: חלבון וחלמון מעורבים זה בזה - בידוע שהיא ביצת השרץ.

ודנה הגמרא: למאי הלכתא כתבה הברייתא שזוהי ביצת השרץ, ומאי נפקא לנו אם זו ביצת עוף טמא או ביצת השרץ?

ומשנין: אמר רב עוקבא בר חמא: אמרה הברייתא "בידוע שהיא ביצת השרץ", לומר, שאם ויקמה הביצה, שנקרם ונצר בתוכה אפרוח השרץ, וניקבה הביצה, ויכול הוא לנגוע בריקום האפרוח שבתוכה, מטמאה הביצה את הנגוע בה כאשר יש בה שעור של בערשה (שהו שעור שבו השרץ מטמא).

מתקף לה רבינא: ודלמא ביצה זו, ביצה דנחש היא? שדומה היא לביצת השרץ. וביצת הנחש אינה מטמאה בטומאת שרצים, לפי שאין מטמאין אלא שמונה שרצים האמורים בלבד. והנחש אינו נכלל בשמונת השרצים המטמאים? ומשנין: אלא, אמר רבא: הברייתא אתא לאשמעינן, שאם ויקמה הביצה ואכלה, לוקה עליה משום שרץ השרץ על הארץ. כדכתיב "וכל השרץ השרץ על הארץ, שקץ הוא. לא יאכל".

ואם לא היה התנא בברייתא משמע לנו שהיא ביצת השרץ, הוה אמנא, שמטעם עוף טמא היא אסורה. והיינו אומרים כי לענין חיוב מלקות, צריכים להתרות באדם האוכל אותה משום שרץ העוף. ואם התרו בו מטעם שרץ השרץ על הארץ, אינו לוקה. וקא משמע לן התנא בברייתא שצריכים להתרות במי שאוכל אותה מטעם שרץ הארץ, ולא מטעם שרץ העוף! ופרכינן: אי הכי, שהברייתא באה לאשמעינן שלוקה עליה מטעם שרץ השרץ על הארץ, מאי איריא מפני דטמאה הביצה הו, לכן הוא לוקה עליה מטעם שרץ הארץ? הרי אפילו על אכילת אפרוח הנמצא בתוך ביצה דטהורה, של עוף טהור, נמי לוקה על אכילתה מטעם שרץ הארץ.

ס"ד ע"ב דתניא: נאמר (ויקרא יא) "לכל השרץ השורץ על הארץ, לא

תאכלום, כי שקץ הם", וילפינן מהמילה "כל", לרבות אפרוחים של עוף טהור שלא נפתחו עיניהם! כיון שלא נפתחו עיניהם, חשובים הם כשרץ. ואם כן, כל אפרוח שבתוך ביצה, ואפילו של עוף טהור, כיון שגרקמה הביצה, ואכלה, לוקים עליה. ולמאי נפקא מינה כתבה הברייתא "בידוע שהיא ביצת השרץ?"

ומשנינן: הא דמרבינן אפרוחים טהורין שלא נפתחו עיניהם זהו רק מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא הוא! אבל ביצי שרצים שריקמו, דינן כשרץ גמור, ולוקים עליהם מדאורייתא. וזהו מה שהשמיעה לנו הברייתא שלוקים עליהם מדאורייתא.

תנו רבנן: גיעולי ביצים, שהן ביצים טמאות שהתבשלו עם ביצים טהורות - מותרות הביצים הטהורות באכילה, לפי שאינן נאסרות על ידי נתנית טעם, משום שאין הביצה הטמאה נותנת טעם בביצה הטהורה, כי "מיא בעלמא" היא.

ביצים מוזרות, שלא הופרו מתרנגול זכר, ולא יוצא מהם אפרוח (ולשון "מוזרות" פירושו, שנפסדו ונעשו דבוקות כעין מטווה) - נפש יפה תאכלם! מי שאינו איסטניס, מותר לו לאוכלם, ואפילו ביצים שכבר ישבה עליהם תרנגולת ימים רבים, והחלו להפסד.

נמצא עליה על הביצה קורט גרגיר דם - זורק את הדם, ואוכל את השאר!

אמר רבי ירמיה: זה שאמר "זורק את הדם ואוכל את השאר", והוא, שנמצא הדם על קשר שלה, והוא זרע של התרנגול הקשור בראש הצד הרחב של הביצה, ומשם מתחיל האפרוח להוצר. כיון

שהדם נמצא על הקשר ולא התפשט לשאר הביצה, זורק את הדם ואוכל את שאר הביצה. אבל אם הדם יצא מחוץ לקשר החלבון, כל הביצה אסורה, דחיישינן שמה התפשט הדם בכל הביצה.

תני דוסתאי, אבוא דרבי אפטורקי: לא שנו שאם נמצא הדם על הקשר שזורק את הדם ואוכל את השאר, אלא שנמצא הדם על חלבון שלה, כיון שלא יצא הדם חוץ לקשר, שאר הביצה מותרת. אבל, נמצא הדם על קשר חלמון שלה - אפילו ביצה כולה אסורה.

מאי טעמא? משום דשדא תכלא ככולה. שבכל הביצה התפשט הקלקול.

אמר ליה רב גביהה מבי כתייל, לרב אשי: איפכא תני תנא קמיה דאבוי, היה "תנא" ששנה לפני אבוי להיפך, והכי תנא לה: לא שנו אלא שנמצא על חלמון שלה, אבל נמצא על חלבון שלה כל הביצה אסורה! ואבוי הוא דתרצה ניהליה, שאמר לו הכי, כפי גרסתנו: לא שנו אלא שנמצא על חלבון שלה, אבל נמצא על חלמון שלה, אפילו ביצה אסורה.

אמר חזקיה: מניין לביצת טמאה, של עוף טמא, שהיא אסורה מן התורה?

שנאמר בפרשת שמיני, בפרשת העופות הטמאים, "ואת בת היענה". וכי בת יש לה ליענה! והרי היא מטילה ביצים, ואינה יולדת, ולא יתכן לכתוב בה לשון "בת". ועוד, הרי אין בת היענה חלוקה בדינה מן האמא שלה, ואמאי כתבה התורה "בת"?

אלא, איזו היא ה"בת" של היענה - זו ביצה טמאה שלה.

והיונן בה: ודלמא היינו שמייהו? אולי זהו שם

העוף "בת יענה", ואין כונת התורה לבתה של היענה?

ומשנינן: לא סלקא דעתך שזהו שמה, דכתיב בספר איכה (פרק ד) "בת עמי לאכזר, כיענים במדבר". וחיונן שהיא נקראת יענה, ולא "בת יענה".

ופרכינן: ולא? וכי לא מצאנו שהיא נקראת "בת יענה"?! והא כתיב בספר מיכה (פרק א) "אעשה מספר כתנים, ואבל כבנות יענה". ואם הכונה לביצים, כלום יש לביצים פה לבכות ולהתאבל? אלא בודאי זהו שמה, "בת יענה".

ומשנינן: לא כן, אלא שמה הוא יענה, וכונת הפסוק הוא שאעשה אבל, כיענה זו, שמתאבלה על בניה.

וממשיכה הגמרא להקשות: והא כתיב בספר ישעיה (פרק יג) "ושכנו שם בנות יענה". ובודאי כונת הכתוב היא, שהעופות, ששמם בנות היענה, ישכנו שם.

ומשנינן: כונת הפסוק היא לומר שהיענים עם בניהם ישכנו שם, כיענה זו שדרכה ששוכנת עם בניה.

והדר פרכינן: והכתיב בספר ישעיה (בפרק מג) "ותכבדני חית השרה - תנים ובנות יענה". ואי סלקא דעתך שהכונה היא לביצה, וכי ביצה, בת מימר שירה היא?! וכי היא יכולה לשיר ולכבד את הקדוש ברוך הוא?!

אלא, כתיב "היענה", וכתיב "בת היענה", ולכן אין הוכחה שהכונה היא לביצה של היענה (אלא יתכן שזהו שמה).

ושאני הכא, דפסק ספרא, דהיינו, הסופר הכותב את המילה, מחלקה לשתי תיבות, שהמילה "בת יענה" נכתבת בשתי תיבות.

ס"ה ע"א ומדפסקי להו ספרא בתרתי תיבות, שמע מינה - תרי

שמות נינהו. שאין זו מילה אחת הנקראת "בת יענה", אלא שתי מילים, בת של היענה, שוהדי ביצת היענה.

ופרכינן: **אלא מעתה**, הא דכתיב בפסוק "את כדר לעומר מלך עילם", דפסק להו ספרא בתרי תיבות, "כדר - לעמר", האם הכי נמו נאמר דתרתיה שמי נינהו? והרי דאי שם אחד של אדם ששמו כדרלעמר, הוא. ומוכח, שהחלוקה לשתי תיבות אינה ראייה שאלו הם שני שמות?

ומשינינן: אמרי, **התם**, ביכדר לעמר, אמנם בשתי תיבות פסוק להו, אבל בשני שיטין, בשתי שורות, לא פסוק להו, שאין כותבין את שתי התיבות של כדר לעומר בשתי שורות נפרדות, ולכן חשיבין להו כשם אחד.

אבל הכא, בבת יענה, אפילו בשני שיטין נמי פסוק להו, שאפשר לכתוב את המילה בת בסוף השורה, ובשורה הבאה שמתחתיה את המילה יענה, ושמע מינה תרי שמות נינהו, וכנת הפסוק היא לביצה של היענה.

שנינו במשנה: **אבל אמרו חכמים כל עוף וכו'.** תניא: **רבן גמליאל אומר:** עוף שהוא דורס ואוכל, שאוחז בצפורניו ומגביה מן הקרקע את מה שאוכל - בידוע שהוא עוף טמא.

ואם אינו דורס, ויש לו אצבע יתירה גבוהה מאחרי שאר האצבעות, וזפק כיס שהאוכה מתקבץ בתוכו, וקורקבנו הכיס שבקורקבן נקלף מן הבשר ביד - בידוע שהוא עוף טהור!

רבי אלעזר בן רבי צדוק אומר: מותחין לו חוט של משיחה חבל דק, אם חולק את רגליו, אצבעותיו, כשהוא עומד על החוט, ומעמידן שתיים שתי אצבעות לכאן, לצד אחד של החוט, ושתיים לכאן לצד השני של החוט - הרי הוא עוף טמא!

אבל אם הוא חולק את אצבעותיו כאשר שלש אצבעות הן לכאן לצד אחד, ואחת לכאן לצד השני - הרי הוא עוף טהור. **רבי שמעון בן אלעזר אומר:** כל עוף הקולט את האוכל שזורקין לו ומכניסו לתוך פיו מן האויר - הרי הוא עוף טמא.

ומקשינן: והרי איכא עוף ששמה ציפראתא, ויודעים היו בה שהיא עוף טהור והיא נמי מקלט קלטה את האוכל מן האויר, וחוינן שאין זה סימן של עוף טמא?!

ומשינינן: אמר אביי: קולט ואוכל ואינו מניח את האוכל על הארץ עד שיבלענו, קאמרינן, שזהו סימן טומאה, אבל ציפראתא קולטת את האוכל מן האויר, אך היא מניחתו על הארץ קודם שתבלענו.

אחרים אומרים: עוף "שכין", השוכן עם עופות טמאים, הרי הוא טמא. אבל אם שוכן הוא עם טהורים, הרי הוא עוף טהור.

ומבארין: כמאן אולו דברי "אחרים", שעוף השוכן עם הטמאים הוא טמא ואף על פי שאינו דומה להם? - כרבי אליעזר!

דתניא: רבי אלעזר אומר: לא לחנם הלך רזוירי אצל עורב, אלא מפני שהוא מיינו!

וחינן, מפני שהרזוירי שוכן יחד עם העורב, נחשב הוא למין טמא, אף על פי שאינו דומה לו.

ודחינן: אפילו תימא שאחרים סברי כרבנן: ומה שאמרו שעוף השוכן עם טמאים הוא טמא רק אם שכן עמהם וגם נדמה להם, שהוא דומה לעופות הטמאים במראהו, קאמרינן, שרק או דינם שוה, שעוף השוכן עם עופות אחרים וגם דומה להם במראהו, דינו הוא כמותם.

שנינו במשנה: **ובחגבים - כל שיש לו ארבע רגלים וארבע כנפים, וקוצלים, וכנפיו חופין את רובו!**

ומבארין: מאי כנפיו חופין את רובו? אמר רב יהודה אמר רב: כנפיו חופין את רוב ארכו. ואמרי לה, יש מפרשים, כנפיו חופין את רוב הקיפו.

אמר רב פפא: הלכך, כיון דמסתפקינן אי רוב ארכו או רוב הקיפו, בעינן כדי להתיירו באכילה שיהיו בו גם רוב אורכו, ובעינן נמי רוב הקיפו, שיהיו כנפיו חופות את רוב אורך גופו ואת רוב היקף גופו.

תנו רבנן: אין לו עכשיו קרצולים - כרעים ועתיד לגדל לאחר זמן, כגון הזחל, שהוא מין חגב, הרי הוא מותר באכילה!

רבי אלעזר ברבי יוסי אומר: כתיב בפסוק "אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף ההולך על ארבע

- אשר לא כרעים ממעל לרגליו", כתיב "לא כרעים", וקרינן ביה "אשר לו כרעים".

ודרשינן: אף על פי שאין לו עכשיו כרעים, ועתיד לגדל לאחר זמן, הם כגון החולל - הרי הוא מותר באכילה.

ומבארין: מאי "חלל"?

אמר אביי: "אסקרינן" שאין לו כרעים בקטנותו, אלא הם גדלים לאחר זמן.

תנו רבנן: נאמר "את אלה מהם תאכלו - את הארבה למינו, ואת הסלעם למינהו, ואת החרגול למינהו, ואת החגב למינהו".

ודרשינן: ארבה - זה גובאי. סלעם - זה רשון. חרגול - זה ניפול. חגב - זה גדיאן!

מה תלמוד לומר: למינו, למינהו, למינהו, למינהו - ארבע פעמים!?

"למינו" הנאמר לגבי ארבה, להביא ציפורת כרמיס, שהוא מין ארבה שאין לו גבחת נדהייט שראשו מחטן, ודומה הוא לארבה שגם לו אין גבחת.

"למינהו" הנאמר לגבי סלעם, להביא יוחנא ירושלמית שהוא מין סלעם, שלשניהם יש גבחת. "למינהו" הכתוב גבי חרגול, להביא את הערצובאי, שהוא מין חרגול, שלשניהם יש זנב. "למינהו" הכתוב גבי חגב, להביא את הרובנית, שאינו דומה לשלושת המינים הקודמים, ואפילו הכי טהור הוא.

דבי רבי ישמעאל למד את הפסוקים בצורה אחרת. שבפסוקים אלו ישנם כללים מיותרים, [משום שכבר נכתבו]. וכן ישנם פרטים מיותרים, שנכתבו לאחר שכבר נכתבו פרטים אחרים בפסוק.

דבי רבי ישמעאל תנא: אלו "למינהו", שהתנא הקודם חשב אותם לפרטים, אינם אלא כללי כללות! כלומר, כללות שנכתבו אחר כללות אחרות, ומיותרין הן.

ואלו, הסלעם והחגב, פרטי פרטות הן! כלומר, פרטות שנכתבו שלא לצורך הן.

וכך הוא לימוד הפסוק: "ארבה" - זה גו באי "למינו" הכתוב אחר הארבה נכתב כדי להביא את ציפורת כרמיס, שהיא דומה לארבה בכך שלשניהם אין גבחת.

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סה:

רבינו גרשום

ט"א גבחת שטמוטו
 כפיני: הבא ואין ראשו
 ארוך כלומר: טובא
 וסלעס ותרולו שלטון
 ארוך הוילן ותרולו שלטון
 שנימס כראי סלעס יארבה
 אין לו גבחת וסלעס י
 אין לו גבחת (והרול) אל
 גבחת ארוכה אין לו גבחת
 ארוכה אל דמי לוי מני
 צדקו כלומר דמות: וה
 ויארשו ארוך לא רמי
 אלא ענין ארוך כלומר כד
 סימנים לא ברשות שיהא
 שיהא לון לב עי שיהא לו
 ארוך: ואחי רב דמי אל ד'
 כענין ארוך כלומר אם לו ד'
 דלא דמי ליה בעי ארוך
 שישאר ארוך מניכין ליה

(ב) שיק לך פתח זה

ואין ראשו ארוך יגיעו כהני הן שלשה סימנים משום דכרסיה הוה לרבויו סימן דגרובו מכלוהו ויביאי מפרש שאין שום מני מבט שיהא חסר מהך דארבעה סימנים דמתמי' שלה יהא חסר כמו כן או ראשו ארוך או סימן אחר כהנייה ככל אפשע שחסר סימן של ראשו ארוך ויהיה לו ארבעה סימנים דמתמינן

ואי'ת דהשתא משמע דלמנה דמי רבי ישמעאל ולמנה דמתמינן שרי ראשו ארוך ובמסכת שבת בשלי' פירק רבי עקיבא (דף ט'): נמי אמרינן דרב כהנא מעביד דשלי' אפוסא א"ל רבי עקיבא כי הוי יומרו מיכל קא אכלי ליה וקא עבר משום אל משקלו לת נפשוותיה משמע דליכא חסור משום מבט עמא ולא אכר ליה אלא מפני שהוא חי וטופיפא איה ראשו ארוך כדלמא פירק און מעמינן (דף ט'): בני העיר ישיב נון ויזעור על קמא קמא דקא טופיפא רב פסא דלול קמא לא דקא טופיפא ופליגי וסיי פון יזעור ורענן כדלמא ארוך וכי חייא בעד אמר כנסתא וסלעס כנסתיו מופין את רוצו אי בעינא רוכא דמנכר אבל כדלמא ארוך דביע' לא פליגי דלמאור וכו' מניס דניין דקי"ל דלמאור ארוך שרי אמאי קאמר היס רב חייא עב אמאי דלמאור לכולי עמלא ונכח גרי'מ דברכס ארבע כוכי עמלא לא פליגי דשרי וכן מלא כספר (ת"א) **ראי ארבה כראי הרגול ולא ראי הרגול כראי ארבה** ולא **ראי שניהם כראי סלעס ולא ראי סלעס כראי שניהם**. מה שהערה במתלה ארבע ונתנה קלעס עד לכסוף אף על פי שהוא כחוי מתלה במקדש קודם מרגול וזו לא פליגי ומרגול חלוקים זה מזה ויחר ממה שמלוק כל אחד מהם סלעס כי כל אחד מהם אין חלוק משנה אלא מתרי אחד לו מנבחת או מונב אכל ארבע ומרגול חלוקים זה מזה בשני דברים שארבע אין לו גבחת ואין לו זנב ומרגול יש שניהם דמותם כסנייה ומרגול יש לו גס גבחת כשיהא לפרש דלעס קרא יתיירא הוא ועור י"ל דלכך תפס ארבע ומרגול לפי שם עיקר הדשה כדמותה במקור דמסקי סלעס קרא יתיירא הוא ואחא למשרי דראשו ארוך: **וב' תימא ביון דשוו בארבע סימנין בייתנין ולא פריכין**. כסבירא ליה כללא בתרא דוקא כמ' שפי' בקונטרס והכי לא אילטרין להו לכולהו דדדין כדלמך כפי' בכל מעריבין (ש"יזין מה). דלמאן דלית ליה כללא בתרא דוקא מריבין כל דדמי ליה בשני דדדין אכל מאן דלית ליה כללא קמא דוקא לא מריבין עד דדמי ליה משלש דדדין אי הכי מרגול דלית ליה זנב נמי לא ליחבז כ"י אלא עד כרמך מדאילטרין למכתב מרגול משום דלא הוה לפיני ליה מארביה וסלעס לפי שם לו זנב אם כן כסבירא ליה כדללא קמא דוקא ולהכי מנריך שיהא דומה בכל דדדין ארוחל וכו' זנב שאין ראשו ארוך נכריך שיהא בו ואי'ת ואפילו יסבור דללא קמא דוקא לא ינריך יותר משלשה סימנין דהא כדפריך בכל מעריבין וס' מה). ויש מנריך אלא רק שלשה דדדין אפילו למאן דלית ליה כללא קמא דוקא ארוחל וכו' נמי לשוני דהכא נמי לא ילפינן מפרש אלא שני סימנים דארבעה כנפים וכנפיו מופין את רוצו אבל סימן דקרוצולים ורגלים כתיב כהנייה אכר לו כרעיס ממעל לרגליו ולא אחו מפרשם וכן אמר כללא קמא דוקא מריבין נמי או זנב או אין ראשו ארוך והשתא לא ילפינן מן הפרכות רק שלשה דדדין כמו בעריבין (ג"י טז) ומיהו לא לריבין לשוני הכי אלא אפי' יהי קרוצולין כאן כחשבוני' דדדין ונמאם שלא נכתבו כדי להוסיף שלשה

מרגול לא יפסודו דלתי מארביה וסלעס ואפי' ג' לטון אין זנב מריבין כ"י והכי ארבע למפרק: וסיי מארביה ומרגול. כהנא פרכת מה לארבע שכן אין לו גבחת תמאם כסלעס הכי מרגול ויחס וז מהיה בתורה דכר שאליו דכר שאליו ענין דלכר אכר: **כסו ענין**. זו מהיה בתורה דכר שאליו דכר שאליו ענין דלכר אכר: **במאי**

צ'פורת כרעיס. מין ארבעה שלעיסה אין גבחת: **ואין לי אלא**. מין חגבים הנה לפנינו ואין לו גבחת יש לנו להוציא מארביה שיש כאלן כלל ופרט וכלל כדמפרש לקמיה (ס"ו). אכר לו כרעיס תמאם כלל ארביה פרט למניהו חזר וכלל ויש לך לרבות כדכתיב הפרט המלכותי לו בכל סימנין שיש לו ארבע סימנין דמתמינן

ועוד דמתמי: שאין לו גבחת. שאין ראשו מרוב: **כסו לפנינו ויש לו גבחת**. שאינו דומה לארבעה אלא דארבעה סימנין האמורין כדמתמינן: **ס"ז סלעס זה נפול**. וזה יש גבחת והכסיו והקדו והדר כתב למניהו להיות כלל ולדון עד אשר לו כרעיס ככלל ופרט וכלל וענין כדכתיב הפרט את הדומה לו והיינו אוסכף והי' ליומאן דשולמית וחדא מנייהו נקט דיש לו גבחת. ולקמיה וכן פירך ה'תמינן ליה סלעס וזהו קשון והכא מפרש ענין זה נפול: **ואין לו להכריך** כשי דיינן כלל ולפרט הללו: **אלה הנה לפנינו ואין לו גבחת**. דלמירבי **הנה לפנינו ואין לו גבחת**. מלמתי דלרבי: **והנה אין לו גבחת**. דלמירבי מלמתי דלעס: **והנה אין לו זנב**. כלומר וכלכד שיהא לפניו ונכחא שאין לו זנב דלמירבי וסלעס אין זנב ואכתי חמשה סימנין נייהו: **הנה ויש לו זנב מנין**. שאינו כריך למור אלא אכר ארבעה הסימנין: **ס"ח מרגול**. דיש לו זנב ולמניהו חזר וכלל להכי לדין ענין הפרט ולהביא הכרספת והשחלנות והי' לענתיבא ואי נמי יהא יהא מר קרי ליה הכי ומר הכי: **ואין לו אלה כסו לפנינו**. בין אין לו גבחת ובין יש לו זנב שאין לו זנב ובין שיש לו דהא כולהו ארביה: **והנה ואין ראשו ארוך**. כלומר וכלכד מנין כסו לפנינו ואין ראשו ארוך דהיינו חמשה סימנין דהך כולהו אין ראשו ארוך: **הנה וראשו ארוך**. מנין וכלכד שיהא דארבעה הסימנין: **הכי אכר בו' לא ראי כו'**. שיש בזה מה שאין בזה ועל כדכך אין סימני הטהרה מלוי בזנב ובגבחת לא כיש לו ולא שאין לו שהרי יש כאן הן לו וכשר ויש לו וכשר: **הנה ארוחל עתה כו' אף על כו'**.

ואפילו ראשו ארוך ולקמיה פריך מה להדי השהו שכן אין ראשו ארוך. וקרוצולין גרסין. בין האי תנא לתנא דלעיל ליכא אלא הכי דרשה דהאי מרביה ראשו ארוך ונבא דכרביהא דלעיל לית ליה: סאדוכ. מין חגב טמא: **ס"ח** דלא אילטרין דהא אומרנו כל השוין להו דארבעה סימנין: **ששמו חגב**. וכל האמורין למעלה שמש חגבים: **יכול אין בו כל הסימנין הללו**. ולקמן (ס"ו). פריך מנא תמי' והא ארבע ומרגול כתיב: **ס"ח** דמניסו. דתנבז והיינו כללי כללות ופרטי פרטות דלמירבי לעיל (ע"ה) דהיינו חגב ומנייהו ימירי נייהו דרשה וסלעס נמי מיימירין ליה לקמן: **ה"ג פריך רב אחאי** עד סתו ענין לראשו ארוך והדר גרסין כמאי קמייפגי עד כי האי גוואל מהכא והדר גרס אכר מר אי שמו חגב וכו': **מה סלעס כסו ששמו חגב**. דהא ע"כ עד דדמי ליה לפרט בכל דדדין כענין דלמאן דבי רבי ישמעאל: **וכי**. ס"ל דכין דדמי ליה בתקנת מריבין למה כענין הפרט כדפליגי תמא בענמלאו כלל ופרט וכלל דלמירבי למאן דלמך כללא קמא דוקא וכוה ליה כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט ואחתי כללא בתרא כסו מופין על הפרט מדי דדמי ליה לפרט בכל דדדין למאן דלמירבי בתרא דוקא מריבין נמי כלל מופין על הפרט ואחתי כו' מילי והאיכא כללא קמא למאי? ככלל ופרט למעט מדי ללא דמי ליה לגמרי ואנא מדי דדמי ליה בתקנת למאן דלמירבי דהא בתרא דוקא ומנא דבי רבי ישמעאל כמאן דלמך בתרא דוקא ס"ל: **אי הכי** וכו' יש זנב: **אלה**. מאי עמלא אי חיימי מנייהו משום דלמירבי השהו שכן דארבעה ומרגול. כהנא פרכת מה לארבע שכן אין לו זנב הרי ארבע דאין לו זנב וזו מהיה בתורה דכר שאליו דכר שאליו ענין דלכר אכר: **כסו ענין**. זו מהיה בתורה דכר שאליו דכר שאליו ענין דלכר אכר: **במאי**

(א) וקדוש י"ג וי"ג,
 (ב) ויקרא י"א, (ג) וישעיהו
 כ"א, (ד) ז"ל ככלל,
 (ה) נחמ"ט ט"ז: **ז' דיי**
 כדלמא ארוך כ"י סימני
 ויגרסו לו נמלא כ"י סימני
 ר"ק"ו, (ו) ובעל המאור
 נקט כ"י לא ראי ארביה
 כדאי סלעס ולא ראי סלעס
 כדאי מרגול ולא ראי מרגול
 כדאי סנייס ומכר על ג'
 לפניו שישטפא איה דהא
 הסקיפה דלעיל קרא יתיירא
 איה דלמירבי ומרגול מנו
 ומכלל ופרט וכלל דבי
 ישמעאל חזרו וכו' ע"ה
 וכו' ע"ה מ"ח

תורה אור השלם
 1. את אלה כתם
 ואבולו את ארבה
 למינו ואת הפלעס
 למינו ואת התרגל
 למינו ואת התקב
 למינו: ויקרא י"ב כ

ס"ה ע"ב אין לי ללמוד הארבה אלא חגב הבא לפנינו ואין לו גבחת,

דילפינן ליה השתא מכלל ופרט וכלל. [כדמפרש לקמן], דכתיב "אשר לו כרעים" - הרי זה כלל. "ארבה" - הרי זה פרט. "למינהו" - חזר הכתוב וכלל. ולמדנו אני במידה של "כלל ופרט וכלל" את כל הדומה לפרט. והיינו, אותן חגבין שיש להן את ארבעת הסימנים המזכירים במשנה [ארבע רגלים, וארבע כנפים, וקרצולים, וכפני חופין את רובו], ואת הסימן החמישי - שאין להם גבחת! אבל, חגב הבא לפנינו **יש לו גבחת**, שאינו דומה לארבה אלא בארבעת הסימנים המזכירים במשנה, ואילו בסימן החמישי הוא שונה ממנו - **מנין** שאנו מרבה גם אותו?

תלמוד לומר "סלעם" - זה נפול [ולקמן פרך, דלעיל אמרין סלעם זה רשון]. ולסלעם יש גבחת והכשירו הכתוב.

"למינהו" - להביא את האושקף. שאחר הסלעם כתבה התורה "למינהו", כדי שנלמד מהפסוק בכלל ופרט לכל:

כלל - אשר לו כרעים. פרט - ארבה. למינהו - חזר וכלל. ומזה מרבה אני את האושקף ואת היוחנא הירושלמית שיש להם גבחת.

ואין לי לרבות אלא הבא לפנינו ואין לו גבחת, דמרבין ליה מ"למינהו" הכתוב אצל הארבה. וכן מרבה אני את **הבא לפנינו יש לו גבחת** דמרבין ליה מ"למינהו" הכתוב אצל הסלעם, והבא לפנינו ואין לו זנב.

ומרבה אני את החגבים האלו [בין אותם שיש להם גבחת, ובין אותם שאין להם גבחת] כשאין להם זנב, דומיא דארבה וסלעם, שאין להם זנב, ודומין הם להם בחמשה סימנים [בארבעת הסימנים הכתובים במשנה, ובסימן הזה שאין להם זנב].

אבל חגב הבא לפנינו **יש לו זנב**, מנין שגם הוא טהור, אף על פי שאין לו את הסימן החמישי? תלמוד לומר, **חרגול** - זה רשון! ולחרגול יש, זנב והכשירו הכתוב.

ומדכתבה התורה אחר החרגול, **"למינהו"**, דרשינן - **להביא את הכרספת, ואת השחלנית**, והוא הדין לערצוביא המזכרת לעיל [דרשינן להו בכלל ופרט וכלל כדדרשינן לעיל. אשר לו כרעים - כלל, חרגול - פרט, למינהו - חזר וכלל]. ואין לי לרבות אלא הבא לפנינו ואין לו גבחת, וכן חגב הבא לפנינו **יש לו זנב**, והבא לפנינו **יש לו זנב**, וכלוהו איתרבו מדכתיב "למינו", "למינהו", "למינהו".

והבא לפנינו ואין ראשו ארוך. דמרבה אני את החגבים האלו בזמן שאין ראשם ארוך. דומיא דארבה, סלעם וחרגול, שלכולם אין ראשם ארוך, ודומין הם להם בחמשה סימנים.

אבל חגב הבא לפנינו **וראשו ארוך** [ויש לו את ארבעת הסימנים המזכירים במשנה], מנין שגם הוא טהור?

אמרת, הרי אתה דן בנין אב משלשתן - מארבה, סלעם וחרגול.

לא ראי, אינו דומה ארבה שאין לו גבחת ואין לו זנב, כראי חרגול, שיש לו גבחת וזנב.

ולא ראי חרגול, שיש לו גבחת וזנב, כראי ארבה, שאין לו גבחת וזנב.

ולא ראי שניהם, ארבה וחרגול, הארבה אין לו גבחת ולחרגול יש זנב. **כראי סלעם**, שיש לו גבחת ואין לו זנב.

ולא ראי סלעם, שיש לו גבחת ואין לו זנב, כראי שניהם, לארבה אין גבחת, ולחרגול יש זנב.

ומוכח, שאין טהרת החגבים תלויה לא בזנב ולא בגבחת, שהרי יש מהם שיש להם זנב וגבחת, ויש מהם שאין להם זנב וגבחת, וכל המינין הללו טהורים, ולכן ילפינן בלימוד של "במה מצינו" את שאר החגבים, מהחגבים המזכירים בתורה.

העד השוה שבהן, בחגבים המזכירים בתורה, **יש לו לחגב ארבע רגלים, וארבע כנפים, וקרצולין**, וכפני חופין את רובו וטהורין הן.

אף כל חגב שיש לו ארבע רגלים, וארבע כנפים, וקרצולין, וכפני חופין את רובו - טהור הוא.

וממשיכה הברייתא: והלא הצרצור הזה [שהוא מין חגב טמא], **יש לו ארבע רגלים, וארבע כנפים, וקרצולים, וכפני חופין את רובו**.

יכול יהא מותר כיון שיש לו את ארבעת סימני הטהרה?

תלמוד לומר "זאת החגב למינהו". והלא המילה חגב מיותרת, שהרי כל חגב שיש לו את ארבעת סימני הטהרה מרבין ליה.

אלא, דרשינן: **ששמו יהיה חגב!** וכל האמורין בתורה נקראים הם בשם חגב, ואלו הצרצור אינו נקרא בשם חגב.

אי שמו חגב, יכול אפילו אין בו את כל ארבעת הסימנים הללו, נמו יהיה טהור? תלמוד לומר "זאת החגב למינהו", ודרשינן: **עד שיהא בו כל הסימנים הללו**. ואם חסר לו אחד מהסימנים, אינו טהור.

[והמילה "חגב" היא זאת שכתבה לעיל הברייתא - אלו כללי כללות, והמילה "למינהו" היא - הפרטי פירוט שכתבה הברייתא. ששניהם נכתבו לדרשה יתירא].

פרוך רב אחאי: מה להנך חגבים, המזכירים בתורה, שכן אין ראשן ארוך. ומנין לך ללמוד ולרבות אפילו חגבין שראשן ארוך?

וכי תימא כיון דשוו הניך חגבין לחגבין הכתובין בתורה בארבעה סימנים, מייחנין להו ומטהרין אותם אף פי שראשן ארוך, ולא פרכינן מה

לעד שהו שאין ראשן ארוך תאמר בחגבין אחרים שראשן ארוך, כי היות והם דומים להנך חגבים הכתובים בתורה במקצת, מרבין להו.

נחלקו התנאים בלימוד המידה של כלל ופרט וכלל.

איכא מאן דאמר, שהכלל הראשון הוא העיקרי,

והוי כעין כלל ופרט שאין בכלל אלא מה שבפרט, והכלל האחרון מרבה רק דבר שדומה לפרט בכל צדדיו.

ואיכא מאן דאמר שהכלל האחרון הוא העיקרי, ומוסיף על הפרט, ומרבין כל דבר הדומה לפרט ואפילו דומה לו במקצת. והכלל הראשון מהני למדרש כעין כלל ופרט, ולמעוטי דבר שלא דומה לגמרי לפרט. אבל כל דבר שדומה במקצת לפרט מרבין ליה.

ותנא דבי רבי ישמעאל סבירא ליה כמאן דאמר אזלינן בתר הכלל האחרון, ולכן אפשר לרבות אפילו חגבין שראשן ארוך. כיון שהם דומים במקצת ולא בני שידמו לגמרי לפרט.

אי הכי, שכל דבר הדומה במקצת לפרט מרבין ליה, **חרגול נמו, דשוו להו לארבה וסלעם, לא ליכתוב בתורה, ותיתי, נלמד חרגול מארבה וסלעם**, אף על גב שאין להם זנב, ואילו לחרגול יש זנב [נכמו שלמדנו בלימוד של במה העד שאפילו זה שראשו ארוך הוא טהור ואף על פי שאינו דומה לחגבין המזכרים בתורה, שאין ראשן ארוך]?

וממשיכה הגמרא: **אלא, מאי טעמא לא ילפינן חרגול מארבה וסלעם, דאיכא למיפוך, מה להנך, ארבה וסלעם, שכן אין להן זנב**, ואילו לחרגול יש זנב, ולכן לא ילפינן ליה מינהו.

אם כן, הכי נמי איכא למיפוך: **מה להנך חגבים המזכירים בתורה, שכן אין ראשן ארוך!** ואיך יכול ללמוד מהן לחגב שראשו ארוך. והדרא קושיין לדוכתא, מנין לנו לרבות חגב שראשו ארוך שגם הוא טהור, מאחר שאיך יכול ללמוד אותו בבמה העד?

ומשנינן: **אלא, אמר רב אחאי: סלעם המזכר בתורה - יתיירא הוא**. וכתבה אותו התורה לרבות חגב שראשו ארוך.

ומפרשת הגמרא: **לא ליכתוב רחמנא סלעם, ותיתי, ונלמד אותו מארבה ומחרגול בצד השוה, שגם סלעם וגם לארבה וחרגול יש להן את ארבעת סימני הטהרה**.

דמאי פרכת, מה תוכל לפרוך את העד השוה: **מה לארבה דאין לו גבחת**, תאמר בסלעם שיש לו גבחת. **הרי חרגול יוכיח, דיש לו גבחת וטהור הוא!**

ואם תיפריך: **מה לחרגול דיש לו זנב**, תאמר בסלעם שאין לו זנב?

הרי ארבה יוכיח, דאין לו זנב וטהור הוא! וחזר הדין. העד השוה שבהן, ששוין בארבעת סימנים ואין ראשן ארוך. אף אני אביא סלעם, שיש לו את ארבעת הסימנים, ואין ראשו ארוך.

ואם כן, **סלעם דכתב רחמנא, למה לי?** אלא ילפינן במידה של "דבר שאינו ענין לגופו, תנהו ענין לדבר אחר, ואמרין: אם הסלעם אינו ענין לגופו [נשמיותו הן], תנהו ענין לרבות חגב שראשו ארוך. ומהיתור של המילה סלעם ילפינן לרבות את החגבין שראשם ארוך.

במדבר כה פינחס

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: יי פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת-חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בַּקְנָאוֹ אֶת-קַנְאָתִי בְּתוֹכֶם וְלֹא-כִלִּיתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בַּקְנָאָתִי: יב לִכֵּן אֲמַר הַנְּנִי נִתְּן לֹו אֶת-בְּרִיתִי שְׁלוֹם: יג וְהִיְתָה לוֹ וְלִזְרַעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּה עִוְלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנְאָ לְאֱלֹהֵיו וַיִּכְפַּר עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יד וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֵּכֵּה אֲשֶׁר הִכָּה אֶת-הַמְּדִינִית זַמְרִי בֶּן-סִלּוֹא נָשִׂיא בֵּית-אָב לִשְׁמַעֲוִי: טו וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמֵּכֵּה הַמְּדִינִית פְּזִבִי בַת-צֹר רֹאשׁ אֲמוֹת שְׁמַעוֹן: טז וְשׁוֹם אֶתְמָא דְאַתְקֻטִּילַת מְדִינִיתָא פְּזִבִי בַת צֹר רִישׁ אַמִּי בֵּית אַבָּא בְּמִדְיָן

רש"י

אונקלוס קנב

וּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָ: יא פִּינְחָס בֶּר אֶלְעָזָר בֶּר אֶהֱרֹן בְּהֵנָּה אַתְבַּ יַת חִמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִקְנֵי יַת קַנְאָתִי בִּינְיָהוֹן וְלֹא שִׁיעִיתִי יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאָתִי: יב בְּכֵן אֲמַר הָא אֲנָא גְזַר לָהּ יַת קַנְיִי שְׁלָם: יג וְתַהֲי לָהּ וְלִכְנֹוהִי בְּתַרְוֵהִי קַנְיִי כְּהֵנָּה עִוְלָם חֲלָף דִּי קַנְיִי קָדָם אֱלֹהֵהּ וַיִּכְפַּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יד וְשׁוֹם בְּכָרָא בֶּר יִשְׂרָאֵל קְטִילָא דִּי אֶתְקֻטִּל עִם מְדִינִיתָא זַמְרִי בֶּר-סִלּוֹא רַב בֵּית אַבָּא לְבֵית שְׁמַעוֹן: טז וְשׁוֹם אֶתְמָא דְאַתְקֻטִּילַת מְדִינִיתָא פְּזִבִי בַת צֹר רִישׁ אַמִּי בֵּית אַבָּא בְּמִדְיָן

במדבר כו פינחס

בֵּית-אָב בְּמִדְיָן הוּא: ס טו וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: יי צַרֹּר אֶת-הַמְּדִינִים וְהַפִּיתָם אוֹתָם: יג בִּי-צַרְרִים הֵם לָכֵם בְּנִכְלִיהֶם אֲשֶׁר-נִפְלוּ לָכֵם עַל-דְּבַר פְּעוֹר וְעַל-דְּבַר פְּזִבִי בַת-נְשִׂיא מְדִיָן אַחֲתָם הַמֵּכֵּה בְּיוֹם-הַמַּגֵּפָה עַל-דְּבַר פְּעוֹר: כו א וְהִי אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה פִּסְקָא בְּאִמְצַע פִּסְקָא פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֵל אֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר: ז שְׂאוּ אֶת-רֹאשׁוֹ כָּל-עַדַּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִבְּזֵן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְבֵית אֲבֹתָם כָּל-יַעַצַּב צַבָּא בְּיִשְׂרָאֵל: ח וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעָרְבַת מוֹאָב עַל-יַרְדֵּן וַיִּרְחוּ לֵאמֹר: ט מִבְּזֵן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה פְּהֵנָּה וַאֲמָרוּ לְמַמְנֵי יַתְהוֹן בְּמִישְׁרָאָה דְּמוֹאָב עַל יַרְדֵּנָא דִּירְחוּ לְמִימְרָ: יד מִבְּר עֲשָׂרִין

רש"י

להחטיא את ישראל: ראש אומות. אחד מחמשת מלכי מדין את אוי ואת רקס ואת צור וגו' והוא היה חשוב מכולם שנאמר ראש אמות ולפי שנהג בויון בעצמו להפקיר בתו מנאו שלישי: בית אב. חמשת בתי אבות היו למדין עיפה ואפר וחונן ואבירע ואלדעה וזה היה מלך לאחד מהם: (יז) צורו. כמו זכור שמור לשון הוות. עליכם לאייב אותם: (יח) כי צררים הם לכם וגו' על דבר פעור. שהפקירו בנותיהם לזנות כדי להטעותכם אחר פעור. ואת מואב לא צוה להשמיד מפני

אונקלוס קנב

הוא: טו ומליל יי עם משה למימר: יא אעק ית מדינאי ותקטילון יתהוון: יב ארי מעיקון אגון לכוון בנגליהון די נכילו לכוון על עסק פעור ועל עסק פזבי בת רבא דמדין אחתהון דאתקטילת ביומא דמותנא על עסק פעור: כו א ויהוה כו א ויהוה כתר מותנא ואמר יי למשה ולא לעזר בר אהרן כהנא למימר: ב קבילו ית חשבון כל-בנות ישראל דבני ישראל מבר עשרין שנין ולעלא לבית אבהתהון כל-נפק חילא בישראל: ז ומליל משה ואלעזר ד מבר עשרין

במדבר כו פינחס

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
הֵי־צֵאִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: שִׁנִּי הַרְאוּבֵן בְּכוֹר
יִשְׂרָאֵל בְּנֵי רְאוּבֵן חֲנוּךְ מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי
לְפִלֹא מִשְׁפַּחַת הַפְּלֹאִי: וְלַחֲצֹן
מִשְׁפַּחַת הַחֲצֹרֹנִי לְכַרְמֵי מִשְׁפַּחַת
הַכַּרְמִי: וְאֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַרְאוּבֵנִי וַיְהִי
פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וּשְׁבַע
מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: הַ וּבְנֵי פִלֹא אֱלִיאָב:
וּבְנֵי אֱלִיאָב נְמוּאֵל וְדָתָן וְאַבִּירָם הוּא־
דָּתָן וְאַבִּירָם קְרִיאֵי הָעֵדָה אֲשֶׁר הֵצִי־
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן בַּעֲדַת־קֶרֶחַ
בְּהִצְתָם עַל־יְהוָה: וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־
פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת־קֶרֶחַ בְּמוֹת
הָעֵדָה בְּאֹכַל הָאֵשׁ אֶת חֲמֹשִׁים וּמֵאֵתִים
פָּמָה וּבִלְעַת יָתְהוּן וַיֵּת קֶרֶחַ בְּמוֹתָ דְכָנְשָׁתָא פַד אֶכְלַת אֲשַׁתָּא יֵת מֵאֲתָן וְחִמְשִׁין

רש"י

ומעשה כאשר צוה וגו' שיהא מנינם מבין עשרים שנה ומעלה שנאמר כל העובר על הפקודים וגו' (ה) משפחת החנכי לפי שהיו האומות מבזין אותם ואומרים מה אלו מתייחסין על שבטיהם סבורין הן שלא שלטו המצריים באמותיהם. אם בגופם היו מושלים ק"ו בנשותיהם. לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם ה"א מצד זה וי"ד מצד זה לומר מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם וזה הוא שמפורש על ידי דוד שבטי י-ה עדות לישראל. השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם לפיכך ככולם כתב החנכי הפלואי אבל בימנה לא הוצרך לומר משפחת הימני לפי שהשם קבוע בו וי"ד בראש וה"א בסוף: (ט) אשר הצו. את ישראל על משה: בהצתם. את העם על ה': הצו. השיאו את ישראל לריב על משה לשון הפעיל: (י) ויהיו לנב. לאות ולזכרון למען אשר לא יקרב איש זר לחלוק

אונקלוס קנד

שנין ולעלא קמא די פקיד יי ית משה ובני ישראל די נפקו מארעא דמצרים: ה ראובן דישראל בני ראובן חנוך זרעית חנוך לפלוא זרעית פלוא: ו לחצרון זרעית חצרון לכרמי זרעית כרמי: ו אלון זרעית ראובן והו מנגייהון ארבעין ותלתא אלפין ושבע מאה ותלתין: ה ובני פלוא אליאב: ט ובני אליאב נמואל ודמן ואבירם הוא דמן ואבירם קזרעזי כנשפתא דאתקנשו על משה ועל אהרן בכנשפתא דקרח באתפנושיהון על יי: ופקחת ארעא ית

במדבר כו פינחס

אִישׁ וַיְהִי לָנֶס: י ובני־קרח לא־מתו: ס
בני שמעון למשפחתם לנמואל
משפחת הנמואלי לימין משפחת הימני
ליכין משפחת היכני: י לזרח משפחת
הזרחי לשאול משפחת השאולי: ה אלה
משפחת השמעני שנים ועשרים אלף
ומאתים: ס ובני גד למשפחתם לצפון
משפחת הצפוני לחגי משפחת החגי
לשוני משפחת השוני: ט לאזני משפחת
האזני לערי משפחת הערי: י לארוד
משפחת הארודי לאראלי משפחת
האראלי: יי אלה משפחת בני־גד
לפקדיהם ארבעים אלף וחמש מאות: ס
בני יהודה ער ואונן וימת ער ואונן

רש"י

עוד על הכהונה: (יא) ובני קרח לא מתו. הם היו בעצה תחלה. (ובשעת המחלוקת הרורו תשובה בלבם לפיכך נבחר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם): (יג) זרחה. הוא צוחר. לשון צוהר אבל משפחת אהוד בטלה. וכן חמש משבט בנימין שהרי בעשרה בנים ירד למצרים וכאן לא מנה אלא חמשה וכן אצבון לגד הרי שבע משפחות. ומצאתי בגמ' ירושלמית שכשמת אהרן נסתלקו ענני כבוד ובאו הכנענים להלחם בישראל. ונתנו לב לחזור למצרים וחזרו לאחוריהם שמונה מסעות מהר ההר למוסרה. שנאמר ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה. שם

אונקלוס קנה

בכרא והו לאת: יא ובני קרח לא מתו: יב בני שמעון לזרעיתיהון לנמואל זרעית נמואל לימין זרעית ימין לזכין זרעית זכין: יג לזרח זרעית זרח לשאול זרעית שאול: יד אלון זרעית שמעון עשרין ותריין אלפין ומאתן: טו בני גד לזרעיתיהון לצפון זרעית צפון לחגי זרעית חגי לשוני זרעית שוני: טז לאזני זרעית אזני לערי זרעית ערי: יז לארוד זרעית ארודי לאראלי זרעית אראלי: יח אלון זרעית בני גד למנגייהון ארבעין אלפין וחמש

מת אהרן. והלא בהר ההר מת. וממסרה עד הר ההר שמונה מסעות יש למפרע אלא שחזרו לאחוריהם ורדפו בני לוי אחריהם להחזירים והרגו מהם שבע משפחות ומבני לוי נפלו ארבע משפחות משפחת שמעי ועזיאלי ומבני יצהר לא נמנו כאן אלא משפחת הקרחי והרביעית לא ידעתי מה היא. ורבי תנחומא דרש שמתו במגפה בדבר בלעם אבל לפי החסרון שחסר משבט שמעון במנין זה ממנין הראשון שבמדבר סיני נראה שכל כ"ד אלף נפלו משבטו של שמעון: (טז) לאזני. אומר אני שזו משפחת אצבון ואיני

במדבר כו פינחס

אונקלוס קנו

בְּאֶרֶץ פְּנֵעוּ: = וַיְהִי בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפַּחְתָּם לְשִׁלָּה מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלֹנִי לְפָרִץ מִשְׁפַּחַת הַפְּרָצִי לְזָרַח מִשְׁפַּחַת הַזְּרַחִי: כ א וַיְהִי בְנֵי־פָרִץ לְחֶצְרוֹן מִשְׁפַּחַת הַחֲצֵרָנִי לְחַמּוּל מִשְׁפַּחַת הַחֲמוּלִי: כ ב אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה לְפַקְדֵיהֶם שֵׁשָׁה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וַחֲמֹשׁ מֵאוֹת: ס כ בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר לְמִשְׁפַּחַתָּם תּוֹלַע מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי לְפִנְהָ מִשְׁפַּחַת הַפּוּנִי: כ ד לִישׁוֹב מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁבִּי לְשִׁמְדוֹן מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמֵרָנִי: כ ה אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת יִשְׁשַׁכָּר לְפַקְדֵיהֶם אַרְבַּעַה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: ס ו בְּנֵי זְבוּלֹן לְמִשְׁפַּחַתָּם לְסֹרֵד מִשְׁפַּחַת הַסֹּרְדִי לְאֵלוֹן מִשְׁפַּחַת

ותלת מאה: כו בני זבולן לזרעההון לסרד זרעה סרד לאלון זרעה אלון ליחלאל רש"י

יודע למה לא נקראת משפחתו על שמו: (כד) יישוב. הוא יוב האמור ביורדי מצרים כי כל המשפחות נקראו ע"ש יורדי מצרים. והגולדין משם והלאה לא נקראו המשפחות על שם חוץ ממשפחות אפרים ומנשה שגולדו כולם במצרים וארד ונעמן בני בלע בן בנימין ומצאתי ביסודו של רבי משה הדרשן שירדה אמן למצרים כשהיתה מעוברת מהם לכך נחלקו למשפחות כחצרון וחמול שהיו בני בנים ליהודה וחבר ומלכיאל

במדבר כו פינחס

אונקלוס קנו

הָאֵלֶּנִי לִיחְלָאֵל מִשְׁפַּחַת הַיִּחְלָאֵלִי: כו אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַזְּבוּלָנִי לְפַקְדֵיהֶם שֵׁשִׁים אֶלֶף וַחֲמֹשׁ מֵאוֹת: ס כ בְּנֵי יוֹסֵף לְמִשְׁפַּחַתָּם מְנַשֶּׁה וְאַפְרַיִם: כ ט בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְמַכִּיר מִשְׁפַּחַת הַמַּכִּירִי וּמַכִּיר הוֹלִיד אֶת־גִּלְעָד לְגִלְעָד מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי: ד אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אִיעָזָר מִשְׁפַּחַת הַחֲלָקִי: ז א וְאַשְׂרָיָאל מִשְׁפַּחַת הָאֲשֵׁרָאֵלִי וְשִׁבְם מִשְׁפַּחַת הַשְּׁכָמִי: ז ב וְשִׁמְדָּע מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמִידָעִי וְחֶפֶר מִשְׁפַּחַת הַחֶפְרָי: ז ג וְצִלְפַּחַד בֶּן־חֶפֶר לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים פִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם בָּנוֹת צִלְפַּחַד מַחֲלָה וְנַעֲמָה חַגְלָה מַלְכָּה וְתַרְצֵה: ד אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה וּפַקְדֵיהֶם שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְשִׁבְעֵ מֵאוֹת: ס ז אֵלֶּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפַּחַתָּם לְשׁוֹתֵלַח מִשְׁפַּחַת הַשְּׁתֵּלְחִי לְבֶכֶר מִשְׁפַּחַת הַבְּכָרִי לְתַחַן מִשְׁפַּחַת

בכר לתחן משה ופנחס: ז ח אונקלוס קנו

זרעה יחלאל: כו אלון זרעה זבולן למנניהון שתין אלפין וחמש מאה: כח בני יוסף לזרעההון מנשה ואפרים: כט בני מנשה למכיר זרעה מכיר ומכיר אוליד ית גלעד לגלעד זרעה גלעד: ל אלון בני גלעד איעזר זרעה איעזר לחלק זרעה חלק: לא ואשריאל זרעה אשריאל ושכם זרעה ושמידע זרעה שמידע וחרפר זרעה חפר: לב וצלפחד בן חפר לא היו לה בנין אלהין בנן ושום בנת צלפחד מחלה ונעמה חגלה מלכה ותרצה: לד אלון זרעה מנשה ומנניהון חמשין ותריין אלפין ושבע מאה: לה אלון בני אפרים לזרעההון לשותלח זרעה שותלח לבכר זרעה

רש"י

נתקיימה מקצת נבואת אמו שקראתו בן אונִי בן אנינות ובפלגש בגבעה נתקיימה כולה. זו

במדבר כו פינחס

הַתַּחֲנִי: ¹⁵ וְאֵלֶּה בְּנֵי שׁוֹתֵלַח לְעֶרְן
 מִשְׁפַּחַת הָעֲרֹנִי: ¹⁶ אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי-
 אֶפְרַיִם לְפַקְדֵיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
 וְחֲמִשׁ מֵאוֹת אֵלֶּה בְּנֵי-יוֹסֵף
 לְמִשְׁפַּחְתָּם: ¹⁷ בְּנֵי בְנִימֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם
 לְבָלַע מִשְׁפַּחַת הַבְּלַעִי לְאִשְׁבֵּל מִשְׁפַּחַת
 הָאִשְׁבֵּלִי לְאַחִירָם מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי:
¹⁸ לְשׁוּפֹם מִשְׁפַּחַת הַשׁוּפָמִי לְחוּפֹם
 מִשְׁפַּחַת הַחוּפָמִי: ¹⁹ וַיְהִיו בְּנֵי-בָלַע אַרְדָּ
 וְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת הָאֲרָדִי לְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת
 הַנַּעֲמִי: ²⁰ אֵלֶּה בְּנֵי-בְנִימֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם
 וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וָאַרְבַּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ
 מֵאוֹת: ²¹ אֵלֶּה בְּנֵי-דָן לְמִשְׁפַּחְתָּם
 לְשׁוּחַם מִשְׁפַּחַת הַשׁוּחָמִי אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 דָּן לְמִשְׁפַּחְתָּם: ²² כָּל-מִשְׁפַּחַת הַשׁוּחָמִי
 לְפַקְדֵיהֶם אַרְבַּעַה וְשָׁשִׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע

רש"י

מצאתי ביסודו של רבי משה הדרשן: (15) ואלה בני שותלח וגו' שאר בני שותלח נקראו תולדותיהם על שם שותלח ומערן יצאה משפחה רבה ונקראת על שמו ונחשבו בני שותלח לבי משפחות צא וחשוב ותמצא בפרשה זו נ"ז משפחות ומבני לוי ח' הרי ששים וחמש וזהו שנאמר כי אתם המעט וגו' ה"א מעט חמשה אתם חסרים

ממשפחות כל העמים שהן ע' אף זה הבנתי מיסודו של רבי משה הדרשן אך הוצרכתי לפחות ולהוסיף בדבריו: (18) אחירם הוא אחי שירד למצרים ולפי שנקרא על שם יוסף שהיה אחיו ורם ממנו נקרא אחירם: (19) שופם הוא מופים על שם שהיה יוסף שפורץ בין האומות: (22) ששוחם הוא חושים:

במדבר כו פינחס

מֵאוֹת: ²³ בְּנֵי אֲשֶׁר לְמִשְׁפַּחְתָּם לַיְמִנָה
 מִשְׁפַּחַת הַיְמִנָה לְיִשְׁוִי מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁוִי
 לְבְרִיעָה מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי: ²⁴ לְבְנֵי
 בְרִיעָה לְחֶבֶר מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרִי
 לְמַלְכֵיֶאל מִשְׁפַּחַת הַמַּלְכֵיֶאלִי: ²⁵ וְשֵׁם
 בֵּת-אֲשֶׁר שָׂרַח: ²⁶ אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי-
 אֲשֶׁר לְפַקְדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף
 וָאַרְבַּע מֵאוֹת: ²⁷ בְּנֵי נַפְתָּלִי
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לַיְחִצְבֵּאל מִשְׁפַּחַת הַיְחִצְבֵּאלִי
 לְגֹנִי מִשְׁפַּחַת הַגֹּנִי: ²⁸ לַיִצְרָר מִשְׁפַּחַת
 הַיִּצְרָרִי לְשֵׁלֶם מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלֵמִי: ²⁹ אֵלֶּה
 מִשְׁפַּחַת נַפְתָּלִי לְמִשְׁפַּחְתָּם וּפְקֻדֵיהֶם
 חֲמִשָּׁה וָאַרְבַּעִים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת:
³⁰ אֵלֶּה פְּקוּדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁש־מֵאוֹת
 אֶלֶף וָאַלְף שֶׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: ³¹ שְׁשֵׁי-
 נַגְדֵי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: ³² לְאֵלֶּה
 תַּחְלַק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת:

רש"י

ותלתין: נג ומליל יי עם משה למימר: נג לאלין תתפלג

(20) ושם בת אשר שרח. לפי שהיתה קיימת בחיים מנאה כאן: (נג) אלה תחלק הארץ. ולא לפחותים מבן כ' אע"פ שבאו לכלל עשרים בטרם חלוק הארץ שהרי שבע שנים

אונקלוס קנט

למנניהון
 וארבעה אלפין
 וארבע מאה: מד בני
 אשר לזרעיהון
 למננה ורעית ימנה
 לישוי ורעית ישוי
 לבריעה ורעית
 בריעה: מה לבני
 בריעה לחבר ורעית
 חבר למלכיאל ורעית
 מלכיאל: מו ושום בת
 אשר סרח: מז אלין
 ורעית בני אשר
 למנניהון חמשין
 ותלתא אלפין וארבע
 מאה: מה בני נפתלי
 לזרעיהון ליחצאל
 ורעית יחצאל לגוני
 ורעית גוני: מט ליצר
 ורעית יצר לשלם
 ורעית שלם: נ אלין
 ורעית נפתלי
 לזרעיהון ומנניהון
 ארבעין וחמשא
 אלפין וארבע מאה:
 נא אלין מנני בני
 ישראל שית מאה וחד
 אלפין שבע מאה
 ארעא באחסנא במנן

כבשו ושבע חלקו לא נטלו חלק בארץ אלא אלו שש מאות אלף ואלף, ואם היו לאחד מהם ו' בניס לא נטלו אלא חלק אביהם לבדו:

במדבר כו פינחס

אונקלוס קס

גד לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו איש לפי פקדיו יתן נחלתו: ^{גה} אד-בגורל יחלק את-הארץ לשמות משות-אבתם ינחלו: ^{נו} על-פי הגורל תחלק נחלתו בין רב למעט: ^ס ואלה פקודי הלוי למשפחתם לגרשון משפחת הגרשני לקהת משפחת הקהתי למררי משפחת המררי: ^{נה} אלה ^ו משפחת לוי משפחת הלבני זרעית קהת למררי זרעית מררי: ^{נה} אליו זרעית לוי זרעית חרון זרעית

רש"י

(גד) לרב תרבה נחלתו. לשבט שהיה מרובה באוכלוסין נתנו חלק רב ואע"פ שלא היו החלקים שווים שהרי הכל לפי רבוי השבט חלקו החלקים לא עשו אלא ע"י גורל והגורל היה על פי רוח הקודש כמו שמפורש בבבא בתרא. אלוהו הכהן היה מלוכב באורים ותומים ואומר ברוח הקודש אם שבט פלוני עולה תחום פלוני עולה עמו והשבטים היו כתובים בשנים עשר פתקין ושנים עשר גבולים בשנים עשר פתקין ובללום בקלפי והנשיא מכניס ידו לתוכה ונטל שני פתקין עולה בידו פתק של שם שבטו ופתק של גבול המפורש לו והגורל לעצמו היה צווה ואומר אני הגורל עליתי לגבול פלוני לשבט פלוני שנאמר על פי הגורל ולא נתחלקה הארץ במדה לפי שיש גבול משוכה מחבירו אלא בשומא בית כור רע כנגד בית סאה טוב הכל לפי הדמים: (נה) לשמות משות אבותם. אלו יוצאי מצרים שנה הכתוב נחלה זו מכל הנחלות שבתורה שכל הנחלות החיים יורשים את המתים וכאן מתים יורשים את החיים. כיצד שני אחים מיוצאי מצרים שהיו להם בנים בבאי הארץ לזה אחד ולזה שלשה האחד נטל חלק אחד והשלשה נטלו שלשה שנאמר לאלה חלקו הארץ חזרה נחלתן אצל אבי אביהן וחלקו הכל בשוה וזהו שא' לשמות משות אבותם ינחלו שאחר שנטלו הבנים חלקוה לפי האבות שיצאו ממצרים ואילו מתחלה חלקוה למנין יוצאי מצרים לא היו נוטלין אלו הד' אלא שני חלקים עכשיו נטלו ד' חלקים: אך בגורל יצאו יהושע וכלו וכן הוא אומר ויתנו לכלב את חברון כאשר דבר משה ואומר על פי ה' נתנו לו את העיר אשר שאל: משות אבותם. יצאו גרים ועבדים: (ג) על פי הגורל. הגורל היה מדבר כמו שפירשתי. מגיד שנתחלקה ברוה"ק לכך נאמר על פי ה': (נה) אלה משפחות לוי. חסר כאן משפחות השמעני והעזיאלי וקצת מן

במדבר כו פינחס

אונקלוס קסא

משפחת החברני משפחת המחלי משפחת המושי משפחת הקרחי וקהת הולד את-עמרם: ^{גה} ושם ^ו אשת עמרם יוכבד בת-לוי אשר ילדה אתה ללוי במצרים ותלד לעמרם את-אהרן ואת-משה ואת מרים אחתם: ^ס ויילד לאהרן את-נדב ואת-אביהוא את-אלעזר ואת-איתמר: ^{סא} וימת נדב ואביהוא בהקריבם אש-זרה לפני יהוה: ^{סב} ויהיו פקדיהם שלשה ועשרים אלה כל-זכר מבן-חדש ומעלה פי ^ו לא התפקדו בתוך בני ישראל פי לא-נתן להם נחלה בתוך בני ישראל: ^{גה} אלה פקודי משה ואלעזר הכהן אשר פקדו את-בני ישראל בערבת מואב על ירדן ירחו: ^{סד} ובאלה לא-היה איש מפקודי משה ואהרן הכהן אשר פקדו ירדנא דירחו: ^{סד} ובאליו לא הנה גבר ממנני משה ואהרן פהנא די מנו ית בני

רש"י

היצהרי: (גה) אשר ילדה אותה ללוי. אשתו לידתה במצרים ואין הורתה במצרים כשנכנסו לתוך החומה ילדתה והיא השלימה מנין שבעים שהרי בפרטן אי אתה מוצא אלא ששים ותשע: (סב) כי לא התפקדו בתוך בני ישראל. להיות נמנין בני עשרים שנה ומה טעם כי לא נתן להם נחלה והנמנין מבן עשרים שנה היו בני נחלה שנאמר איש לפי פקדיו יתן נחלתו: (סד) ובאלה לא היה איש וגו'. אבל על הנשים לא נגזרה גזרת

במדבר כז פינחס

אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר סִינַי: הַ כִּי־
אָמַר יְהוָה לָהֶם מוֹת יָמָתוּ בְּמִדְבַר וְלֹא־
נֹתַר מֵהֶם אִישׁ בִּי אִם־לֵבַב בֶּן־יִפְנֶה
וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון: ס כִּז * וְתִקְרַבְנָה בְּנוֹת
צִלְפַּחַד בֶּן־חֹפֵר בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־
מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה
שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מִחֲלָה נָעָה וְחִגְלָה וּמִלְכָּה
וְתַרְצֵה: ז וְתַעֲמֹדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנָי
אֶלְעֹזֵר הַכֹּהֵן וּלְפָנָי הַנְּשִׂאִים וְכָל־הָעֵדָה
פָּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לֵאמֹר: ח אֲבִינוּ מֵת
בְּמִדְבַר וְהוּא לֹא־הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה
הַנוֹעֲדִים עַל־יְהוָה בְּעֵדַת־קָרַח כִּי־
וְהוּא לֹא הָיָה בְּגוֹ כְּנִשְׁתָּא דְאַדְמִינוּ עַל יְיָ כְּנִשְׁתָּא דְקָרַח

רש"י

המרגלים. לפי שהן היו מחבכות את הארץ האנשים אומרים נתנה ראש ונשובה מצרימה. והנשים אומרות תנה לנו אחווה לכך נסמכה פרשת בנות צלפחד לכאן: (א) למשפחות מנשה בן יוסף למה נאמר והלא כבר נאמר בן מנשה אלא לומר לך יוסף חבב את הארץ שנאמר והעליתם את עצמותי וגו' ובנותיו חבבו את הארץ שנאמר תנה לנו אחווה. וכלמדין שהיו כלם צדיקים שכל מי שמעשיו ומעשה אבותיו סתומים ופרט לך הכתוב באחד מהם ליחסו לשבח. הרי זה צדיק בן צדיק. ואם יחסו לגנאי כגון בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע. בידוע שכל הנוכרים עמו רשעים היו: מחלה נעה וגו'. ולהלן הוא אומר

אונקלוס קסב

ישראל במדברא
דסיני: ה ארי אמר יי
להון ממת ימותון
במדברא ולא אשתאר
מנהון אנש אלהין
כלב בר יפנה ויהושע
בר־נון: כז * וקריבא
בנת צלפחד בר חפר
בר גלעד בר מכיר בר
מנשה לזרעית מנשה
בר יוסף ואלין שמחת
בנתה מחלה נעה
ותגלה ומלכה
ותרצה: ז וקמא קדם
משה וקדם אלעזר
פהנא וקדם רברביא
וכל־כנשתא בתרע
משפן זמנא למימר:
ז אבונא מית במדברא
והבנין

במדבר כז פינחס

בְּחַטָּאוֹ מֵת וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ: ה לְמַה
יִגְרַע שֵׁם־אֲבִינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין
לוֹ בֶן תְּנַהֲלֵנוּ אַחֲזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוּ:
ה וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־מִשְׁפַּטָּן לִפְנֵי
יְהוָה: פ רביעי ו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵאמֹר: ז בְּן בְּנוֹת צִלְפַּחַד דְּבַרְתָּ נָתַן
תְּתֵן לָהֶם אַחֲזַת נַחֲלָה בְּתוֹךְ אַחֵי
אֲבִיהֶם וְהִעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן
לָהֶן: ח וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר
אִישׁ כִּי־יָמוּת וּבֶן אֵין לוֹ וְהִעֲבַרְתֶּם
אֶת־נַחֲלָתוֹ לְבָתּוֹ: ט וְאִם־אֵין לוֹ בֵּת
וְנָתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאָחָיו: י וְאִם־אֵין לוֹ
אָחִים וְנָתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאָחֵי אֲבִיו:
יא וְאִם־אֵין אָחִים לְאָבִיו וְנָתַתֶּם אֶת־
וְתִתְּנוּן ית אַחְסִנְתָּה לְאָחֵי אֲבִיהֵי: יא וְאִם לִית אַחִין וְתִתְּנוּן ית אַחְסִנְתָּה

רש"י

(ד) למה יגרע שם אבינו. אנו במקום בן עומדות ואם אין הנקבות חשוכות זרע תתיבם אמנו ליבם: כי אין לו בן. הא אם היה לו בן לא היו תובעות כלום. מגיד שהכמניות היו: (ה) ויקרב משה את משפטן. נתעלמה הלכה ממנו וכאן נפרע על שנטל עטרה לומר והדרבך אשר יקשה מכם תקריבון אלי. ד"א ראוייה היתה פרשה זו להכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן: (ז) בן בנות צלפחד דברת. כתרוממו. יאות. כך כתובה פרשה זו לפני במרום מגיד שראתה

אונקלוס קסג

לא היו לה: ה למא
יתמנע שמא דאבונא
מגו זרעיתה ארי לית
לה בר הב לנא
אחסנא בגו אחי
אבונא: ה וקריב משה
ית דינהון קדם יי:
וואמר יי למשה
למימר: ז יאות בנת
צלפחד ממללן מתן
תתן להון אחודת
אחסנא בגו אחי
אבויהון ומעבר ית
אחסנת אבויהון להון:
ח ועם בני ישראל
תמלל למימר גבר
ארי ימות ובר לית לה
ומעברון ית אחסנתה
לברתה: ט ואם לית
לה ברתא ותתנון ית
אחסנתה לאחוייהי:
יא אם לית לה אחין

במדבר כז פינחס

אונקלוס קסד

נחלתו לשארו הקרב אליו ממשפחתו
 וירש אתה והיתה לבני ישראל לחקת
 משפט כאשר צוה יהוה את-משה: ם
 ויאמר יהוה אל-משה עלה אל-הר
 העברים הוזה וראה את-הארץ אשר
 נתתי לבני ישראל: וראיתה אתה
 ונאספת אל-עמיד גם-אתה כאשר
 נאסף אהרן אחיד: כאשר מריתם פי
 במדבר-צן במריבת העדה להקדישני
 במים לעיניהם הם מי-מריבת קדש
 מדבר-צן: ם וידבר משה אל-יהוה

דצן: טו ומליל משה קדם יי למימר:

רש"י

הקרב אליו ממשפחתו. ואין משפחה קרויה
 אלא מצד האב: (יב) עלה אף הר העברים.
 למה נסמכה לכאן כיון שאמר הקב"ה נתן
 תתן להם. אמר אותי צוה המקום להנחיל
 שמה הותרה הגזרה ואכנס לארץ אמר לו
 הקב"ה גורתי במקומה עומדת. ד"א כיון
 שנכנס משה לנחלת בני גד ובני ראובן שמה
 ואמר כמדומה לי שהותר נדרי משל למלך
 שגזר על בנו שלא יכנס לפתח פלטיץ שלו
 נכנס לשער והוא אחריו לחצר והוא אחריו
 לטרקלין והוא אחריו כיון שבא להכנס
 לקיטון אמר לו בני מכאן ואילך אתה אסור
 להכנס: (יג) כאשר נאסף אהרן אחיד. מכאן
 שנתאוה משה למיתתו של אהרן. ד"א אין
 אתה טוב ממנו על אשר לא קדשתם הא אם
 קדשתם אותי עדיין לא הגיע זמנכם להפטר
 מן העולם. ככל מקום שכתב מיתתם כתב
 סורחנם לפי שנגזרה גזרה על דור המדבר
 למות במדבר בעון שלא האמינו. לכך בקש
 משה שיכתב סורחנו שלא יאמרו אף הוא מן
 הממרים היה. משל לשתי נשים שלוקות
 בבית דין אחת קלקלה ואחת אכלה פגי
 שביעית וכו' אף כאן בכל מקום שהזכיר
 מיתתן הזכיר סורחנן להודיע שלא יתה
 בהם אלא זו בלבד: (יד) הם מי מריבת קדש.
 הם לבדם. אין בהם עון אחר. ד"א הם
 שהמרו במרה הם היו שהמרו בים סוף. הם
 עצמם שהמרו במדבר צין: (טו) וידבר משה
 אף ה' וגו'. להודיע שבחן של צדיקים
 שכשנפטרו מן העולם מניחין צרכן ועוסקין

במדבר כז פינחס

אונקלוס קסה

לאמר: טו יפקד יהוה אלהי הרוחת
 לכל-בשר איש על-העדה: ו אשר-יצא
 לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר
 יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת
 יהוה בצאן אשר אין-להם רעה:
 ויאמר יהוה אל-משה קח לך את-
 יהושע בן-נון איש אשר-רוח בו וסמכת
 את-ידך עליו: והעמדת אתו לפני
 אלעזר הכהן ולפני כל-העדה וצויתו
 אתו לעיניהם: ונתתה מהודך עליו
 למען ישמעו כל-עדת בני ישראל:

רש"י

בצרכי צבור: לאמר. אמר לו השיבני אם אתה
 ממנה להם פרנס אם לאו: (טו) יפקד ה' כיון
 ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת
 צלפחד לבנותיו אמר הגיעה שעה שאתבע
 צרכי שירשו בני את גדולתי. אמר לו הקב"ה
 לא כך עלתה במחשבה לפני כדאי הוא
 יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך
 האהל. והוה שאמר שלמה נוצר תאנה יאכל
 פריה: אלהי הרוחות. למה נאמר אמר לפניו
 רבש"ע גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד
 ואחד ואינן דומין זה לזה מנה עליהם מנהיג
 שהיא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו: (יז)
 אשר יצא לפניו. לא כדרך מלכי האומות
 בימי קדם שהיו יושבים בבתיהם ומשלחין
 את חיילותיהם למלחמה אלא כמו שעשיתי
 אני שנלחמתי בסיוחן ועוג שנאמר אל תירא

טו ימני יי אלה רותיא
 לכל-בשרא גבר על
 כנשתא: ו די יפוק
 קדמיהון ודי יעול
 קדמיהון ודי יפקנן
 ודי יעלנן ולא תהי
 כנשתא די כענא די
 לית להון רעי:
 ויאמר יי למשה דבר
 לך ית יהושע בן-נון
 גבר די רוח נבואה בה
 ותסמוך ית ידך
 עלהי: ו ותקים יתה
 לקדם אלעזר כהנא
 ולקדם כל-כנשתא
 ותפקד יתה לעיניהון:
 כ ותמן מיוך עלהי

במדבר כח פינחס

אונקלוס קסו

כא וּלְפָנַי אֲלַעְזֵר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׂאֵל לִי
בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לְפָנַי יְהוֹה עַל-פְּנֵי יִצְחָק
וְעַל-פְּנֵי יִבְאוּ הוּא וְכָל-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֹתוֹ
וְכָל-הָעֵדָה: כב וַיַּעַשׂ מִשָּׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת-יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ
לְפָנַי אֲלַעְזֵר הַכֹּהֵן וּלְפָנַי כָּל-הָעֵדָה:
כג וַיִּסְמְךָ אֶת-יָדָיו עָלָיו וַיִּצְוֵהוּ כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד-מֹשֶׁה: פ הַמִּיּוֹשִׁי כח א וַיִּדְבֹּר
יְהוָה אֶל- מֹשֶׁה לֵאמֹר: ז צוּ אֶת-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת- קַרְבְּנֵי לַחֲמִי
לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִיחָחֵי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי
בְּמוֹעֵדוֹ: ח וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר
מֹשֶׁה לְמִימְרֵי: ט פִּקֵּד יְהוָה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּמְרַר לָהֶן יְהוָה אֶת-קַרְבְּנֵי לַחֲמֵי סְדוּר לְקַרְבְּנֵי
לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעוּא תִּסְרוּן לְקַרְבָּא קְדָמִי בְּזַמְנָה: י וַתִּמְרַר לָהֶן דִּין אֲרַבְּנָא דִּי תַקְרִיבִין
רש"י

מהודך. ולא כל הודך נמצינו למדין פני משה
כחמה פני יהושע כלבנה: זמנן ישמענו כל
עדת בני ישראל. שיהיו נוהגין בו כבוד
וראה כדרך שנוהגין כך: (כא) ולפני אלעזר
הכהן יעמוד. הרי שאלתך ששאלת שאין
הכבוד הזה זו (ס"א נטל) מבית אביך שאף
יהושע יאה צריך לאלעזר: ושאל לו.
כשיצטרך לצאת למלחמה: על פני. של
אלעזר: וכף העדה. פנהדרין: (כב) ויקח את
יהושע. לקחו בדברים והודיעו מתן שכר
פרנסי ישראל לעוה"ב: (כג) ויסמך את ידיו.
בעין יפה יותר ויותר ממה שצטווה. שהקבי"ה
אמר לו וסמכת את ירך והוא עשה בשתי ידיו

במדבר כח פינחס

אונקלוס קסו

תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כִּבְשֵׁים בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִימִם
שָׁנִים לְוִים עַל־הָ תְּמִיד: א אֶת-הַכֶּבֶשׂ
אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקָר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרָבִים: ה וַעֲשִׂירִית הָאִיפָה
סֶלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן פְּתִית
רְבִיעֵת הַהֵיזֵן: ו עֶלֶת תְּמִיד תַּעֲשֶׂה בַּהֵר
סִינִי לְרֵיחַ נִיחָח אִשָּׁה לַיהוָה: ז וְנִסְכּוֹ
רְבִיעֵת הַהֵיזֵן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֶּדֶךְ
נִסְכֵּךְ שֶׁכֶר לַיהוָה: ח וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרָבִים בְּמִנְחַת הַבֶּקָר
וְכִנְסָפוֹ תַּעֲשֶׂה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחָח לַיהוָה: ט
וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כֶבֶשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה
תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֲשָׂרִים סֶלֶת מִנְחָה
בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: י עֶלֶת שַׁבָּת
בְּשַׁבְּתוֹ עַל-עֶלֶת הַתְּמִיד וְנִסְכָּה: יא

דשפתא תרין אמרין בני שְׁנָא שְׁלָמִין וּתְרִין עֲשָׂרֹנִין סֶלְתָּא דְּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא
וְנִסְכָּה: י עֶלֶת שַׁבְּתָא תַּתְּעַבֵּד בְּשַׁבְּתָא עַל עֶלֶת תְּדִירָא וְנִסְכָּה:

רש"י

אזהרה לב"ד: שנים לויים. כפשוטו ועיקר בא
ללמד שיהיו נשחטין כנגד היום תמיד של
שחר כמערכ ושל בין הערבים במזרחן של
טבעות: (ד) את הכבש אחד. אע"פ שכבר
נאמר בפרשת ואתה תצוה וזה אשר תעשה
וגו'. היא היתה אזהרה לימי המלואים וכאן
צוה לדורות: (ה) סֶלֶת לְמִנְחָה. מנחת נסכים:
(ו) העשיה בהר סיני. כאותן שנעשו בימי

קדם יי אמרין בני
שְׁנָא שְׁלָמִין תְּרִין
לְיוֹמָא עֶלְתָא תְּדִירָא:
יֵת אֲמָרָא חַד תַּעֲבֵד
בְּצַבְרָא וְיֵת אֲמָרָא
תְּנִינָא תַּעֲבֵד בֵּין
שְׁמִשְׂיָא: ה הַחַד מִן
עֲשָׂרָא בְּתֵלַת סְאִין
סֶלְתָּא לְמִנְחָתָא
דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא פְּתִישָׁא
רְבַעוֹת הֵינָא: ו עֶלְתָּא
תְּדִירָא דְּאֶתְעַבְדָּא
בְּטוֹרָא דְּסִינֵי
לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעוּא
אֲרַבְּנָא קְדָם יי:
וְנִסְכָּה רְבַעוֹת הֵינָא
לְאַמָרָא חַד בְּקֹדֶשׁ
יְתַנְסֹף נִסְכֵּךְ דְּחַמֵּר
עֲתִיק קְדָם יי: ה וְיֵת
אֲמָרָא תְּנִינָא תַּעֲבֵד
בֵּין שְׁמִשְׂיָא כְּמִנְחַת
צַבְרָא וְכִנְסָפָה תַּעֲבֵד
אֲרַבֵּן דְּמִתְקַבְּלָא בְּרַעוּא
קְדָם יי: ט וְקִרְיֹמָא
הַמְלוּאִים. ד"א העשויה בהר סיני מקיש
עולת תמיד לעולת הר סיני אותה שנקרבה
לפני מתן תורה שכתוב בה ישם באגנות
מלמד שטעונה כלי: (ז) וְנִסְכּוֹ יין: בְּקֹדֶשׁ
הַפֶּךְ. על המזבח יתנסכו: נִסְכֵּךְ שֶׁכֶר. יין
המשכר פרט ליין מגתו: (ח) רֵיחַ נִיחָח. נחת
רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני: (י) עֶלְתָּא
שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ. ולא עולת שבת כשבת אחרת

במדבר כח פינחס

אונקלוס קסח

אונקלוס קסח

קדמאָה באַרבעט
 עשרא יומא לירחא
 פסחא קדם יי:
 וּבַחַמֶּשֶׁת עֶשְׂרָא
 יומא לירחא עדין
 חגא שבקעא יומין
 פטיר יתאכל:
 יה ביומא קדמאָה
 מערע קדיש כל-
 עבדית פלחן לא
 תעבדון: יט ותקרבון
 קרבנא עלתא קדם יי
 תורין בני תורי תרין
 ודכר חד ושקעא
 אמרין בני שנא
 שלמין יהון לכון:
 כ ומנחתהון סלתא
 דפילא במשח תלתא
 עשרונין לתורא ותרין
 עשרונין לדכרא
 תעבדון: כא עשרונא
 עשרונא תעבד
 לאמרא חד בן
 לשקעא אמרין:
 כב וצפירא דחטאתא

ליהוה: יי ובחמשה עשר יום לחדש הזה
 חג שבעת ימים מצות יאכל: יח ביום
 הראשון מקרא קדש כל-מלאכת
 עבדה לא תעשו: יט והקרבתם אשה
 עלה ליהוה פרים בני-בקר שנים ואיל
 אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם
 יהיו לכם: כ ומנחתם סלת בלולה בשמן
 שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים
 לאיל תעשו: כא עשרון עשרון תעשה
 לכבש האחד לשבעת הכבשים:
 כב ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם:
 כג מלבד עלת הבקר אשר לעלת
 התמיד תעשו את-אלה: כד פאלה
 תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה
 ריח-ניחח ליהוה על-עולת התמיד
 יעשה ונספו: כה וביום השביעי מקרא
 חד לכפרא עליכון: כג בר מעלת צפרא דהיא עלת תדירא תעבדון ית אלין:
 כד פאלין תעבדון ליומא שבקעא יומין לחם קרבן דמתקבל ברעוא קדם יי על עלת
 תדירא תעבד ונספה: כה וביומא שביעאה מערע קדיש יהי לכון פלי-עבדית פלחן

רש"י

עלת התמיד יעשה. כל הקרבן הזה: ונספו. אין ונסכו מוסב על השעיר שאין נסכים לחטאת: (יח) כל מלאכת עבודה. אפי' מלאכה הצריכה לכם. כגון דבר האבד המותרת בחוש"מ. אסורה ביו"ט: (יט) פרים.

כנגד אברהם שנאמר ואל הבקר רץ אברהם: איל. כנגד אילו של יצחק: כבשים. כנגד יעקב והכשבים הפריד יעקב. ביסודו של רבי משה הדרשן ראינו זאת: (כד) כאלה תעשו ציוב. שלא יהיו פוחתין והולכין כפרי החג:

ויבראשי חדשיכם תקריבו עלה ליהוה
 פרים בני-בקר שנים ואיל אחד כבשים
 בני-שנה שבעה תמימם: יב ושלשה
 עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן לפר
 האחד ושני עשרנים סלת מנחה בלולה
 בשמן לאיל האחד: יג ועשרון עשרון
 סלת מנחה בלולה בשמן לכבש האחד
 עלה ריח ניחח אשה ליהוה: יד ונספיהם
 חצי ההין יהיה לפר ושלישת ההין
 לאיל ורביעת ההין לכבש יין זאת עלת
 חדש בחדשו לחדשי השנה: טו ושעיר
 עזים אחד לחטאת ליהוה על-עלת
 התמיד יעשה ונספו: ס שישי טז ובחדש
 הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח
 טז וצפיר בר עזי חד לחטאתא קדם יי על עלת תדירא תעבד ונספה: טז ובגירחא

רש"י

הרי שלא הקריב בשבת זו שומע אני יקריב שתיים לשבת הבאה ת"ל בשבתו מגיד שאם עבר יומו בטל קרבנו: על עולת התמיד. אלו מוספין לבר אותן שני כבשים של עולת התמיד. ומגיד שאין קרבין אלא בין שני התמידין וכן בכל המוספין נאמר על עולת התמיד לתלמוד זה: (יב) ושלשה עשרונים. כמשפט נסכי פר שכן הן קצובין בפרשת נסכים: (יד) זאת עלת חדש בחדשו. שאם עבר יומו בטל קרבנו ושוב אין לו תשלומין: (טז) ושעיר עזים וגו'. כל שעירי המוספין באים לכפר על טומאת מקדש וקדשיו הכל כמו שמפורש במס' שבועות ונשתנה עירי ר"ח שנא' בו לה' ללמדך שמכפר על שאין בו ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שאין מכיר כחטא אלא הקב"ה בלבד. ושאר השעירין למדין ממנו ומדרשו באגדה אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי על שמעטתי את הירח: על

במדבר כט פינחס

אונקלוס קע

קדש יהיה לכם פל-מלאכת עבדה לא
 תעשו: ^א וביום הכפורים בהקריבכם
 מנחה חדשה ליהוה בשבעתיכם
 מקרא-קדש יהיה לכם פל-מלאכת
 עבדה לא תעשו: ^ב והקרבתם עולה
 לריח ניחח ליהוה פרים בני-בקר שנים
 איל אחד שבעה כבשים בני שנה:
^ג ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה
 עשרנים לפר האחד שני עשרנים לאיל
 האחד: ^ד עשרון עשרון לכבש האחד
 לשבעת הכבשים: ^ה שעיר עזים אחד
 לכפר עליכם: ^ו מלבד עלת התמיד
 ומנחתו תעשו תמימם יהיו-לכם
 ונספיהם: ^ז כט « ובחדש השביעי באחד
 לחדש מקרא-קדש יהיה לכם פל-
 מלאכת עבדה לא תעשו יום תרועה
 יהיה לכם: ^ח ועשיתם עלה לריח ניחח
 קדיש יהי לכון פל-עבדת פלחן לא תעבדון יום יבא יהי לכון: ^ט ותעבדון עלתא
 לאתקבלא ברענא קדם זי תור בר תורי חד דכר חד אמרין בני שנה שבועא מערע
 פחד לירחא מערע

רש"י

(כו) וביום הכפורים. חג השבועות קרוי בכוריי (לא) תמימם יהיו לכם ונספיהם. אף הנסכים קציר חטים. על שם שתי הלחם שהם יהיו תמימם למדו רבותינו מכאן שהיין ראשונים למנחת חטים הבאים מן החדש: שהעלה קמחין פסול לנסכים:

במדבר כט פינחס

אונקלוס קע

ליהוה פר בן-בקר אחד איל אחד
 כבשים בני-שנה שבעה תמימם:
^א ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה
 עשרנים לפר שני עשרנים לאיל:
^ב ועשרון אחד לכבש האחד לשבעת
 הכבשים: ^ג ושעיר-עזים אחד חטאת
 לכפר עליכם: ^ד מלבד עלת החדש
 ומנחתה ועלת התמיד ומנחתה
 ונספיהם כמשפטם לריח ניחח אשה
 ליהוה: ^ה ובעשור לחדש השביעי הזה
 מקרא-קדש יהיה לכם ועניתם את-
 נפשתיכם פל-מלאכה לא תעשו:
^ו והקרבתם עלה ליהוה ריח ניחח פר
 בן-בקר אחד איל אחד כבשים בני-שנה
 שבעה תמימם יהיו לכם: ^ז ומנחתם
 סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים
 לפר שני עשרנים לאיל האחד: ^ח עשרון
 עשרון לכבש האחד לשבעת הכבשים:
^ט ושעיר-עזים אחד חטאת מלבד חטאת
 עשרונא לאמרא חד (ס"א: בן) לשבעא אמרין: ^י צפיר בר עזין חד חטאתא בר

רש"י

(ו) מלבד עלת החדש מוספי ר"ח שהוא ביום ר"ה: (יא) מלבד חטאת הכפורים. שעיר

במדבר כט פינחס

הַפָּרִים וְעֹלֹת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָהּ
וְנֹסְפֵיהֶם: ס שְׁבִיעֵי יב וּבַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרִי יוֹם
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרֵא-קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם
כָּל-מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגְתֶּם חַג
לַיהוָה שְׁבַעַת יָמִים: יג וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה
אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי אֵילִם שָׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי-
שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשְׂרֵי תְּמִימִם יִהְיוּ:
יד וּמִנְחָתָם סֹלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה
עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד לְשֹׁלֵשָׁה עֶשְׂרֵי
פָּרִים שָׁנַיִם עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד לְשָׁנַיִם
הָאֵילִם: טו וְעֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לַכֹּבֶשׂ הָאֶחָד
לְאַרְבַּעַה עֶשְׂרֵי כְּבָשִׂים: טז וּשְׂעִיר-עִזִּים
אֶחָד חֲטָאֵת מְלֹבֵד עֹלֹת הַתְּמִיד
מִנְחָתָהּ וְנֹסְפָהּ: ס יז וּבַיּוֹם הַשְּׁנַיִם פָּרִים
בְּנֵי-בָקָר שָׁנַיִם עֶשְׂרֵי אֵילִם שָׁנַיִם כְּבָשִׂים
בְּנֵי-שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשְׂרֵי תְּמִימִם:
יח וּבַיּוֹמָא תִּנְגָּא תּוֹרִין כְּנִי תּוֹרֵי תְּרֵי עֶשְׂרֵי דְכָרִין תְּרֵין אַמְרִין כְּנִי

רש"י

אונקלוס קעב

מחטאתא דכפוריא ועלת תדירא ומנחתה ונספיהון: יב ובחמשת עשרא יומא ליקרא שביעאה מערע קדיש יהי לכוון כל-עבדות פלחון לא תעבדון ותחגון חגא קדם יי שבועא יומין: יג ותקרבוני עלתא קרבן דמתקבל ברעוא קדם יי תורין בני תורי חלת עשר דקרין תרין אמרין בני שנא ארבעא עשר שלמין יהון: יד ומנחתהון סלתא דפילא כמשה חלתא עשרונוני לתורא חד לתלתא עשר תורין תרין עשרונוני דזכרא חד לתרין דקרין: טז ועשרונוני עשרונוני לאמרא חד (כ"א: בן) לארבעת עשר אמרין: טז וצפיר בר עזין חד חטאתא בר מעלת תדירא

במדבר כט פינחס

הַ וּמִנְחָתָם וְנֹסְפֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם
וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: יב וּשְׂעִיר-
עִזִּים אֶחָד חֲטָאֵת מְלֹבֵד עֹלֹת הַתְּמִיד
וּמִנְחָתָהּ וְנֹסְפֵיהֶם: ס יג וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
פָּרִים עֶשְׂרֵי-עֶשְׂרֵי אֵילִם שָׁנַיִם כְּבָשִׂים
בְּנֵי-שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשְׂרֵי תְּמִימִם:
יד וּמִנְחָתָם וְנֹסְפֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם
וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: טז וּשְׂעִיר-
חֲטָאֵת אֶחָד מְלֹבֵד עֹלֹת הַתְּמִיד
וּמִנְחָתָהּ וְנֹסְפָהּ: ס יז וּבַיּוֹם הַרְבִּיעִי
פָּרִים עֶשְׂרֵה וְנֹסְפָהּ: ס יח וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי
שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשְׂרֵי תְּמִימִם: יט מִנְחָתָם
וְנֹסְפֵיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: כה וּשְׂעִיר-עִזִּים אֶחָד
חֲטָאֵת מְלֹבֵד עֹלֹת הַתְּמִיד מִנְחָתָהּ
וְנֹסְפָהּ: ס כו וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה
אֵילִם שָׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה אַרְבַּעַה
עֶשְׂרֵי תְּמִימִם: כז וּבַיּוֹמָא תִּנְגָּא תּוֹרִין כְּנִי תּוֹרֵי תְּרֵי עֶשְׂרֵי דְכָרִין תְּרֵין אַמְרִין כְּנִי

רש"י

אונקלוס קעג

שנא ארבעא עשר שלמין: יח ומנחתהון ונספיהון לתורין לדקרין ולאמרין כמנגניהון כדחזי: יי וצפיר בר עזין חד חטאתא בר מעלת תדירא ומנחתה ונספיהון: כ וביומא תליתאה תורין חד עשר דקרין תרין אמרין בני שנא ארבעא עשר שלמין: כא ומנחתהון ונספיהון לתורין לדקרין ולאמרין כמנגניהון כדחזי: כב וצפירא דחטאתא חד בר מעלת תדירא ומנחתה ונספה: כג וביומא רביעאה תורין עשרא דקרין תרין אמרין בני שנא ארבעא עשר שלמין: כד מנחתהון ונספיהון לתורין לדקרין ולאמרין כמנגניהון כדחזי: כה וצפיר בר עזין חד חטאתא בר מעלת תדירא ומנחתה ונספה: כו וביומא חמישא תורין תשעה דקרין תרין אמרין בני שנא ארבעא עשר שלמין:

(יח) ומנחתם ונספיהם לפרים. פרי החג שבעים הם. כנגד ע' אומות עובדי כוכבים שמתמעטים והולכים. ובימי המקדש היו מגינין עליהם מן היסורין: ולכבשׂים. כנגד ישראל שנקראו שה פזורה והם קבועים ומניינם תשעים ושמונה לילות מהם תשעה ושמונה קללות שבמשנה תורה. בשני נאמר ונספיהם על שני תמידי היום ולא שנה

הנעשה בפנים. האמור באחרי מות. שגם הוא חטאת: ועלת התמיד. ומלבד עולת התמיד תעשו עולות הללו: ונספיהם. מוסב על התמיד ואינן לשון ציווי. שהרי נספיהם של ציווי מלבד עולת התמיד ומנחתה תעשו את

במדבר כט פינחס

אונקלוס קעד

עֶשֶׂר תְּמִימִם: כו וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם
 לַפָּרִים לְאֵילִם וּלְבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם
 כַּמִּשְׁפָּט: כז וְשַׁעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלֶּבֶד
 עֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפָּהּ: ם
 כט וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי פָּרִים שְׁמֹנֶה אֵילִם שְׁנַיִם
 כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם:
 4 וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם לַפָּרִים לְאֵילִם
 וּלְבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: 5 וְשַׁעִיר
 חַטָּאת אֶחָד מִלֶּבֶד עֲלֵת הַתָּמִיד
 מִנְחָתָהּ וְנִסְפָּהּ: ם 6 וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־
 שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: 7 וּמִנְחָתָם
 וְנִסְפֵיהֶם לַפָּרִים לְאֵילִם וּלְבָשִׂים
 בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: 8 וְשַׁעִיר חַטָּאת
 אֶחָד מִלֶּבֶד עֲלֵת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ
 וְנִסְפָּהּ: ם מִפֶּטִיר 9 בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֹרֶת
 תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא
 מִנְחָתָהּ וְנִסְפָּהּ: 10 כִּיּוֹמָא תְּמִינָא קִנְשׁ תְּהִי לְכוּן כִּלְעִיבִית פֶּלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן:

רש"י

הלשון אלא לדרוש כמו שאמרו רז"ל בשני
 ונסכיהם בששי ונסכיה בשביעי כמשפסם.
 מ"ם יו"ד מ"ם הרי כאן מים רמז לנסוך
 המים מן התורה בחג: (10) עצרת תהיה לכם
 עצורים בעשיית מלאכה. ד"א עצרת עצרו
 מלצאת. מלמד שטעון לינה. ומדרשו באגדה
 לפי שכל ימות הרגל הקריבו כנגד ע' אומות
 וכשבאין ללכת אמר להם המקום בבקשה

במדבר 5 פינחס

אונקלוס קעה

תַּעֲשׂוּ: 1 וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶיהָ אִשֶּׁה רִיחַ
 נִיחַח לַיהוָה פֶּר אֶחָד אֵיל אֶחָד כְּבָשִׂים
 בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: 2 מִנְחָתָם
 וְנִסְפֵיהֶם לֶפֶר לְאֵיל וּלְבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם
 כַּמִּשְׁפָּט: 3 וְשַׁעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלֶּבֶד
 עֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפָּהּ: 4 אֵלֶּה
 תַּעֲשׂוּ לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לֶבֶד מְגֹדְרֵיכֶם
 וְנֹדְבְתֵיכֶם לְעֲלֹתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם
 וּלְנִסְפֵיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם: 5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּכֵל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה: 6 פפ

משה לבני ישראל ככל די פקיד יי ית משה:

רש"י

מכם עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכם:
 (10) פֶּר אֶחָד וְאֵיל אֶחָד. אלו כנגד ישראל
 העעככו לי מעט עוד ולשון חבה הוא זה.
 כבנים הנפטרים מאביהם והוא אומר להם
 קשה עלי פרידתכם עכבו עוד יום אחד. משל
 למלך שעשה סעודה וכו' כדאיחא במסכת
 סוכה. ובמדרש רבי תנחומא למדה תורה דרך
 ארץ שמי שיש לו אכסנאי יום ראשון יאכילנו
 פטומות למחר יאכילנו דגים למחר יאכילנו
 בשר בהמה למחר מאכילו קטניות למחר
 מאכילו ירק פוחת והולך כפרי החג: (11) 12
 אֵלֶּה תַעֲשׂוּ 13 בְּמוֹעֲדֵיכֶם דְּבַר הַקְּצוּב
 לחובה: 14 לֶבֶד מְגֹדְרֵיכֶם. אם באתם ליודר
 קרבנות ברגל מצוה היא בידכם או נדרם או
 נדבות שנדרתם כל השנה תקריבו ברגל
 שמא יקשה לו לחזור לעלות לירושלים
 ולהקריב נדריו ונמצא עובר בכל תאחר: (א)
 ויאמר משה א"ל בני ישראל. להפסיק הענין
 דברי רבי ישמעאל לפי שעד כאן דבריו של
 מקום ופרשת נדרים מתחלת בדבורו של
 משה הוצרך להפסיק תחלה ולומר שחזר
 במשה ואמר פרשה זו לישראל שאל"כ יש
 במשמע שלא אמר להם זו. אלא בפרשת
 נדרים התחיל דבריו: הפלת פרשת פנחס

הפטרת פינחס . בירמיה פרק א

כאשר חל בימי בין המצרים

א דברי ירמיהו בן-חלקיהו מן-הכהנים אשר בענתות בארץ בנימן: ב אשר היה דברי-יהוה אליו בימי יאשיהו בן-אמון מלך יהודה בשלש-עשרה שנה למלכו: ג ויהי בימי יהויקים בן-יאשיהו מלך יהודה עד-תם עשתי-עשרה שנה לצדקיהו בן-יאשיהו מלך יהודה עד-גלות ירושלם בחדש החמישי: ד ויהי דברי-יהוה אלי לאמר: ה בטרם אצורך ככטן ידעתיד ובטרם תצא מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך: ו ואמר אהיה אדני יהוה הגה לא-ידעתי דבר פני-נער אנכי: ז ויאמר יהוה אלי אל-תאמר נער אנכי פי על-כל-אשר אשלחך תלך ואת כל-אשר אצורך תדבר: ח אל-תירא מפניהם פני-אתך אני להצילך נאם-יהוה: ט וישלח יהוה את-ידו ויגע על-פי ויאמר יהוה אלי הגה נתתי דברי בפיה: י ראה הפקדתיך א היום הזה על-הגוים ועל-הממלכות לנתוש ולנתוץ ולהאביד ולהרוס לבנות ולנטוע: יא ויהי דברי-יהוה אלי לאמר מה-אתה ראה ירמיהו ואמר מקל שקד אני ראה: יב ויאמר יהוה אלי היטבת לראות פני-שקד אני על-דברי לעשותו: יג ויהי דברי-יהוה א אלי שנית לאמר מה אתה ראה ואמר סיר נפוח אני ראה ופגיו מפני צפונה: יד ולאמר יהוה אלי מצפון תפתח הרעה על כל-ישבי הארץ: טו כי א הני קרא לכל-משפחות ממלכות צפונה נאם-יהוה וכאו ונתנו איש כסאו פתח א שערי ירושלם ועל כל-חומתי סביב ועל כל-ערי יהודה: טז ודברתי משפטי אותם על כל-רעתם אשר עזבוני ויקטרו לאלהים אחרים וישתחוו למעשי ידיהם: יז ואתה תאזר מתניד וקמת ודברת אליהם את כל-אשר אנכי אצורך אל-תחת מפניהם פן-אחתך לפניהם: יח ואני הגה נתתיך היום לעיר מבצר ולעמוד ברזל ולחמות נחשת על-כל-הארץ למלכי יהודה לשזיה לכהניה ולעם הארץ: יט ונלחמו אליך ולא-יוכלו לך פני-אתך אני נאם-יהוה להצילך: כ ויהי דברי-יהוה אלי לאמר: ב הלך וקראת באזני ירושלם לאמר כה אמר יהוה זכרתי לך חסד נעוידך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה: ג קדש ישראל ליהוה ראשית תבואתה כל-אכליו ואשמו רעה תבא אליהם נאם-יהוה:

מיכה פרק ז

ק"ב

לַיִם זַעַף יְהוָה אֲשָׁא בְּי חֲטָאתַי לוֹ עַד אֲשֶׁר יָרִיב רִיבֵי וְעָשָׂה מִשְׁפָּטֵי יוֹצִיאֵנִי לְאוֹר אֶרֶץ אֲרָאָה בְּצַדְקָתוֹ וְתָרָא אֲלֵבְתֵי וּתְכַסֶּה בּוֹשֶׁה הָאֹמְרָה אֵלַי אֵין יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עֵינֵי תִרְאִינָה בָּה עֲתָה תִהְיֶה לְמִרְמָס פְּטִיט חוֹצוֹת׃ יוֹם לִבְנוֹת גִּדְרֶיךָ יוֹם הַהוּא יִרְחַק־חֶק׃ יוֹם הוּא וְעַדֶיךָ יָבֹא לְמַנִּי אֲשׁוּר וְעַרְי מְצוֹר וּלְמַנִּי מְצוֹר וְעַד־נְהַר וַיִּם מִיַּם וְהַר הָהָר׃ וְהִיתָה הָאָרֶץ לְשִׁמְמָה עַל־יִשְׁבִּיָה מִפְּרֵי מַעַלְלֵיהֶם׃ ס - רְעָה עֲמֹךְ

רש"י

החייבת: (יא) יום לבנות גדרך. מוסב על האומרה אלי ועוד היא אומרת אלי יום לבנות גדרך שאת מצפה לו אותו היום ירחק חוקך זמנו יארך ולא יבא לעולם: (יב) יום הוא ועדיך יבא. הנביא אומר אותו היום שאתם מלעיגינים עליו לאמר בטל והלך לו יום ההוא שמור ונצור ולא בטל עדיך יבא בכל ההחירבך: לפני אשור. אשר הוא ראש למרענו: וערי מצור. כלומר ועד ערי מצור ויונתן תרגם ודמן חורמיני רבתא: וים מים. והיושבים על ים האחרון אשר הוא במערב: והר ההר. כמו ויושבי ההר ויונתן לא כן תרגם: יום לבנות גדרך. הנביא מברשו לישראל שיש יום כמוס ומוכן לבנות גדרות הרבותיהן יום ההוא ירחק ויבטל מעליכם חק גזירות הבבליים ופרססים: יום הוא ועדיך יבא. בעידנא ההיא יתכשון גלוותא דישראל דמן אתור וגו': (יג) והיתה הארץ. ארץ

מצודות דוד

(ט) זעף ה' אשא. הן עתה אני סובל זעף ה' כי חטאתי לו וכן אסבול עד אשר ישלים לריב עמדי הריב הראוי לי בגמול החטא ויכלה לעשות בי משפט הראוי לי ואח"כ יוציאני לאור ואראה בצדקתו שיעשה לי ולא לעולם יריב: (י) ותראה וכאשר תראה אוביית במרבית הצדקה הנעשה לי תהיה מכוסה בכושה אשר אמרה אלי בזמן הגלות אין ה' מדוע לא יגאלך: עיני תראינה בה וגו'. מה שחפצה לראות מן הנקם כי אז תהיה למירס הרגל כטיט המושלך בחוצות: (יא) יום לבנות. ר"ל יבוא יום לבנות גדרו הרבותיך וביום ההוא ירחק ממך חוק העכו"ם אשר הטילו עליך מאז חוק המס והשעבוד: (יב) יום הוא. ר"ל אז יארך לך הזמן כאור היום: ועדיך יבוא. כל העכו"ם יבוא אליך ירושלים להיות סרים למשמעתך: לפני אשור. מן אשור ואף מערי המבצר שבה כי לא יתחזקו במשגב המבצר: ולמני מצור. מן ערי המבצר ועד נהר הוא נהר פרט העומד בגבול א"י ומשם והלאה הוא ארץ העמים: וים. מלת ועד משמשת בשתים כאילו אמר ועד ים מים ר"ל מקצה המערב ועד ים המערבי שהוא גבול א"י: והר ההר. ר"ל מקצה העולם ועד הר ההר העומד בגבול א"י כמ"ש תתאו לכם הר ההר (במדבר לד'): (יג) והיתה

מיכה פרק ז

ק"א

בְּשַׁבְּטֶךָ צֹאן נַחֲלָתְךָ שְׁכֵנֵי לְבָדֵד יַעַר בְּתוֹךְ פְּרָמֶל יִרְעוּ בִשְׁן וְגִלְעָד בִּימֵי עוֹלָם׃ בִּימֵי צֹאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נַפְלְאוֹת׃ יִרְאוּ גוֹיִם וַיִּבְשׂוּ מִכָּל גְּבוּרָתָם יִשְׁמְרוּ יָד עַל־פִּיהַ אֲזַיְחֵם תַּחֲרֹשְׁנָה׃ יִלְחֲכוּ עֶפְרַי בְּנַחֲשׁ פִּזְחֵלֵי אֶרֶץ יִרְגְּזוּ מִמַּסְגְּרֹתֵיהֶם אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִפְחָדוּ וִירְאוּ מִמֶּךָ׃ ה מִי־אֵל כְּמוֹךָ נִשְׂא עוֹן וְעָבַר עַל־פְּשַׁע לְשֹׂאֲרֵית נַחֲלָתוֹ לֹא־חֲחֹזֵק

רש"י

הבבליים ופרססי: (יד) שוכני לבדד. שיהא שוכן בטח בדרך יער בתוך כרמל. ת"י דהוי צדין בחורשא יתיבתון ככרמלא אותן שהיו שוממים כיערות ישכנו לבדד בתוך כרמל

מצודות ציון

הנהגה: שוכני. היו"ד ימיה: לבדד. ימדי כמו לבדד לבטח מושגיני (הפסל ד'): כרמל. כן יקרא מקום שדות וכרמים: (טו) תחרשנה. מלשון מרש שאינו שומע: (יז) ילחכו. ענין לקיים גלשון כמו ועפר רגלך ילחכו (ישעי' מ"ט): כזוחלי. ענין נגירה והולה גלשן וזדח"ל כל הימים מטהרים מזולתין (שבת מ"ט) ויקרא כהנש כן לפי שאין לו רגלים והלכו נלהס מזולת ונגר וכן ממת זוחלי עפר (דברים ל"ג): ירגזו. ענין חרס: ממסגרותיהם. מלשון סגירה: אף ה'. אף ה': (יח) גושים. ענין מחילה כמו נשאת עון עמך (הפסל

מצודות דוד

הארץ. ארץ הכשדים תהפך לשממה עם יושב בה מנמול מעשיהם מה שהרעו לישראל: (יד) רעה עמך. חזר הנביא להתפלל לה' ואמר אתה ה' רעה והנהג את עמך בשבטך ולפי שהמשילו לרועה אמר לשון הנופל ברועה שמנהיג את הצאן ע"י השבט שבידו: צאן נחלתך. ישראל שהם צאן נחלתך שהנחלתו לך לעם יהיה שוכן לבדד ר"ל בטח כי המתפחדים ישכנו יחד למען איש אחיו יעזורו ולא כן השוכן בטח: יער בתוך כרמל. ר"ל ישכון בטח ביער שהוא מקום חיות רעות כמו בתוך הכרמל שהוא מקום מצוי שם מרבית אנשים ולא ילכו שם החיות וכענין שנאמר וישנו ביערים (יחזקאל לד'): ירעו בשן וגלענד. יהיו רועים בבשן ובגלעד במרעה שמן כמו בימי עולם הוא ימי משה שנחלו אז הארץ והיא ונתנה לנחלה לראובני ולגדי ולחצי שבט מנשה: (טו) מימי צאתך וגו'. כאלו הקב"ה משיבו לאמר שמעתי את תפלתך וכן אעשה וכמו ימי צאתך מארץ מצרים כן אראנו נפלאות: (טז) מכל גבורתם. שלא עמדה להם להתחזק על ישראל: ישימו יד וגו'. ר"ל לא יוכלו לדבר מרוב תמהון: אזיניהם תחרשנה. ר"ל לא יבאו לשמוע מרבית הצלחת ישראל שהיא להם לעגמת נפש וכאלו תחרשנה אזיניהם לכל יוכלו לשמוע: (יז) ילחכו עפר בנחשו. ר"ל אפים ארץ ישתחוו לישראל ויהיה נראה כאלו מלחכים עפר רגליהם כיוון שהו שמלתך את העפר כי זהו לחמו: כזוחלי ארץ. הם הנחשים ההולכים על גחון ונראים כזוחלים וכפל הדבר במ"ש: ירגזו ממסגרותיהם. יחרדו ממה שסגרו את ישראל בכתי כלאים עוד משלו בהם כי ידאגו מן הנקם: אף ה' וגו'. יפחדו את ה' וגם יראו ממך אתה ישראל: (יח) מי אף כמוך. חזר הנביא לשבח לה' על ייעוד הטובה ואמר מי אל כמוך נושא עון וגומר כאומר הנה

מיכה פרק ז

ק"ב

לְעַד אִפּוֹ כִּי־חִפְּץ חֶסֶד הוּא: יִשׁוּב יִרְחַמְנוּ יִכְבֹּשׂ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתִשְׁלִיךְ בְּמִצְלוֹת יָם פֶּלֶא־חֲטָאתָם: תִּתֵּן אִמֶּת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּנוּ מִיְמֵי קֶדֶם:

רש"י

יחררו מרוב דוחק איטוריהם ומסגר כלאם: (כ) תתן אמת ייעקב ת"י תתייב קושטיה דיעקב לבנוהי כמה דקיימתא ליה בבית אל טבות אברהם לזרעיה בתרוהי כמה דקיימתא ליה בין בתריא תזכר לנא עקידת יצחק תתן לנו באמת אשר הבטחת ליעקב האמת לנו דבריך אשר הבטחת ליעקב כי לא אעזבך:

מצודות דוד

משרת הדין אין אנו ראויים לכל הטובה היא כי אנו מלאי עון אבל מי הוא אל כמוך המחול את העון: ועובר על פשע ר"ל אינו עומד על הפשע להשגיח בו לשלם עליו גמול אלא עובר

על הפשע והולך להלאה כאלו לא יראנה: פשארית חללתו לאותם שנשארו מחבלי משיח: פ"א החזיק וגו'. אף כשהוא כועס אינו אוחז אפו עד עולם כי הוא חפץ חסד ולכן יתרצה על הכעס: (יג) ישוב ירחמנו. כאשר מאז: יכבוש. יתפוש בחזקה את עוונותינו למען לא יהיו נפרעים מאתנו גמול העונש: ותשפיר וגו'. ר"ל לא תזכור לעונש עליהם כאלו השלכתם בעומק הים שאינם נראים: (כ) תתן וגו'. ר"ל האמת לנו דבריך אשר הבטחת ליעקב כמ"ש ופרצת ימה וקדמה וגו' (בראשית כח): חסד פ"אברהם. ר"ל היא תהיה תשלום גמול חסדו של אברהם וכאשר נשבעת לאבותינו מימי קדם בעקידתו של יצחק כמ"ש כי נשבעתי וגו' וירש ורעך את שער איוביו (שם כב):

נחום פרק א

ק"ג

א « מִשָּׂא נִינוּה סֵפֶר חֲזוֹן נַחֻם הָאֱלֹקְשִׁי: אֵל קִנּוּא וְנִקְם יְהוָה נִקְם יְהוָה וּבַעַל חֲמָה נִקְם יְהוָה לְצַרּוֹ וְנוֹטֵר הוּא לְאִיְבּוּי: יְהוָה אֲרֵךְ אַפַּיִם וּגְדוֹל (וּגְדֹל־קרי) כַּח וְנִקְה לֹא יִנְקָה יְהוָה בְּסוּפָה וּבִשְׁעָרָה דְרָפוּ וְעַנְן אֲבַק רִגְלָיו: גּוֹעֵר בַּיָּם וּבִישָׁהוּ וְכָל־הַנְּהָרוֹת הַחֲרִיב אִמְלֵל בְּשָׁן וְכִרְמֵל וּפְרַח לְבָנוֹן

רש"י

(א) משא נינוה. ת"י מטל כס דלווט לאשקא' ית נינוה: ספר חזון נחום. חזון נקוד קמץ לפי שאינו דבוק ואינו דומה לחזון ישעיה שהוא נקוד חטף פתח וכן פי' ספר חזון כבר נכתב עליה והוא נבואת יונה בן אמיתי ועתה חזר ונתנבא עלי' נחום האלקושי את המשא הזה אלקושי היה שם עירו וכן ת"י מלקדמין אתנבי עלה יונה בר אמתי ותבת מחובתה וכדו דאוספית למיחטי תב ואיתנבי עלה נחום דמבית אלקושי: (ב) אל קנוא ונוקם. על זרעו של נסחרים נתנבא נחום ובימי מנשה כמו שמצינו בסדר עולם אל קנא ונוקם ה' מאז שנפרע לישראל מאויביהם וגם עדיין עתה נוקם הוא ובעל חימה ועתיד הוא להיות נוקם לצריו שהחריבו את ארצו והגלו

מצודות ציון

(א) האלקושי. שם עיר אלקוש: (ב) קנוא. ענין כעס כמו הס קנאוני בלא אל (דברים לב): ונוטר. ענין שמירת אינה כמו לא תקום ולא תטור (ויקרא יט): (ג) בסופה. כן יקרא רוח החוק: ובשערה. כמו נסערה בסמ"ך וגם הוא רוח חוק. אבק. עפר דק: (ד) גוער. ענין עקפת נופה: החריב. ענין יוצא כמו תרבו המים

מצודות דוד (א) משא נינוה. הנבואה היא נאמרה על נינוה היא ראש ממלכת אשור: ספר וגו'. זהו ספר נבואה של נחום האלקושי הוא היה המתנבא על נינוה: (ב) אל קנוא וגו'. ה' הוא אל זועם ונוקם וכפל עוד ואמר נוקם ה' וגו': נוקם ה' צריו. ר"ל רק לצריו הוא נוקם ונוטר איבה לאויביו הם העכו"ם אבל לא כן לישראל עמו: (ג) ה' ארך אפיים. ר"ל הן אמת שה' מאריך אף ואינו ממחר לפרוע גמול הרשע עם כי הוא גדול כח ובירדו להפרע בכל זמן: ונקה. פ"א ינקה. אבל הוא אינו מנקה לותר על הרשע מכל וכל: בסופה ובשערה דרכו. הלוכו הוא ברוח סופה וסערה ר"ל כשוא לענוש העכו"ם מביא רוח סופה וסערה להניעם ולכלותם מהר: וענן אבק רגליו. ר"ל הגזירות הבאות מסכתו אל העכו"ם הם לו לחושך ואפלה כענן והמשילים לאבק הנופל מתחת הרגלים: (ד) גוער בים וגו'. הוא משל על כריתת השרים מנינוה: אמלל בשן וגו'. הם מקומות מרעה השמן והוא משל על אבדן בעלי העושר: ופרח וגו'. ר"ל יכלה הצלחתם:

נחום פרק א

קלד

אמלל: ה הרים רעשו ממנו והגבעות התמגגו ותשא הארץ מפניו ותבל וכל יושבי בה: ו לפני זעמו מי יעמוד ומי יקום בחרון אפו חמתו נתכה כאש והצרים נתצו ממנו: טוב יהיה למעוז ביום צרה וידע חסי בו: ה ובשטף עבר פלה יעשה מקומה ואיביו ירדה חשף: ה מהתחשבון אל יהיה פלה הוא עשה לא תקום פעמים צרה: כ פי עד סירים סבלים וכסבאם

רשי

מים כבירים ישאון: וכל הגהרות החריב. כאן ניבא שעתידי הקבי"ה להמליך את נבוכדנצר (רשי"ה ח) בימי יהויקים ויתן את אשור ואת כל הארצות לחרב: אומלל בשן וכרמל. מושבות הטובים: ופרח לבנון אומלל. חכמי ישראל פירשו כלפי מיני מגדים שנטע שלמה בבהמ"ק שהיו של זהב וכיון שנכנסו גוים להיכל יבשו: (ה) הרים רעשו ממנו. המלכים והשרים מהכשדים יפחדו מגזירתה: ותשא הארץ. משאת עשן: (ו) נגזרה לארץ כמו (שמות ט) ומטר לא נתן ארצה: נתצו ממנו.

מצודות ציון

(כגלות ט): אומלל. ענין כרימה כמו כי אמלל אני (ספוט) 1) לבנון. טס יער: (ה) התמוגגו. מלי המנה והמסה: ותשא. ענין שרפה כמו שאלו משאל (רשי"ה 1) 2) נתכה. ענין המסה ושפיכה כמו ותמן חמתי (שם חל): והצורים. מלי זור וטלע: נתצו. מלי נמלה ושצירה: (ז) למעוז. ענין חוק: חוסי. ענין נטמון: (ח) ובשטף. ענין מריט המים כמו כחל שטוף (שם

מצודות דוד

(ה) הרים רעשו. מפחדו ירעשו ההרים וימסו הגבעות גם הוא משל על שרי נינוה וכפל הדבר במ"ש: ותשא הארץ מפניו. הארץ תשרף מפני אש חמתו והוא משל על גודל הרעדה הכללית: ותבל. הוא החלק מן הארץ המיושבת מבני אדם: 1) מי יעמוד. מי יוכל להתקיים לפני זעמו: ומי יקום וגו'. כפל הדבר במ"ש: נתכה כאש. היא נשפכת לכלות ולהאביד כאש ההולך ושרוף:

הצורים. הלועים נתצו ונכתחו ממני ר"ל בעלי הכה יחלשו ויאבדו: (ז) טוב ה' למעוז וגו'. ר"ל אף ביום צרה כשהוא עוסק בהבאת המשפט עכ"ז הוא טוב אז להיות למעוז ולחוק נותן לב לדעת את החוסים בו להזמין להם הצלה ועזר לא כבשר ודם שאין מי יעמוד לפניו בעת זעמו ולא יתן אז לב להיטיב עם מי: (ח) ובשטף עובר. הנה בשטף מים רבים יעשה כלה את מקום נינוה שזכר בתחילת הנבואה ר"ל האיוב הבא והוא נ"י הוא יכלה הכל כמו שטף מים העובר השוטף הכל מבלי ישאר מה: ואיביו. החושך ירדף את אויביו הם אנשי אשור: (ט) מהתחשבון. ר"ל אתם אנשי נינוה מה תחשבון על ה' הגוזר עליכם את הכלייה הזאת אם תחשבו להנצל מידו דעו כי כלה הוא עושה לכם ולא תקום הצרה פעמים כי בפעם אחת יכלה אתכם: (י) כי עד סירים מבוכים. בעוד שהקוצים יהיו

נחום פרק א

קלד

סבואים אכלו פקש יבש מלא: ה ממך יצא חשב על יהיה רעה יעין בליעל: ה כה | אמר יהיה אם שלמים וכן רבים וכן נגוזו ועבר וענתך לא אענך עוד: ה ועתה אשבר מטהו מעליך ומוסרתך אנתק: ה וצוה עליך יהיה לא יודע משמך

רשי

ולא ירדו מכבודם וכן מעט כי בעוד שהסירים והקוצי נסבכים נשרשים בחזקה: וכסבאם סבואים. ועודם במשתייהן ובשמחתן ויש פותרין כי עד סירים לשון הסרה: אכלו פקש יבש. אשר נתמלא ונגמר בשולו ויבש: מלא. אשכ"ר בלע"ז וכן מלאתך, המלאה הזרע: (יא) ממך. את נינוה: יצא. סנחריב החושב רעה דימה להחריב דירת מטה ומעלה כתוב אחד אומר (מלכים ב'ט) ואבא מלון קיצו כתוב אחד אומר (ישעיה לח) ואבא מרום קיצו בתחילה אחריב דירה של מטה ולבסוף דירה של מעלה כדאי בחלק (דף צ"ד): (יב) אם שלמים וכן רבים. יפה תרגום של ונתן מיושב על המקרא אם יהון שלמים בעצה שיהו כולם שוים בהסכמה א' וכן אם יהיו רבי'

מצודות דוד

מסובכים ונאחזים אלה באלה ר"ל בעוד שיהיו אנשים בתכלית החורון מקובצים יחד באגודה אחת: וכסבאם סבואים. כאשר המשכרים יהיו עוסקים בשכרות היין פתאום יהיו נאכלים כקש יבש שנמלא ונשלם בשולו שהוא קל להשרף: (יא) ממך וגו'. אתה נינוה ממך יצא סנחריב החושב רעה על ה' להחריב את בה"מ ויועץ עצת בליעל לשלוח לחרף כלפי מעלה כמ"ש (במ"ב ובישעיה): (יב) אם שלמים. אם יהיו אנשי נינוה שלמים בדעה אחת ובעצה מוסכמת וכן יהיו רבים במספר שכל זה הוא סבה אל הנצחון: וכן נגוזו. ר"ל אפ"כ יהיו גזוים ונכרתים כאשר אמרת

אמרתי ועבר העם מן העולם: ועניתך. ר"ל אענה אותך בתכלית העינוי והאבדון עד שלא אצטרך לענות אותך עוד כי בפעם ההיא תכלה מכל וכל והוא דוגמת אמרו לא תקום פעמים צרה: (יג) ועתה. ר"ל בזמן קרוב אשבור מטהו מעליך ישראל ר"ל עוד לא יצר לך. ומוסרותיך. המוסרות שהייתם

נחום פרק ב

קל"ז

עֹד מִפִּית אֱלֹהֶיךָ אֲכַרִּית פֶּסֶל וּמִסִּכָּה אֲשֵׁים קִבְרֶךָ בִּי
קָלוֹת: פ ב כ הִנֵּה עַל-הַהָרִים רַגְלֵי מִבְּשָׂר מִשְׁמִיעַ שְׁלוֹם חֲגִי
יְהוּדָה חֲגִיךָ שְׁלָמֵי נְדָרֶיךָ בִּי לֹא יוֹסִיף עוֹד לַעֲבוֹר (לַעֲבֹר-קרי)
בְּךָ בְּלִיעֵל כֶּלֶה נִכְרַת: ג עָלָה מִפִּיךָ עַל-פָּנֶיךָ נִצּוֹר מִצּוֹרָה
צִפְה־דָרְךָ חֹזֵק מִתְנַיִם אֲמִץ כַּח מֵאֵד: ד בִּי שָׁב יְהוָה אֶת-גְּאוֹן
יַעֲקֹב בְּגֵאוֹן יִשְׂרָאֵל בִּי בְקָקוּם בְּקָקִים וּזְמִרֵיהֶם שְׁחַתּוּ: ה מְגֹן

רש"י

לא יעמוד ממך מלך: מכות אלהיך אכרית פסל ומסכה. ואשים את בית אלהיך קברך שם תברח להמלט ושם תהרג כמו שכתוב שנהרג אביך בית נסרוך אלהיו: כי קלות בעיני: (א) שלמי נדריך. אשר נדרת להקב"ה אם יצילך מכף סנחריב מלך אשור כי עתה נצלת: כי לא יוסיף עוד: לעבר כד. אותו הבליעל: ככה נכרת. הוא וזרעו: (ב) עלה מפיך על פניך נצור מצורה. המפיץ אשר עלה

מצודות ציון

(יד) קלות. מל' קל: (ב) עלה. ענין סלוק כמו אל מעלני (על ע) מפיץ. מל' הפלה ופזור: נצור. ענין שמימה כמו נזר מאנה (על ע) מצורה. עני מצנר כמו וינן עני מלוה (דע"ב) צפה. ענין הטהה כמו עמלי ופי (ימ"ה) אמיץ. ענין חזק: (ג) שב. ענין השקט ומנוגע כמו צנוכה ונמט (עפ"ה) גאון. ענין

נקם: (א) הנה על ההרים. הנה כבר נראה על ההרים ביאת רגלי המבשר המשמיע שלום כי יבשר ויאמר שנפלה אשור ועוד לא יבוא למלחמה על ארץ ישראל: חגי יהודה חגיך. ר"ל שמחו בחג בשמחת לבב: שלמי נדריך. מה שנדרת לה' אם יצילך מכף מלך אשור כי הנה נצלת ממנו כי לא יוסיף עוד לעבר כד בליעל הוא זרע סנחריב כי נכרת כל הזרע ואין להם שארית: (ב) עלה מפיך. אשור שהגלה אותך והפיץ אותך בארצות הנה נסתלק מן העולם: על פניך. ר"ל לפניך וכאלו אתה רואה הסתלקך: נצור מצורה. עני המבצר שעזבתם מפחד מלך אשור הנה עתה שמרו אותם: צפה דרך. הסתכל בדרך הבא מאשור ולא תראה עוד מי בא מהם: חזק מתנאים. חזק ואמץ כי לא תראה עוד מאשור: (ג) כי שב וגו'. כי עתה יניח וישקט ה' את גאון יעקב להיות כגאון ישראל ר"ל כמו שהיה מאז ומקדם: כי בקקום בוקקים. כי המריקים הם הכשדים הריקן את אשור ושחתו זמוריהם ר"ל לקחו עשרם והרגו גבוריהם ולכן תשב במנוחה והשקט כי אין לך לפחד עוד מאשור: (ד) מְגֹן

נחום פרק ב

קל"ז

גִּבְרֵיהוּ מֵאֵדִים אֲנָשֵׁי חֵיל מִתְלַעִים בְּאֵשׁ-פְּלֹדֶת הָרֶכֶב בְּיוֹם
הַכִּינוֹ וְהַבְּרוּשִׁים הָרַעְלוּ: ה בַּחֲיוֹצוֹת יִתְהַלְלוּ הָרֶכֶב
יִשְׁתַּקְשְׁקוּן בְּרַחֲבוֹת מְרֵאִיהֶן פְּלִפְדִים פְּבָרְקִים יִרְצְצוּ:
ו יִזְכְּרוּ אֲדִירָיו יִכְשְׁלוּ בַּהֲלָכוֹתֵם (בַּהֲלַכְתֶּם קרי) יִמְהָרוּ חוֹמֹתֶיהָ

רש"י

מתולעים. לבושי זהורית: באש פלדות הרכב ביום הכינו. ביום שהוא מוכן לצאת בצבא מצחצח רכב ברזל ולא ידעתי מהו פלדות ואומר אני שהוא מין המצחצחת ברזל יפה ויש פותרין פלדות לשון לפיד אש בדרך ההפך: והברושים הרעלו. ת"י ורובני משריתהון מסרבלין בצבעונין: הרעלו. מעוטפין ודומה לו (ישעיה ג) הנטיפות והשרות והרעלות ובל' משנה שנינו מדיות רעולות מסכת שבת (דף ס"ה ע"ש): (ה) יתהללו. ינהגו עצמן בשגעון: ישתקשקו. ת"י קל נקוש

מצודות ציון

רוממות וממסלה: בקקום בוקקים. ענין ריקות כמו גפן נוקט (עפ"ה) וזמוריהם. כן יקלעו גפני הגפן כמו ויכמתו מטס זמורה (מלבי"ם) (ד) גבוריהו. גבוריו: מאדם. מל' אדם: מתלעים. מל' מולעת שני והוא זכע אלומה: פלדות. מל' לפיד אש נדריך הספקן והוא העץ שהטהנת נאחו זו: והברושים. ר"ל מקלות מלילני ברז: הרעלו. ענינו סס הממית ודוגמתו יין מערלה (עפ"ה) המטמטט את הלז מרוע כחומתו והוא מל' על נדריך הספקן שהוא ענין אוטס כמו עללה אונס (עפ"ה) ויתהללו. ענין שטום ושגמון כמו ויתהלל צידס (עפ"ה) כי מרזב המרזלה נראה כמשגמעים: הרכב. ר"ל אנשי הככב: ישתקשקו. ענין השמעת קול כמו והשיקו היקניס (עפ"ה) ירצצו. מלשון ריאה וריפיה: (ו) אדיריו. גבוריו: והזכר. מלשון הכנה: הסוכר. מל' סך

המהירות: (ו) יזכור אדיריו. מלך אשור יזכור גבוריו ללכת לקראת המלחמה אבל יכשלו בהליכתם ולא יצליחו: ימהרו חומתה. ר"ל ישובו למהר לעלות על חומת העיר למנוע את הכשדים לבוא בעיר: והוכן הסוכר. יכינו דבר הסוכך עליהם ממעל להגן מן החיצים ואבני הקלע:

מצודות דוד

גבוריהו מאדם. המגן של גבורי הבוקקים הכשדים יהיו אדומים מדם החללים: אנשי חיל מתולעים. יהיו מלוכשים בגדי תולעת שני שהיא צבע אדומה ר"ל בגדיהם יהיו צבועות מדמי ההרגוים: באש פלדות הרכב וגו'. ר"ל ביום שהכינו את הרכב למלחמה היה נראה כאלו הולך בלפיד אש כי הברזל שעל לגלי הרכב היה מוציא ניצוצי אש במרוצתם על הסלעים: והברושים הרעלו. ר"ל המקלות של ברזש העשויות כחניתות המחודרות בראשן כבר הושם עש הסם הממית כי הכינו מקלות כאלה על המלחמה: (ה) יתהללו הרכב. אנשי הרכב יתהללו בחוצות לרוץ הנה והנה: ישתקשקו ברחובות. השמעת קול כלי זיין שמימיו ברחובות קריה: מראיהן. מראה פניהם כלפיד אש וקלות מרוצתם כברקים אשר מעט תשיגם הראות לרוב

נחום פרק ב

קל"ח

והכן הסכף: ^ז שערי הנהרות נפתחו וההיכל נמוג: ^ח והעב גלתה העלתה ואמהתיה מנהגות בקול יונים מתפפות על-לבבהן: ^ט וניגוה כברכת-מים מימי היא והמה נסים עמדו עמדו ואין מפנה: ^י בוז כסף בוז זהב ואין קצה לתכונה

רש"י

(ז) שערי הנהרות. שערי העיר אשר מצד הנהרות: והויכ' נמוג. נרעד ונע מכה אבני בליסטרא הנורקי' בכתליו הנקרא כומ"א: (ח) והעב. היא המלכה הנצבת לימין המלך כד"א (תהלים מ"ה) נצבה שגל לימינך: גלתה הועלתה. בגלוי הלכה בשבי והעלתה מן העיר: מנהגות בקול יונים. מנהגות עצמן בקינה כקול יונים המקוננים מנהגות שירמיציג"ט בלע"ז: מתופפות על לבבהן. ת"י מקישות ידיהן על לבן כהקיש בתופים: (ט) וניגוה כברכת מים מימי היא. מיום שהיא נעשית ישבה בשלוה ואין מניד כברכת מים

מכונסין שאין זדים ממקומם: והמה. עתה מרוב דוחקם למדו לנוס נסים: עמדו עמדו. אומרים להם ואין מפנה לבו לשמוע ולעמוד: (י) בוז כסף. אתם הבאים על ניגוה: ואין קצה. אין חשבון: לתכונה. לאוצרותיהם על שם שהכסף והזהב הנתון באוצר נתון בחשבון כמה דאת אמר את הכסף המתוכן (פ"ב ט:). כבוד מלכ' כל' חמדה. לשון הכבדה כמו (לקמן ג) התכבד כילק לשון מכבד הבית אשקונו"ט בלע"ז ולכבד אותם מכל כלי חמדתא וכן ת"י ספו מכל מני חמדתא, כבוד כמו זכור ושמור:

נחום פרק ב

קל"ט

כבד מכל פלי חמדה: ^א בוקה ומבוקה ומבלקה ולב נמס ופק ברפים וחלחלה בכל-מתנים ופני כלם קבצו פארור: ^ב איה מעון אריות ומרעה הוא לפפרים אשר הלך אריה לביא שם גור אריה ואין מחריד: ^ג אריה טרף בדי גרותיו ומחנק ללבאתיו ומלא-טרף חריו ומעונתיו טרפה: ^ד הנני אליך נאם יהוה עבאות והבערתי בעשן רכבה וכפיריך

רש"י

(א) בוקה. ריקנית: ומבוקה. ומרוקנת על ידי בוקקים: ומבולקה. מפורצת בחומותיה אישברטיר"א בלע"ז: ופיק ברכים. כשלוך ברכים כמו (שמואל א ב') לפוקה ולמכשול: קבצו פארור. שחוררית כקדירה: (וב) איה מעון אריות. קינה היא על ניגוה שהיתה מדור מלכים גבורים וחזקים כאריות: אשר הלך אריה לביא שם. ת"י אתר דהוו אולין מלכין

ושבקין תמן בניהון הא כאריה דשרי לרוחצן: (ג) אריה טורף בדי גרותיו. כתרגומו מלכיה היו מביאים שם של עד שהיה די לבני ביתם: ומחנק. בהמות לצורך לבאותיו כלומר מרבה אוצרותיו לבניו: ומלא טרף חריו. ת"י וממלן אוצרותיהן חטוף: (ד) רכבה. רוב רכב שבה קרטדיין בלע"ז ה"א יתירה היפך הלשון לריבוי

מצודות ציון

(א) בוקה ומבוקה. עיני ריקות כמו גפן צוקק (הושע) ^א וכפל המלה לחסר הענין: ומבולקה. עיני כליטה כמו ויולקע ועוה פניו (שופט טז): ופיק. עיני כשלוך כמו ולק ופיק (ישעי' י): פארור. קדחה כמו ונשלו נפרור (מגילת יו' ט): (וב) מעון. מדור: לפפרים. לפי. שם משמות האריות. גור. כן יקרא האריות הקטן וכן גור אריות יהודה (נחמ"ט ט"ט): (ג) בדי. בהרעות כמו נדי שופר (ישעי' לט): ומחנק. מלשון חנק: חריו. מלשון מור ונקס היא המערה אשר יסתר שם האריות: ומעונותיו. מלשון מעון ומדור: (ד) והבערתי. עיני שריפה: רכבה. קנולת המרכבות: מלא-כרכב. מלי

מצודות דוד
(א) בוקה וגו'. ר"ל ניגוה תשאר ריקה וקרחה מן העושר: ולב נמס. לבם יהיה נמס מגודל החרדה וכשלוך ברכים מבלי חווק וכל מתנים יהיה חלחלה ורעד לבל יוכלו לעמוד על מתניהם: קבצו פארור. פני כולם ישחר כאלו קבצו כל השחרות שיש בקדירה הנשחרה מעשן האש: (וב) איה מעון אריות. אמר דרך קינה איה ניגוה שהיתה מדור אריות ומקום מרעה אל הכפירים ר"ל מקום מלכים אדירים ושרים עצומים: אשר הלך. ר"ל אשר היה הולך ויצא משם האריה והלביא לכל פאות העולם לטרוף טרף והיה נשאר שם גורי האריה הם הבנים הקטנים וישבו בבטחה ולא היה מי מחרידם ר"ל שפוק במקומם בכשחון רב: (ג) אריה טורף. האריה הוא אשר הלך היה טורף בעבור מרכיב צורך ספור גרותיו הם בניו הקטנים והיה מחנק והורג מחיות השדה להביא אל לבאותיו הם נקבות האריה: ומלא. והיה ממלא החורים שיושב בהן מן הטרף וכפל דבריו ואמר ומעונותיו טרפה הוא משל על מלכי ניגוה ושריה שהיו מביאים שלל רב די צורך בנייהם ונשותיהם ומלא ארצם מן העושר ששללו: (ד) הנני אליך. הנה אני אלחם כן: והבערתי. אשרוף רוב הרכב שבה בעלאת עשן השמים לגודל

מצודות דוד

(ז) שערי הנהרות. ר"ל עכ"ז לא יוכלו למנוע את האויב כי נפתחו שערי העיר הפונים מול הנהרות כי חיל הכשדים שברום: והחיכ' נמוג. והיכל המלך נמוג ונמס ר"ל ינצחו ויכתו אותה: (ח) והעב גלתה הועלתה. ר"ל המלכה הנצבת פנימה לימין המלך כענין שנאמר נצבה שגל לימינך (תהלים מה) נתגלית לעין כל והועלתה על המרכבה להוליכה בגולה: ואמהותיה. שפחותיה מנהגות אותה בקול קינה כנהימת קול יונים: מתופפות. כמו שהאדם מכה בתוף כן הן מכות על לבבהן כדרך הנשים המקוננות: (ט) וניגוה. והנה ניגוה מימים קדמונים היא היתה מלאה כל טוב כברכת המים המלאה לה: והמה

ומכסה: (ז) נמוג. מלי' המנה והמסה ואמר נדך שאלה: (ח) והעב. ר"ל דבר הננצ נמקס אחד מנלי נגילות המנוסה והסליטה: גלתה. מלי' גלוי: הועלתה. מלי' עליה: ואמהותיה. שפחותיה: מנהגות. מלי' הסנה והסלה: מתופפות. מלי' תוף והוא שם לני נגון: (ט) כברכת. הוא מקום צנוי באזנים וצדק ושם מתכנסים המים כמו נעמלם הנכסה (מלכים ט: ט): מימי. ר"ל מימים רעים: נסים. נורמים: מפנה. מלי' הפנה וקצו: (י) בוזו. מלי' בזה ושלל: קצה. סוף: לתכונה. מלי' הסנה: כבד. מלי' כבוד או הוא עיני טיאוט וגריפה כמו התכנד לילק (לקמן ג):

נחום פרק ג

קמ

תֹּאכַל חֶרֶב וְהִכְרַתִּי מֵאֶרֶץ טָרְפָּךָ וְלֹא יִשְׁמַע עוֹד קוֹל מְלֹאכְכֶּה: **ס ג** הוּי עֵיר דָּמִים פְּלֵה פַחַשׁ פָּרֶק מְלֵאָה לֹא יִמִּישׁ טָרְף: **ז** קוֹל שׁוֹט וְקוֹל רַעַשׁ אֹפֶן וְסוֹס דְּהַר וּמִרְפְּבָה מִרְקָדָה: **ח** פֶּרֶשׁ מַעֲלָה וְלֵהֵב חֶרֶב וּבִרְק חֲנִית וְרֵב חֲלָל וְכַבֵּד פֶּגַר וְאֵין קֶצֶה לְגוֹיָה יִכְשְׁלוּ (וְכִשְׁלוּ קרי) בְּגוֹיָתָם: **ט** מִרְב זְנוּנֵי זוֹנָה טוֹבֵת חֵן בַּעֲלַת כְּשָׁפִים הַמְכַרֶת גּוֹים בְּזוּנוּיָהּ וּמִשְׁפַּחַת

רש"י

מרככות וכן (יחזקאל כד) סיר אשר חלאתה בה וזהם רב: **ו** לא ישמע עוד קול מלאכה. קול מלאכין כמו שעשה כבר רבשקה וחביריו שלוחי אשור (ישעיהו לו) וירקא בקול גדול יהודית: **א** פרק. גול שמפרקו מיד בעליו: **א** לא ימיש טרף. מתוכה תמיד: **ב** קול שוט. להכות סוסים היה נשמע בה תמיד: וקול רעש. אופני מרכבות: וסוס דוהר. דולג ומקפץ

וכן מדהרות דהרות אביריו (שופטים ה) **ג** וזהם חרב. רולימלא"א בלע"ז כי סכין וחרב קרוי להב כמו (שם ד) ויבא הנזב אחר הלהב: וברק חנית. חנית מרוטה ומכרכת אור ויצא ממנה פלנדור"ר בלע"ז: וכובד פגה. היו מרבים פגרים ולא היה חשבון לגיוות נבילותיה המושלכות בה עד שהיו העוברי נכשלים בגיוות הפגרים: **ד** מרוב זנוני זונה. מרוב

מצודות דוד

השרפה: ובפיריך. ר"ל בניך וזרעם בארץ החרב: והכרתי וגו'. ר"ל עוד לא תטרף בארץ לשלול את העכו"ם: קול מלאכה. שהיו מרמיים קול על ארצות העכו"ם ליראם ולבהלם וכמו שעשה רבשקה על ירושלים כמ"ש (במ"ב ובישע"י): **א** הוי עיר דמים. אוי לך את נינה עיר שופכת דמים כלה עדת שקר ומלאה שבר לשבר את הבריות ולאבד את העכו"ם: את הטרף כי תתמיד להרוג ולאבד את העכו"ם: **ב** קול שוט. היו משמיעים קול שוט להכות הסוסים: וקול רעש. אופני המרכבות להבהיל את האנשים: וסוס דוהר. הסוס שמשך את המרכבה היה מרלג וקופץ והמרכבה היתה מרקדת לרוב מרצתה

מלאך ושליח: **א** הוי. כמו אוי: כחש. שקר: פרק. ענין השגר כמו ופסקיהו פרק (מכילת ב"ר): ימיש. ענין הסרה כמו לא ימש עמוד העגן (שמות י"ג): **ב** שוט. שטט ושציט כמו שוט לסוס (משלי כ"ו): אופן. גגל המרכבה: דוהר. כן יקרא לנינה וקפילת הסוס כמו מדהרות דהרות אביריו (שופטים ה): מרקדה. מלשון רקוד וקפילת: **ג** פרש. כן יקרא הרגיל לרכוב על הסוס: וזהב. כן יקרא צבול המרכב כי כשהוא מלוטט ממקדת נלכד אש וכן ולהט חמתו (ישעיהו י"ד): וברק. כן יקרא צבול חמתו כי הוא מנציק כנצק כאשר ילטשו וכן כנצק חרבי (דברים כ"ג): וכובד. ענין רכוי כמו צעט כד (מגילת כ"ו): פגה. כן יקרא גוף הסוהר: לגויה. לגוף

לאיים על הרואים: **ג** פרש מעלה. הפרש היה מעלה עצמו מעלי בדליגת הסוס ובידו להב חרב וברק חנית והוא עושה חללים רבים ופגרים הרבה: ואין קצה לגויה. לא היה סוף אל גוית ההרוגים המושלכים בארץ עד שבני אדם נכשלו בגוית ההרוגים כי לא מצאו מקום פנוי ללכת: **ד** מרוב זנוני זונה. ר"ל כל ההגה הזה עשתה בעבור שהיה בה רוב התנוגות זנוני הזונה כשהיא טובת חן ובעלת כשפים אשר אז מוכרת עכו"ם לעצמה להיות כרוכים אחריה בעבור זנותה וכובשת

נחום פרק ג

קמא

בְּכַשְׁפֵּיהָ: **ה** הִנְנִי אֵלֶיךָ נֹאֵם יְהוָה עֲבָאוֹת וְגִלְתִּי שׁוֹלֵךְ עַל-פָּנֶיךָ וְהִרְאִיתִי גוֹים מַעֲרָךְ וּמְמַלְכוֹת קְלוּנְךָ: **ו** וְהִשְׁלַכְתִּי עֲלֶיךָ שְׂקָצִים וּנְבִלְתֶיךָ וּשְׁמַתֶיךָ בְּרֹאֵי: **ז** וְהִיהַ כְּל־רֹאִיךָ יְיָדוּד מִמֶּךָ וְאָמַר שְׂדָדָה נִינְהָ מִי יָנוּד לָהּ מֵאֵין אֲבָקֶשׁ מִנְחָמִים לָךְ: **ח** הַתִּיטְבִי מִנָּא אֲמוֹן הַיִּשְׁבָּה בִּיאֲרִים מִים סָבִיב לָהּ אֲשֶׁר-חִיל יִם מִים חוֹמְתָה: **ט** פּוֹשׁ עֲצָמָה וּמִצְרִים וְאֵין קֶצֶה

רש"י

חנופות עיר שהיו יודעי לפתות לב מלכי הארץ להתחבר עמם וסוף היו כובשי אותם תחתיה: **ה** שולך. הם שפולי בגדי האשה: מערך. גלויך כמו (פסח א) עריה בשת: **ו** שקוצים. בגדים צואים המנוולים אותך לפי הענין שדימה אותה לזונה דבר הכתוב: כראי. כזבל לשון והסיר את מוראתו בנוצתה

כמו גוים שאלו (ב"ר ב"ב): **ה** וגילתי. מלשון גלוי: שולך. הוא תמטם כנגד כמו על שולי המעל (שמות כ"ט): **ו** מערך. גלויך וכן עריה נושם (מכילת ב"ר): קלוניך. מלשון קלון וציון: **ז** שקוצים. מלשון שקץ ומאוס: ונבלתיך. ענין כיעור ומוגות כמו אגלה את נעלותה (ישעיהו כ"ג): כראי. ענין ענוף וללכת וכן מוראם וגאולה (פסחים כ"ג): **ז** ידוד. מלשון נדידה: שדדה. ענין עשק: ידוד. מלשון נדידה והעשה: מאיך. מליחם מקום: **ח** התיטבי. מלשון טוב: מנוא. נוא היא אלכסנדריא כן מ"י: אמון. כמו המון והוא ענין רב וכן ואם ימך האמון (ישעיהו כ"ג): ביאורים. כן יקראו המפירות המושכות מים: חיל. הוא החומה הגמוכה שלפני הגנה וכן ויאלל מיל וחומה (ישעיהו כ"ג): **ט** עצמה. ענין

מצודות ציון

הנפשות עיר שהיו יודעי לפתות לב מלכי הארץ להתחבר עמם וסוף היו כובשי אותם תחתיה: **ה** שולך. הם שפולי בגדי האשה: מערך. גלויך כמו (פסח א) עריה בשת: **ו** שקוצים. בגדים צואים המנוולים אותך לפי הענין שדימה אותה לזונה דבר הכתוב: כראי. כזבל לשון והסיר את מוראתו בנוצתה

מצודות דוד

משפחות עכו"ם עם כשפיה כי כן היה דרך אשור לפתות את העכו"ם בדברי חנוף להתחבר עמה וגללו להם מסתורם ואח"כ נלחמו בהם ויכלו להם והרבו להרוג ולאבד מבלי מצוא מנוס: **ה** הנני אלריך. הנה אני אלחם בך: וגילתי שולך. לפי שהשילה לזונה אמר לשון ביוון הזונה שמפשיטין חלוקה ומהפכין מלמטה למעלה דרך ביוון ומגלים שולי החלוק בהגבהתה כלפי מעלה על פניה: והראיתי. אראה את כל העכו"ם את גלויך ואת הממלכות את קלוניך וביונוך: **ו** והשלכתי. אשליך עליך דברים מאוסים ואגנה אותך ואשים אותך כדבר מטונף ומלוכלך ר"ל האויב הבא יירוג גך ויוליכך בשבי בביון רב: **ז** כ"י רואיך. כל הרואים אותך בשפלותך

וביונוך ינוד להתרחק ממך כדרך שמתרחקי מדבר מאוס: ואמר. הרואה בביונוך יאמר הנה שדדה נינה מי ינוד לה בראש כדרך המנחמים כאומר הלא אין לה אוהבים כי הרעה לכל העכו"ם: מאיך. מאיזה מקום אבקש לך מנחמים והוא כפל ענין במ"ש: **ח** התיטבי מנוא אמון. וכי טובה אתה מנוא שהיא בת רבת עם כמ"ש את המון גוא (יחזקאל ל): היושבה. אשר יושבת בין היאורים והמים סביב לה והיא לה לחוק: אשר חיל ים וגו'. ר"ל הים לה לחיל וגם חומתה היא מן הים ר"ל הים לה לחוק במקום חיל וחומה: **ט** כוש עצמה. כוש היה לה לחוק כי בא לה לעזרה וגם אנשי מצרים

נחום פרק ג

קמב

פוט ולובים היו בעזרתך: גם היא לגלה הלכה בשבי גם עלליה ירששו בראש פל-חויות ועל-נכבדיה ידו גורל וכל-גדוליה רתקו בזקים: גם-את תשפרי תהי נעלמה גם-את תבקשי מעוז מאויב: פל-מבצריך תאנים עם-בפורים אם-ינעו ונפלו על-פי אוכל: הנה עמד נשים בקרבך לאיביך פתוח נפתחו שערי ארצך אכלה אש

רש"י

עצמה. כושים היו לה לחזק: פוט ולובים היו בעזרתך. והפוטים והלובים אשר היו בעזרתך גם הם היו בחילה: (י) גם היא לגולה הלכה. אף היא הלכה בגולה אעפ"כ גדולתה לא עמדה לפני נבוכדנצר: רתקו. נכבדו לשון רתוקות כסף (ישעיה טז) עשה הרתוק (יחזקאל ז) שלשלות: בזקים. שלשלות: (יא) גם את.

מצודות דוד

באו בעזרתם ואין קצה אל הבאים בעזרתה: פוט ולובים. ר"ל גם פוט ולובים שהיו בעזרתך אתה ניהוה גם הם היו בעזרתה: (י) גם היא. עם כל החזק והעזר הלכה לגולה בשבי על ידי הכשדים ואת עולליה בקעו בראש כל החוצות ועל המכובדים שבה השליכו גורל להלקם ביניהם וכל גדוליה אסרו בשלשלות: (יא) גם את. גם אתה ניהוה לא תהיה טובה ממנה כי תהיה שכורה ר"ל מגודל הצרה תהיה מבובלת בדת כמו השכור: ותהי נעלמה. תהיה נעלמה מן העולם כאלו לא היית: גם את וגו'. כמו שנוא בקשה עזר ומעוז להנצל מן האויב כן תבקשי את וכאומר והנה לא תמצא כמו שלא מצאה נוא:

(יב) כל מבצריך. עריך המבצרים יהיו נוחים לכבש כאלו היו תאנים והם מבצרים בבשול כי אז אם ינועו את האילן נופלים הם מעצמם על פי הרוצה לאכלם כן בנקל יכבוש נ"א את ערי מבצריך: (יג) נשים בקרבך. כאלו היה נשים בקרבך ר"ל לא יכלו למנוע ביאת האויב כאלו היו נשים ולא גבורים בעלי מלחמה: לאויביך. אל אויביך כאלו מעצמם נפתחו שערי ארצך וכאלו האש שרפה בריחי השערים ר"ל בקלות רב יכבוש אותה האויב:

נחום פרק ג

קמב

בריחיך: מי מצור שאבי-לך חזקי מבצריך באי בטיט ורמסי בחמר החזיקי מלבן: שם תאכלך אש תכריתך חרב תאכלך פילק התפנד פילק התפנדי כארבה: הרבית רכליך מפוכבי השמים ילק פשט וענף: מנזריך כארבה וטפסריך פגוב גובי החונים בגדרות ביום קרה שמש

רש"י

אשר אם ינועו ביד אדם בחזקה: (יד) מי מצור שאבי יך. עיר שבאים לצור עליה אוספים להם בני העיר מים רבים לתוכה בתוך חירות בלתי בימי המצור כשאינ בתוכה ברות: באי בטיט ורמסי. אותו לעשות ממנו לבינים כדי לחזק בו ברקי החומות: החזיקי מלבן. אחזי בידך המלבן העשוי לרפוס הלבניים ללבון בתוכה: (טז) התכבד. במטאטי השמדי: כילק. הגומר ומכלה כל ירק השדה ויש פותרין התכבד כילק תתכסי ככובד גייסות כילק והתכבדי לשון עם כבד:

מצודות ציון

לנעול השערים ע"י (יד) מצור. כן יקרא לעיר צעם שגניסות נרים עליה: שאבי. כן יקרא לקומת המים כמו ומשאל לכל גמלו (בבבב טז): ורמסי. מל' רמיסה ודריסה: בחומר. הוא הטיט וכפל הדבר צמי"ס: החזיקי. ענין אחיזה: מלבן. מל' לניח העומדים לניין החומה: (טז) כילק. מין ארצה: התכבד. ענין טילוט וגריפה לנקות וזכר"ל מכבדים את הבית (בבבב טז) וכן כבוד מלך עלי חמדה (לעיל ט): (טז) הרבית. מל' רנוי: רוכליך. סומריך וכן צעיר וכולים שמו (יחזקאל ט): פשט. ענין פריסה: ויענף. מל' עפירה ופריסה: (יז) מנזריך. מל' נזר ועטרה כמו את הנזר (מ"ב ט): וטפסריך. ענין שררה כמו פקדו עליה טפסר (יחזקאל ט): (טז) פגוב. הוא מין ארצה וכן יזלר גובי (עומת ט) ור"ל מין הגדול שצאנרה ודוגמנו צעדי עדיים (יחזקאל

מצודות דוד

(יד) מי מצור שאבי יך. שאבי לך מים להיות מוכן לך לשותוה בימי המצור כי לא תוכל ללכת אז מחוץ לעיר לשתות מים כי האויב יהרוג אותך: חזקי מבצריך. למען תשגב בהן מפני האויב: בואי בטיט וגו'. לטוח בנין החומה: החזיקי מלבן. אחזי מלאכת הלבנים לתקן עמהם ברקי החומה: (טז) שם וגו'. רצה לומר אבל לא תועיל בזה כי שם במבצריך תאכלך האש והחרב תכריתך ותאכלך כילק האוכל עשבי השדה ולא ישאיר מה: התכבד כילק. תהיה מטואט במטאטא כילק המכלה כל הירק: התכבדי כארבה. כפל הדבר לחזק הענין: (טז) הרבית. מאז הרבית רוכליך ויחר מוכבי שמים ועתה הם כילק הפושט כנפי ויענף ר"ל הנה נסו והלכו שבי: (יז) מנזריך. השרים בעלי העטרות היו כארבה וטפסריך היו כמין הגדול שבארבה אשר ביום קרה יחנו בגדרות וכאשר תזרח השמש והם להם אז כ"א מהם נודד ללכת ולא ניכר מקומו היכן חנה ואיזה הלכו וכן יהיו שרי ניהוה כי לא יהיה

נחום פרק ג

קמד

זָרְחָה וְנוֹדָד וְלֹא־נֹדַע מְקוֹמוֹ אִים: ה נִמּוּ רַעֲיָךְ מִלֶּךְ אֲשׁוּר
 יִשְׁבְּנוּ אֲדִירֶיךָ נִפְּשׁוּ עִמָּךְ עַל־הַהָרִים וְאִין מְקַבְּץ: י אין־כֶּהָה
 לְשִׁבְרֶךָ נַחֲלָה מִפְתָּךְ כָּל | שְׁמַעִי שְׁמַעֲךָ תִּקְעוּ כָּף עֲלֶיךָ כִּי
 עַל־מִי לֹא־עֲבַרְתָּ רַעַתְךָ תִּמְיֹד:

רש"י

ונודד. ומטלטל: ולא נודע מקומו אים. איפה הם ואנה הלכו: (יה) נמו רועיך. לי תנומה: ישכנו. אין יכולים לקום: נפשו. כמו נפרצו וכל האותיות היוצאת ממוצא אחד מתחלפות

מצודות דוד

וכן אם היו שם מעולם ולא יהיו נודע איה הם כי מהם נהרגו מהם הלכו שבי: (יה) נמו רועיך. מנהיגי המלחמה כאלו נתנמנמו בשינה ועזבו הנהגת המלחמה: ישכנו אדיריך. הגבורים שוכנים במקומם ואינם הולכים למלחמה מול האויב: נפשו עמך. המון העם מצאו נפש ומרגוע על ההרים ואין מי מקבצם לרדת אל המלחמה: (יט) אין כהה. אין מי מיצר על שברך להיות זוהר פניו כהה וחשוכה ועם כי מתך

נחלה וכאוכה מאד: שמעך. שמע מפלתך: תקעו כף עיך. ר"ל עוד ישמחו ועל מפלתך יכו כפם זה לזה דרך שמחה: כי על מי. רצה לומר מי הוא אשר לא עברה עליו תמיד רעתך כי לכולם הרעות ולכן הכל ישמחו במפלתך:

חבקוק פרק א

קמה

א * הַמִּשָּׂא אֲשֶׁר חָזָה חִבְקוּק הַנְּבִיא: ב עַד־אָנָּה יְהוֹה שׁוֹעֲתִי
 וְלֹא תִשְׁמַע אֲזַעַק אֲלֶיךָ חֲמָס וְלֹא תוֹשִׁיעַ: ג לָמָּה תִּרְאֵנִי אֹן
 וְעִמַּל תִּבְּיט וְשָׂד וְחֲמָס לִנְגְדִי וַיְהִי רִיב וּמְדוֹן יִשָּׂא: ד עַל־כֵּן
 תִּפְּגוּ תוֹרָה וְלֹא־יֵצֵא לִנְצַח מִשְׁפַּט בִּי רָשָׁע מִכְּתִיר אֶת־
 הַצְּדִיק עַל־כֵּן יֵצֵא מִשְׁפַּט מַעְקַל: ה רָאוּ בְּגוֹיִם וְהִבְטִי
 וְהִתְמַהוּ תִּמְהוּ בִּי־פַעַל פַּעַל בְּיַמִּיכֶם לֹא תֵאֱמִינוּ כִּי־יִסְפָּר:

רש"י

(א) המשא אשר חזה. מטל נבואתא מה שנשא וקבל ברוח הקדש: (ב) עד אנה ה'. צופה היה ברוה"ק שעתידי נבוכדנצר למלוך בכיפה ולהיות מיצר לישראל כענין שנאמר בנבואתו כי הנני מקים את הכשדים וגו' ועל זאת היה מתאונן ומתפלל: אועק אליך חמס. אזכיר לפניך חמס העשוי לי ואינך מושיע: (ג) און. ביזה וחמס: ועמל תביט. עמל זה אתה מביט ואינך עורר: ויהי ריב ומדון ישא.

מצודות ציון

(ב) שועתי. ענין לעקה: חמס. ענין עוסק: (ג) און ועמל. ענין מנשס רעים שאינם לוקים: תביט. ענין הסתכלות: ושוד וחמס. גול ועוסק: ויהי ר"ל מתקיים ודוגמתו אהי מלנך אפוס (השש ע'): ומדון. מלי דין ומניעה: (ד) תפוג. ענין רפיון וחלשות כמו נפוגותי ונדכיתי (השס ז'): מכתיר. מסבב ככתר המסבב את הראש וכן אכזיבי צטן כתרתי (שס ע'): מעוקף. ענין עקוס כמו ארמות עקלקלות (שפס"ט ט): (ה) כי יסופר. אס יסופר:

השוד והחמס המעותד לבוא עליהם והתקיימות הנפרע מהם הנושא עליהם ריב ומדון וכאומר מה לי בצער הגדול הזה להרדיעני כל אלה: (ד) על כן תפוג תורה. הואיל שיצליח ג"נ תחלת התורה ותפול ולא יעשה משפט לנצח ר"ל זמן רב כל ימי ממשלתו כי יאמרו הכל לפי המקרה ואין משגיח: כי רשע. על כי ג"נ מכתיר את הצדיק להצר לו בכל עבריו כי אף כי חטאו ישראל נחשבים המה לצדיקים למולו: על כן. בעבור זה מעקמים את המשפט ולא יעשה על צד היושר כי חושבים שאין דין ואין דיין (ואף כי חטאו ובע"כ נפרע מהם מתלונן שהיה להם לפול ביד ה' ולא בידו): (ה) ראו בגוים. ראו הממשלה והנצחון הנעשה בעכו"ם אלו על אלו והביטו ממשלתו והנצחון שלו ותתמהו מאד מאד

מצודות דוד

(א) המשא. ר"ל זו היא הנבואה אשר חזה וגו': (ב) עד אנה. הנביא היה מתלונן על שלותו בכל וגודל ממשלתה ואמר עד מתי אצעק אליך ואינך שומע: אועק וגו'. אועק על החמס אשר עושה ג"נ ולא תושיע: (ג) למה תראני וגו'. במראה הנבואה ראה עונות נסתרות של ישראל כדרך שראה יחזקאל וגם ראה גמול תשלומיהן ואריכת ממשלתו בכל הנפרע מהם ולכן אמר למה תראה לי האון והעמל של ישראל מה שאתה מביט הנסתרות מבני אדם ולמה שמת לנגד עיני לראות

חבקוק פרק א

קמו

כִּי־הֲנִי מִקִּים אֶת־הַפְּשָׁדִים הַגּוֹי הַמֵּר וְהַנְּמַהֵר הַהוֹלֵךְ לְמִרְחַב־אָרֶץ לְרֶשֶׁת מִשְׁפָּנוֹת לֹא־לוֹ: אִים וְנֹרָא הוּא מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וּשְׂאֵתוֹ יֵצֵא: ה וְקָלוּ מִנְּמָרִים סוֹסָיו וַחֲדוּ מִזֹּאבֵי עָרֵב וּפְשׁוּ פִרְשָׁיו וּפְרָשָׁיו מִרְחֹק יָבֹאוּ יַעֲפוּ פִּנְשֵׁר חֶשׁ לֵאכּוֹל: ט פֶּלֶה לְחֶמֶס יָבֹא מִגַּמַּת פְּנִיהֶם קְדִימָה וַיֹּאסֹף פָּחוּל שְׂבִי:

רש"י

הכשדים העם אשר לא היה כדאי להבראות כמו שנאמר (ישעיה כג) זה העם לא היה הם אחד משלשה דברים שהקב"ה כביכול מתחרט על בריאתם ועתה יקום ויהיה מר ונמחר לרוץ וללכת למרחבי ארצות כל הגוים: (ז) ממנו משפטו ושאתו יצא. ממנו שופטים ממנו מלכים המטילים משא ואימה

מצודות ציון

(ו) מקים. ענין רוממות: המר. מר נפש ור"ל אכזרי: והנמהר. מל' מהירות. משכנות. מקומות שזכונים סס צני אדם: (ז) איום. מל' אימה ופחד: ושאתו. מל' המנסאות ורוממות: (ח) מנמרים. סס היה קלם המרוץ: וחדו. ענין שנון ותרופות כמו מחרב חדה (שפי' אקס): ענין יציגו כמו יי מפוזר (ויקרא ג): פרשיו. הס הרגילים לרכוש על הסוסים: יעפו. מל' עפופה ופריחה: חש. ענין מהירות כמו תשמי ולא תמהמהי (הילים קט): (ט) חמס. ענין עושק: מגמת. ענין המחשבה והחשק ואין לו דומה ויתכן שהוא מלשון הגמליני נח (בראשית טז) וכמו שגמלם אסף משותף לנליעה כמ"ש יי שאפני אונס ולחשק כמ"ש ישאף לל (ויקרא כ) כן יהיה מלת גמל משותף לשניהם:

חבקוק פרק א

קמו

וְהוּא בְּמַלְכִים יִתְקַלֵּם וְרוֹזְנִים מִשְׁחָק לוֹ הוּא לְכָל־מִבְצָר יִשְׁחָק וַיַּעֲבֹד עִפְר וַיִּלְפְּדָה: י אִז חָלַף רוּחַ וַיַּעֲבֹד וְאִשָּׁם זֹ כָחוּ לֵאלֹהִי: יב הֲלוֹא אַתָּה מִקְדָּם יְהוָה אֱלֹהֵי קְדוּשֵׁי לֹא נִמּוֹת יְהוָה לְמִשְׁפָּט שְׁמָתוֹ וְצוּר לְהוֹכִיחַ יִסְדָּתוֹ: יג טָהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רֵעַ וְהַבֵּיט אֶל־עַמֶּל לֹא תוֹכֵל לְמֹה תַבִּיט בּוֹגְדִים

רש"י

שברוחות כן תירגם ינתן: (י) והוא במלכים יתקלם. מתלוצץ בהם וכל לשון קלסה ל' דבור הנדברים בו יש לטוב יש לרע פולרי"ץ בלע"ז: משחק. כמו שחוק כמו משמר מסתר: לב' מבצר ישחק. אם אויבו במבצר חזק ישחוק לו: ויצבור עפר. עליו ברוב חילותיו כל אחד נושא משא עפר והרי היא לפני החומה תל גבוה ונלחמים בה על העיר והיא שפרכת סוללה כי כולן מתורגמות ויצבור עלה מליאת ואף היא ל' מילוא שהיה בעיר דוד הוא תל גבוה ונלחמים בה שעל ראשה מגדל בנוי ושיפועו משפע לצדידן וסביבות מרגלותיו חזומה נמוכה להחזיק העפר מליפול: (יא) אז חף רוח. אז בראותו דרכו

מצודות ציון

(י) יתקלם. ענין לעג והטל כמו לקלם אמת (חוקק לו): ורוזנים. טריס. משחק. מל' שחוק ולעג: ויצבור. ענין ששית תל כמו שני לצורים (ביצ' י): (יא) חף רוח. ענין דעה ומחשבה: ואישם. ענין רעע: (יב) וצור. על האל יאמר צור עולמים ר"ל חזק הטולמות: דהוביט. ענין גמול ימורים כמו וימט עליהם מלמס (הילים קט): יסדתו. מל' יסוד: (יג) עיני. עליה וילכדה: (יא) אז חף רוח. בראות עצמו כב"כ ממשלה מחליף דעתו ויעבור מן האמת ויאשם באמרו זו הכח הנתון בו מיוחס לאלהיו כי העכו"ם שלו השליטו ולא ה' פעל כל זאת כי יודע הוא בעצמו שלא ישרו מעשיו בעיני ה': (יב) הלא אתה מקדם. הן ידעתי שאתה מעולם אלהי קדושי המרחם עלינו ובודאי לא נמות ביד נ"ג להיות כלים בידו כי אתה האל שמתו אותו לעשות בנו משפט ואתה צור עולמים יסדת לייסר אותנו ע"י ואין זה ענין אל הכליין כאומר אין אני מתרעם בחשבו שנהיה כלים בידו כי בודאי לא כן יהיה: (יג) טהור עיני. ר"ל אולם תלונתי היא על כי הלא אתה

מצודות דוד

שכבשו כי מניחים שארית מה לתועלתם: ויאסוף. מאסף שבי הרבה כחול היס ולא ישיאר מאומה: (י) והוא במלכים יתקלם. הוא מהתל ומלעג במלכים לבווחם כבזיון נפלא ורוזנים המה לו למשחק כי יתלוצץ בהם בדברי גדות: לב' מבצר ישחק. מלעג הוא על כל ערי מבצר באמרו שבקלות רב יכבשם וכן הוא האמת כי יצבור עפר הרבה לעשות תל גבוה מול המבצר ומשם ילחום

חבקוק פרק ב

קמח

תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רִשָּׁע צְדִיק מִמֶּנּוּ: י וְתַעֲשֶׂה אִדָּם כַּדְּגֵי הַיָּם
כַּרְמֵשׁ לֹא-מִשְׁלַל בּוֹ: יא פֶּלֶה בְּחֶכְהָ הַעֲלָה יַגְרֵהוּ בְּחֶרְמוֹ
וַיֹּאסְפֶהוּ בְּמִכְמַרְתּוֹ עַל-כֵּן יִשְׁמַח וַיִּגִּיל: יב עַל-כֵּן יִזְבַּח לְחֶרְמוֹ
וַיִּקְטֹר לְמִכְמַרְתּוֹ כִּי בִהְמָה שָׁמֵן חִלְקוֹ וּמֵאֵכְלוֹ בָּרָאָה: יג הַעֲלֵ
כֵּן יִרִיק חֶרְמוֹ וְתִמְיֵד לַהֲרֹג גּוֹיִם לֹא יִחְמוֹל: ס ב א עַל-

רש"י

בשבילים: בריאה. שמנה: (יז) העל כן יריק חרמו. יש תמיהות הרבה המתקיימת כמו הנגלה נגלתי דעלי (ש"א ב) הרואה אתה (שם ב טו) אף כאן הנראה בעיניך שעל כן הוא מצליח כל שעה שיריק חרמו על הכל ולצוד ציד, יריק כמו (תהלים לה) הריק חנית, וירק את חניכיו (בראשית יד) מזדיין בחרמו: (א) על משמרתו אעמדה. עג עוגה חבקוק ועמד

אל עמל: צדיק ממנו. שהוא מסמא את עיני צדקיהו: (יד) ותעשה אדם. לפני נבוכדנצר הפקר כדגי הים שכל הרוצה לצוד צודה מהם: (טז) פלה בחכה העלה. כל האדם זה נבוכדנצר העלה בחכה שלו: יגורוהו. לשון אגרה בקציר (משלי ז) נהרסו ממגורות וירק את (טז) יזבח לחרמו. לעכו"ם שהוא אומר שהיא כובשת הכל לפניו: בהמה. כמו בהם

מצודות דוד

שטור עינים לכל לראות דבר רע ולא תוכל להביט אל דבר עמל ולמה א"כ תביט ותשגיח בבוגדים לתת להם ממשלה מרובה ולמה תחריש בעת שהרשע משחית את הצדיק ממנו וכאומר אם אמנם חטא ישראל למה מסרתו בידו הלא עכ"פ הוא טוב ממנו והיה לך א"כ לפרוע מישראל באופן אחר אל על ידו: (יד) ותעשה אדם. למה הפקרת לו כל בני אדם כדגי הים שהמה מופקדים לכל וכרמש האדמה שאין מי מושל בו למנוע מיד הבא לקחתו: (טז) כלה. כל אנשי הארץ מעלה בחכה ולפי שהמשילם לדגי הים אמר

מצודות ציון

דבר שאינו הגון: תחריש משקו: בבצע. ענין השטתה כמו צלע ה' (לכה ט): (יד) כרמש. הם נריות קטנות קלרי הכגל כמו רמש האדמה (נבטלס ט): (טז) בחכה. שם כלי לדיה כמו משקו לוימן חכמה (ש"א ט): (טז) העלה. מנשון. ענין מלקט כמו אגרה בקציר (משלי ז): בחרמו. במכמרתו. מיני פח ורשת כמו משקט תרמס (סוקלף ט) וכמו ופכסי מכמורת (ישעיה ט): (טז) בהמה. חסר ר"ל על יס: בריאה. מאלל צריאה ר"ל שמנה וכן ועגלון איש ציאל (שופטים ז): (יז) יריק. מלי יקות: (א) משמרתו. דבר

הנופל בדגי הים שמעלים אותם מן הים ע"י החכה: יגורוהו. מאסף את הכל בחרמו: ויאספיהו. כפל הדבר במ"ש: על כן. הואיל וישעתו מצלחתו לו ישמח ויגיל ואינו דואג מגמול המעשה ואוחזו דרכו: (טז) על כן יזבח לחרמו. ר"ל אינו תולה הצלחתו בה' הודות לו ולזבח ולקטר לפניו כי תולה הצלחתו בחרמו ר"ל בכחו ובתחבולותיו וכאלו יזבח ויקטר אל עצמו אל כחו ותחבולותיו והוא ענין מליצה, או ר"ל להעכו"ם יזבח במשכו שהיא הנותנת בו כח לצוד הכל ולפי שגא' בעכו"ם שקק וגו' כי חרם הוא (דברים ז) לכן אחז לשון חרם לצחות המליצה: כי בהמה. כי חושב שבחמו ובמכמרתו ר"ל בעבור רוב כוחו ותחבולותיו או בעבור כח איליו יש לו חלק שמן ומאכלו מאכל בריאה ושמנה: (יז) העל כן. וכי בהיותו כן ירוקן את חרמו לשלח את הנלכדים בה בתמיה ר"ל וכי כשוראה הצלחתו ינחם על מעשיו למנוע חרבו מדם הלא באמת לא כן היא כי אדרבה יאחז דרכו ויתמיד להרוג העכו"ם

חבקוק פרק ב

קמח

מִשְׁמַרְתִּי אַעֲמֹדָה וְאֶת־יַעֲבָה עַל-מִצּוֹר וְאֶצְפֶּה לְרֹאוֹת מַה-
יִדְבַּר-בִּי וּמַה אֲשִׁיב עַל-תּוֹכְחָתִי: ג וַיַּעֲנֵנִי יְהוָה וַיֹּאמֶר כְּתוֹב
חֲזוֹן וּבְאֵר עַל-הַלְחֹת לְמַעַן יִרְוֶן קוֹרָא בּוֹ: ד כִּי עוֹד חֲזוֹן
לְמוֹעֵד וַיִּפַּח לִקְחִי וְלֹא יָכֹזב אִם-יִתְמַהְמַה חֶכְהָ לּוֹ פִּי-בֹא

רש"י

הדבור ואמר לא אזוו מכאן עד שאשמע מה ידבר בי על שאלתי זאת ולמה הוא מבט ורואה בהצלחתו של רשע ומה אשיב אל הבאים להתוכח לפני: על תוכחתי. שהם מוכיחים אותי בפני שיש להרהר על מדת הדין. תוכחת מונאיפרובומניט בלע"ז: (ב) ויענני ה' ויאמר כתוב: לך חזון. הנגלה לך ובארתו על הלוחות היטב אשר ירוץ הקורא בו לקרותו מהר שלא יכשל וזהו החזון אשר תכתוב: (ג) כי עוד חזון למועד. עוד עתיד לקום נביא לקץ שנים שיתגלה לו חזון למתי יהיה מועד מפלת בבל וגאולת ישראל: ויפח לקחי. ודיבר שיאמר לו על הקץ של בבל לפי מלאת לבבל שבעים שנה, ויפח לי דבור הוא והרבה יש בספר משלי ועל שם

הדבור אינו אלא רוח היוצא מן הפה קוררה פיה וקוררה רוח כגון וברוח פיו כל צבאם (תהלים לג): ולא יכזב אם יתמהמה. לבוא שיאריך לכם אותו מועד חכה לו כי לא יאחר אחר השבעים כלום, ועוד יש לפרש אם יתמהמה הנביא לבא והוא היה ירמיה, וי"ת כתיבא נבואתא ומפרשא על ספרא דאורייתא תרגם כתב כמו כתיב כבר נרמו (בתורה) אז תרצה הארץ את שבתותיה שבעים שמיטות קלקלו ישראל ולא שמטו וכנגדן גלו ממנה שבעי' שנה וכן הוא אומ' (דברי הימים בסוף ב') עד רצתה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה למלאות שבעים שנה וכן אתה מוצא (ביוחזקאל ד) ואני נתתי לך את שני עונם שלש מאות ותשעים יום יום לשנה נתתיו לך ואומר ואתה

מצודות דוד

ולא יחמול עליהם: (א) על משמרתו אעמודה. עמדותי על משמרתו ונצבתי על המצור ר"ל כמו השומר בזמן משמרתו אינו זו ממקומו וכמו הצרים על עיר מבצר לכבשה אינם זזים ממנה כן לא זזתי אני לפסוק מן התלונה: ויאצפה. הסתכלתי לראות מה ידבר בי ה' ומה אשיב אלי על היכוח שלי אם מי יבוא ויתוכח עמדי לשאול שאלתו: (ב) כתוב חזון. כתוב הנבואה אשר אני דובר אליך ובאר אותה על הלוחות ומפורש ולא בחידות למען ירוץ קורא בו ר"ל שיוכל הקורא לקרות בו במהירות במעט התבוננות: (ג) כי עוד חזון למועד. כי מלבד

המוטל על הרבה בני אדם לעשות כ"ל צומנו קרוי נלשון משמרת וכן משמרות כהונה וליה: מצור. כן יקלל עיר מצור על כי אין לכבשה זולת המצור. ואלפה. ענין הצטור כמו לפה דרך (ס"ג ט): תוכחתי. מלי ויכוח: (ב) ובאר. מפרש: ה'אחות. כעין נסרים ועשויים המה למנוע עליהם: ירוץ. מלי רילה ורדיפה ואמר נדקן שאלה: (ג) למועד. לזמן קבוע כמו העציר המועד (ירמיה ט): ויפח. ענין דבור כמו יפח אמונה (משלי ט'): יתמהמה. ענין המעכנות כמו חשמי ולא התמהמהתי (ש"א קט): חכה. ענין מקום כמו ומכמי לה' (ישעיה ט): יאחר. מלי איחור והמתנה:

החזון של מפלת בבל והכרתת זרעו יש עוד חזון על זמן קבוע והחזון הזה ידבר על קץ הגאולה שלא יהיה אחרים שעבוד ולא יכזב החזון ההוא אף אם יתמהמה זמן רב עכ"ז אתה ישראל חכה לו ולא

חבקוק פרק ב

קנ

יבֹא לֹא יֵאָחֵז: הַ הִנֵּה עֹפְלָה לֹא־יִשְׂרָה נַפְשׁוֹ בּוֹ וְצַדִּיק
בְּאִמּוֹנָתוֹ יִחְיֶה: הַ וְאִף כִּי־הֵיִן בִּגְד גֹּבֵר יֶהֱיֶה וְלֹא יִנְוֶה אֲשֶׁר
הֶרְחִיב בְּשֵׂאוֹל נַפְשׁוֹ וְהוּא כְמוֹת וְלֹא יִשְׁבַּע וַיֹּאסֵף אֱלֹהִי

רש"י

שכב לך על צדך השמאלית וגומ' נמצאת אתה אומר הכעיסו ישראל ש"צ שנה עד גלגלו עשרת השבטים ושבת יהודה קילקלו ארבעים ומשגלו עשרת השבטי' עד חרבות ירושלים הם עשרי' ושנים של מנשה ושאר שנותיו בתשובה שהרי נאמר בו (מלכים ב כא) ויעש הרע ככל אשר עשה אחאב כמנין שנותיו של אחאב והוא מלך עשרים ושנים של שנה שנים של אמון בנו ואחת עשרה של יהויקים ואחת עשרה של צדקיהו הרי ארבעים וששה ונבואה זו נאמרה ליחזקאל בשנה החמשי' לצדקיהו מכל מקום נמצאו ימי קלקולם ארבע מאות ושלושים וששה שנים שלאחר נבואה זו והוסף ר' שנים ת' שנים עושים ח' יובלות וכל יובל ז' שמשות הרי ג"ו שמשות וח' שנים המוקדשות ליובל הרי ס"ד ובל' ושש שנה יש ה' שמשות הרי ס"ט שנים מוקדשות ושנת יובל זה האחרון נחשב אף הוא במנין שבעונם לא נגמר וכאן ככה אמר לו הקב"ה לחבקוק כבר כתוב חזון בתורה אבל שנתו הוא הוסיף אתה וברא על

(ד) עופלה. ענין המחוקת וכן ועפילו לעלות (מגדל

ד): ישרה. מל' יוסר: (ה) ואף כי עניינו כמו כ"ש וק"ו וכן ואף כי אש אכלתו (מקרא טו): היין. אש היין וכן לך היין (משל ט): בוגד. ענין רשע: גבר. אש: ידיר. גם רוח כמו זל יהיר (ספ טז): יגודה. מל' גוה

חבקוק פרק ב

קנא

כָּל־הַגּוֹיִם וַיִּקְבֹּץ אֱלֹהֵי כָל־הָעַמִּים: הַ הֲלוֹא־אֱלֹהֵי כָלָם עָלְיוֹ
מִשְׁלֵי יִשְׂאוּ וּמְלִיצֵה חֲדוֹת לוֹ וַיֹּאמֶר הוּי הַמַּרְבֵּה לֹא־לוֹ
עַד־מַתִּי וּמַכְבִּיד עָלְיוֹ עַבְטֵיט: ז הֲלוֹא פָתַע יְקוּמוּ נִשְׁכִּיף
וַיִּקְצוּ מוֹזְעוּעִיף וְהֵיית לְמִשְׁסוֹת לְמוֹ: ח כִּי אַתָּה שְׁלוֹת גּוֹיִם
רַבִּים יִשְׁלוּף כָּל־יֵתֶר עַמִּים מִדְּמֵי אָדָם וְחַמְס־אֶרֶץ קִרְיָה
וְכָל־יִשְׁבֵי בָהּ: ט הוּי בְּצַע בְּצַע רַע לְבֵיתוֹ לְשׁוֹם בְּמָרוֹם

רש"י

(ו) הלא אלה. אשר אסף אליו לעובדו כולם עליו משל ישאו ומליצה ישאו בפיהם בלשון חידות בשבילו, לו כמו עליו: ויאמר. האומר את מליצת החידה: הוי המרבה לא לו. זו היא המליצה חבל על המרבה הון ומלכות ולא לו כי יבאו מלכי מדי ויטלו את הכל: עד מת. יהיה הולך ומרבה ואינו אלא מכביד עליו משא עון כעב של טיט עב הוא לשון קורה כבידה כמו שמצינו במשכנא (ד'חזקאל טא)

מצודות ציון

ומדור וכן נוה משלת (שפ"ה ט): (ו) ישאו. ענין הרמה ומליצה. כן יקראו אמרים נמים: חידות. דבר סמוס וקסה הסגנה: הוי. כמו אזי: עבטיט. כמו עב טיט ר"ל משא עבה של טיט: (ז) פתע. הוא כמו פתאום: נושכף. מל' נשיה ומחן עם השינים: ויקפו. מל' הקפה והערה מן השינה: מוזעועיף. ענין רמת ועדסה כמו לעוה ולזו (מקרא טז): למשסות. ענין רמיסה כמו והיו שוסין למססה (דמ"ה ט): צמו. לסס: (ח) שלות. ישלוף. מל' שלל וזהו: וחמס. עושק: קריה. עיכ: (ט) בצע. ענין גזל וכן ענין זלזול (שפ"ה ט): במרום.

מצודות דוד

כל הבריות ודומה הוא אל השם הבא על בעלי חי ולא ישבע כמורה: ויאסף וגו'. להיות כולם נכנעים לו ותחת ממשלתו וכאומר הלא כל המתחזק ומתגאה עם שהוא צדיק עכ"ז אין ישרות בנפשו ומכ"ש אשר כל אלה יעשה איך ינקח מן הגמול הראוי: (ו) הלא אלה. ר"ל באמת יבאו יומו וכל אלה העכורים שאסף ישאו עליו קול משל ואמרי מליצה אשר החידות שבה יהיה בעבורו וכה יאמר כ"א או אל המרבה בממשלות ולא יהיה לו ולזרעו וכי עד מתי תשאר בידו הלא מהר תלך ממנו והוא רק מכביד על עצמו פשע

רב כמשא עבה של טיט: (ז) הלא פתע. הלא פתאום יקמו הנושכים אותך והמוזעועים אותך יעורו משנתם לבורא עליך הם מלכי פרס ומדי: והיית. ואתה תהיה להם למשיסה כי ירמסו אותך ברגליהם: (ח) כי אתה שלות. בעבור שאתה שללת עכורים רבים לכן ישללו אותך יתר העכורים אשר נשארו ולא כליתם: מדמי אדם. כל זה בא מסכת דמי אדם אשר שפך דם ישראל: וחמס ארץ. מסכת החמס שעשה בא"י ובקריה היא ירושלים ובכל אנשים היושבים בה: (ט) הוי בוצע. אוי על הבוצע ועושק בצע שהוא רע לביתו כי בעבור הבצע יזכרת ביתו וזרעו: לשום במרום קנו. ר"ל אשר העושק היה

חבקוק פרק ב

קנב

קָנָוּ לְהַנְעִיל מִפֶּתַח-רָעִי: יַעֲצֵת בִּשְׂת לְבֵיתְךָ קְצוֹת-עַמִּים רַבִּים וְחוּטָא נִפְשָׁךְ: ^א כִּי-אֲבֹן מִקִּיר תִּזְעַק וּכְפִים מַעַץ יַעֲנֶנָּה: פ ^ב הִי בָנָה עֵיר בְּדַמִּים וְכוֹנֵן קִרְיָה בְּעוֹלָה: ^ג הֲלוֹא הִנֵּה מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת וַיִּגְעוּ עַמִּים בְּדִי-אֵשׁ וּלְאֻמִּים בְּדִי-רִיק יַעֲפוּ: ^ד כִּי תִמְלֵא הָאָרֶץ לְדַעַת אֶת-כְּבוֹד יְהוָה כַּמִּים יִכְסוּ עַל-יָם: ^ה הִי מִשְׁקָה רַעְהוּ מִסַּפַּח חֲמַתְךָ וְאָף שֶׁכָּר לְמַעַן

רש"י

היא כבל רבתא דאנא בניתא לבית מלכו בתקוף חסני וגומר ובשעה שיצא דבר זה מפיו נטרד מן הבריות שנאמר (שם) עוד מלאת בפום מלכא בענין זה: (י) יעצת ביות צביתך. אשר יעצת לקצות עמים רבים והפסדת עצמך: קצות. לשון שליפה וקילוף כמו הקצות את הבית (ויקרא יד): וחוטא נפשך. כמו (משלי ט) מתעבר וחוטא נפשו חוטא לאבד נפשו פורפייט שארמ"א בלע"ז: (יא) כי וגו'.

מצודות ציון

צמנים הכמים: קנב. מזרו וכן צין כוכבים שיש קנן (עמו"ס 6): (י) קצות. ענין חסרון וכימה כמו וקצמה את כפה (דברים טז): וחוטא. ענין חסרון כמו והייתי אני וזני שלמה חטאים (מ"ב 6): (יא) מקיר. מנוכל: וכפיים. כן יקרא חמיכת עץ מן הקורה ואין לו דומה ודנדל"ל גיול גיזת כפיים (ד"ב 3) אולם שם יאמר על הלננים וימנן שהיה דרכם להשיס גם עינים צננין מזה וקראו חז"ל ע"ש העינים: יעננה. מלי עיניה ומשונה: (יב) בדמים. נשפכת דמים: וכוונן. מלי הכנה: (יג) בדי אש. נכרעה אש וכן נדי ריק וכמו נדי שופל יאמר האל (איוב לט): (טז) מספח. ענין הקצון והדקון

כרך גדול וגו': וכוונן וגו'. וכפל הדבר במ"ש: (יג) מואת ה'. יבוא לו הגמול ולא במקרה: וייגעו עמיים. הכבליים יגעו בהרבה אש ר"ל מה שיגעו להתחזק יהיה תכליתם למאכולת אש: ואלאומים. הלאומים ההם יעפו בהרבה ריק ר"ל כל מה שישתדלו ביגיעה ועייפות לעמוד ולהתחזק יהיה לריק כי אין הכמה וגבורה נגד ה': (יד) כי תמלא. ר"ל בעבור שבני ישראל אנשי הארץ היא מלאו אז דעת את כבוד ה' כמים יכסו על ים, מקום המים קרוי ים והמים הם הממלאים את המקום ומכסים

חבקוק פרק ב

קנב

הַבֵּיט עַל-מְעוֹרֵיהֶם: ^א שִׁבְעַת קָלוֹן מִכְּבוֹד שְׂתָה גַם-אַתָּה וְהָעֵרֶל תִּסּוֹב עָלֶיךָ כּוֹס יָמִין יְהוָה וְקִיקְלוֹן עַל-כְּבוֹדְךָ: ^ב כִּי-חָמַס לְבַנּוֹן יִכְסֹף וְשֹׁד בַּהֲמוֹת יְחִיתֵן מִדְּמֵי אָדָם וְחָמַס-אָרֶץ קִרְיָה וְכָל-יֹשְׁבֵי בָּהּ: ^ג מַה-הוֹעִיל פֶּסֶל כִּי

רש"י

ובאותה השקאה הוא מספח ואוסף את חמתו עליו ואף משכרהו בחמתו וכל זה הוא עושה למען הביט על מעוריהם על גלויים ולראות את ערותם זה נ"ע שהיה משקה את המלכים יין ומשכרם ושוכב עמם משכבי אשה כדאמרינן במסכת שבת, ד"א הוי משקה רעהו בסדר עולם דורשו כלפי בלשצר שהשקה את השרים בכלי בית המקדש ובהם נספחו ונשתכרו בחמתו של הקב"ה ובו בלילה נהרג: ע"ז מעוריהם. להגלות קלונם וראו שונאיהם בניוולם: (טז) והערף. ה"א

מצודות ציון

כמו חמת חרול יספחו (6 ע"ב): חמתך. מלי חמה וכעס: מעוריהם. הוא מלי גלוי כעוס כמו והלמתי גוים מערך (מס"ס 3) והוא ענין קלון וזיון: (טז) והערף. ענין אולט ומשימה כמו עולה אולט (ויקרא 1) וקיקלון. כמו קיא קלון וקיא הוא מלשון הקאה והוא המאכל המחר דרך הפה: (יז) צננון. כן נקרא א"י כמ"ש הסר הטוב הזה והלננון (דברים 2): וישרד. מלי שזירה ועשק: יחיתן. מלי חמת ושכר וכן וטמו גבוריך מימן (עמו"ס 6): (יח) הועיף. מלי מועלת: פסל. ענין התקלם

ממשמת בתיבה זו בלשון התפעל כמו (דברים לב) האסף אל עמך אף כאן הערל האטם בשממון ובתמהון לב כל ערלה לשון אוטם הוא כמו ערלה אונם (ירמיה 1) ערלי לב וערלי בשר (יחזקאל מד) ו"ת ואתערטל לשון ערום ועריה (שם): (יז) חמס צננון. בית מקדשא: ושוד בהמות יחיתן. שוד בהמותיך ואוכלוסיך אשר שדרו את עמי ישראל הוא ישרם: מדמי אדם. חתמס דמי ישראל: וחמס ארץ. ארץ ישראל: קריה. ירושלים: (יח) מה הועיף. לכבל פסל: כי נפשו. האדם היוצר ויוצרו של מצודות דוד

אוחו ואמר שכמו כן יהיו ממולאים לדעת את כבוד ה': (טז) הוי משקה רעהו. אוי על הכבליים שהרעו לישראל: רעהו. כי מתחלה התחבר באהבה וריעות ואחר זה קם עליו להחרמו והשקהו יין תרעלה מאסיפת וקבוצת החימה שהיה לו עליו מאז ואף השכירו ר"ל הרבה להרע לו ובלבל דעתו כשכור בשכרותו: צמנין וגו'. ר"ל אין הכונה היתה לטובתו לרשת ארצם כי"א למען יסתכל על ערוותם וקלונם משנאטו בס: (טז) שבעת וגו'. ר"ל יותר היית נהנה ושבע מן הקלון הבא לו ממה שהיית נהנה מן הכבוד של נצחון המלחמה: שתה. לכן שתה גם אתה כוס התרעלה ותהיה ערל באוטם הלב ובלבול הדעת: תסוב וגו'. מימין ה' תסובב עליך כוס התרעלה ר"ל המקום ילחם בך: וקיקלון ע"ז כבודך. על הכבוד שאתה בו יבוא קיא וקלון ר"ל תהיה נמאס בקיא ומכוס בקלון ולפי שהמשיל הפורענות לשתית היין אמר לשון קיא כי דרך השכור להקיא: (יז) כי חמס צננון. החמס שעתה ללבנון שהוא א"י החמס הזה יכסה אותך ותשוב בראשך: ושוד בהמות. השוד שעשית אלה בהמות ועל ישראל יאמר ולפי שהמשיל את א"י ליער הלבנון המשיל אנשים לבהמות המצויות ביער ואמר השוד הזה ישר אוטם ר"ל עליהם תבוא שוד כמו השוד שעשו לישראל: מדמי אדם. כל זה יבוא מסבת דמי אדם ששפך דם ישראל: וחמס ארץ. מסבת החמס שעשה בא"י ובקרים היא ירושלים ובכל אנשים היושבים בה: (יח) מה הועיף פסל. אם כל אלה יבוא

חבוק פרק ג

קנד

פסלו יצרו מסכה ומורה שקר כי בטח יצר יצרו עליו לעשות אלילים אלמים: ה הוי אמר לעץ הקיצה עורי לאבן דומם הוא יורה הנה הוא תפוש זהב וכסף וכל דוח אין בקרבו: ויהוה בהיכל קדשו הם מפניו כל הארץ: פ ג תפלה לחבוק הנביא על שגינות: ה יהוה שמעתי שמעך יראתי יהוה פעלך בקרב שנים חייהו בקרב שנים תודיע ברגו רחם

רש"י

אלוהו זה: עליו. על יצירתו זאת הוא בוטח שיעזור לו אשר בא לעשות אלילים אלמים: (יט) הוא יורה. בתמיה: (ז) וה' כדוכף קדשו. מוכן ליפרע: הם מפניו כל הארץ הם לשון שיתוק ודמימת חורבן: (א) על שגינות. יש פתורו כתרגומו ולפי משמעו בקש רחמים על עצמו שהטיח דברים כמו (לעיל א) ע"כ תפוג תורה ותעשה אדם כדגי הים קנתר אחר מדה

מצודות דוד

עליו מה א"כ הואיל לו הפסל אשר פסלו ועשהו האומן היוצרו ומתקנו: מסכה. וכן המסכה מה הועיל וכן המלמה השקר הוא כהן הפסל המלמד דרכי עבודתו: כי בטח. אשר בטח האומן ואפי' זה האומן עצמו שעשה אותו יבטח על פסל מעשה ידיו להספיק בידו לעשות אלילים אלמים אשר הדבור אין בהם ר"ל האומן המתעסק בו ובוטח עליו מה תועלת מצא בו: (יט) הוי אומר וגו'. אוי לאומר אל הפסל העשוי מעץ הקיצה משנתך ושמע אלי ולאבן דומם אומר עורי: הוא יורה. וכי הוא יוכל ללמד אתכם דבר מה בתמיה

הנה הוא מחופה פרוש עם כסף וזהב ויפה הוא למראה העין אבל אין בקרבו שום רוח אפי' רוח החיני כבהמה: (פ) אב' ה' עם שהוא בהיכל קדשו בשמים ממעל ע"ז כל יושבי ארץ שותקים מפני אמתו כי יוד בכל משלה ואין מי ידבר למולו: (א) על שגינות. ר"ל תפלתו היתה בעבור שגג והתרעם מול ה' ולכן חזר להתפלל לפניו ולספר בשבחו: (ב) שמעתי שמעך. שמעתי מה שאמרת לי והשמעת לאוני מהגלות וארכו והנה יראתי עד מאד: ה' פעלך. לכן אבקש ממך אתה ה' אשר בקרב השנים האלה לא יכלו והעמד בחיים את ישראל הנקרא פועל ירך כמ"ש על בני ועל פועל ידי (ישעיה מה): בקרב שנים תודיע. בקרב השנים האלה תודיע שברוגו רחם תזכור ר"ל שאף בזמן

חבוק פרק ג

קנה

תזכור: ג אלוה מתימן יבוא וקדוש מהר פארן סלה פסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ: - ונגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חבינון עזה (עז קר): ה לפניו ילך דבר ויצא רשף לרגליו: ו עמד | וממד ארץ ראה ויתר גוים ויתפצעו

רש"י

תזכור. רחם כמו לרחם: (ג) אלוה מתימן יבוא. עכשיו הוא מזכיר לפניו פעלו הראשון שהוא מבקש לפניו לעוררהו ופועל (ס"א פועל) חיבתן של ישראל ופורענו דורו הראשון כשבאת ליתן את התורה חזרת על עשו וישמעאל ולא קבלוה: תימן. עשו: פארן. ישמעאל כדאמר וישב במדבר פארן (בראשית כא): כסה שמים הודו. כסיני לישראל: (ד) ונגה. אותו היום: כאור תהיה. כאור המיוחד של שבעת ימי בראשית היה וכן ת"י: קרנים. לשון מאור כשהוא נוקב וזורח דרך הנקב נראה כמי קרנים בולטין וכן (שמות

מצודות ציון

(הפסל ה'): (ג) מתימן. הוא ארץ אלוס שהוא כדומה של א"י: פלה. לעולם: הודו. ענין הדל ופסל: ותהלתו. ענין הלאה וזוכר כמו צלה נור (ש"ס כ"ט): (ד) ונגה. ענין הלאה וזוכר כמו מנוגה נגדו (הפסל ה'): קרנים. הושאל על הממשלה והמחוקות ע"ש שבע"ט צעלי הקרן ימחוק נסה: חבינון. מל' חנוי וגנון כמו חני כמעט רגע (שפ"ט ט): עזו. ענין חוק ועל הארון יאמר שהוא חזקו של ישראל: (ה) דבר. מגפה: רשף. גמלי אש כמו רשפיה רשפי אש (ש"ט ט): חגיגותיו. ר"ל עם צילמו וכן ויגבר ה' אומן לרגלי (שפ"ט ט): (ו) ויתר. ענין ללוג והעמק כמו ויתר

מצודות דוד הרוגו והגלות תזכור לרחם עליהם וכמ"ש ואף גם זאת בהיותם וגר' אויביהם לא מאסתים ולא געלתם כלותם וגר' זוכרתי וגו' הארץ ראשונים (ויקרא כ"ו): (ג) אלוה מתימן יבא. הנה כשבא אלוה לפני ישראל כשעברו את תימן הוא ארץ אדום כי אז התחילו להלחם בסיוחן ועגו: וקדוש מהר פארן פלה. הוא כמו הפך וקדוש סלה מהר פארן ור"ל כשבא ה' הקדוש מעולם כשעברו הר פארן שהוא סמוך לארץ אדום כמ"ש בהרם שיער עד איל פארן (בראשית יד) והר שיער הוא ארץ אדום והוא תימן וכפל הדבר במ"ש: כסה שמים הודו. או כשכבשו ישראל ארץ סיוחן ועגו

כסה שמים הודו ר"ל אז מלאה הודו על שמים ממעל וזהו מלא הארץ כי אז תפרסם גבורות ה': (ד) ונגה כאור תהיה. הנוגה של עמוד האש שהולך לפני ישראל היתה מאירה כאור היום: קרנים וגו'. מיד ה' בא לישראל קרן משלה והתגבורות: ושם וגו'. במחנה ישראל הלך חבינון עזו הם הלוחות שהיו מאז חבוים וגוים כמרום הנתונים בארון הנקרא עז כמ"ש אתה וארון עזך (הילים קלב): (ה) לפניו ילך דבר ויצא רשפי אש לשרוף אותם ר"ל ע"י הארון ההולך עמהם למלחמה ככשו את הכנענים: (ו) עמד וימודד ארץ. כאשר עמד הארון

חֲבֻקֹק פָּרַק ג

קנז

הַרְרִיעַד שְׁחוּ גְבֻעוֹת עוֹלָם הַלִּיכוֹת עוֹלָם לֹא: ז תַּחַת אֹזֶן
רְאִיתִי אֱהָלִי כוֹשֵׁן יִרְגְּזוּן יִרְעוֹת אֶרֶץ מִדְּיָן: ס הַבְּנֵהרִים
חָרָה יְהוָה אִם־בְּנֵהרִים אֶפְדָּךְ אִם־בַּיָּם עֲבַרְתָּךְ כִּי תִרְפֹּב
עַל־סוּסֶיךָ מִרְכַּבְתֶּיךָ יִשׁוּעָה: ט עָרִיָה תַעֲוֹר קִשְׁתְּךָ שְׁבָעוֹת
מִשׁוֹת אָמַר סֵלָה נִהְרוֹת תִּבְקַע־אֶרֶץ: י רְאוּךְ יַחֲלוּ הָרִים זֶרֶם

רש"י

לדין עמים (ישעיה ג) ממתין ומדקדק בדינם: וימודד ארץ. ברותחים קילקלו וברותחים נדוננו: ראה. ברור הפלגה שעל ידי שהיו שפה אחת באו כולם בעצה כדכתיב ויהי כל הארץ שפה אחת ודבָר אחד (בראשית יא): ויתר גוים. הקפיצם לשבעים בלשון כדאמר ויתר מקומו (איוב לו) לנתר בהם (ויקרא יא): הררי עד. שרי העכו"ם: הליכות עולם. לו. הראה להם שכל מהלכו של עולם שלו הוא: (ז) תחת און. שנמצא בישראל: ראיתי אהלי כושן

שעומדים בגלוי ומחבלים את ישראל ובהתכנע' לפניך ירגזון יריעות וגו' הכל כתרגומו: (ח) הבנהרים. יש תמיהות שהן קיימות הראינו שכל אלה עשה ופירוש המקרא כתרגומו: מרכבותיך. לנו ישועה: (ט) עריה תעור קשתך. נגלה נגלית גבורתך: שבועות ממות. שבועות שנשבעת לשבטים: אומר סלה. מאמר המקום לעולם, אומר נקוד פתח (ר"ל סגול) וטעמו למעלה שהוא שם דבר: נהרות תבקע ארץ. כתרגומו: (י) ראוך החילו

חֲבֻקֹק פָּרַק ג

קנז

מִים עָבַר נִתַּן תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יִדְהוּ נִשְׂאָ: יא שָׁמַשׁ יִרַח עֲמֹד
זְבֻלָּה לְאוֹר חֲצִיךָ יִהְלֹכוּ לְנֶגְהָ בִּרְק חֲנִיתֶךָ: יב בְּזַעַם תִּצְעַד־
אֶרֶץ בְּאֶף תִּדְוֹשׁ גּוֹיִם: יג יִצְאֵת לִישַׁע עֲמֹד לִישַׁע אֶת־מִשְׁיַחְךָ
מִחֲצַת רֹאשׁ מִבַּיִת רָשָׁע עֲרוֹת יִסוֹד עַד־צוּאֵר סֵלָה: פ
י נִקְבַּת בַּמַּטְיֹו רֹאשׁ פְּרוּזוֹ (פְּרוּזוֹ קרי) יִסְעָרוּ לְהַפְיִעַנִי עַל־יַעַתָּם

רש"י

הרים. הרי נחלי ארנון שנדבקו זה עם זה: זרם מים עבר. בעברם בירדן תמו נכרתו המים ועבר קילוח שטף המים לשפולו של נהר והבאים מלמעלה קמו עמדרו: נתן תהום קולו. שבוהו יושבי הארץ: רום ידיהו נשא. צבא השמי' הודו לו: (יא) עמד זבולתה. במדוריהו כל תיבה שצריכה למ"ד בתחלתה הטיל לה ה"א בסופה ופירושה על מלחמת

גבעון כתרגומו: לאור חציך יהלכו ישראל: (יב) בזעם תצעד ארץ. לגרש שבע עכו"ם: (יג) לישע את משיחך. שאול דוד: ערות יסוד. חומות עכו"ם: עד צואר. הוא גובה החומות והמגדלים: (יד) נקבת במטיו ראש. סנחריב וסיעתו שהיו סוערים ברוח סערה להפיצי והוא ה' מטה שהיית רודה בו את העכו"ם וכשבא וסער להפיצי נקבת ראשי

מִצְדוֹת דוֹד

ואתלה: זרם. ענין מולת המים כמו מוס מים (ישעיה יב): נתן. ר"ל השמיע: תהום. עומק המים: נשא. ענין הרמה: (יא) זבולתה. ענין מדור כמו בית זבול (ש"ס ט): צנוגה. ענין הארה: ברק. כן יקלף צחל הסניע כי אחר הלטוט יתיר נכרך וכן צחק חצבי (ירמיה יב): (יב) תצעד. ענין דריכת הרגל כמו ויהי כי לעדו (ש"ס ט): תדוש. מל' דיסה: (יג) מחצת. ענין הכאה ולעילה כמו מן ראש (ספ"ט ק): ערות. ענין גלוי כמו עריה נוסח (מ"ט ט): (יד) נקבת. מל' נקז ומור: פרזו. עיר שאינה מוקפת חומה נקראה פרוז כמו וירום השמש וירח ועל (יהושע ז): לאור חציך

מִצְדוֹת צִיּוֹן

ואתלה: זרם. ענין מולת המים כמו מוס מים (ישעיה יב): נתן. ר"ל השמיע: תהום. עומק המים: נשא. ענין הרמה: (יא) זבולתה. ענין מדור כמו בית זבול (ש"ס ט): צנוגה. ענין הארה: ברק. כן יקלף צחל הסניע כי אחר הלטוט יתיר נכרך וכן צחק חצבי (ירמיה יב): (יב) תצעד. ענין דריכת הרגל כמו ויהי כי לעדו (ש"ס ט): תדוש. מל' דיסה: (יג) מחצת. ענין הכאה ולעילה כמו מן ראש (ספ"ט ק): ערות. ענין גלוי כמו עריה נוסח (מ"ט ט): (יד) נקבת. מל' נקז ומור: פרזו. עיר שאינה מוקפת חומה נקראה פרוז כמו וירום השמש וירח ועל (יהושע ז): לאור חציך

מִצְדוֹת דוֹד

בארץ כבשו אותה וחקקה לשבטים במדה כחבל: ראה. כאשר הארץ שם עינו בארץ היה מעתיק את הכנענים לגרשם מארצם: ויתפוצצו. ההרים הקבועים מעולם היו מתפוצצים ומשתברים והושפלו הגבעות הקבועות מימות העולם ר"ל שרי הכנענים כרעו ונפלו: הליכות עולם. לו. ר"ל וזהו היה לפי שכל מולכי ומנהיגי העולם שרי מעלה ושרי מטה המה הכל של המוקם ב"ה לעשות ובהם כרצונו: (ז) תחת און.

מִצְדוֹת צִיּוֹן

ממקומו (ישעיה יב): ענין הפיזור עם השנר והרלוץ וכן כנלי יולר תפוצצו. ע"ד. עיינו כמו עולם: שורו. ענין השפלה כמו ופסל אלם (ישעיה ג): הליכות. ענין הנהנה: (ז) תחת. צנזור. און. ענין שקר ודבר שאינו גון: ירגזון. ענין מלה. יריעות. ר"ל יריעות האוכל: (ח) עברתך. מל' עברה ונעם: (ט) עריה תעור. ענין גלוי כמו ואת ערום ועריה (ישעיה ט): ממות. שגטי ישראל: (י) ידילתו. מל' חיל

יהלכו. יהושע ועמו הלכו לאור ברזל חצי המקום ב"ה המבחיך ביותר ר"ל הצליחו בכח זרועך: צנוגה וגו'. הוא כפל ענין במ"ש: (יב) תצעד ארץ. רמסת יושבי הארץ: (יג) יצאת. מעולם יצאת להושיע את עמך ולהושיע את משיחך ועל חזקיהו מלך יהודה יאמר על התשועה מסנחריב מלך אשור: מחצת. ראש. או מחצת ורצצת כל ראש מבית רשע ר"ל הרגת כל אנשי סנחריב ע"י המלאך המכה בהם: ערות יסוד. גלית את היסוד להוציא ממקומו עד הצואר גליתו ר"ל עד עיקר החוקק שהוא הצואר שהחיות תלו בו כלומר האבדת כל המתנה ועד עולם סלה כי עוד לא יסיפו לך קום: (יד) נקבת במטיו. במטה של סנחריב שבא לרדות בו נקבת כל ראש אנשי חוישבים בערי הפרזי כי לגודל רבויים כאילו לא יכילם מקום מוקף חומה ור"ל כפי מה שחשב לעשות לישראל נעשה בו וביאתו לירושלים לאבד את אנשיה היתה לרעות כי שם נפל וכאילו נקב ראשם במטהו: יסערו להפיציני. אשר באו

בעבור האון ראיתי אהלי כושן רשעים עומדים בארצות ישראל למשול בהם כאומר לא מקוצר יד לא הושיע למו כיא בגמול העון הניחם בידו: ירגזון יריעות ארץ מדין. ר"ל כי הלא בקראם אליו ירגזון יריעות ארץ מדין וזהו בימי גדעון שבא ביניהם חרדה והרגו זה את זה כמ"ש בשופטים: (ח) הבנהרים חרה ה'. כשקע המקום את הירדן לפני ישראל וכי חרה אפו בו להחריב מימיו בתמיה: אם בנהרים. הוא כפל ענין לחוקק: אם בים עברתך. כשקע את הים וכי נתמלאו עליו עברה להחריב מימיו: כי תרכב. אלא שהיתה הסבה לפי שרכבת על סוסך במרכבותיך של ישועה להושיע לעמך ולכן בקעתם ללכת דרך הבקיעה והוא ענין מליצה לומר שזה נעשה בעבור תשועת ישראל: (ט) עריה תעור קשתך. נגלה נגלתה קשתך ללחום מול הכנעני והיה זה כי השבועות שנשבעת לאבות לתת הארץ למטות ישראל אותו האומר של השבועה עומד לנצח ולא תבוטל ולכן הנהרות בקעו הארץ להנביע מים למען ימצאו לשתות במדבר לבל ימותו בצמא ויבואו בארץ לרשתה: (י) ראוך. כאשר

מסכת

פרק ט

גיטין

קצו

מסכת

פרק א

קידושין

קצח

או מאחריו בגט פשוט, פסול. הקיף ראשו של זה בצד ראשו של זה, והעדים באמצע, שניהם פסולין. (סופו של זה בצד סופו של זה, והעדים באמצע, את שהעדים נקריין עמו, פשר). ראשו של זה בצד סופו של זה, והעדים באמצע, את שהעדים נקריין בסופו, פשר:

ח. גט שכתבו עברית ועדיו יונית, יונית ועדיו עברית, עד אחד עברי ועד אחד יוני, כתב סופר ועד, פשר. איש פלוני עד, פשר.

(בן איש פלוני עד, פשר. איש פלוני בן איש פלוני), ולא כתב עד, פשר. וכך היו נקני הדעת שבירושלים עושין. כתב חניכתו וחניכתה, פשר, גט מעשה, פישאל, פשר. ובגוים, פסול. ובגוים, חובטין אותו ואומרים לו עשה מה שישאל אומרים לך, וכשר:

מ. יצא שמה בעיר מקדשת, הרי זו מקדשת. מגרשת, הרי זו מגרשת. ובלבד שלא יהא שם אמתלא. איזו היא אמתלא, גרש

איש פלוני את אשתו על תנאי, זרק לה קדושיה ספק קרוב לה ספק קרוב לו, זו היא אמתלא:

י. בית שמאי אומרים, לא יגרש אדם את אשתו אלא אם פן מצא בה דבר ערוה, שנאמר (דברים כד) פי מצא בה ערות דבר. ובית הלל אומרים, אפלו הקדיחה תבשילו, שנאמר (שם) פי מצא בה ערות דבר. רבי עקיבא אומר, אפלו מצא אחרת נאה הימנה, שנאמר (שם) והיה אם לא תמצא חן בעיני:

נשלמה מסכת גיטין

מסכת קידושין פרק א

א. האשה נקנית בשלש דרכים, וקונה את עצמה בשתי דרכים. נקנית בכסף, בשטר, ובביאה. בכסף, בית שמאי אומרים, בדינר ובשנה דינר. ובית הלל אומרים, בפרוטה ובשנה פרוטה. וכמה היא פרוטה, אחד משמונה באסר האיטלקי. וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל. היבמה נקנית בביאה. וקונה את עצמה בחליצה

רבינו עובדיה מברטנורה

נעשה כך מפני שהיה רצונו לילך על דרך הכתוב שהקדים גירושין קודם נישואין, והוא מה שאמר הקב"ה וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר, ומתוך דברו שאמר והיתה לאיש למדנו פרק מפרקי הקידושין כמו שנתבאר בגמרא מקיש הויה ליציאה, ע"כ. ולשון קדושין תמצא בריש פ"ב בס"ד

פרק א האשה נקנית. לפי שאין האשה מתקדשת אלא מדעתה, תנא האשה נקנית ולא תנא האיש קונה. ואיירי דתנא וירשא האשה נקנית, תנא סיפא היבמה נקנית, ואע"ג דיבמה נקנית ליבם בין מדעתה בין שלא מדעתה: נקנית בכסף. דגמרינן קיחה קיחה משדה עפרון, כתיב הכא (דברים כ"ד) כי יקח איש אשה, וכתוב התם (בראשית כ"ז) נתתי כסף השדה קח ממני: בשטר. כגון שכתב לה על הנזיר או על החרס ואע"פ שאין בו שוה פרוטה, בתך מקודשת לי, בתך מאורסת לי, בתך לי לאנתו, ונתנו לה בפני עדים. וילפינן לה דכתיב (דברים כ"ד) ויצאה והיתה, מה

י. אפילו הקדיחה תבשילו. שרפתהו ע"י האור או ע"י מלח. דדרשי בית הלל ערות דבר, או ערוה או דבר, כלומר שאר דבר סרחון שאינו ערוה: רבי עקיבא אומר אפילו מצא אחרת נאה ממנה. ודריש קרא הכי, אם לא תמצא חן של נוי בעיניו, או אם מצא בה ערוה, או דבר של סרחון, על כל אחד משלשה דברים הללו יכול לגרש. והלכה כבית הלל:

סליק מסכת גיטין

לשון הרמב"ם ויש לשאול בכאן מפני מה סידר קידושין באחרונה והיה הנכון להקדימה ולהיות סידורה קודם כתובות, ואם תאמר שלא סידר אותה קודם כתובות בשביל שלא נפריש בין יבמות לכתובות שענינם אחד והוא ענין ביאה ושהיו דבריהם נקשרים אלו באלו, היה נצרך על כל פנים לסדרו קודם גטין כדי שיבוא על סדר, בראשונה קידושין ואחריה גטין ויהיה סידורם נכון. ותהיה התשובה שסידורם

רבינו עובדיה מברטנורה

ומי שחייב ליתן גט מן הדין ואין כתב בדיני ישראל לכופו, חובטין אותו ע"י נכרים, שאומרים עשה מה שישאל אומר לך, ונותן הגט על פי דיני ישראל:

מ. יצא שמה בעיר מקודשת. פנויה שיצא עליה קול, פלונית נתקדשה היום לפלוני. ולא קול הברה בלבד, אלא כגון שהיו נרות דולקות ומטות מוצעות, ובני אדם נכנסים ויוצאים ואומרים פלונית נתקדשה היום: מגורשת הרי זו מגורשת. ארישא קאי, האי איתתא דיצא עליה קול מקודשת וחיישין ליה ואסרונה לינשא אלא לאותו האיש, אם חזר ויצא עליה קול מגורשת גרשה אותו פלוני שיצא לה קול קדושין ממנו, הרי זו מגורשת ומותרת לכל, שהרי קול שחששנו לו תחלה שוברו עמו: ובלבד שלא יהא שם אמתלא. שלא יהא עם הקול של קדושין או של גרושין אמתלא, טעם שהוא שובר את כתב הקול:

השמאלי: או מאחריו בגט פשוט. שעדיו בתוכו: הקיף. חיבר זה אצל זה: שניהם פסולים. שאין נקראת החתימה לא עם זה ולא עם זה: את שהעדים נקריין בסופו. שגג חתימה כלפי סופו, ולא שרגלי חתימה כלפי ראשו, כשר:

ח. כתב סופר ועד. חתם סופר ועד. דהוי להו שני עדים. ואשמעינן מתניתין דלא חיישין שמה הבעל לא צוה לחתום לסופר, אלא אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב, ולפלוני ופלוני עדים ויחתומו, וחשו הנך עדים לכסופא דספרא שיאמר איני בעיניו כשר לעדות, ואחתמוהו בלא רשותו דבעל. להא לא חיישין: חניכתו. שם לזוי של משפחה: מעושה. בחזקה: בישראל כשר. אם אנטוהו ברין. כגון כל הנך דכופין להוציא, או שהיתה אסורה לו. ואם אנטוהו שלא כדון, פסול. ופוסל מן הכהונה, משום ריח גט: ובנכרי. כדון, פסול, ופוסל מן הכהונה. שלא כדון, אפילו ריח גט אין בו.

קידושין	פרק א	מסכת	קצמ	קידושין	פרק א	מסכת
<p>אומרים, בכסף על ידי עצמו מאיר ורבי אליעזר. וְחֲכָמִים ובשטר על ידי אחרים, ובלבד אומרים, בהמה דקה נקנית משיכה:</p>		<p>אומרים, בכסף על ידי עצמו מאיר ורבי אליעזר. וְחֲכָמִים ובשטר על ידי אחרים, ובלבד אומרים, בהמה דקה נקנית משיכה:</p>		<p>וקונה את עצמו ביובל ובמיתת האדון:</p>		<p>ובמיתת היבם:</p>
<p>ד. בהמה גסה נקנית במסירה, והדקה בהגבהה, דברי רבי בכסף ובשטר ובחזקה. ושאין רבינו עובדיה מברטנורה</p>		<p>ד. בהמה גסה נקנית במסירה, והדקה בהגבהה, דברי רבי בכסף ובשטר ובחזקה. ושאין רבינו עובדיה מברטנורה</p>		<p>ב. עבד עברי נקנה בכסף ובשטר. וקונה את עצמו בשנים ויובל ובגרעון כסף. יתרה עליו אמה העבירה, שקונה את עצמה בסימנין. הנרצע נקנה ברציעה.</p>		<p>ג. עבד פנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה. וקונה את עצמו בכסף על ידי אחרים, ובשטר על ידי עצמו, דברי רבי מאיר. וְחֲכָמִים</p>
<p>באפסר או בשערה: בהגבהה. ולא במשיכה: נקנית במשיכה. ואע"ג דאפסר בהגבהה, מ"מ נקנית במשיכה, משום דמסרכא, שהיא מתחזקת בצפרניה תמיד ליאחו ע"ג קרקע. ופסק ההלכה, בין בהמה דקה בין בהמה גסה נקנית במשיכה וכ"ש בהגבהה. ומשיכה קונה בסימטא שהיא זוית של רשות הרבים, ובחצר של שניהם. ומסירה קונה ברה"ר, ובחצר שאינה של שניהם. והגבהה קונה בכל מקום. וכל מה שדרכו בהגבהה אינו נקנה אלא בהגבהה. ודבר הנקנה במסירה אינו נקנה במשיכה. וכן דבר הנקנה במשיכה אינו נקנה במסירה: ה. נכסים שיש להם אחריות. היינו קרקעות, שהמלוה את חבירו סומך עליהם לפי שקיימים ועומדים. ופירוש אחריות, חזרה, שחזור המלוה עליהם וטורף אותם מן הלקוחות כשלא ימצא כלום ללוה: נקיין בכסף. דכתיב (ירמיה ל"ב) שדות בכסף יקנו. והני מילי במקום שאין רגילין לכתוב שטר, אבל במקום שרגילין לכתוב שטר לא קנה עד שיכתוב שטר: בשטר. שכותב על הנייר או על החרס שדי נתונה לך שדי קנויה לך ומוסרו לקונה. ודוקא במתנה נקנה הקרקע בשטר. אבל במכירה, עד שיתן את הכסף. אלא א"כ מוכר שדהו מפני רעתה, דבהא קנה בשטר לחודיה. ומלך דמקרקעי נקנין בשטר, דכתיב (ירמיה ל"ב) וכתוב בספר וחתום: ובחזקה. כגון שחפר בקרקע מעט, או נעל, וגדר, ופרץ כל שהוא בפני המוכר. ואם היה שלא בפניו, צריך שיאמר לו לך</p>		<p>רבו: ובשטר ע"י עצמו. דסבר חובה הוא לעבד שיצא מתחת ידי רבו לחירות, שאם עבד כהן הוא, פוסלו מלאכול בתרומה, ואם עבד ישראל הוא, אוסרו בשפחה. ומשום הכי קאמר דאינו יוצא לחירות בשטר ע"י אחרים אלא ע"י עצמו, דכיון דחובה היא לו אין חבין לאדם אלא בפניו. וכסף דע"י אחרים שאני, שכן קבלת רבו גרמה לו להשתחרר מאליו, ואין אחרים הללו חבין לו, אלא קבלת הרב, והרב אינו נעשה שלוחו, אלא לצורך עצמו, ומקנהו מאליו: וחכ"א בכסף ע"י עצמו. דקסברי יש קנין לעבד בלא רבו, הלכך קונה את עצמו בכסף אפילו ע"י עצמו. וכ"ש ע"י אחרים: ובשטר ע"י אחרים. דסברי זכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי רבו לחירות, וזכין לאדם שלא בפניו. והלכה כחכמים. והעבד כנעני קונה עצמו אם סימא רבו את עינו או הפיל את שנו או קטע ממנו א' מכ"ד ראשי אברים, שהם [ראשין] אצבעות ידיים, ואצבעות רגלים, וראשי אזנים, וראש החוטם, וראש הזכרות, וראשי שדים באשה. והוא דלא חשיב להו במתניתין ככלל הדברים שהעבד קונה את עצמו, משום דהיוצא בראשי אברים צריך גט שחרור מרבו, והיינו קונה את עצמו בשטר: ובלבד שיהא הכסף משל אחרים. דעבד אין לו כלום, דאף מציאה וקבלת מתנה הן לרבו. ואם לא להפדות ע"י עצמו צריך להיות הכסף משל אחרים שיתנוהו לו ע"מ שאין לרבו רשות בו: ד. במסירה. בעלים מוסרין אותה ללוהק</p>		<p>עבודת כל שנה במנה, כשכא לפדות עצמו מגרע לו רבו מפדינו דמי עבודת השנים שעבד: יתירה עליו אמה. שקונה עצמה בכל אלה ובסימני נערות, כדילפינן מויצאה חנם, ריבה לה יציאה לזו, שיוצאה בסימנים: ובמיתת האדון. דכתיב ועבדו לעולם, לו ולא לבן. אבל הנמכר ומת האדון בתוך ו', עובד לבן, דכתיב שש שנים יעבוד, בין לו בין לבנו. ודוקא לבן עובד כל שש אם מת האדון, אבל לבת ולאח ולשאר יורשים אינו עובד, דכתיב (דברים ט"ז) ועבדך שש שנים, לך ולא ליורשים. ואמה העבירה קונה עצמה במיתת האדון כנרצע, דכתיב גבי נרצע (שם) ואף לאמתך תעשה כן:</p>	<p>יציאה בשטר, כדכתיב (שם) וכתב לה ספר כריתות, אף הויה בשטר: ובביאה. בא עליה בפני עדים לשם קדושין, דכתיב (שם) כי יקח איש אשה ובעלה. ואע"פ שאין לך קדושין מפורשים בתורה יותר מקדושי ביאה, אמרו חכמים שהמקדש בביאה מכין אותו מכת מרדות, שלא יהיו בני ישראל פרוצין: בפרוטת. היא חצי שעורה של כסף: היבמה נקנית. ליבם להיות כאשתו לכל דבר, בביאה. אבל כסף ושטר לא מהנו בה מדאורייתא, אלא רבנן הוא דתקון דמהני בה מאמר לפסלה על שאר האחין, אבל לא לפטרה מן החליצה, ולא להטמא לה:</p>	<p>ב. עבד עברי נקנה בכסף. דכתיב (ויקרא כ"ה) מכסף מקנתו, מלמד שהוא נקנה בכסף: ובשטר. שנאמר באמה העבירה (שמות כ"א) אם אחרת יקח לו, הקישה הכתוב לאחרת. מה אחרת בשטר אף האמה בשטר, וילמוד עבד עברי מאמה העבירה, דכתיב (דברים ט"ז) העברי או העבריה, מקיש עברי לעבריה: בשנים. לטוף ו' שנים יצא חפשי, ואפילו היתה שמתה בתוך שש שנים, עובד, דכתיב (שמות כ"א) שש שנים יעבוד ובשביעית. פעמים שהוא עובד בשביעית: וביובל. אם פגע יובל בתוך שש שנים, מוציאו: ובגרעון כסף. דכתיב באמה העבירה (שם) והפדה, והוקש עברי לעבריה, אם קנאו רבו בשש מנים והוא עתיד לצאת לטוף ו', נמצא קונה</p>
יום שני						

מסכת	פרק א	קידושין	רא	מסכת	פרק א	קידושין	רב
<p>להם אחריות, אין נקנין אלא במשיכה. נכסים שאין להם אחריות, נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובבשטר ובחזקה. וזוקקין (נכסים שאין להם אחריות) את הנכסים שיש להם אחריות</p>	<p>חזק קניי. ומנא לן שקרקע נקנה בחזקה, דכתיב (דברים י"א) וירשתם אותה וישבתם בה, כמה ירשתם בישיבה: ושאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה. דכתיב (ויקרא כ"ה) או קנה מיד עמיתך, דבר שאפשר לתתו מיד ליד אינו נקנה אלא בתניהה מיד ליד: נקנין עם נכסים כו'. אם מכר מטלטלין עם הקרקע, כיון שקנה לוקח הקרקע באחת מג' קניינים הללו, נקנו מטלטלין עמה. והוא שיאמר לו קנה [הנין] אגב קרקע. ונפקא לן מקרא דכתיב בדברי הימים (ב' כ"א ג') ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי מצורות: וזוקקין. נכסים הללו שאין להם אחריות את הנכסים שיש להם אחריות כו'. אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות, היכא דטענו מטלטלין וזוקקין ונתחייב לישבע על המטלטלין, וקרקעין המטלטלין את הקרקעות לישבע עליהם ע"י גלגול שבועה. ולמדנו לגלוג שבועה מסוטה, דכתיב (במדבר ה') ואמרה האשה אמן אמן, אמן מאיש זה, אמן מאיש אחר. אמן שלא שטיתי ארוסה, אמן שלא שטיתי נשואה, שומרת יבם, וכנוסה:</p>	<p>לשבע עליהן: ו. כל הנעשה דמים באחר, פיון שזכה זה, נתחייב זה בחליפיו. כיצד, החליף שור פפרה או חמור בשור, פיון שזכה זה, נתחייב זה בחליפיו. רשות הגבוהה, בכסף.</p>	<p>רבינו עובדיה מברטנורה משך, לפי שבמשיכת המוכר את הסודר או את החפץ, נקנה המקח ללוקח ככ"מ שהוא. ואע"פ שאין בחפץ שקונים בו שיה פרוטה. ובלבד שלא יהיה מטבע או פירות, שאלו אין קונין בהם. וכל הדברים נקנים בחליפין, מטלטלין עבדים וקרקעות. חוץ מהמטבע שאינו נקנה בחליפין, משום דדעתיה דאינש אצורתא דמטבע לא על גופיה, וצורתא עבידא דבטלה. לפיכך אם לקח אדם מטבע בלא משקל ובלא מנין, ואמר אלו חלופי שדה פלונית, או עבד פלוני, או חפץ פלוני, כיון שמשך זה, נתחייב האחר בחליפיו, דהא גלי דעתיה דלאו אצורתא קפיד הואיל ולא שקל ולא מנה. ואין שום דרך שיועיל בקניית המטבע היכא דליתיה בעיניה, אלא להקנתו אגב קרקע: רשות הגבוה בכסף. גובר שנתן מעות בבהמה לצורך הקדש, אפילו היא בסוף העולם, קנה. ובדריית לא קנה אלא בחזקה, כלומר עד שימשוך. ואם נתן ההדיוט דמים על החפץ, כל זמן שלא משך החפץ לא קנה, ומחזיר המוכר את הדמים אם חוזר בו ממכירת החפץ, וצריך לקבל עליו מי שפרע. אבל אם משך הלוקח החפץ, אע"פ שעדיין לא נתן הדמים שהתנה, אין שום אחד מהם יכול לחזור בו. והאם לא נתן דמים ולא משך החפץ, אלא שנתפשרו על המקח בפני עדים ונתרצה זה שיקנה בכך וכך, ונתרצה חבירו למכור בכך ובכך, אפילו אמר אתם עדי אין באלה הדברים כלום,</p>	<p>ורשות ההדיוט, בחזקה. אמירתו לגבוה, כמסירתו להדיוט: ז. כל מצות הבן על האב, אנשים חזקין ונשים פטורות. וכל מצות האב על הבן, אחד אנשים ואחד נשים חזקין. וכל מצות עשה שהזמן גרמה, אנשים חזקין ונשים פטורות. וכל מצות עשה שלא הזמן גרמה, אחד אנשים ואחד</p>	<p>רבינו עובדיה מברטנורה ורביה, ופדיון הבן, ממ"ע שלא הזמן גרמה הן ונשים פטורות. אבל כללא בתרא דכל מצות לא תעשה אחד אנשים ואחד נשים חייבים, חוץ מכל תקיף וכל תשחית וכל תטמא למתים. וכל דוקא הוא, וילפינן ליה מדכתיב (במדבר ה') איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם, השהו הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה: חוץ מכל תקיף וכל תשחית. דכתיב (ויקרא י"ט) לא תקיפו פאת ראשכם, ולא תשחית את פאת זקנך. כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה, וכל שאינו בהשחתה אינו בהקפה. והני נשי הואיל ולינתהו בהשחתה ליתנהו בהקפה. ומנלן דליתנהו בהשחתה, דכתיב פאת זקנך, ולא כתיב פאת זקנכם, מאי זקנך, זקנך ולא זקן אשתך: ובל תטמא למתים. דכתיב (שם כ"א) אמור אל הכהנים בני אהרן, בני אהרן ולא בנות אהרן:</p>	<p>ה. הסמיכות והתנופות וההגשות והקמיצות והמליקות והתזאות והקבלות, ה. הסמיכות והתנופות. אינה סומכת, ואינה מניפה, ואינה מגשת מנחה בקרן מערבית דרומית כמשפטה, אם היא כהנת, ואינה קומצת ולא מליקות, ואינה מולקת עוף, ואינה מקבלת דם במזרק, ואינה מזה דם: חוץ מסוטה וזירה שהן מניפות. מנחתן בעצמן, שמנחתן טעונה תנופה בעלים:</p>	

מסכת	פרק ב	קידושין	רד									
נוהגות באנשים ולא בנשים, חוץ ממנחת סוטה ונזירה שהן מניפות:	פ. כל מצוה שהיא תלויה בארץ, אינה נוהגת אלא בארץ. ושאינה תלויה בארץ, נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ, חוץ מן הערלה והפלגאים. רבי אליעזר אומר, אף מן החדש:	שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ. לא במהרה הוא חוטא, שנאמר ^(קהלת ד) והחוט המשלש לא במהרה ינתק. וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ, אינו מן הישוב:	מקדשת. בזו ובזו ובזו, אם יש שוה פרוטה בכלל, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. היתה אוכלת ראשונה ראשונה, אינה מקדשת, עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה:	מקדש. לא פליג רבי שמעון אלא על שבח דמטמא נחא לה באותו שבח. אבל על שבח דיוחסין, כגון לוי ונמצא כהן, מודה רבי שמעון דאפילו הטעתו או הטעה הוא אותה לשבח אינה מקודשת, דלא נחא לה בשבחו מפני שמתגאה עליה. ואין הלכה כרבי שמעון:								
י. כל העושה מצוה אחת, מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ. וכל שאינו עושה מצוה אחת, אין מטיבין לו ואין מאריכין לו ימיו ואינו נוחל את הארץ. כל	א. האיש מקדש בו ובשלוחו. האשה מתקדשת פה ובשלוחה. האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו. האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו, התקדשי לי בזו, אם יש באחת מהן שוה פרוטה, מקדשת. ואם לאו, אינה	ב. התקדשי לי בכוס זה של יין ונמצא של דבש, של דבש ונמצא של יין, בדינך זה של פסך ונמצא של זהב, של זהב ונמצא של פסך, על מנת שאני עשיר ונמצא עני, עני ונמצא עשיר, אינה מקדשת. רבי שמעון אומר, אם הטעה לשבח, מקדשת:	ה. המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים, אינה מקדשת. פנסה סתם ונמצאו עליה נדרים, תצא שלא	ג. על מנת שאני כהן ונמצא לוי, לוי ונמצא כהן, נתין ונמצא ממזר, ממזר ונמצא נתין, בן עיר ונמצא בן כפר, בן כפר ונמצא בן עיר, על מנת שביתי קרוב למרחץ	ג. שפחה גודלת. קולעת עשר הנשים. פירוש אחר, דברנית ובעלת לשון, כמו שנאמר ^(יחזקאל ל"ה) ותגדלו עלי בפיכם: אף על פי שאמרה בלבי היה להתקדש כו'. דדבריו שבלב אינם דברים:	ד. והלך וקדשה במקום אחר כו'. דמראה מקום הוא לו. ואין זה תנאי:	ה. תצא שלא בכתובה. דאמר אי אפשר	ז. כל מצוה שאינה תלויה בארץ. כל מצוה שהיא חובת הגוף, מיקרי אינה תלויה בארץ. ושהיא חובת קרקע, מיקרי תלויה בארץ: חוץ מן הערלה. שנוהגת בחוצה לארץ הלכה למשה מסיני. וכלאי הכרם בחוצה לארץ מדרבנן. וכלאי זרעים מותרין לזרעם בחוץ לארץ: ר' אליעזר אומר אף חדש. אסור בחוץ לארץ מן התורה, אע"פ שהוא חובת קרקע. שנאמר ^(ויקרא כ"ג) בכל מושבותיכם, בכ"מ שאתם יושבים. והלכה כר"א:	ז. רבינו עובדיה מברטנורה מחצה זכאי ומחצה חייב, אלא נשאר עונותיו מרובין: ולא בדרך ארץ. שאין משאו ומתנו בנחת עם הבריות: אינו מן הישוב. אינו מועיל לישובו של עולם. והוי מושבו מושב לצים, ופסול לעדות:	פרק ב האיש מקדש בו ובשלוחו. ואח"כ בשלוחו, שמצוה בו יותר מבשלוחו דכי עסיק גופו במצוה מקבל שכר טפי. וילפינן שלוחו של אדם כמותו מקרא, דכתיב ^(שמות י"ב) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל, וכי כל ישראל שוחטין, אלא מכאן ששלוחו של אדם כמותו: האיש מקדש את בתו כשהיא נערה. וכ"כ כשהיא קטנה. והאי דנקט נערה, אורח ארעא אשמועינן שאסור לאדם לקדש את בתו כשהיא קטנה עד שתגדיל ותאמר בפלוני אני רוצה: ואם לאו אינה מקודשת. דכיון דאמר התקדשי התקדשי, כל חד הוי קדושין באפי נפשייהו:	רבינו עובדיה מברטנורה מחצה זכאי ומחצה חייב, אלא נשאר עונותיו מרובין: ולא בדרך ארץ. שאין משאו ומתנו בנחת עם הבריות: אינו מן הישוב. אינו מועיל לישובו של עולם. והוי מושבו מושב לצים, ופסול לעדות:	פרק ב האיש מקדש בו ובשלוחו. ואח"כ בשלוחו, שמצוה בו יותר מבשלוחו דכי עסיק גופו במצוה מקבל שכר טפי. וילפינן שלוחו של אדם כמותו מקרא, דכתיב ^(שמות י"ב) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל, וכי כל ישראל שוחטין, אלא מכאן ששלוחו של אדם כמותו: האיש מקדש את בתו כשהיא נערה. וכ"כ כשהיא קטנה. והאי דנקט נערה, אורח ארעא אשמועינן שאסור לאדם לקדש את בתו כשהיא קטנה עד שתגדיל ותאמר בפלוני אני רוצה: ואם לאו אינה מקודשת. דכיון דאמר התקדשי התקדשי, כל חד הוי קדושין באפי נפשייהו:

מסכת	פרק ב	קידושין	רה	מסכת	פרק ב	קידושין	רז
------	-------	---------	----	------	-------	---------	----

בכפתה. על מנת שאין עליה מומין ונמצאו בה מומין, אינה מקדשת. פנסה סתם ונמצאו בה מומין, תצא שלא בכפתה. כל המומין הפוסלים בפנהים, פוסלין בפנשים:

ז. המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה פאחת, אינן מקדשות. ומעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות, ולקט אחד כלפלה של תאנים ושלחן היתה ושל שביעית

רבינו עובדיה מברטנורה

כאשה נדרנית. אבל גיטא בעיא מספק כיון דלא פירש, דלמא דעתיה נמי אנדרנית: הפוסלים בכהנים. מפורש בכתובות [דף עח]:

ו. סבלונות. דורנות שדרך חתן לשלוח לארוסתו: אינה מקודשת. ולא אמרינן יודע היה שאין קדושי קדושין וגמר ושלח סבלונות לשם קדושין, אלא אמרינן מחמת קדושין הראשונים שלח: וכן קטן שקידש. ושלח סבלונות משהגדיל:

ז. אינן מקודשות. דאמר קרא (ויקרא י"ח) ואשה אל אחותה לא תקח לצרור, בשעה שנעשו צרות זו לזו אין להן לקוחין אפילו באחת מהן. והוא הדין לכל שאר עריות שיש בהן כרת, שאין קדושין תופסין בהם: ושלחן היתה. שמעין מהא מתניתין דהמקדש בגזל ואפילו בגזל דידה אינה מקודשת, ולא אמרינן מדקבילתיה אחילתיה. מדקתני ושלחן היתה ושל שביעית היתה, משום דשל שביעית היתה שהפירות הפקר משהי הנשים מקודשות, אלא שאין אחיות מקודשות, אבל אם לא היתה שביעית הואיל ושלחן היתה לא היו קדושין תופסים באחת מהן. ודוקא בגזל שלפני יאוש בעלים אמרינן דלא הוה קדושין, אבל המקדש בגזל שלאחר יאוש קדושין קדושין. ושמעין נמי שהמקדש בפירות שביעית מקודשת, ולא אמרינן אינן ממונו לזכות בהן, אלא כיון

היתה, ואמר הרי כלכם מקדשות לי בכלפלה זו, וקבלה אחת מהן על ידי זלון, ואמרו חכמים, אין האחיות מקדשות:

ח. המקדש בחלקו, בין קדשי קדשים בין קדשים קלים, אינה מקדשת. במעשר שני, בין שוגג בין מזיד, לא קדש, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בשוגג לא קדש,

רבינו עובדיה מברטנורה

ח. המקדש בחלקו. שחלק עם אחיו הכהנים: אינה מקודשת. דכהנים משלחן גבוה קא זכו, ואמר קרא (במדבר י"ח) וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש, מה אש אין אתה משתמש בו אלא לאכילה, כך מתנות הללו לא תשתמש בהן אלא לאכילה, ובמעשר כתיב לה' הוא, בהווייתו יא: רבי יהודה אומר מזיד קידש. במעשר שני. הואיל ויוצא לחולין ע"י פדיון, והרי הוציאו לחולין ע"י קדושין הללו. ור"מ סבר לית דרך חלול בכך: ובהקדש. של בדק הבית: מזיד קידש. שכיון שידע שהוא הקדש והוציאו לחולין בכוננה, נתחללה קדושתו: ובשוגג. דלא ידע שהוא הקדש ולא ניחא ליה לתחלל הקדש על ידיה, לא נתחללה קדושתו, ואינה מקודשת. ורבי יהודה סבר איפכא. והלכה כר"מ במעשר, וכרבי יהודה בהקדש:

ט. המקדש בערלה וכו' אינה מקודשת. דכולהו איסורי הנאה ניניהו. ערלה, דכתיב לא יאכל, אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע: ובכלאי הכרם. דכתיב (דברים כ"ט) פן תקדש, פן תוקד אש: ובשור הנסקל. דכתיב ביה (שמות כ"א) ולא יאכל את בשור: ובעגלה ערופה. דכתיב ביה כפרה כקדשים, שנאמר (דברים כ"א) ונכפר להם הדם: בציפורי מצורע. דתניא, נאמר מכשיר ומכפר בפנים,

במזיד קדש. ובהקדש, במזיד קדש ובשוגג לא קדש. דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בשוגג קדש, במזיד לא קדש:

ז. המקדש בערלה, בכלאי הכרם, בשור הנסקל, ובעגלה ערופה, בצפורי מצורע, ובשער נזיר, ובפטר חמור, ובכשור בחלב, ובחולין שנשחטו בעורה, אינה מקדשת.

אשמו של מצורע שהוא מכשיר אותו לאכול בקדשים, וחטאתו שמכפר, ושניהם נעשים בפנים. ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ, מכשיר, צפרי מצורע שמכשירין המצורע לבא אל תוך המחנה, ומכפר, עגלה ערופה, שנאמר בה ונכפר להם הדם, ושניהם נעשים חוץ לתורה. מה מכשיר ומכפר האמור בפנים, שהם אשמו וחטאתו של מצורע, עשה בו מכשיר כמכפר, דתרווייהו קדשים נינהו ואסורים בהנאה, אף מכשיר ומכפר האמורים בחוץ, שהם צפרי מצורע ועגלה ערופה, עשה בו מכשיר כמכפר להיות אסורים בהנאה. ומאימתי אסורין צפורי מצורע בהנאה, משעת שחיטה. והצורה השחטה בלבד היא שאסורה בהנאה. ועגלה ערופה, ירידתה אל נחל איתן אוסרתה: ובשער הנזיר. דאמר קרא (במדבר ו) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, גדולו פרע שער ראשו יהיה קדוש: ופטר חמור. נאמר בו (שמות י"ג) וערפתו, ונאמר בעגלה ערופה וערפו, מה עגלה ערופה ואסורה בהנאה, אף פטר חמור אסור בהנאה. ואינו אסור בהנאה אלא אחר עריפתו: ובבשר בחלב. נאמר ג' פעמים לא תבשל גדי בחלב אמו, אחד לאסור אכילה, ואחד לאסור הנאה, ואחד לאסור בשול: ובחולין שנשחטו בעורה.

מסכת	פרק ג	קידושין	רז	מסכת	פרק ג	קידושין	רח
		מכרן וקדש בדמיהן, מקדשת:				יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום, מקדשת לשני. בת ישראל לכהן, תאכל בתרומה. מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום, מקדשת ואינה מקדשת. בת ישראל לכהן או בת כהן לישראל, לא תאכל בתרומה:	
		א. האומר לחברו צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדשה לעצמו, מקדשת. וכן האומר לאשה הרי את מקדשת לי לאחר שלשים יום:				ב. האומר לאשה הרי את מקדשת לי על מנת שאתן לך מאתיים:	
		ב. האומר לחברו צא וקדש לי אשה פלונית, אם יש לו באותו מקום, מקדשת. ואם לאו,				ג. על מנת שיש לי בית כור עפר, הרי זו מקדשת ויש לו. על מנת שיש לי במקום פלוני, אם יש לו באותו מקום, מקדשת. ואם לאו,	
		רבינו עובדיה מברטנורה				ד. המקדש את האשה ואמר פסבור	
		דכתיב (דברים י"ב) כי ירחק ממך המקום וזבחת, ברחוק מקום אתה זוכה ואי אתה זוכה בקרוב מקום. יכול לא יאכלנו אבל ישליכנו לכלבים, ת"ל (שמות כ"ב) לכלב תשליכנו אותו, אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה: מכרן וקדש בדמיהן מקודשת. שאין לך דבר שתופס את דמיו להיות כמוהו אלא עבודה זרה ושביעית. עבודה זרה, שנאמר (דברים י"ד) והיית חרם כמוהו, כל מה שאתה מהווה ממנו הרי הוא כמוהו. ושביעית, שנאמר קודש היא, תופסת דמיה כהקדש. והו עבודה זרה ושביעית שני כתובים הבאים כאחד, וכל שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדן:					
		ה. המקדש בתרומות. תרומה גדולה ותרומות מעשר: ובמעשרות. מעשר ראשון ומעשר עני: ומתנות. הורוע והלחיים והקיבה: ובמי חטאת. ובמי אפר חטאת. וראוים למכרם לטמאים ילקח מהם שכר הבאה ושכר מלוי המים. אבל שכר האזה ושכר קדוש, והוא נתנית האפר במים, אסור: ואפילו ישראל. הכי קאמר, ואפילו ישראל שנפלו לו תרומות ומתנות מבית אבי אמו כהן, שזכה בהם				ה. המקדש את האשה ואמר פסבור	
		דכתיב (דברים י"ב) כי ירחק ממך המקום וזבחת, ברחוק מקום אתה זוכה ואי אתה זוכה בקרוב מקום. יכול לא יאכלנו אבל ישליכנו לכלבים, ת"ל (שמות כ"ב) לכלב תשליכנו אותו, אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה: מכרן וקדש בדמיהן מקודשת. שאין לך דבר שתופס את דמיו להיות כמוהו אלא עבודה זרה ושביעית. עבודה זרה, שנאמר (דברים י"ד) והיית חרם כמוהו, כל מה שאתה מהווה ממנו הרי הוא כמוהו. ושביעית, שנאמר קודש היא, תופסת דמיה כהקדש. והו עבודה זרה ושביעית שני כתובים הבאים כאחד, וכל שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדן:					
		ה. המקדש בתרומות. תרומה גדולה ותרומות מעשר: ובמעשרות. מעשר ראשון ומעשר עני: ומתנות. הורוע והלחיים והקיבה: ובמי חטאת. ובמי אפר חטאת. וראוים למכרם לטמאים ילקח מהם שכר הבאה ושכר מלוי המים. אבל שכר האזה ושכר קדוש, והוא נתנית האפר במים, אסור: ואפילו ישראל. הכי קאמר, ואפילו ישראל שנפלו לו תרומות ומתנות מבית אבי אמו כהן, שזכה בהם					

רי	קידושין	פרק ג	מסכת	רמ	קידושין	פרק ג	מסכת
----	---------	-------	------	----	---------	-------	------

הייתי שהיא כהנת והרי היא לוי, לויה והרי היא כהנת, עניה והרי היא עשירה, עשירה והרי היא עניה, הרי זו מקדשת, מפני שלא הטעתו. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי לאחר שאתגיר או לאחר שאתגירי, לאחר ששפתחרר, או לאחר ששפתחררי, לאחר ששמות בעליך או לאחר שתמות, אחותיך, לאחר שיחלוץ לך יבמיך, אינה מקדשת. וכן האומר לחברו, אם ילדה אשתך נקבה הרי היא מקדשת לי, אינה מקדשת. אם היתה אשת חברו מעפרת והפר עברה, דבריו קמין, ואם ילדה נקבה, מקדשת:

ו. האומר לאשה הרי את מקדשת

ה. והוכר עובדה דבריו קיימין. כתב הרמב"ם דאין לו לבא עליה עד שיקדשה קדושין שניים, שאין אדם מנקה דבר שלא בא לעולם. ולא אמרו דבריו קיימים אלא להחמיר עליה שאסורה לינשא לאחרים:

ו. ואעשה עמך כפועל. כפועלות יום אחד. ולאו דמקדש לה בשכר פעולה, דכיון דקיי"ל ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, נמצא כשגמר פעולתו היו שכירותו מלוה אצלה, והמקדש במלוה אינה מקודשת. אלא מקדש עמה השתא בפרוטת ע"מ שיעשה אח"כ עמה כפועל: ע"מ שירצה אמן. בגמרא מפרש שלא מיחה אבא. וכשקבעו למחאתו, כגון שאמר שלא ימחה אבא כל שלשים יום. הלכך רצה האב, שעברו שלשים יום ולא מיחה, הרי זו מקודשת. לא

לי על מנת שאדבר עליך לשלטון ואעשה עמך כפועל, דבר עליה לשלטון ועשה עמה כפועל, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. על מנת שירצה אבא, רצה האב, מקדשת. ואם לאו אינה מקדשת. מת האב הרי זו מקדשת. מת הבן, מלמדין האב לומר שאינו רוצה:

ז. קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתי, ובא אחד ואמר אני קדשתי, נאמן. זה אמר אני קדשתי וזה אמר אני קדשתי, שניהם נותנים גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס:

ח. קדשתי את בתי, קדשתי וגרשתי, פשהיא קטנה והרי היא קטנה, נאמן. קדשתי

רצה, שמיחה בתוך שלשים, אינה מקודשת: מת האב. תוך שלשים, הרי זו מקודשת, דאמרינן מאן מחי: מת הבן. בתוך ל', מלמדים את האב שימחה, כדי שלא תהא זקוקה ליבם:

ז. אני קדשתי נאמן. לכנסה. דלא חציף למימר קמיה דאב שקבל הקדושין, אני הוא, אם לא היה אמת, דמרתת דלמא מכחיש ליה:

ח. גרשתי. קבלתי את גטה: והרי היא קטנה. עכשיו כשאמר עליה כך: נאמן. לפסלה מן הכהונה. שהאב נאמן על בתו כל זמן שהיא קטנה, דכתיב (דברים כ"ב) את בתי נתתי לאיש הזה, כשאמר לאיש, אסרה על הכל, שאין אנו יודעים למי כשחזר ואמר

וגרשתי, פשהיא קטנה והרי היא גדולה, אינו נאמן. נשפית ופדיתיה, בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה, אינו נאמן. מי שאמר בשעת מיתתו, יש לי בנים, נאמן. יש לי אחים, אינו נאמן. המקדש את בתו סתם, אין הבוגרות בכלל:

ט. מי שיש לו שתי בתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות או גדולה שבקטנות או קטנה שבגדולות שבקטנות, בלן אסורות מן הקטנות, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, בלן מתרות חוץ מן הקטנה שבקטנות:

רבינו עובדיה מברטנורה

לזה, התירה לו: והרי היא גדולה. ואם לאחר שגדלה אמר כך, ובקטנותה לא אמר, אינו נאמן: נשפית ופדיתיה וכו' אינו נאמן. לפסלה מן הכהונה. דבנשואין הימניה רחמנא לאב. לשבויה לא הימניה: יש לי בנים. ואין אשתי זקוקה ליבם: יש לי אחים. ואשתי זקוקה ליבם. ועד עכשיו היתה בחזקת שאינה זקוקה: אין הבוגרות בכלל. לפי שאינן ברשות האב לקדשן. ואף על פי שעשאתו הבוגרת שליח לקבל קדושה, אמרינן לא שביק אינש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה. אבל הקטנות והנערות כולן צריכות גט מספק, דלא ידעינן איזו מהם קידש:

ט. קדשתי את בתי גדולה. איצטריך תנא לאשמועינן פלוגתא דר"מ ור' יוסי בקדשתי את הגדולה ובקדשתי את הקטנה. דאי אשמועינן בקדשתי את הגדולה, הוה אמינא בהא קאמר ר"מ, דכיון דאיכא דוורטא מינה, להך גדולה קרי לה, דשבח

רבי מאיר. רבי יוסי אומר, בלן מתרות חוץ מן הגדולה שבגדולות. קדשתי את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות או קטנה שבגדולות או גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנות שבגדולות, בלן אסורות חוץ מן הגדולה שבגדולות, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, בלן מתרות חוץ מן הקטנה שבקטנות:

י. האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתי, הוא אסור בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו. היא אומרת קדשתי והיא אומרת לא

הוא לאדם לקרות בתו בלשון גדולה א"פ שהיא קטנה, כשיש קטנה למטה ממנה. אבל קטנה אימא מודי ליה לרבי יוסי דכל שהוא יכול לקרות אותה גדולה אין קורא אותה קטנה. ואי אתמר בהא, בהא קאמר רבי יוסי, אבל בהך אימא מודי ליה לרבי מאיר, לכך הוצרכו שתיהן. והלכה כרבי יוסי בשתייהן:

י. האומר לאשה קדשתיך וכו'. איצטריך לאשמועינן באומר קדשתיך, ובאומרת קדשתיך. דאי אשמועינן באומר לאשה קדשתיך שהוא אסור בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו, הוה אמינא דינא הוא דלא מתסרא איהו בקרוביו, דאיהו שקורי קא משקר, דגברא לא איכפת ליה אם אוסר עצמו חנם בקרובותיה, ומשקר ואמר קדשתיך. אע"פ שלא קדשה, אבל איהי כי אמרה קדשתי דאסרה נפשה אכולי עלמא עד שיתן לה גט, אי לאו דקים לה, לא הוה אמרה, ונתסר איהו על פיה בקרובותיה,

הלכות נדרים סימן רל"ה

תיב

סימן רלה המדיר אשתו מתשמיש או שלא תלך לבית אביה, ודומיו, וכו' ו' סעיפים

א. המדיר את אשתו מתשמיש המטה, שאמר: (קונם) תשמישך עלי, יקים אותה שבועה ימים, ב' בין שהדירה בפרוש לשבעה ימים או יותר או שהדירה סתם, ולאחר שבעה ימים יוציא ויתן פתתה.

ב. הדירה שלא תהנה ממנו, י אינו חל, שהרי הוא משעבד לה. ואם י אמר לה: צאי (פעשה) גדיך במזונותיך, והיא מספקת בהם לדברים גדולים, ואינה מספקת לדברים קטנים, אם כל משפחתה רגילין באותם דברים קטנים, אינו חל שהרי הוא משעבד לה גם בהם; ואם אין כל משפחתה רגילים בהם, אלא העשירים, ואביה עשיר ורגיל בהם, ובעלה אינו עשיר ואינו רגיל בהם, חל הגדר שהרי אינו חייב לה בהם. ומכל מקום מיון שהדירה ממנו והיא חזרה לבית אביה, הוא מתחייב לה עמה בהם. הלכך עד לי' יום יפורנסה באלו הדברים הקטנים

על ידי פרנס, י שאמר: כל הן אינו מפסיד, ויזון אותה אחר ויקח מהבעל, לא שנא הדירה שלשים יום או יותר או שהדירה סתם. אחר שלשים יום, יוציא ויתן פתתה.

ג. הדירה שלא תתקשט או שלא תאכל אֶחָד מהמינים, פ אפלו הוא רע ולא טעמתו מעולם, ויתלאו בתשמיש, שאמר: קונם תשמישך עלי אם תתקשטי או תאכלי מין פלוני, ב או שאמר: קונם הנאת תשמישך עלי אם תלכי לבית אביך יותר מחדש, אם הוא דר עמה בעיר, או יותר מרגל אם הוא דר בעיר אחרת, יקים לז' ימים ואז יוציא ויתן פתתה. י ואם היא נדרה, שאמרה: קונם מין פלוני עלי או קונם שלא אתקשט בקשוט פלוני, או שאמרה: יאסר תשמישך עלי אם אכל מין פלוני או אתקשט בקשוט פלוני או אם אלף לבית אבי, והוא שמע ולא הפר לה, יוציא מיד ויתן פתתה. י ולהרמב"ם בנדרה היא יקים לה הוא, אם רוצה לישב ולא תאכל מאותו המין, תשב. ואם הוא אומר

הלכות שבועות סימן רל"ו

תיג

אי אפשי באשה נדרנית, יוציא ויתן פתתה. והוא הדין אם נדרה שלא תלך לבית אביה, שאמרה: קונם תשמישך עלי אם אלף לבית אבי, ושמע הבעל ולא הפר, וכן אם אמרה: קונם תשמישך עלי אם אלף לבית האבל או לבית המשתה ושמע ולא הפר לה, (והוא הדין אם אמרה: קונם תשמישך עלי אם אעשה שום מלאכה, ושמע ולא הפר לה), והוא הדין אם אמרה: קונם תשמישך עלי אם אשאל משכני כלום או אם אשאיל כלי, ושמע ולא הפר.

ד. נדרה נדר מדברים שבינו לבנינה או של ענוי נפש והפר לה, על מנת שתאמר לפלוני דבר ע של קלון, פ או שתהא מתהפקת אחר התשמיש

כדי שלא תתעבר, פ או שתהא ממלאה עשרה פדי מים ותשפכם לאשפה, והיא אינה רוצה לעשות אֶחָד מאלו הדברים ונתקמם הנדר, יוציא ויתן פתתה.

ה. אסרה כלי שכניה עליה כדי שלא תשאל מהם, או שנדרה שלא לארג בגדים נאים לבנה, אינו יכול להפר ואסורה לשאל משכניה ולארג בגדים, הלכך תצא בלא פתתה, שמשאיו שם רע בשכניו.

ו. י בעל שאמר לאשתו: אוסר אני עליך שלא תלך לבית אביך או שאמר לה קונם עליך בית אביך, אינו כלום ועין חלוקי דינים שבסימן זו באה"ע סימן ע"ד.

הלכות שבועות

הטבה, כגון שזרקתי לים ולא זרקתי, או שאזרק ולא אזרק, ואפלו בדבר שאין בו ממש, כגון שישישתי ולא ישנתי, או שאישן ולא אישן, ואפלו בדבר שאינו יכול לעשותו אלא על ידי אחרים, כגון שנתתי לפלוני או שלא נתתי, או שאמתן לפלוני או שלא אמתן, ואפלו נשבע על אחרים כגון שזרק פלוני צורר

סימן רלו מזה היא שבועת בפוי ושבועת שאון, וכו' ו' סעיפים

א. נפש פי תשבע לבטא בשפתים (ויקרא י"ד) הינו שנשבע ב' בין על דבר שעבר, כגון שנשבע שאכל ולא אכל, או שלא אכל ואכל, בין על דבר שהוא להבא, כגון שאוכל ואינו אוכל, או שלא אוכל ואוכל, וכן כל דבר אפלו אין בו לא הרעה ולא

באר הגולה

פ משנה ש דף ע"ב וכפירוש הטור: ע כדמפרש רבי יהודה וכו' שם דף ע"ב ע"א: פ שם במשנה כדמפרש רבי יהודה וכו'; ש צ כדמפרש בבבלי שם וכדמפרש רבי יוחנן מפני שנראית כשואה: ק בבבלי שם: ר הרשב"א בתשובה סי' תרס"ו ומטעם שאין אדם אוסר פירות חבירו על אחרים כדלעיל בסימן רכ"ה: א משנה שבועו' דף כ"ה ע"א: ב כ"ר ע"ב: פ פירשו התוספות שם דלשון שבועה לא שייך אלא על עצמו לכך חלה השבועה על השניה דאסר

הלכות שבועות סימן ר"ו

תיד

ליום או שלא זרק, כל אלו שבועות בטוי הן, ואם שקר בשבועתו חייב קרבן.

ב. ייש דברים שאפלו שקר בשבועתו אינו חייב קרבן, כגון שנשבע לשא אשה פלונית, ושקא לא תתרגא ואכא שבועת שוא, מכל מקום כשהיא רוצה, צריך לקיים שבועתו (מהר"ק ט"ש כ"ב). ויש אומרים דכיי האי גונא לא מקרי שבועת שוא, רק שבועת בטוי, והנשבע לתן דבר לחברו הוא אינו רוצה לקבלו, פטור משבועתו, והוא הדין אם אינה רוצה להנשא לו, ולכן לא הוי רק שבועת בטוי (כ"מ משבועת ריב"ש סימן שפ"ו הביאו הבית יוסף).

ג. פמה דברים אמורים, שנשבע על דבר שאינו ברשותו, כגון שנשבע על שמעון שלא ילך בסחורה וכיוצא בזה. אבל אם משביעו על דבר שהוא שלו, כגון שלא יפנס לביתו וכיוצא בו, צריך לזהר בשבועתו.

ד. נשבע לשנות את הידוע לאדם, כגון על איש שהוא אשה, או על אשה שהוא איש, חייב משום שבועת שוא. וכן אם נשבע לאמת האמת על דבר שהוא ידוע לכל, כגון על שנים שהם שנים וכיוצא בו; או על דבר שאי אפשר לעשותו, כגון

באר הגולה

נפשו עליה משאי"כ בנדר כמ"ש לעיל בסימן ר"ג; ג משנה וברייחא שם דף כ"ו ע"א: ד שם בברייחא שם: ה פשוט שם בנמרא דף כ"ה ע"א: ו לשון הטור והרמב"ם בריש פ"ה מהלכות שבועות כתב שהנשבע שבועה שאין בידו לא לקיים ולא לבטל היו מביין אותו מכות מדרות: ז ציינתו לעיל בסי' רכ"ה: ח ל' הרמב"ם שם וסיים שם שלא ירגילו להוציא שבועה לשוא: ט ל' הרמב"ם שם והביאו הטור: י כן הוא נוסחת הטור והביא וקשה הטור ע"ז וכתב הבי"א אפשר שס"ל כיון שנשבע על דבר שהוא ברשותו אף על פי שלא חלה השבועה על המושבע להתחייב עליה מלקות מי"מ חלה עליו קצת והוא כאילו קבל שבעי' לענין שצריך לזהר וקצת טעם יש בדבר והראב"ד לא השיגו בזה אבל בנוסח שלפנינו איתא שם שאם עבר ונכנס לביתו שחייב שעבר על דבר האסור לו לעשותו וכתב הרב ט"ז ליישב זה דס"ל דנדר שאמרו בלשון שבועה מהני כדעת הרמב"ן כדאיתא לעיל סי' ר"ו: כ משני' שם בשבועתו דף כ"ט ע"ב: ל ירושלמי הביאו הר"ף והרא"ש סוף פ"ג דשבועתו ומסיק שם של שבועתו כו' חרבו כ"ד מדינות: מ ממרא דרבי יוחנן שם דף כ"א ע"א:

הלכות שבועות סימן ר"ו

תמו

שלא אישן ג' ימים, או ישנשבע שלא יאכל ז' ימים, או שנשבע שלא יאכל מכל פרות שבעולם, הוי שבועת שוא ומלקין אותו, וישן לאלטר ואוכל לאלטר. הגה: נשבע סתם שלא ישן ושלא יאכל, הוי כאלו נשבע שלא יעשה לעולם, והוי שבועת שוא (בית יוסף וד"מ סוף סימן ר"ג: ג בשם רבינו יוחנן וכן כתב הרא"ש פרק ג' דשבועות ויט"ו סוף סימן ר"ט).

ה. נשבע שראה גמל פורח באר, הרי זה שבועת שוא, אפלו אומר שראה לעוף גדול פורח והוא מכנהו גמל. הנשבע על דבר שהוא גמלא קצת, כדי להתחייב דבריו לא הוי שבועת שוא (מקדכי פרק שבועות שמים) ז אמר: שבועה שלא אכל מצה, אסור לאכול מצה כליל פסח. שבועה שלא אכל מצה כליל פסח, לוקה ואוכל מצה כליל פסח. שבועה שלא אשב בצל, אסור לישוב בצל סכה. שבועה שלא אשב בצל הסכה, לוקה וישב בצל סכה.

וקא דשבועות חלין על דבר מצוה ככולל, הינו דוקא במצות עשה, אבל מצות לא תעשה, לא. (מהר"ם מפדוואה סימן ע"ד ובית יוסף בשם ריב"ש ור"ף וחקת פ"ג דשבועות דף כ"ד ע"א בשם ר"ו).

ו. שנים שנשבעו לעשות דבר

באר הגולה

ג רמב"ם ב"פ מה"ש: ה טוספות בכתובות דף ע"א ע"א וכ"כ הרא"ש שם וכי הרמב"ם שהיו מלקין אותו לאלתר ואין אומרים להמתין עד שיבטעו וכתב הר"ן משום דהוה ליה נשבעי על דברי תורה שנשבע להמתין את עצמו הליכך הוי שבועת שוא ובי" כ' כיון דאי' לקיימו הוה שבועת שוא ולא תלה: ז משני' שם בשבועתו דף כ"ט ע"א: ח מסקנת הגמ' שם שאנו הולכים אחר לשון בני אדם ובטלה דעתו אצל כל אדם: ט ירושלמי וכתבוהו הר"ף והרא"ש בפרק הנוכר ופירש הר"ן שבועת חלה לבטל את המצוה ככולל בטב ואל תעשה מגו דחיללא אבל מית השנה חיללא נמי אליל פסח או אצל סוכת מצוה: ק ר"י בשם המפרשים והגהות מרדכי דשבועות: ר שם בשם תשובת ר"ש:

הלכות שבועות סימן ר"ז

תמו

פלוני, או שלא אעשנו, הרי כאלו אומר: שבועה.

ה. האומר פעמים על דבר אחד אעשנו, או לא אעשנו, הרי שבועה. והוא שיתפנו לשם שבועה. במה דברים אמורים, כשאמרם זה אחר זה בלא הפסק, אבל אם מבקשים אותו עליו, והוא אומר: לא אעשנו ובקשהו עוד, ואמר: לא אעשנו, לא הוי שבועה.

ו. מי שנשבע בשמים ובארץ ובשמש וכיוצא בהם, אף על פי שאין בננתו אלא למי שקראם, אינה שבועה. והוא הדין לנשבע בנביא מהנביאים, או בשאר כתב מכתבי הקודש, (הרמב"ם, ס). או בשלחן המקדש או באחד מפלי הקדש. ואף על פי כן מאימין עליהן ומראין להם שזו שבועה, פדי שלא ינהגו קלות ראש בשבועות, ומתירים להם. הנה: וכל זה שלא נטל בידו, אבל אם נטל בידו כתב אשורית, אפלו אינו רק חקמה חיצונית או אל"ף ב"ת שאין בו רק אותיות, אם נשבע בהן והן בידו, הוי שבועה (ספרת הבית יוסף). ועין לעיל

לבד, פטור גם כן, וכמו שנתבאר לעיל סימן רכ"ח סעיף מ"ד (תשובת הרא"ש פ"ל ח).

סימן רלו הנשבע אם צריך לשבע בשם או בכנוי, וכו' י"ב סעיפים א. האומר: אני נשבע שאעשה דבר פלוני, או שלא אעשנו, הרי זה שבועה אף על פי שלא הזכיר לא שם ולא פנוי. הנה: ואין חלוק אם הוציא השבועה בלשון הקדש או בכל לשון שאינה (תשובת הרשב"א סימן תתקמ"ב ובמדרכי פ' שבועות שמים ודקמ"א פ"ב מהלכות שבועות).

ב. השביעו אחר, שאמר לו: אני משביעך שתעשה דבר פלוני, או שלא תעשנו, וענה: אמן, או דבר שנשמע ממנו שמקבל שבועתו, כגון שאמר: הן, או: קבלתי דברך, הוי כאלו נשבע בעצמו. ואפלו השביעו עובד כוכבים או קטן.

ג. אמר: אהא פאלה או פארור אם לא אעשה דבר פלוני, או שאמר לו אחר כן, וקבל דבריו, הוי כשבועה אף על פי שלא הזכיר לא שם ולא פנוי.

ד. האומר: מבטא שאעשה דבר

הלכות שבועות סימן ר"ח

תיז

מקום בעי התרה (הגהות מימוני פ"ד דנדרים בשם מהר"ם).

ז. הנשבע בעשרת הדברות, שבועה גמורה היא ועין לעיל סימן ר"ב.

ח. מימין, שבועה. וכן שמאל, דכתיב נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו (שעיהו סב, ח) והוא שיתכן גם כן לימין ושמאל שאמר הקב"ה. (טור בשם הראב"ד).

ט. ידות שבועה, כשבועה. פיצד ידות, אמר: כנדרי רשעים שלא אכל כפר זה.

י. פנוי שבועה, כשבועה. פיצד, שבועה (א) (שבועה) שקוקה שלא אכל כפר זה, או מומי, אומי. אבל אמר פאומתא או פאומי, כבי"ת, אינו פלום. ואלו הפנויים הם כפי זמנם לכני אדם שלא היה פקיאים כטיב לשון הקדש, והכל לפי הזמן והמקום להוסיף ככנויים אלו או לגרע מהם (ר"ע בבית יוסף). הנה: אותן שרגילין לומר בלשון הקדש: אמונה, אעשה או לא אעשה, אף על פי שהן כנדרי זרזין מכל

באר הגולה

א טור בשם הרמב"ם כפ"ב מה' שבועות ובשם הרמב"ם כפ"ב מה"ש מכרייתא דניור דף ג' ע"ב: ג משנה ריש נדרים: ח משנה דף ח' ע"א משום דרשעים גרילים לישבע הוי כמוציא שבועה מפיו: ט משנה: פ משנה שם דף י' ע"א: ז שם במשנה וברייאת שם ע"ב כגירסת הרא"ש והר"ן שם: ק מדבריו הרמב"ם פ"ב מה"ש ופ"א מה"ן ופ"א מהלכות נזיר וכרבי יוחנן שם דף י' ע"א דאמר לשון העמים הם כלומר שאינם בקיאים בלשון הקדש: ר משנה שם דף ט"ו ע"א: ש פשוט שם בגמרא: ת שם במשנה והלמ"ד בפתח דהוי כמו לא שבועה לא אוכל ויש דגרסי הכי במשנה דאיכא למישבע מיניה הא מה שאוכל לך יהא אסור בשבועה: א משנה שבועות דף י"ט ע"ב: ב כאוקמתא דרב אשי שם דף כ' ע"א ונדברים שם הרמב"ן והרא"ש שם: ג הרמב"ם פ"ד מה"ש וכ"כ הר"ן וכאבי משום דלאוקמתא דרב אשי צריכין לשבש מתני: א משנה שבועות דף י"ט ע"ב וכרבנן דפלגי ארבי עקיבא ולא אפליגו אלא לענין חיוב קרבן אבל לענין איסור כל שהוא כ"ע מדור דקדיל חצי שיעור אסור מן התורה: ב מיימור ריבא שם דף כ"ג ע"א לר"ה משום דמפרש נמי כבירה דמי: ג גם זו שם: ד מיימור דשמואל שם ע"ב:

באר הגולה

א טור בשם הרמב"ם כפ"ב מה' שבועות ובשם הרמב"ם כפ"ב מה"ש מכרייתא דניור דף ג' ע"ב: ג משנה ריש נדרים: ח משנה דף ח' ע"א משום דרשעים גרילים לישבע הוי כמוציא שבועה מפיו: ט משנה: פ משנה שם דף י' ע"א: ז שם במשנה וברייאת שם ע"ב כגירסת הרא"ש והר"ן שם: ק מדבריו הרמב"ם פ"ב מה"ש ופ"א מה"ן ופ"א מהלכות נזיר וכרבי יוחנן שם דף י' ע"א דאמר לשון העמים הם כלומר שאינם בקיאים בלשון הקדש: ר משנה שם דף ט"ו ע"א: ש פשוט שם בגמרא: ת שם במשנה והלמ"ד בפתח דהוי כמו לא שבועה לא אוכל ויש דגרסי הכי במשנה דאיכא למישבע מיניה הא מה שאוכל לך יהא אסור בשבועה: א משנה שבועות דף י"ט ע"ב: ב כאוקמתא דרב אשי שם דף כ' ע"א ונדברים שם הרמב"ן והרא"ש שם: ג הרמב"ם פ"ד מה"ש וכ"כ הר"ן וכאבי משום דלאוקמתא דרב אשי צריכין לשבש מתני: א משנה שבועות דף י"ט ע"ב וכרבנן דפלגי ארבי עקיבא ולא אפליגו אלא לענין חיוב קרבן אבל לענין איסור כל שהוא כ"ע מדור דקדיל חצי שיעור אסור מן התורה: ב מיימור ריבא שם דף כ"ג ע"א לר"ה משום דמפרש נמי כבירה דמי: ג גם זו שם: ד מיימור דשמואל שם ע"ב:

הלכות שבועות סימן רלח

תיד

ה אכל אם נשבע שלא לשנות, מתר לאכל.

ג. ישבועה שלא אכל או שלא אשתה, ואכל או שתה מאכלים או משקים רעים שאינם ראויים לאכילה ולשתיה, פטור אכל אסור.

ד. אמר: שבועה שלא אכל נבלות וטרפות, ואכל, אינו חייב משום שבועה, שהרי משבע ועומד מהר סיני הוא. וכן אמר: שבועה שלא אכל כל שהוא מנבלות וטרפות, ואכל פחות מפניתי, חייב על השבועה, שהרי אינו משבע מהר סיני על חצי שעור. וכן אם אמר שבועה שאכל פחות מפניתי נבלה וטרפה, חייב על השבועה. (רמב"ם פ"ה מה"ש דין ח')

ה. נשבע שיאכל נבלה וטרפה וכיוצא בהן מאסורי תורה, הרי זו לוקה משום שבועת שוא, בין אכל בין לא אכל.

ו. שבועה שלא אכל נבלה ושחוטתה, או אפלו אמר: שבועה שלא אכל, סתם, חלה השבועה גם

על הנבלה. לכן אם אמר: שבועה שלא אכל תאנים, וחזר ואמר: שבועה שלא אכל תאנים וענבים, חלו שתי השבועות על התאנים. הגה: הנשבע לקדש אשה פלוגתי, אם תרצה עד הפסח, ואחר כך נשבע שלא לקדשה, שבועה שניה חלה על ידי כולל, שהרי אינו מחייב לקדשה רק כשתרצה עד הפסח, ובלא הכי אינו מחייב. ואם שבועה ראשונה היתה לתועלת האשה, או על ידי שדוכין, אין לו פח להפקיע זכותה ולפיכך צריך להתיר השניה ולקום הראשונה. (בית יוסף בשם תשובת הר"ן ס' פ"ב).

ז. אמר: קונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום, ואכל נבלות וטרפות, אשתו אסורה, דחשיב שפיר אכילה.

ח. אמר: שבועה שאכל היום, ואכל עפר, יצא ידי שבועה דהא אחשביה אכילה.

ט. שבועה שלא אכל, ואכל עפר, פטור, שאינו בכלל אכילה סתם. וכן אמר: פטור: שבועה שלא אכל עפר, ואכלו, חייב בכזית. ובפחות מפניתי, פטור אכל אסור. וכן שבועה שלא אכל

באר הגולה

שם בגמרא דף כ"ג ע"ב: ו משנה שם דף כ"ב ע"ב: ו שם בגמרא דף כ"ג ע"ב: ח לשון רמב"ם בפ"ה מה"ש דין ו' כאוקומתא דריש לקיש שם: ט שם דין י"ג ממשנה שם דף כ"ט ע"א: י כאוקומתא דרבי ירמיה שם ע"ב: ז שם במשנה ובאוקומתא דרב ושמואל ורבי יוחנן שם דף כ"ג ע"ב דאמרי ככולל דברים המתירים עם האסורים: ח מימרא דרבא שם דף כ"ד ע"ב: פ"א אם לא נתרצית קודם פסח ונתרצית אחר הפסח אינו מחוייב לקדשה כיון שעבר הזמן וכמ"ש לעיל בסי' רכ"ח טע"ף מ"א שאם לא ה"י מחוייב בדבר בלא שבועה וזו ועבר היום שוב אין חייב שבועה עליו ומינה דחיללא אחר הפסח חיללא נמי אקודם הפסח באיסור כולל וכשהשבועה היא לתועלת האשה או ע"י שידוכין שבלי ספק היה לתועלתה וכדי שלא תחייב אוי צריך התרה אפילו עבר הזמן כדעת הי"א שם וכמ"ש שם בשם הריב"ש לדעת הרא"ש כנל"ד: ט שם במשנה: ז מימרא דרבא שם דף כ"ד ע"א: ח מימרא דרבא שם דף כ"ב ע"א: ט בעיא דרבא שם א' דעתיה בכל שהוא כיון דהוא מידי דלא אכלי אינשי ולא נפשטא: ז ג"ז שם כיון דלאו בעיניה אכלי להו ולא נפשטא:

הלכות שבועות סימן רלח

תיד

ח. פטור אכל אסור על פחות מפניתי.

י. שבועה שלא אכל כפר זו, חייב על כל פניתי וכזית שיאכל ממנה, ואסור אפלו בכל שהוא. שבועה שלא אכלנה, אינו חייב עד שיאכל כלה, אכל אסור אפלו בכל שהוא. ומכל מקום אם שיר ממנה פחות מפניתי, חייב כאלו אכלה כלה. וכן אמר: שבועה שלא אכלנה, ואחר כך אמר: שבועה שלא אכלנה, ואחר כך אמר: שבועה שלא אכלנה, לא נשבע אלא על כלה, שמתחלה לא נשבע אלא על כלה, אבל מקצתה יכול לאכל, ואחר כך נשבע על קצתה. וכשאכל פניתי ממנה, עבר על השניה. וכשגומר לאכלה, מתחייב בראשונה.

יא. אמר: שבועה שלא אכל כפר זו, שבועה שלא אכלנה, אין השניה חלה, שאי אפשר לו לאכל כלה אם לא שיאכל מתחלה מקצתה.

יב. שבועה שלא אכל תשע, וחזר ואמר: שבועה שלא אכל עשר, אין השניה חלה. אמר שבועה שלא אכל תשע אלו, שבועה שלא אכל עשר, גם השניה חלה. ואם אכל תשע אלו ועוד אחד, עובר על כ"י השבועות.

באר הגולה

ז מימרא דרבא שם דף כ"ד ע"ב: ח הכי משמע שם מאידך מימרא דרבא: ר גמרא שם ודייק לה משנה: ש שם במשנה: ח שם מהא דיעפא וני שבועות כי רבה ופגע בה אבמי שם וכו' וך כ"ב ע"א ומטעמא דלעיל: א שם: ב הר"ן שם: ג הרא"ש והר"ן שם ממשנה וגמ' שצינתי לעיל בסעף י': ד שם ושם: ה משנה שם דף כ"ט ע"א:

הלכות שבועות סימן רלח

תכ

אלא על השגיה. הלכך מוטב שיאכלנה, כדי שלא יעבר גם על הראשונה. ואם אמר: שבועה שלא אכל כפר זו, שבועה שאכלנה, מיד עבר על השגיה, ואם יאכלנה יעבר גם על הראשונה, והלכך מוטב שלא יאכלנה, כדי שלא יעבר גם על הראשונה. וצבור שהחרימו על דבר, ואחר כך החרימו על הפסו, אם לא התירו החרם הראשון קדם שהחרימו השני, אין השני פלוס. ועני לעיל סי' רכ"ח סעיף ל"ה.

יז. מי שנשבע על דבר, וחרז ונשבע לבטל שבועה הראשונה, ונשאל על שבועה ראשונה, יש להסתפק אי אמרינן שנפטר מידי שבועת שווא ויחזור שבועה שניה משבועת שווא לשבועת פטוי, מין שמצאה מקום לחול.

יח. הנשבע לפרע לפלוני מנה בחדש אדר, ואחר כך נשבע לפרע לאחר זמן, וכתב בפשר הראשון: כל זמן שיתבענו, וכן בשני, ועכשו פא השני לתבעו, כל זמן שלא תבעו הראשון, חיב לפרע

א. לשינוי, שהרי מצאה השבועה מקום לחול. אף אחר כך יש לו לקיים הראשונה, אם יכול.

ב. נשבע על כפר זה שלא יאכלנה, ואכלו, אפלו פלו, נשאל עליו ונפטר משבועתו.

ג. שבועה שלא אכל כפר זה, שבועה שלא אכל כפר זה, אין השגיה חלה. ואם נשאל על הראשונה, חלה השגיה.

ד. הרי שאכל באותו היום, ואמר: שבועה שלא אכלתי היום, שבועה שלא אכלתי היום, יש כאן ענין שתי שבועות לשקר.

ה. מתנה על מנת להחזיר, שמה

באר הגולה

ו ירושלמי כתבוהו הר"ף והרא"ש שם וכדמפרש רבי ירמיה שם בבבלי והא דלא אמרינן דשניהם שבועת ביטוי דשבועה שאוכל היינו כוית ושבועה שלא אוכלי היינו שלא אוכלי כולה כדאי לעיל בסעיף י"א כתבו התוספות שם ושמה יש לחלק בין אוכל לשלא אוכל: ז שם בירושלמי: ח תשובת הרא"ש כלל ז' סימן ר: ט תשובת הרשב"א סי' ש"ב: י הרשב"א בתשובה אחת סימן תקע"ח: ה' הרב ט"ז למד מזה דהנשבע לפרוע לחבירו חיוב איננו שלא תבעו לפרוע: ו' אף ע"פ שאין כידו אלא כדי לפרוע לאחר השיך: ז ג"ח בתשובה אחת שם: ח שם: ט מה דנשן הרי זה גישן על מנת שתאכלי חזר וכו' וכדמשני רבינו שם: י נאמירם שם דהא מחוסר מלקי' ומסיק בגמ' שם ואפילו כפתוהו על העמוד ועדיין לא לקה נשאל עליה: ט"ז שם במשנה דף כ"ז ע"ב: ט"ח שם בגמרא וכדברא וכו': ט"ט מהא דיעפא תדני שבועות וכו' שם דף כ"ח ע"ב וכפירוש רש"י שם דמיד שיצת' הראשון מפיו נשבע לשקר והלכה לה והשניה שבועה אחת היא וחיוב לצממה: כ' רבינו

הלכות שבועות סימן רל"ט

תכא

מתנה אפלו בשבועות; לפיכך אם נשבע לתן שום מתנה, יכול לתנה כפר.

סימן רלט נשבע על דבר שאין בו ממש או בממלא המצודה, וכו' י"ז סעיפים

א. דין שבועה קדין הנדר לכל דבר, בין לענין שצריך שיוציא בשפתיו בין לענין שנתפוג לומר פת חטים ואמר פת שעורים או פת סתם, בין שהולכין בה אחר לשון בני אדם, בין לענין הקמתה ובטולה, בין לענין תנאי. ויש אומרים שקשם שנדרי זרוזין והבאי ואנשים וישגגות מתירים, הוא הדין לענין שבועה, והוא שקשנשבע שבועת הבאי לא יחזיר דבריו לומר שנדאי נראה באותו דרך כיוצאי מצרים, דאם כן אסור הוא. ויש אומרים דשבועות הבאי בכל גונא אסורות. ומדברי הרמב"ם נראה דשבועות זרוזין אסורות. וגם בשאר שבועות נראה מדבריו שאף על פי שפטור מקרבן, אסורא מיהא אפא.

הנה: יהודי שגנב לעובר כוכבים וחיבוהו לשבע

באר הגולה

ירוחם בשם המפרשים (ותשובת רא"ש ורבי"ש מכיבא ב"י ס"ס רכ"א): כתב השי"ך דוקא לענין צריך ליתן מתנה גמורה דלקמן ס"ס רנ"ח: א' לשון הטור וכו"כ הרמב"ם אחר קצת דברים אלו כפ"ד מה"ג: ב' נתבאר לעיל בסימן רל"ז: ג' לעיל סי' רי"ז: ד' לעיל סימן רל"ג ור"ל: ה' לעיל סימן רל"א: ו' טור בשם אביו הרא"ש: ז' ברייתא נדרים דף כ"ה ומפרש שם כגון רב כהנא ורב אסי וכו' ומפרש שם הר"ן וה"ה שבועות זרוזין שרי וכן איתא בירושלמי כ"ו דמ"א דמתניתין וגורס דהך כ"ד ע"ב כברייתא כן שבועות הבאי מתורות ומפרש דוקא במידי דשייך ביה גזומא כגון ראיית כיוצאי מצרים וכו' וכו"כ הרא"ש שכן שניה היא בתוספתא וכן כתב הראב"ד בהשגתו שם ועיין במש"ש בסוף הסימן: ח הר"ן בשם הירושלמי: ט' תוס' בשבועות דף כ"ח ע"א דגרסי שם בגמ' דנדרים כן שבועות הבאי אסורי: י' בפ"ג מהל' שבועות ע"ש סעיף י"ד בהג"ה דבמקום שיש עונש מיתה מקרי שבועת אונס ולא חילק אם יש חילול השם בדבר ובאונס ממון שלא כדין כתב והוא דליכא חילול השם בדבר: י"א מהרי"ק שורש י"ב (בשם מהר"י מקורב"ל) והרשב"ץ בשם י"א: י"ב ב"י ודינו מבורח"מ סי' ר"א: י"ג משנה שבועות דף כ"ה ע"א:

במעמד שאר היהודים, ויודעים שנשבע לשקר, יכופוהו שיתפטר עם העובר כוכבים ולא ישבע לשקר, אפלו אם היה אנוס על השבועה, הואיל ויש חילול השם בשבועתו (תשובת מהר"ם והגהות אש"ו ר"ש פרק שבועת העדות). ואם היה אנוס ולקא חילול השם בדבר, מבטל השבועה בלבד, הואיל והוא אנוס בשבועה, כדלעיל סי' רל"ב (ו"ט).

ב. תקיעת כף, דינה קדין שאר שבועות ויש לה התרה. ולכתחלה לא יתירה רק במקום שמתירין שבועה, וטור והתוספות בשם רבנו תם מחמירים בת"כ יותר משבועות ועני לעיל סימן ר"ג ור"ל. ל' והני מלי כשהיא דרך שבועה, אכל כשהיא כדרך הסוחרים שתוקעים בפם זה לזה לקיים המקח, אין לה דין שבועה כלל. הנה: הגביה ידו ואמר: אני תוקע פפי לשמכם או לצורי, צריך התרה (במדרכי פ"ג דשבועות ותשובת ר"ת ותשובת מיי"ט). הנותן תקיעת כף לחברו, ותלה בדעתו, יכול למחול לו. ואם לא תלה בדעתו, רק עשאו דרך שבועה, לא יוכל למחול לו וכפי התרה (גם זה שם).

ג. שבועה חלה על דבר שאין בו ממש, כגון שנשבע שלא יישן או שלא ידבר. הנה: נדוי יש לו דין שבועה (בית

הלכות שבועות סימן רל"ט

תכב

יוסף סוף סימן ר"ו בשם ילקוטו. ויש אומרים דדנין להקרא, שחל על כל דבר שחל עליו השבועה ועל כל דבר שחל עליו הגדר (שם בשם רשב"ץ).

ד. **שבועה אינה חלה על דבר מצוה, בין שהוציאה בלשון שבועה שאמר: שבועה שלא אשב פסכה, בין שהוציאה בלשון גדר שאמר: ושיבת ספה עלי בשבועה.** הגה: ודוקא בנשבע על המצוה לחוד, אבל אם נשבע עליה בכלל, חלה גם כן על דבר מצוה, וכמו שנתבאר לעיל סימן רל"ו וסימן רל"ח.

ה. **מלמד שנשבע שאם לא יפרעוהו תוך ו' שבועות יבטל הילדים מלמודם עד שיפרעוהו, השבועה חלה, דמצוה לאו עליה רמזא אלא על אבות הנערים.**

ו. **הנשבע על דבר מצוה דרבנן, כגון שלא להדליק נר של חנכה או שלא לקרא המגלה, השבועה חלה. וכן אם נשבע לקיים מצוה דרבנן, חיב משום שבועה אם מבטלה. והוא הדין לדבר שהוא מדרש חכמים שאינו מפרש בתורה, כגון דברים אומרים, כגושבע שלא לעשות מצוה דרבנן, או לעשות, אבל אם נשבע לעבר על מצוה לא תעשה, אפלו היא דרבנן, לא חלה עליו שבועה.**

באר הגולה

ז. **הנשבע לחלוץ ליבמתו אין זה נשבע לבטל את המצוה, דבדידיה תלה רחמנא אי ניחא ליה ליבם אי ניחא ליה לחלוץ.** הגה: יש אומרים שהנשבע שלא לגלות להבדיל דבר שיצילנו מן ההפסד הוה נשבע לבטל מצוה ואינו חל (בית יוסף בשם הרא"ש קל"א). ומכל מקום נראה לי דיש להתייר תחלה ואחר כך יגלה לו, ולא עדיף ממה שהוא מדרש חכמים. קריאת התורה בצבור אינו אלא מדרבנן, ושבועה או גדר חל עליו (בית יוסף בשם רשב"ץ).

ח. **ראם נשבע לדור במקום שנשא אשה, אף על פי שעל ידי כך הוא מתבטל מכבוד אב ואם, לא הוי נשבע לבטל את המצוה, כיון שלא היו נותנין לו אשה עד שישבע כן.** הגה: וכל שכן אם נשא אשה וקנה ונשבע לה שלא ישא אשה אחרת, אף על פי שלא קיים פרייה ורבייה, דתלה השבועה, שהרי קלל קנה דברים שהשבועה חלה בהם, על נשים שלא יוכל לקיים מצוה פרייה ורבייה, והוי כגושבע על דעת חברו (בית יוסף סימן רכ"ח ור"ב"ש ור"ב"ש ור"ב"ש) ועל לעיל סימן רכ"ח דינו.

ט. **מתפס בשבועה, כגון שנשבע שלא יאכל כפר זה, ואמר על אחר: יהא כמוהו, אף על פי שפטור ממלקות ומקרנן על הכפר המתפס, האסורא מיהא אפא.**

הלכות שבועות סימן רל"ט

תכג

י. **שמע חברו שנשבע, ואמר: אני כמותך, הרי הוא אסור.**

יא. **שבועה שהוציאה בלשון גדר, כגון שאמר: אכילת כפר זה עלי שבועה, אסור.**

יב. **אמר: הריני זייר הריני זייר, חלו שניהם וצריך לנהג שתי זיירות.**

יג. **אין שבועה חלה על שבועה, שאם אמר: שבועה שלא אכל כפר זה, שבועה שלא אכל כפר זה, שבועה שלא אכל כפר זה, אין השניה חלה. אבל אם נשאל על הראשונה, חלה השניה.**

יד. **אמר: שבועה שלא אכל כפר עשרים יום, וחזר ואמר: שבועה שלא אכל כפר כ"ב יום, יש מי שאומר שאסור בכפר שנים וארבעים יום. ואינו נראה לי, אלא אינו אסור בכפר אלא כ"ב יום.** הגה: ודוקא במוסיף בגדר שני על גדר ראשון, אבל אם אמר ב' פעמים: עשרים יום, ודאי לא כן לזמנים הראשונים, דאם כן גדרו לקמה לי, ואסור בכפר מ' יום (פן דקמץ מסתת הנקרא פ"ב דגדרים).

טו. **אם מוסיף על גדרו, יש אומרים דאין עולים לו ימים הראשונים רק אם גדר ב' הגדרים**

באר הגולה

ביום אחד (סברת התוספות פ' הריני זייר ומרדכי סוף הל' אבולות, אבל אם כבר התחיל למנות עשרים יום הראשונים ואחר כך גדר כ"ב יום, אין מנין הראשון עולה לו כלל ואסור בכפר מ"ב יום, וראוי לחוש לזה. ועל לעיל סוף סימן רל"ז עוד מזה.

טז. **יש מי שאומר שאם אמר: קונם כפר זה עלי, וחזר ואמר: קונם כפר זה עלי, אינו חיב אלא אחת.**

טז. **כיון שגזרי שגגות מתרים, אם נשבע שלא אכל כפר זה או פלוני אמר דבר זה, ונמצא שאמר, מתר בפפר. וכן אם תלה כפר באחר, שאמר: שבועה שלא אכל כפר זה או אכל זה, ושכח ואכלה, לא חלה עליו השבועה ויכול לאכל של תנאי תחלה, ולא חלשינן שישכח ויאכל האסור אחר כך. אבל של אסור אסור לאכל, שמא ישכח ויאכל של תנאי. ואם אכל של תנאי תחלה, בשוגג, מתר בשניה. ואם אכלה במזיד, חיב על השניה.**

יז. **אם תלאן זה בזה, שאמר: לא**

מה"ש: א טור וכ"כ הר"ן שחוקך בזה להחמיר: ב שם בס"י ר"ו לדעת הרמב"ן וכ"כ הר"ן ר"ק דגדרים בשם הרמב"ן ושכן נראה דברי רש"י (פ"ג דשבועות וכ"ג מפור ורא"ש): ג משנה גדרים דף י"ז ע"א: ד שם במשנה: ה מימרא דרבא שם דף י"ח ע"א וציינתו לעיל סימן רל"ח סעיף כ"א: ו טור: ז בבב"י דס"ל דכ' יום עולים לכאן ולכאן כדון הנשבע על חשעה ככרות וחזור ונשבע על י' כולעיל סי' רל"ח סעיף י"ב וציינתו שם: ח הר"ן שם בפירושו: ט הטור מהא דאיתא בגדרים דף כ"ה ע"ב היכי דמי שבועות שגגות כגון רב כהנא ורב אסי וכו' וכפ"י הרא"ש והר"ן שם: י מימרא דרבא שבועות דף כ"ח ע"א וכתבו התוספות והרא"ש שם מעוברא דההיא אשה שאמרה יהנה סם המות וכו' גיטין דף ל"ה ע"א ע"ג דאנוסה היתה שדחתה וכוברת לישבע באמת שאני התם מפשעה מתחלה דה"ל למידק בשבועתה לפי שסופה לבא לידי שבועה אם תאבדו: ב מסקנת הגמרא גדרים דף ט"ו ע"א: ג שם בשבועות: ד ג"ז שם ע"ב: (דין נשבע לפרוע

הלכות כבוד אב ואם סימן רמ

תכד

אכל זו אם אכל זו ולא אכל זו אם אכל זו, אסור לאכל כל אחת מהן, דחישנין שפא יאכל השניה. ואם נזפר לשבועתו, אכל האחת, אם נזפר לשבועתו בשעה שאכלה, אסור בשניה; לא נזפר לשבועתו, מתר בשניה.

הלכות כבוד אב ואם

סימן רמ איזהו כבוד ואיזה מורא ודיניהם, וכו' כ"ה סעיפים
א. צריך לזהר מאד בכבוד אביו ואמו ובמוראם. הנה: ומכל מקום אין בית דין כופין על מצות כבוד אב ואם, דהוי ליה מצות עשה שמתן סכרה בצדה שאין בית דין כופין עליה (בית יוסף בשם הגמרא ובת"א' גמ' א').
ב. איזה מורא, לא יעמוד במקומו המיוחד לו לעמד שם בסוד זקנים עם חבריו, ו' או מקום המיוחד לו להתפלל; ו' ולא ישב במקום המיוחד לו להסב בביתו; ו' ולא סותר את דבריו ולא מכריע את דבריו בפניו, ו' אפלו לומר "נראה דברי אבא; ו' ולא יקראנו בשמו, לא בחייו ולא במותו, אלא אומר: אבא מארי. היה שם אביו בשם אחרים, 'משנה ששם, אם הוא שם שהוא פלאי, שאין הפל רגילים לקרות בו. אבל שם שרגילין בו מתר לקרות אחרים שלא בפניו (ר' טור).

ג. לעד היכן מוראם, היה הכן לבוש המודות ויושב בראש הקהל, וכאו אביו ואמו וקרעו בגדיהם והכוחו על ראשו וירקו בפניו, לא יקלים אותם, אלא ישתק, וירא מן מלך מלכי המלכים שצוהו בכה.
ד. איזהו כבוד, מאכילו ומשקהו, מלביש ומכסה, מכניס ומוציא. ו' ויתננו לו בספר פנים ופות, שאפלו מאכילו בכל יום פטומות והראה לו פנים וזעפות, נענש עליו. הנה: וכן להפך, אם משיחן אביו ברחים, וכונתו לטובה כדי שינצל אביו מדבר קשה יותר מזה, ומדבר פייסים על לב אביו ומראה לו שכונתו לטובה עד שיתרצה אביו לטחן ברחים, נחל עולם הבא (גמרא ורש"י פ"ק דקדושין וירושלמי). וישמשנו בשאר דברים שהשמש משמש רבו.
ה. זה שמאכילו ומשקהו, משל אב ואם, אם יש לו. ואם אין לאב, ויש לבן, כופין אותו וכן אביו

באר הגולה

לחבירו בשבעה בניסן ואירע אותו יום בשבת ע"ג סימן ע"ג דין קהל שעשו תקנה באיסור רביע קצוצה שאין בתנה שלהם וחרם שהחרימו עליהם כלום הביאו ב"י בסימן זה בשם תשובת הרא"ש כלל י"א: א כברייאת קדושין דף ל' ע"ב: ב ברייתא שם דף ל"א ע"ב: ג כפי שם רש"י שם טור: ד כפי רבינו יוחנן בשם הרמ"ה: ה כפי טור בשם הרמ"ה: ו שם כברייאת: ז מדברי הרמב"ם בפ"ה מהת"ת: ח כפי הרמ"ה והביא הטור: ט טור בשם הרמב"ם בפ"ו מהל' מדרים מברייאת שם: י הטור תמה כוח וגם הכ"מ כתב שם בפי' מה' מהת"ת ובפ"ו מה' מדרים צ"ע מהיכן הוציא דין זה: כ נלע"ד שצ"ל ומב"ם כי כ"כ בפרקים הנזכרים: ל כענין שם מעולא ונפשטא ומהא דכי אתא רב דימי מההוא עובדא דבאשקלון וכו' שם דף ל"א: מ שם ע"ב: נ תני אבימי בריה דרבי אבהו וכו' שם ע"א: ס שם דף ל"ב ע"א כדארי ליה רבנן לרבי יימיה וכו': ע וטופסת שם בשם השאלות דרוב אחאי בפרשת ושמע יתרו ובספר ר"י ור"ח וכפ"ה היר"ף והרא"ש שם:

הלכות כבוד אב ואם סימן רמ

תכה

כפי מה שהוא יכול. ו' ואם אין לבן, אינו חייב לחזור על הפתחים להאכיל את אביו. הנה: ויש אומרים דאינו חייב לתן לו רק מה שמחייב לתן לצדקה (כן כתב הבית יוסף דנראה פו מדברי הר"ף והרא"ש, וכן כתב הר"ן פ"ק דקדושין). ומכל מקום אם ידו משגת, תבא מארה למי שמפרנס אביו ממעות צדקה שלו (הנהגות פ"ק דר"מ ובהנהגות פ"ק דב"מ ובחידושי אגדה). ואם יש לו בנים רבים, מחשבים לפי קמזון שלהם, ואם מקצתו עשירים ומקצתו עניים, מחזיבים העשירים לבד. (תשובת מימוני הלכות מקדים בשם מוה"ר"ם ובהא"ה בבית יוסף). אבל חייב לכבדו בגופו, אף על פי שמתוך כך בטל ממלאכתו, ויצטרך לחזור על הפתחים. ו' ונדקא דאית לבן מזונות לאיתונוייהו ההוא יומא, אבל אי לית ליה, לא מחייב לבטל ממלאכתו ולחזור על הפתחים.

ו. היה צריך על שום דבר בעיר, ויודע שישלימו חפצו בשביל אביו, אף על פי שידע שגם כן יעשו בשבילו, לא יאמר: עשו לי דבר פלוני בשבילי, אלא יאמר עשו בשביל אבא, כדי להללות הכבוד באביו.

ז. חייב לעמוד מפני אביו. ואם האב תלמיד בנו, כל אחד מהם עומד מפני השני. (טור בשם הרא"ש) הנה:

ואם הבן רוצה למחל על כבודו, לשמש אביו, הרשות בידו, דהא הרב שמחל על כבודו כבודו מחול. ונדקא בצנעא, או אפלו בפרהסיא ודש בעירו שהכל יודעים שהוא אביו, אבל אם הבן גדול בתורה ואין אביו דש בעירו, איכא למיחש לביוני התורה אם יתבזה הבן לפני האב, ויש להם להרחיק זה מזה שלא יקל שום אחד בכבודו לפני חברו (הכל סברת הרב לדעת ב"י); וכן עשה מוה"ר"ם עם אביו.

ח. ש עד היכן כבוד אב ואם, אפלו נטלו פיס של זהובים שלו, והשליכו בפניו לים, לא יכלימם ולא יצער בפניהם ולא יכעס פגגדם, אלא יקבל גזרת הפתוב וישתק. הנה: ויש אומרים דאם רוצה לזרק מעות של בן לים דיכול למנעו, דהא אינו חייב לכבדו רק משל אב, אבל לא משל בן (טור בשם ר"י). ואין חילוק בין לכבדו או לצערו (ת"ה סימן טו). ונדקא קדם שזרקו, דאפשר דממנע ולא עבדי, אבל אם כבר ורקוהו, אסור לאכלומה אבל יוכל לתבעו לדינא (טור בשם הרא"ש). ונדקא אם רוצה לזרק פיסו לים, דאית ביה חסרון פיס, אבל אם רוצה להעביר ממנו רוח בעלמא, אסור בכל עגון (ר"ן פ"ק דקדושין). בן שיש לו דין עם אביו, והאב הוא תובע הבן, צריך הבן לילך אחר אביו אף על פי שהבן הוא נתבע ודר בעיר אחרת, שזהו כבוד אביו. אבל האב חייב לשלם לבן הוצאות, דאינו חייב לכבדו משל בן (במורה"ק ט"ק ש"ח), כמו שנתבאר.

באר הגולה

פ טור מדברי הרא"ש אביו כפיורש הירושלמי בר"י דרשב"י וכו' וכ"כ ש"פ: ז שם בשם הרמ"ה וכ"כ רבינו יוחנן שמתו וביאר הטעם משום דגרמינן מכבוד המקום דאינו חייב לבטל ממלאכתו לבקר חולים ולנחם אבלים ושיתור על הפתחים: ח ברייתא שם בבבלי בקדושין דף ל"א ע"ב: ט מהא דרב יוסף כד שמע קל ורגלוהי דאבהו וכו' שם ומשמעות הכניא בנו והוא רבו וכו' שם דף ל"ג ע"ב: י ש"ל הרמב"ם שם בפ"ו מהל' מדרים מבריית משמיה דר"א שם דף ל"ב

באר הנהגה

א. סא

הכותב ראש השנה סימן תקפו

שופר, אם הפנימי י"י עורך על החיצון משני צדדיו ונתן הפנימי בפני ותקע בו, פשר: הגה גלי נהא ר דאפלו אינו בולט בצד התיכ ^ה כ שיהיה לחיצון, הואיל ובלט לצד הפה ^ה ותקע בפנימי. יצא: בן נהא לי (ובן משמע מלשון ה"א ש"ט). ויהא שפא לשא ישה קולו כמה שהוא נתון בתוך החיצון, פ"א אם לאו פסול: **כ.א.** שופר של ראש השנה פ"א אין מחליצין עליו יום טוב אפלו בדרך שישי בו ^ה מישום ^ה שבות. פ"ה כיצ"ה היה השופר בראש האילן פ"א מצובר הנזה ואין לו שופר אלא הוא, אינו עולה באילן פ"ה ואינו שט על פני המים כדי להביאו, פ"ה ידועל ידיו אינו יהודי מותר, דהוי שבות דשבות (פורש), אסור אמירה לאינו יהודי באסור דאונתא הוא משום שבות, שאמרו תדיל לשבת מהו אמירה לאינו יהודי, ובאסור דרבנן הוא שבות דשבות) ובמקום מצוה לא גזרו. (דעו לעיל סימן ש"ו): **כ.ב.** אם אינו יהודי הביא שופר פ"ה מחוצו לתחום. ^ה תוקעין בו. והוא הדין פ"ה אם עשה "אינו יהודי שופר ביום טוב, מותר לתקע בו":

באר הניכא

טו. שבות, ואם נפל עליו גל של אבנים אסור לטמל האבנים כדי למלו, וכן מן אבנים: זי. אינו יהודי, יתיר שישעה מקורו שלו ודלא הוי גולל, גמרא טו: טו. תוקעין. אפלו מי שהובא בשבילו, ואפלו יש לו שופר, אחר שאינו של איל וזה שהובא של איל, כתב הגרי"ה משה דהק"ה, עין שם.

כסנה ברובה

כ. גו. עורך על החיצון משני צדדיו ונתן הפנימי וכו'. ואז אמרו: שושמע קול פנימי לבר: עה. רק שיהיה לחיצון וכו'.

דאם הוא מעט קצר מן החיצון פ"ה יצא לכ"ל עלמא, דסוף סוף ויזא תקול מן שני שופרות: **ג. ונתוקע בפנימי יצא.** וכתב ה"ש"י, דגם המטה מן הנה דמקור הדין אם שניהם שרים דלא אפטר דהם דמקור הדין דכשר, אלא משום דלא להשתעבד פשיטא, דאפטר החיצון כולו בולט מיט, ואלו על הצדוד שניהם נכר בפניהם של הפנימי: **פ. והוא שפ"ה יעשה קולו.** ודעה לומר, אפלו לא ישמע רק קול הפנימי, מפל מקום אפטר דהקול נשתנה על ידי שהחיצון צפונה, ומצא יד תקול פ"ה מכת שני שופרות ופסול: **פ.א.** ואם לאו, פסול. קאי אראש הפנימי, ודעה לומר, של אין הפנימי עורך פסול, גיי משום דהיה פ"ה דוחק בפניהם והוי קול של שני שופרות, ושופר אחד אמר דקמנא, ומפל זה אנו דמדין דאם תקע שני שופרות ממש דבדוואי לא יצא:

כ.א. פ.א. אין מהפנימי וכו'. משום דהקול יום טוב גיי בעשה ולא תעשה, ושופר הוא רק עשה ואינו דוחק: **פ.א. מישום שבות.** דתקעים י"ד השוה דבריהם לשל הנהגה ודמדין דבריהם נשכח ואל תעשה במקום עשה: **ה. כיצור וכו'.** והוא הדין י"ה שאין מביאין אותו מחל לתחום, ואין לילך חוץ לתחום כדי לשמע קול שופר, והוא הדין על אסור דרבנן, "מנוי נפל עליו גל אבנים, שאסור לטמל האבנים כדי למלו, וכן אם צריך לתקן השופר בהתחכה וכו', ודמדין, דאסור יעל ידי עצמו אפלו בכלי שאין דרוך האבנים לתקן בו, דלא הוי כזה רק משום שבות, וכן פ"ה אסור: **פ.ה. ואינו שט על פני המים וכו'.** ודמדין דהוא הדין לעבר מנהגא שקורין פ"א יום או ספקיה קמטע ז"ה אדם השופר אם חלקע עם אכן אם אי אפשר להביא אותו, דעת הנהיגות מזה שנתכת בהוה: **פ.ו. ועל ידי גברי מותר דהוי וכו'.** ולפי זה

שער הדין

כ. ק.י. אלהי רבה ותולד בני שאר אחרים: קיד. הראש: קטו. וכתב הג"ה בן אהרן על גב דאמרין דהוי בגימטריא פשר, לא יפ"י, דהים תיבתו מנדל בן הכהן דהיה לו, יבא ביהוה: אבל שופר אי אפשר לצמות לו דוחק מוכר בין שניהם בהנחת ותי שניהם בעני שופרות: **כ.א. קטו.** גמרא. וכן ברין דגמרא משפט למלאה עמי, בלוא הכי ה"ל אר עשרה דוחה לו תעשה לו, ומה דבבבא דמיעט לאו מקום עשה. קיד. פוסקים: קיח. משה. וכן בפרת יוסף: קטו. גמרא: **כ.ב. אב"ד על ידי גמרים מותר קוה ליתע** ויתקרי שבות דשבות במקום מקנה, והפ"י דהיי"ה משפטל אר מהו. עין שם: קטו. עין בפרת משה אכן אר מירי עשרה פ"ה, ואן ארדו לענו לצמות לו שביא, לכן מנהג פנימי לשון אפטר: **כ.ב. קכ.ב.** מן אבדתי שאר אחרים, ומכל מקום לאסור מאמר שיש עשר מיל גמא הנהגה פוסקים סובחים והוא יום בן תרומתו וכו' לענין יום טוב ועו פ"ה מיעט ויתקרי חטא ביהושי' ר' יצחק אר"ה. בן פ"ה משעה דהק"ה אפטר להתיי אף כזה להביא על ידי התיבות: ז. וכתוב: מיתב:

יום ב כוון השנה * שב"ב כן אייר השנה * יום ד א אייר האה

ר דהיאש שם
ת טוה פשה שם
דעתי לעיל סימן טו
סעי' ה וכן שם
א הנהגה אייר פ"ה
בתיא דהאש פ"ה
דמור כפולו תבת בשם
השפ"א

פרשת תולדות

ספר הזוהר

תשצמז (דף קמב ע"ב)

פרשת תולדות

ספר הזוהר

(דף קמב ע"א)

תת

דָא (דוּמָא), בְּשַׁעְתָּא דְאָמַר לִיהּ אָבוּי, (בראשית כו) גִּישָׁה נָא וְאִמְשֻׁךְ בְּנֵי הָאֵתָהּ זֶה בְּנֵי עֲשׂוֹ אִם לֹא, פְּדִין (ד"א בגין) דְהִנּוּה (תוח) (דף קמב ע"א) יַעֲקֹב בְּעָאקוּ סָגִי, דְדַחִיל דְאָבוּי זְעֵעַ לִיהּ וְאִשְׁתַּמּוּדַע קַמִּיהּ. מַה כְּתִיב, (בראשית כו) וְלֹא הִפְרִיז פִּי הָיוּ יָדָיו כִּי־דֵי עֲשׂוֹ אָחִיו שְׁעִירוֹת וַיִּבְרַכְהוּ. פְּדִין אָמַר, (תהלים קכ) אֶל יְיָ בְּצַרְתָּה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵי.

יְיָ הִצִּילָה נַפְשִׁי מִשְׁפַּת שְׁקָר מִלְשׁוֹן רַמְיָה, דָּא הוּא דְרָגָא דְעֲשׂוֹ שְׂרָיָא בִּיהּ, דְאִיהוּ שְׁפַת שְׁקָר (ס"א ק"ה הו). שְׁפַת שְׁקָר, בְּשַׁעְתָּא דְאִייתִי הוּא חוּיָא לְוֹטִין עַל עֲלָמָא, וּבַחֲפִימוּ וּבַעֲקִימוּ אִייתִי לְוֹטִין, דְאִתְלַטֵּיא עֲלָמָא.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְאָמַר יַעֲקֹב לְעֲשׂוֹ, (בראשית כו) וְצֹא הַשְּׂדֵה וְצִדְדָה לִי צִידָה,

תרגום לשון הזוהר

בְּשַׁעְתָּא הֵיא חוּדְמֵן מִכָּאֵל, וְבֹא לִפְנֵי יַעֲקֹב וְהַשְׂכִּינָה עִמּוֹ. וְזַע יַעֲקֹב, וְרָאָה אֵת גֵּן עֵדֵן עִם יַעֲקֹב וּבְרַכּוּ לִפְנֵיו. וְכַשְׁנִכְנַס עֲשׂוֹ, כְּנַס עִמּוֹ גֵּיהֶנֶם, וְעַל כֵּן וַיִּחַרְד יַעֲקֹב חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מָאָד, שֶׁחָשַׁב שֶׁעֲשׂוֹ לֹא הָיָה בְּצַד הַהוּא. פִּתַּח יַאֲמַר, וְאִבְרַכְהוּ גַם בְּרוּךְ יְהוָה.

מִשׁוּם כִּךָ הוּדְמֵן יַעֲקֹב בְּחֻמְהָ וּבַעֲקוּמוּמִית שֶׁהִבִּיא בְּרֻכּוֹת עַל יַעֲקֹב, שְׁהוּא כְּמוֹ אָדָם הָרָשׁוֹן, וְנִטְלָה מֵאוֹתוֹ הַנְּחֵשׁ, שְׁהוּא שְׁפַת שְׁקָר. שְׂכַמָּה שְׁקָר אָמַר, וְכַפָּה דְבְרֵי שְׁקָר עֲשֵׂה כְּדִי לְהַטְעוֹת וּלְהִבִּיא קִלְלוֹת עַל הָעוֹלָם. מִשׁוּם כִּךָ בֹּא יַעֲקֹב בְּחֻמְהָ וְהַטְעָה אֶת אָבוּי, כְּדִי לְהִבִּיא בְּרֻכּוֹת עַל הָעוֹלָם וְלִטַּל מִפְּנֵי מַה שְׂמַנְעַע מִן הָעוֹלָם. וּמַדָּה כְּכַגְדַּ מַדָּה הָיְתָה, וְעַל כֵּן כְּתוּב

דְאִיהוּ כְּנֻנְיָא דְאָדָם הָרָאשׁוֹן, וְאִתְנַטְלָה מִהוּא חוּיָא דְאִיהוּ שְׁפַת שְׁקָר. דְכַמָּה שְׁקָרָא אָמַר, וְכַמָּה מִלֵּי דְשְׁקָרָא עֲבַד, בְּגִין לְאִטְעָא וְלִאִיִּתְאָה לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. בְּגִין כִּךָ, אָתָּא יַעֲקֹב בְּחֻמְהָ וְאִטְעֵי לְאָבוּי, בְּגִין לְאִיִּתְאָה בְּרַכָּאן עַל עֲלָמָא, וְלִנְטָלָא מִנֵּיהּ מַה דְמַנְעַע מִעֲלָמָא, וּמַדָּה לְקַבֵּל מַדָּה הַנּוּה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קט) וַיִּאָּהֵב קִלְלָה וּתְבוֹאָהוּ וְלֹא חִפֵּץ בְּכַרְכָּה וּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ. עֲלִיהּ כְּתִיב, (בראשית ג) אַרְוֵר אֶתְּהָ מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְאִשְׁתָּאָר בֵּיהּ לְדַרְי דְרִין, וְאָתָּא יַעֲקֹב וְנִטְלָה מִנֵּיהּ בְּרַכָּאן.

וּמִן יוּמוֹי דְאָדָם, אִזְדְּמֵן יַעֲקֹב לְנִטְלָא מִהוּא חוּיָא, כָּל הַנֵּי בְּרַכָּאן, וְאִשְׁתָּאָר אִיהוּ כְּלוּטִין וְלֹא נִפְקַ מִנֵּיהוּ. וְזוּד אָמַר בְּרוּחַ קְדָשָׁא, (תהלים קכ) מַה יִּתֵּן לָךְ וּמַה יוֹסִיף לָךְ לְשׁוֹן רַמְיָה חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים. מַה

תרגום לשון הזוהר

(תהלים קט) וַיִּאָּהֵב קִלְלָה וּתְבוֹאָהוּ וְלֹא חִפֵּץ בְּכַרְכָּה וּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ. עֲלִיו כְּתוּב (בראשית ג) אַרְוֵר אֶתְּהָ מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. וְנִשְׁאָר בּוֹ לְדוּרֵי דוֹרוֹת, וְבֹא יַעֲקֹב וְנִטַּל מִמֶּנּוּ הַבְּרֻכּוֹת.

וּמִיָּמֵינוּ שֶׁל אָדָם הָרָאשׁוֹן נֹגַעַת יַעֲקֹב לְטַל מִהַנְּחֵשׁ הַהוּא אֵת כָּל הַבְּרֻכּוֹת הַלְלוּ, וְהוּא נִשְׂאָר עִם קִלְלוֹת וְלֹא יָצָא מִמֶּם. וְזוּד אָמַר בְּרוּחַ הַקְּדָשׁ, (תהלים קכ) מַה יִּתֵּן לָךְ וּמַה יוֹסִיף לָךְ לְשׁוֹן רַמְיָה חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים. מַה אִכְפַּת לְאוֹתוֹ הַנְּחֵשׁ הָרַע שֶׁהִבִּיא קִלְלוֹת עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ, נַחֵשׁ נוֹשֵׁף וּמִמִּית, וְאִין לוֹ מִפְּנֵי הַנְּחֵשׁ.

לְשׁוֹן רַמְיָה – שְׂרַפָּה אֵת אָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְהִבִּיא רַע

אִיכְפַת לִיהּ לְהַהוּא חוּיָא כִּישָׂא, דְאִייתִי לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. כְּמַה דְאָמְרוּ, נַחֵשׁ נוֹשֵׁף וּמִמִּית, וְלִית לִיהּ הַנְּחֵשׁ מִנֵּיהּ.

לְשׁוֹן רַמְיָה, דְרַמֵּי לִיהּ לְאָדָם וְלִאִתְתִּיהּ, וְאִייתִי כִּישָׂא עֲלִיהּ וְעַל עֲלָמָא. לְכַתֵּר אָתָּא יַעֲקֹב, וְנִטְלָה מִדִּילִיהּ כָּל אִינוּן בְּרַכָּאן. חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים, דָּא עֲשׂוֹ דְנִטֵּר דְכְּבוּ (ד"א דְאִיִּתְנִים) לְיַעֲקֹב עַל אִינוּן בְּרַכָּאן, כְּמַה דְאָתָּא אָמַר, (בראשית כו) וַיִּשְׁטֵם עֲשׂוֹ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרַכָּה וְגו'. (ד"א ל"ג ת"א ת"ח)

וְיִתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, הָא מְלַעֲלֵא וּמִתְתָּא כְּחַבּוּרָא חֲדָא. וְרוּב דְגֵן וְתִירוֹשׁ, הָא אוּקְמוּהָ. אָבֵל כְּדַכְּתִיב, (תהלים לו) וְלֹא רִאִיתִי צָדִיק נֶעְזֵב וְזָרַע מְבַקֵּשׁ לַחֵם. תָּא חֲזִי, (שם) נֶעַר הָיִיתִי וְגו' וְאוּקְמוּהָ, הָאִי קְרָא שְׂרוּ שֶׁל עוֹלָם אָמְרוּ וְכו'. וּבְגִין כִּךָ אָמַר וְרוּב דְגֵן וְתִירוֹשׁ.

עֲלִיו וְעַל הָעוֹלָם. אַחַר כִּךָ בֹּא יַעֲקֹב וְנִטַּל מִשְׁלוֹ אֵת כָּל אוֹתֵם הַבְּרֻכּוֹת. חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים – זֶה עֲשׂוֹ שְׁשֹׁמֵר שְׁנָאָה (שְׁתַּחֲוִיתִי) לְיַעֲקֹב עַל אוֹתֵן הַבְּרֻכּוֹת, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר וַיִּשְׁטֵם עֲשׂוֹ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרַכָּה וְגו'. (נא ראו).

וְיִתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ – הַנּוּה מְלַמְעֵלָה וּמִמַּטָּה כְּחַבּוּר אֶחָד. וְרוּב דְגֵן וְתִירוֹשׁ – הַנּוּה פְּרִשׁוּהָ, אָבֵל כְּכַתּוּב וְלֹא רִאִיתִי צָדִיק נֶעְזֵב וְזָרַע מְבַקֵּשׁ לַחֵם. בֹּא רַאָה, נֶעַר הָיִיתִי וְגו', וּבְאִרוּהָ – הַפְּסוּק הָיָה אָמַר אוֹתוֹ שְׂרוּ שֶׁל עוֹלָם וְכו'. וּמִשְׁוֹם כִּךָ אָמַר וְרוּב דְגֵן וְתִירוֹשׁ.

יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים, בזמנא דשליט שלמה מלכא בירושלם, דכתיב, (דברי הימים ב ט) וכל מלכי הארץ וגו' מביאים איש מנחתו וגו'. (בראשית כו) וישתחוו לך לאומים, בזמנא דיייתי מלכא משיחא, דכתיב, (תהלים עב) וישתחוו לו כל מלכים. רבי יהודה אמר, כלא בזמנא דיייתי מלכא משיחא, כדכתיב וישתחוו לו כל מלכים כל גוים יעבדוהו.

הוה גביר לאחיד, הוה, ולא אמר הוה, או תהיה. אלא דא נוא עלאה דמהימנותא, דאלין אתרון אנון רזי דמהימנותא. ה' לעילא, וא"ו באמצעיתא, ה' לבתר. ובגין כף

אמר, הוה גביר לאחיד, לשלטאה עליהו ולרדאה לון, בזמנא דאתא דוד מלכא. רבי יוסי אמר, כלא איהו בזמנא דיייתי מלכא משיחא, דהא בגין דעברו ישראל על פתגמי אורייתא, פדין (בראשית כו) ופרקת עלו מעל צוארך.

ויתן לך האלהים רבי יוסי אמר, כל הני (דף קמג ע"ב) ברבאן מסטרא דחולקיה דיעקב הוו ומדיליה נטל, ואלין ברבאן הוה קא בעי יצחק לברכא ליה לעשו, ובגין כף עבד קדשא ברין הוא, וגרם ליה ליעקב לנטלא מדיליה.

תא חזי, בשעתא דהווא נחש אייתי לוטין על עלמא ואתלטין ארעא,

תרגום לשון זוהר

נטל. והברכות האלו היה רוצה יצחק לברך את עשו. ומשום כף עשה הקדוש ברוך הוא, וגרם ליעקב לטל משלו.

בא ראה, בשעה שאותו הנחש הביא קללות על העולם והאדמה התקללה - מה כתוב? (בראשית ג) ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך וגו', ארוכה האדמה בעבורך וגו'. שלא תהיה עושה פרות וגדולים כראוי. כנגד זה ומשמני הארץ. בעצבון תאכלנה - כנגד זה מטל השמים. וקוץ ודרדר תצמיח לך - כנגד זה ורב דגן ותיירש. בזעת אפך תאכל לחם - כנגד זה יעבדוך עמים וישתחו לך לאומים, שהם יעבדו את הארץ ויעבדו בשדה, כמו שנאמר (ישעיהו אט) ובני נכר אפריכם וכרמיכם. והכל נטל יעקב זה כנגד זה, ומשלו נטל. והקדוש ברוך הוא גרם ליעקב שיטל את הברכות הללו להדיק במקומו וחלקו, ועשו שידבק במקומו וחלקו.

מה כתיב, (בראשית ג) ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך וגו', ארוכה האדמה בעבורך וגו', דלא תהא עבדא פירין ואיבין פדקא יאות. לקבל דא, ומשמני הארץ. (שם) בעצבון תאכלנה, לקבל דא מטל השמים. (שם) וקוץ ודרדר תצמיח לך, לקבל דא, ורוב דגן ותיירש. (שם) בזעת אפך תאכל לחם, לקבל דא, (בראשית כו) יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים, דאינון יעבדון ארעא ויפלוון בסקלא, כמה דאת אמר, (ישעיהו אט) ובני נכר אפריכם וכרמיכם. וכלא נטל יעקב, דא לקבל דא, ומדיליה נטל. וקדשא ברין הוא גרים ליה ליעקב דנטל הני ברבאן, לאתדבקא באתריה וחולקיה, ועשו לאתדבקא באתריה וחולקיה.

אמר רבי חזקיה, והא חמינין דמשמני הארץ ומטל השמים, אינון ברבאן נטל עשו לבתר, כמה דאת

תרגום לשון זוהר

אמר רבי חזקיה, והנה ראינו משמני הארץ ומטל השמים, אותן ברכות נטל עשו אחר כך, כמו שנאמר הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל. אמר רבי שמעון, לא זה כנה ולא זה כנה, כמה נפרדות הדרגות. ביעקב כתוב ויתן לך האלהים - ובנה כתוב יהיה. ביעקב כתוב מטל השמים ומשמני הארץ - בעשו כתוב משמני הארץ ונטל השמים, שהנה זה אינו כנה. והדרגות נפרדות כמה וכמה, משום שבנה של

אמר, הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל.

אמר רבי שמעון, לאו האי כהאי ולא דא כדא, כמה אתפרשאן דרגין. ביעקב כתיב, ויתן לך האלהים, ובדא כתיב יהיה. ביעקב כתיב, מטל השמים ומשמני הארץ, בעשו כתיב משמני הארץ וטל השמים, דהא לאו דא איהו כדא.

וירגין אתפרשן כמה וכמה. בגין דבדא דיעקב כתיב ביה, ויתן לך האלהים מטל השמים, דא טל עלאה דנגיד מעתיק יומין דאקרי טל השמים, השמים דלעילא, טל דנגיד בדרגא דשמים, ומתמן לחקל תפוחין קדישין. ומשמני הארץ, דא ארץ דלעילא ארץ חיים בעשו כתיב ומשמני הארץ, בעקב משמני הארץ דא ארץ חיים דלעילא, וזרית לה בארעא דלעילא ובשמים דלעילא. ולעשו בארעא דהכא

יעקב כתוב בו, ויתן לך האלהים מטל השמים - זה הטל העליון ששופע מעתיק הימים, שנקרא טל השמים, השמים של מעלה, הטל ששופע בדרגת השמים, ומשם לטהר התפוחים הקדושים. ומשמני הארץ - זו הארץ שלמעלה ארץ חיים. בעשו כתוב ומשמני הארץ, בעקב משמני הארץ זו ארץ חיים שלמעלה, וירש אותה בארץ שלמעלה ובשמים של מעלה, ובעשו בארץ של כאן למטה, ובשמים של כאן למטה. יעקב למעלה למעלה, ועשו למטה למטה.

פרשת תולדות

ספר הזוהר

(דף קמג ע"ב)

תתג

לתתא, ובשמים דהכא לתתא. יעקב לעילא לעילא. עשו לתתא לתתא.

תו, יעקב לעילא ותתא, ועשו לתתא. ואף על גב דכתיב (בראשית כו) והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך. מהאי דהכא לתתא, אכל לעילא לא כלום, דכתיב, (תהלים לב) כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו. תא חזי, בשעתא דשרוי לנטלא ברכאן דלהון, יעקב ועשו. יעקב נטל חולקיה דלעילא, ועשו נטל חולקיה לתתא.

רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא אמר לרבי אלעזר, כלום שמעת מאביך, אמאי לא אתקיימו ברכאן דברכיה יצחק ליעקב, ואינן ברכאן דברוך יצחק לעשו אתקיימו כלהו.

תרגום פסוק הוזהר

עוד, יעקב למעלה ולמטה, ועשו למטה. ואף על גב שכתוב והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך – מזה של כאן למטה, אכל למעלה לא כלום, שכתוב (ויבאים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. בא ראה, בשעה שהתחילו לטל את ברכותיהם יעקב ועשו, יעקב נטל חלקו שלמעלה, ועשו נטל חלקו שלמטה.

רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא אמר לרבי אלעזר, כלום שמעת מאביך למה לא התקיימו הברכות שברך יצחק את יעקב, ואותן הברכות שברך יצחק את עשו כלם התקיימו?

אמר לו, כל אותם הברכות מתקיימות, וברכות אחרות שברך הקדוש ברוך הוא את יעקב. אכל מיך יעקב נטל למעלה, ועשו נטל למטה. אחר כך כשקיום מלך המשיח, יטל יעקב למעלה ולמטה, ויאבד עשו מן הכל, ולא יהיה לו חלק

אמר ליה, כל אינון ברכאן מתקיימי, וברכאן אחרנין דברכיה קדשא בריך הוא ליעקב. אכל מיך, יעקב נטל לעילא, ועשו נטל לתתא. לבתר פד יקום מלכא משיחא, יטול יעקב לעילא ותתא ויתאביד עשו מפלא, ולא יהא ליה חולקא ואחסנא ודוכנא בעלמא, כמה דאת אמר, (עובדיה א) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וגו'. בגין דיתאביד עשו מפלא, וירית יעקב תרין עלמין, עלמא דין ועלמא דאתי.

ובהאי זמנא כתיב, (עובדיה א) ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לני המלוכה. ההוא מלכו דעשו, דנטל בהאי עלמא, דאתי.

ונחלה ויכרונו בעולם, כמו שגאמר (עובדיה א) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וגו'. כדי שיאבד עשו מן הכל, ויעקב יירש שני עולמות – העולם הזה והעולם הבא.

ובזמן הזה כתוב, ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לה המלוכה. אותה מלכות עשו שנטל בעולם הזה, נתן לו הקדוש ברוך הוא (מתנה לקדוש-ברוך-הוא) לבדו. וכי עקשו אינה מלכות מהקדוש ברוך הוא? אלא אף על גב שהקדוש ברוך הוא שולט למעלה ולמטה, הנה נתן לשאר העמים לכל אחד ואחד חלק ונחלה בעולם הזה להשתמש בו, ובהון ההוא יטל מפלם את המלכות וכלה תהיה שלו, שכתוב והיתה לה המלוכה, לו לבדו, שכתוב (זכריה יד) והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא והיה ה' אחד ושמו אחד.

פרשת תולדות

ספר הזוהר

(דף קמג ע"ב)

תתד

הב ליה קדשא בריך הוא (ס"א) יהא ליה לקדשא בריך הוא) בלחודוי. וכי השתא לאו איהי מלכו מזקדשא בריך הוא, אלא אף על גב דשליט קדשא בריך הוא לעילא ותתא, הא יהב לון לשאר עמין, לכל חד וחד חולק ואחסנתא בהאי עלמא, לאשתמשא ביה. ובההיא זמנא, יטול מפלהו מלכותא, ותהא דיליה פלא, דכתיב והיתה לני המלוכה, ליה בלחודוי, דכתיב, (זכריה יד) והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא והיה יי אחד ושמו אחד.

ויהי אף יצא יצא יעקב וגו'. (בראשית כו) רבי שמעון אמר, אף יצא יצא, תרי יציאות הללו למה. אלא (דף קמג ע"א) חד דשכינתא וחד דיעקב, דהא כד עאל יעקב, שכינתא עאלת עמיה, וקמי שכינתא אתברך. דיצחק הוה אמר ברכאן, ושכינתא אודי להו עליוהו.

תרגום פסוק הוזהר

ויהי אף יצא יצא יעקב וגו'. רבי שמעון אמר, אף יצא יצא – שתי היציאות הללו למה? אלא אחת של השכינה, ואחת של יעקב. שהנה כשנכנס יעקב, השכינה נכנסה עמו והתברך לפני השכינה. שיצחק היה אומר את הברכות, והשכינה מודה להם עליהם. וכשיצא יעקב, השכינה יצאה עמו. זהו שכתוב אף יצא יצא יעקב. שתי יציאות יחד.

ועשו אחיו בא מצידו. לא כתוב מן הציד, אלא מצידו, שהוא הצידה שלו, שלא היתה בו ברכה, ורוח הקדוש צונחת ואומרת, (משלי כג) אל תלחם את לחם רע עין.

וכד נפק יעקב, שכינתא נפקת עמיה, הך הוא דכתיב אף יצא יצא יעקב, תרי יציאות פחד. ועשו אחיו בא מצידו. (בראשית כו) מן הציד לא כתיב, אלא מצידו, דאיהו צידה דיליה, דלא הוה ביה ברכה, ורוח הקדוש צונחה ואמרה, (משלי כג) אל תלחם את לחם רע עין.

ועש גם הוא מטעמים וגו'. (בראשית כו) יקום אבי, דבוריה הוה בעזות, בתקיפו ורוחא, מלה דלית בה טעמא, יקום אבי. תא חזי, מה בין יעקב לעשו, יעקב אמר בכסיפו דאביו, בענוה, מה כתיב, (בראשית כו) ויבא אל אביו ויאמר אבי. מה בין האי להאי, אלא, דלא בעא לאודיענא ליה, מליל בלשון תתנונים, (בראשית כו) קום נא שבה ואכלה מצידו. ועשו אמר, יקום אבי, כמאן דלא מליל עמיה.

תא חזי, בשעתא דעאל עשו, עאל

ועש גם הוא מטעמים וגו'. יקום אבי – דבורו היה בעזות, בתקיפות הרוח, דבר שאין בו טעם, יקום אבי. בא ראה מה בין יעקב לעשו. יעקב אמר בבושה של אביו, בענוה. מה כתוב? ויבא אל אביו ויאמר אבי. מה בין זה לזה? אלא שלא רצה לזעזע אותו, דבר בלשון תתנונים: קום נא שבה ואכלה מצידו. ועשו אמר: יקום אבי, כמי שלא דבר עמו.

בא ראה, בשעה שנכנס עשו – נכנס עמו גיהנם. הודיעו יצחק ופחד, שכתוב ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד. כיון שכתוב ויחרד יצחק חרדה גדלה – די. מה זה גדלה? עד מאד?

פרשת תולדות ספר הזוהר

תתה (דף קמד ע"א)

עמיה גיהנם, אנדעזע יצחק, ודחיל. דכתבי, (בראשית כו) ויחדר יצחק חדרה גדולה עד מאד. פניו דכתבי ויחדר יצחק חדרה גדולה, די. מהו (גדולה) עד מאד. אלא, דלא הנה דחילו ואימתא. דנפל עליה דיצחק, וכתא, מיומי דאתברי. ואפילו כההיא שעמא, דאתעקד יצחק על גבי מדבחא וחקא (שכינתא) ספינא עליה, לא אנדעזע. כההיא שעמא דעאל עשו, וחקא גיהנם דעאל עמיה, כדון אמר, בטרים תבא (סם) ואברכהו גם כרון יהיה, בגין (דקמאת) דקמית שכינתא דאודי על אינון ברקאן.

דבר אחר, יצחק אמר ואברכהו, נפח קלא ואמר, גם כרון יהיה, כעא יצחק למילט ליה ליעקב, אמר ליה קדשא כרין הוא, יצחק, גרמך אנת

תרגום פסוק הוזהר

אלא שלא היתה יראה ואימה גדולה שנפלה על יצחק מיום שנברא. ואפלו כשעה הריא שנעקד יצחק על גבי המזבח וראה (שכינתא) ספינא עליו, לא הודעזע כשעה הריא שנכנס עשו וראה גיהנם שנכנס עמו. או אמר, בטרים תבא ואברכהו גם כרון יהיה, משום (שכינתא) שראיתי שכינה שמודה על אותן התברכות.

דבר אחר, יצחק אמר ואברכהו, יצא קול ואמר גם כרון יהיה. רצה יצחק לקלל את יעקב, אמר לו הקדוש כרון הוא: יצחק, את עצמך אתה מקלל, שהרי כבר אמרת לו אברך ארור ומברכך כרון.

בא ראה, קלם הודו על אותן התברכות, עליונים

פרשת תולדות ספר הזוהר

תתה (דף קמד ע"א)

תתה (דף קמד ע"א)

בגופא כגונא דהאי עלמא, בגין דהכי אתחזי, דלא להשנאה ממנהגא דההוא אתר דאזיל תמן.

והא אתמר, דמשה כד סליק לעילא, מה כתבי, (שמות לה) ויהי שם עם יי ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה, בגין מנהגא, דלא להשנאה מההוא אתר דאזיל לתמן, ואינון מלאכין כד נחתו לתמא כתבי, (בראשית יח) והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו. וכן הכא, האי מלאכא כד נחת לתמא, לא אתאבק עמיה דיעקב, אלא מגו דהנה אתלבש בגופא כגונא דהאי עלמא. ועל דא אתאבק יעקב בהדיה כל ההוא ליליא.

תא חזי, בגין דשלטנותא דהני, לאו איהו אלא בליליא ודאי. ובגין כן, שלטנותא דעשו לאו איהו אלא כגלותא, דאיהו לילה. ועל דא

תרגום פסוק הוזהר

והנה נאמר, שכאשר עלה משה למעלה מה כתוב? (שמות לה) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה, משום המנהג, שלא לשנות מהמקום ההוא שהלך לשם. ואותם המלאכים, כשירדו למטה, כתוב (בראשית יח) והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו. וכן כאן, כשירד למטה המלאך הזה, לא נאבק עם יעקב אלא מתוך שהיה מלבש בגוף כמו של העולם הזה, ועל כן נאבק עמו כל אותו הלילה.

בא ראה, משום שהשלטון של אלו אינו אלא בלילה ודאי, ומשום כך השליטה של עשו אינה אלא בגלות, שהיא הלילה, ועל כן בלילה

כליליא אתתקף עמיה דיעקב, ואתאבק עמיה. וכד אתא צפרא, אתחלש חיליה, ולא יכיל, וכדין אתתקף יעקב, בגין דיעקב, שלטנותיה ביממא.

ובגין כן, כתבי, (ישעיה כא) משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה מלילה שמר מה מלילה. דהא כדון שולטנותיה דידיה דעשו, דאיהי שעיר בלילה איהו, ובגין כן אתחלש כד אתא צפרא, וכדין (בראשית

לב) ויאמר שלחני כי עלה השחר. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. כי אם (דף קמד ע"ב) ברכתני, כי אם תברכני מיבעי ליה, מאי כי אם ברכתני. אם אודית על אינון ברקאן דברכני אבא ולא תהא מקטרגא לי בגינייהו, מה כתבי, (בראשית לב) ויאמר לא יעקב עוד שמך כי אם ישראל וגו', אמאי ישראל, אמר

התחזק עם יעקב ונאבק עמו. וכשבא הבקר, נחלש כחו ולא יכל, ואז התגבר יעקב, משום ששלטונו של יעקב ביום.

ומשום כך כתוב, (ישעיה כא) משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה מלילה שמר מה מלילה. שהרי אז השלטון הוא של עשו, שהוא שעיר, הוא בלילה. ומשום כך נחלש כשבא הבקר, ואז ויאמר שלחני כי עלה השחר.

ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. כי אם ברכתני? כי אם תברכני יהיה צריך להיות! מה זה כי אם ברכתני? אם תודה על אותן התברכות שברך אותי אבא ולא תהיה מקטרג עלי בגלגלם. מה כתוב? ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי

פרשת תולדות ספר הזוהר

תתנ (דף קמ"ב ע"ב)

פרשת תולדות

ספר הזוהר

תתח (דף קמ"ב ע"ב)

ליה, בעל כרחין אית לן לשמשא לך, דהא אנת אתעשרת כחילך לעילא בדרגא עלאה, ישאל יהיה שמך ודאי.

פי שרית עם אלהים, מאי עם אלהים, סלקא דעתך דעליה הנה אמר. אלא אמר ליה, שרית לאתחברא ולאזדווגא עם אלהים בחבורא, בזווגא דשמשא וסיגרא, ועל דא לא כתיב על (ס"א את) אלהים, אלא עם אלהים, בחבורא וזווגא תדא.

דבר אחר, ויאמר, כמה דאת אמר, (שמות טו) ויאמר אם שמוע תשמע לקול יי אלהיך, אוף הכא, (בראשית לב) ויאמר לא יעקב עוד שמך יעקב פי אם ישאל, פדין אתעטר יעקב בדרגיה, למתוי כללא דאבהן. מה

תרגום לשון הוהר

ויברך אתו וסוף? שהוזה לו על כל הברכות שברך אותו אביו.

רבי שמעון פתח ואמר, (משלי טו) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו בא ראה כמה יש לאדם שיתקן את שביליו עם הקדוש ברוך הוא כדי לעשות את מצוות התורה, שהרי פרשה, שודאי שני מלאכים שליחים יש לאדם מלמעלה להודיע עמו, אחד למיין ואחד לשמאל, והם מעידים על האדם בכל מה שהוא עושה, הם נמצאים שם, וקוראים להם יצר טוב ויצר רע.

בא האדם להטהר ולהשתדל במצוות התורה - אותו יצר הטוב שהודיע עמו, כבר התגבר על אותו יצר הרע והשלים עמו והתהפך לו לעבד. וכשאדם הולך להטמא, אותו יצר הרע מתחזק ומתגבר על אותו יצר טוב, והרי באינו, ודאי

ההוא יצר הרע ואשתלים בהדיה ואתהפוך ליה לעבדא. וכד בר נש אזיל לאסתאבא, ההוא יצר הרע אתמקף ואתגבר על ההוא יצר טוב, והא אוקימנא. ודאי כד ההוא בר נש אתי לאתדבאה, כמה תקיפו אתמקף בר נש, כד אתגברא ההוא יצר טוב פדין (משלי טו) אויביו ישלים אתו, דההוא יצר הרע אתפפיא קמיה דיצר טוב. ועל דא אמר שלמה, (משלי י) טוב נקלה ועבד לו, מאי ועבד לו, דא יצר הרע. וכדין כד אזיל בר נש כפקודי אורייתא, פדין גם אויביו ישלים אתו, דא יצר הרע, ודאתא מסטרוי.

תא חזי, בגין דיעקב, אכטח ביה כקדשא בריך הוא, וכל ארחוי הוו לשמיה, על דא אויביו ישלים אתו. ודא (ד"א דא) סמאל, חילא ותוקפא דעשו דאשלים עמיה דיעקב, ובגין

תרגום לשון הוהר

דאשלים עמיה דיעקב, ואודי ליה על אינון ברכאן, פדין אשלים עמיה עשו, (נ"א בדין אודי ליה עשו דכתיב יש לי רב אחי יהי לך אשר לך, דהא אודי ליה על אינון ברכאן דיליה בחרבא) ועד דלא אשתלים עמיה יעקב לגבי ההוא קמנא דאתפקד עליה, לא אשלים עמיה עשו, בגין כך, ככל אתר תקפא דלתתא תליא בתוקפא דלעילא.

ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד ויאמר מי אפוא. מי אפוא, מאי מי אפוא, מי הוא זה מיכעי ליה. אלא מי אפוא, דקיימא שכניתא תמן, כד בריך ליה יצחק ליעקב, ועל דא אמר, מי אפוא. מאן הוא דקאים הכא, ואודי על אינון ברכאן דברכית ליה, ודאי (בראשית טז) גם ברוך יהיה. דהא קדשא בריך הוא אסתפס באינון ברכאן.

רבי יהודה אמר, בגין ההיא חרדה

הברכות שלו בחרב) ועד שלא השלים יעקב עם אותו הממנה שנתמנה עליו, לא השלים עמו עשו. משום כך, ככל מקום הכח של משה תלוי בכח של מעלה.

ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד ויאמר מי אפוא. מי אפוא - מה זה מי אפוא? היה צריך להיות מי הוא זה! אלא מי אפוא - ששם עמדה השכינה כשברך יצחק את יעקב, ועל כן אמר מי אפוא, מי הוא שעומד כאן ומודה על אותן הברכות שברכתי אותו? ודאי גם ברוך יהיה! שהנה הקדוש ברוך הוא הסכים לאותן הברכות. רבי יהודה אמר, משום אותה החרדה שהחזיר יעקב את יצחק אביו, נענש יעקב בענש של

כשאותו האדם בא לשהר, בכמה כח התחזק האדם כשהתגבר אותו יצר טוב, או אויביו ישלם אתו, שאותו יצר הרע נכנע לפני היצר הטוב. ועל זה אמר שלמה, (משלי י) טוב נקלה ועבד לו. מה זה ועבד לו? זה יצר הרע. ואז כשאדם הולך במצוות התורה, או גם אויביו ישלם אתו, זה יצר הרע ומה שבא מצדו.

בא ראה, משום שיעקב כטח כקב"ה וכל דרכיו היו לשמו, על כן אויביו ישלים אתו. וזה (ת"ל) סמאל, הכח והחזק של עשו, שהשלים עם יעקב. ומשום שהשלים עם יעקב והודה לו על אותן הברכות, אזי השלים עמו עשו. (אן הוזה לו עשו, ככתיב יש לי רב אחי יהי לך אשר לך, שחזר ויהי לו על אותו

פרשת תולדות ספר הזוהר

תתמ (דף קמד ע"ב)

פרשת תולדות ספר הזוהר

תתי (דף קמה ע"א)

דְּאֶחְרִיד יַעֲקֹב לְיַצְחָק אָבוּי, אֲתַעֲנֵשׁ יַעֲקֹב בְּעוֹנָשָׁא דְיוֹסֵף, דְּחָרַד חֲרָדָה כְּהַאי, בְּשַׁעְתָּא דְאָמְרוּ לֵיהּ, (בראשית לו) זֹאת מִצְאָנוּ. יַצְחָק אָמַר מִי אִפּוּא. בְּאִיפָה אֲתַעֲנֵשׁ יַעֲקֹב, דְּכַתִּיב, (בראשית לו) אִיפָה הֵם רוּעִים, וְתַמָּן יוֹסֵף אֲתַאֲבִיד וְאֲתַעֲנִישׁ יַעֲקֹב. וְאָף עַל גַּב דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסַתְפֵּם עַל יְדוּי בְּאִינוּן בְּרַכְאָן, אִיהוּ אֲתַעֲנֵשׁ בְּאִיפָה, דְּכַתִּיב אִיפָה הֵם רוּעִים. וּמִתַּמָּן אֲתַאֲבִיד מִנְיָה וְאֲתַעֲנֵשׁ כָּל הַהוּא עוֹנָשָׁא.

טוב מאד, דא מלאך המות, פדין אמר מי אפוא. (דף קמה ע"א). כְּשִׁמוּעַ עֲשׂו אֶת דְּבָרֵי אָבוּי וְגו'. (בראשית כו) אָמַר רַבִּי חֲיִיא, כַּמָּה בִישׁוּן עֲבָדוּ אִינוּן דְּמַעֲיִן דְּבַכָּה וְאִפִּיק עֲשׂו קַמִּי אָבוּי, בְּגִין דִּיתְבַּרְךָ מִנְיָה, בְּגִין דְּהָרָה חֲשִׁיב מְלָה דְאָבוּי יִתִּיר. הֲכִי קָרָא שְׁמוּ יַעֲקֹב. (ד"א ל"ג וְאִוְקְמוּה) הֲכִי קָרָא שְׁמוּ, קָרָא שְׁמוּ הַהוּא דְקָרָא לֵיהּ, אִפִּיק צִיצַא דְרוּקָא בְּגִין קְלָנָא. הֲכִי נִקְרָא שְׁמוּ לֹא כְתִיב, אֲלֵא קָרָא שְׁמוּ.

וַיַּחְרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה, (בראשית כו) מֵאִי גְדוֹלָה, כְּתִיב הֵכָּא גְדוֹלָה, וְכַתִּיב הֵתָם (דברים י"ח) וְאֶת הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַיָּאֵת וְגו', דְּעָאֵל עֲמִיָּה גִיהֵנּוּ. עַד מָאָד. מֵאִי עַד מָאָד. כְּתִיב הֵכָּא מָאָד, וְכַתִּיב הֵתָם (בראשית א) וְהִגַּה

וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְעָמִים. זֶה. (בראשית כו) מֵהוּ זֶה, (אֵלָּא) וַיַּעֲקֹבֵנִי פְעָמִים מִיבְעֵי לֵיהּ. אֲלֵא, מְלָה חַד הוּי תְרֵי זְמַנִּי, כְּבוֹרְחִי, אֲחֵדֵר לֵיהּ זְמַנָּא אֲחֵרָא בְּרַכְתִּי, זֶה הוּא תְרֵי זְמַנִּין. כְּגוֹנוּבָּא דָא, (בראשית מג) כִּי עָתָה שָׁכְנָה זֶה

פְעָמִים, מְלָה חַד, תְרֵין זְמַנִּין. חַד דְּהָא אֲחֵדֵרְנָא לֵיהּ וְלֹא נְהוּי כְּסוּפָא קַמְיָה דְּהָהוּא בַר נִשְׁ. שָׁכְנָה, בְּשָׁנָה. אֲנָן בְּסוּפָא מַנְיָה, וְכַבֵּר אֲחֵדֵרְנָא.

כְּגוֹנוּבָּא דָא, אָמַר אִיּוֹב, (איוב י"ב) וְתַחֲשַׁבְנִי לְאִיּוֹב לָךְ, אֲחֵדֵר אִיּוֹב, אִיּוֹב. וְאִוְקְמוּהָ דְכַתִּיב, (איוב ט) אֲשֶׁר בְּסַעֲרָה יִשׁוּפְנִי וְגו'. אָמַר לִפְנֵי, רְבוּנוּ שְׁל עוֹלָם, שְׁמָא רוּחַ סַעֲרָה עֲבָרָה לִפְנֵיךָ. וְהֵכָּא כְּכוֹרְחִי לְקַח וְהִגַּה עָתָה אֲחֵדֵר מְלָה וְנִטִּיל בְּרַכְתִּי.

הֵן גְבִיר שְׁמַתּוּי לָךְ וְגו', וְלָךְ אִפּוּא מֵה אֲעֲשֶׂה בְנִי. (בראשית כו) וְלָךְ אִפּוּא, לִית קְיָמָא הֵכָּא מָאן דְּמִסְתַּפֵּם עֲלֵךְ. מֵה אֲעֲשֶׂה בְנִי. פְדִין, פְּרִיכָה פְּהַאי עֲלֵמָא וְאֲסַתְפַּל בְּדַרְגִיָּה, וְאָמַר (בראשית טו) וְעַל חַרְפְּךָ תַחֲיָה, דְּהָא הֲכִי אֲתַחֲזִי

לָךְ לְאִוְשְׁדָא דְמִין וְלִמְעַבַּד קְרִבִין, וְעַל דָּא אָמַר מֵה אֲעֲשֶׂה בְנִי.

רַבִּי אֲלֵעָזָר אָמַר, וְלָךְ אִפּוּא מֵה אֲעֲשֶׂה, פִּינּוּן דְאָמַר הַאי, אִמַּאי בְנִי. אֲלֵא אָמַר לֵיהּ, וְלָךְ אִפּוּא מֵה אֲעֲשֶׂה, דְאֲנָתָּ בְדִינָא וְכַחֲרַבָּא וְכַדְמָא חִזְינָא לָךְ, וְלֹאֲחִיד בְּאַרְחָ שְׁלִים.

אֲלֵא בְנִי, בְנִי וְדַאי, אֲנָא גְרִימְנָא לָךְ. בְּגִין דְאֲנָתָּ בְנִי. וְעַל דָּא עַל חַרְפְּךָ תַחֲיָה וְאֶת אֲחִידךָ תַעֲבַד. וְעַדְדִין לֹא אֲתַקְיִים, דְּהָא לֹא פִלַח לֵיהּ עֲשׂו לְיַעֲקֹב. בְּגִין דְיַעֲקֹב לֹא כְעָא לֵיהּ הַשְׁתָּא, וְאִיהוּ אֲחֵדֵר וְקָרָא לֵיהּ אֲדוּנִי כַּמָּה זְמַנִּי, בְּגִין דְאֲסַתְפַּל לְמַרְחֹק, וְסִלִּיק לֵיהּ לְסוּף יוֹמִיָּא, כְּדַקְאָמְרָן.

רַבִּי חֲיִיא וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲזִילִי בְּאַרְחָא. עַד דְּהוּוּ אֲזִילִי, חִמוּ לֵיהּ

תרגום לשון הזוהר

שְׁאָמַר אֶת זֶה, לְמַה בְּנִי? אֵלָּא אָמַר לוֹ, וְלָךְ אִפּוּא מֵה אֲעֲשֶׂה שְׂאֲתָה בְּדִין וְכַחֲרַב וְכַדְמָא אֲנִי רוּאָה אוֹתְךָ, וְאֶת אֲחִידךָ בְּדִרְךָ שְׁלִמָה. אֲלֵא בְנִי, בְנִי וְדַאי. אֲנִי גְרַמְתִּי לָךְ מִשׁוּם שְׂאֲתָה בְנִי, וְעַל כֵּן וְעַל חַרְפְּךָ תַחֲיָה וְאֶת אֲחִידךָ תַעֲבַד. וְעַדְדִין לֹא תַתְקִים, שְׁהָרִי לֹא עֲבַד עֲשׂו אֶת יַעֲקֹב, מִשׁוּם שְׁיַעֲקֹב לֹא רָצָה אוֹתוֹ עֲכָשׁוּ, וְהוּא חִזְר וְקָרָא לוֹ אֲדוּנִי כַּמָּה פְעָמִים, מִשׁוּם שֶׁהִסְתַּכַּל לְמַרְחֹק וְהִעֲלָה אוֹתוֹ לְסוּף הַיָּמִים, כְּמוֹ שְׁאָמְרָנוּ.

שְׁהִנָּה הַחֲרוּחִי לוֹ, וְלֹא נְהוּי בְבוּשָׁה לִפְנֵי אוֹתוֹ אָדָם. שָׁכְנָה - אֲנִי בְבוּשָׁה מִפְּנֵי, וְכַבֵּר הַחֲרוּחִי.

כְּמוֹ זֶה אָמַר אִיּוֹב, (איוב י"ב) וְתַחֲשַׁבְנִי לְאִיּוֹב לָךְ. חִזְר אִיּוֹב - אִיּוֹב. וּפְרָשׁוּהָ שְׁכַתוּב אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרָה יִשׁוּפְנִי וְגו'. אָמַר לִפְנֵי: רְבוּנוּ שְׁל עוֹלָם, שְׁמָא רוּחַ סַעֲרָה עֲבָרָה לִפְנֵיךָ? וְכַאן בְּכַרְחִי לְקַח, וְהִגַּה עָתָה חִזְר הַדְּבָר וְנִטִּיל בְּרַכְתִּי.

הֵן גְבִיר שְׁמַתּוּי לָךְ וְגו', וְלָךְ אִפּוּא מֵה אֲעֲשֶׂה בְנִי. וְלָךְ אִפּוּא - אִין עוֹמַד פַּה מִי שְׁיִסְכִּים עֲלֵיךָ. מֵה אֲעֲשֶׂה בְנִי. אִין בְּרַךְ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַיָּה, וְהִסְתַּכַּל בְּדַרְגָּתוֹ וְאָמַר וְעַל חַרְפְּךָ תַחֲיָה, שְׁהָרִי כֵךְ רֵאיוּ לָךְ לְשַׁפֵּךְ דְּמִים וְלַעֲשׂוֹת קְרִיבוֹת, וְעַל כֵּן אָמַר מֵה אֲעֲשֶׂה בְנִי.

רַבִּי אֲלֵעָזָר אָמַר, וְלָךְ אִפּוּא מֵה אֲעֲשֶׂה - כִּינּוּן

תרגום לשון הזוהר

כְּשִׁמוּעַ עֲשׂו אֶת דְּבָרֵי אָבוּי וְגו'. אָמַר רַבִּי חֲיִיא, כַּמָּה רַעוּת עֲשׂו אוֹתָן דְּמַעוּת שְׁבַכָה וְהוֹצִיא עֲשׂו לִפְנֵי אָבוּי כְּדִי שִׁיתְבַּרְךָ מִפְּנֵי, מִשׁוּם שֶׁהָיָה מַחֲשִׁיב דְּבַר אָבוּי יוֹתֵר. הֲכִי קָרָא שְׁמוּ יַעֲקֹב. [וּבְרִייתוֹ] הֲכִי קָרָא שְׁמוּ - קָרָא שְׁמוּ אוֹתוֹ שְׁקָרָא לוֹ. הוֹצִיא הַשְׁמַעַת קוֹל שְׁל רַק בְּשִׁבִיל קְלוּן. לֹא כְתוּב הֲכִי נִקְרָא שְׁמוּ, אֲלֵא קָרָא שְׁמוּ.

יוֹסֵף שְׁחַרַד חֲרָדָה כּוּז בְּשַׁעָה שְׁאָמְרוּ לוֹ זֹאת מִצְאָנוּ. יַצְחָק אָמַר מִי אִפּוּא - בְּאִיפָה נַעֲנֵשׁ יַעֲקֹב, שְׁכַתוּב אִיפָה הֵם רוּעִים, וְשֵׁם יוֹסֵף נֶאֱבָד, וְנַעֲנֵשׁ יַעֲקֹב. וְאָף עַל גַּב שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא הַסִּסְיָם עַל יְדוּ בְאוֹתוֹן הַבְּרִכוֹת, הוּא נַעֲנֵשׁ בְּאִיפָה, שְׁכַתוּב אִיפָה הֵם רוּעִים, וּמִשָּׁם נֶאֱבַד מִפְּנֵי וְנַעֲנֵשׁ כָּל אוֹתוֹ הַעֲנֵשׁ.

וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְעָמִים. זֶה - מֵה הוּא וְהֵ? [אֵלָּא] וַיַּעֲקֹבֵנִי פְעָמִים הֵיךְ צָרִיךְ לְהוֹיָנוּ אֲלֵא דְבַר אֲחֵד הֵיךְ פְעָמִים - בְּכַרְחִי, הַחֲזִיר לוֹ פְעַם אַחֲרַת בְּרַכְתִּי. זֶה פְעָמִים. כְּמוֹ כֵן (בראשית מג) כִּי עָתָה שָׁכְנָה זֶה פְעָמִים. דְּבַר אֲחֵד פְעָמִים. אֲחֵד

וַיַּחְרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְדוֹלָה. מֵה זֶה גְדוֹלָה? כְּתוּב כֵּאן גְדוֹלָה, וְכַתוּב שֵׁם (דברים י"ח) וְאֶת הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה הַיָּאֵת וְגו'. שְׁנַכְסַס עֲמוּ גִיהֵנּוּ. עַד מָאָד - מֵה זֶה עַד מָאָד? כְּתוּב כֵּאן מָאָד, וְכַתוּב שֵׁם (בראשית א) וְהִגַּה טוֹב מָאָד. זֶה מְלַאךְ הַמּוֹת. אִין אָמַר מִי אִפּוּא.

פרשת תולדות ספר הזוהר

תתיא (דף קמה ע"א)

פרשת תולדות

ספר הזוהר

תתיב (דף קמה ע"א) תתיב

לרבי יוסי סבא דהנה אזיל בתרייהו. ותבו עד דמטא לגבייהו. פיון דמטא לגבייהו, אמרו השתא ארחא מתפגא קמן, אזלו. אמר רבי חיאי (תהלים קט) עת לעשות ליי. פתח רבי יוסי ואמר, (משלי לא) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה. פיה פתחה בחכמה, דא פגסת ישראל, ותורת חסד על לשונה אליו אינון ישראל, דאינון לישראל דאורייתא דמשמעיה בה יומי זיליל.

פיה פתחה בחכמה (משלי לא) דא ב' דבראשית, ואוקמוה. ותורת חסד על לשונה דא אברקם, דביה ברא עלמא, וביה משמעיה תדיר. ב' סתים מהאי גיסא, ופתיחא מהאי גיסא. סתימא מהאי גיסא, כמה דאת אמר, (שמות לג) וראית את אהורי. פתיחא מהאי גיסא, בגין לאנהרא (ב'א לתורא) אנפחא לגבי עילא, ופתיחא

מהאי גיסא, בגין לקבלא מלעילא, ואיהי אכסדרה לקבלא. ובגין כך קיימא ברישא דאורייתא ואתמלייא לבתר, פיה פתחה בחכמה, בחכמה ודאי, דכתיב בראשית ברא אלהים, כתרוממו. ותורת חסד על לשונה, דהא לבתר משמעיה ואמר (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור.

פיה פתחה בחכמה, דא ה' (קדמא) דשמא קדישא דכלא בה, ואיהי סתים וגליא, פלילא דעילא ותמא, ורא דעילא ותמא. (משלי לא) פיה פתחה בחכמה, בגין דאיהי סתימא דלא אחידע כלל, דכתיב, (איוב כח) ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה. וכד שארי לאתפשטא בחכמה דאתדבק בה, ואיהי בגווה, (ואיהי) אפיקת קלא, דאיהי תורת חסד.

פיה פתחה בחכמה, דא ה"א בתראה דאיהו דבור, ומלה תליא

תרגום לשון הזוהר

בראשית ברא אלהים, כתרוממו. ותורת חסד על לשונה - שהרי אחר כך מספר ואומר, ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור.

פיה פתחה בחכמה - זו ה' (הראשונה) של השם הקדוש שהכל בה, והיא סתומה וגלויה, כלולה ממעלה ומטה, הסוד של מעלה ומטה. פיה פתחה בחכמה - משום שהיא סתומה שאין נודעת כלל, שכתוב ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה. וכשמתיילה להתפשט בחכמה שנדבקה בה, והיא בתוכה, (והיא) מוציאה קול, שהיא תורת חסד.

פיה פתחה בחכמה - זו ה"א האחרונה שהיא דבור, והדבור תלוי בחכמה. ותורת חסד על

בחכמה. ותורת חסד על לשונה. דא קול דקיימא על דבור לאנהגא ליה. ותורת חסד, דא יעקב, (דף קמה ע"ב) דאיהו על לשונה, לאנהגא מלה ולאחדא לה, דהא לית דבור בלא קול, ואוקמוה.

פתח רבי חיאי אבתריה ואמר, (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה ודעת מזמות אמצא. אני חכמה, דא כנסת ישראל. שכנתי ערמה, דא יעקב דאיהו חכים, ודעת מזמות אמצא דא יצחק, דהנה ליה דעת מזמות לברכא ליה לעשו. ובגין דחכמה אשתתף בהדיה דיעקב דאיהו ערמה, ודעת מזמות אמצא, דאתברך יעקב מאבוי, ושרו עליה כל אינון ברכאן,

תרגום לשון הזוהר

ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ. וישלטו למעלה ולמטה, שכתוב (דניאל ו) והנה עם ענני השמים כבן אדם בא. זה מלך המשיח, שכתוב (דניאל ג) ובמימיהם של אלו המלכים יצמיד אילתי השמים מלכות. ועל כן רצה יעקב שיעברו ברכותיו לאותו עתיד לבא, ולא נטל אותם לאלתר.

פתח רבי ייסא אחריי ואמר, (דברים ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תמת ישראל וגו'. הפסוק הזה באורו. אבל בשעה ההיא ש'יצא יעקב מלפני אביו עם אותן הברכות, הסתפל בעצמו ואמר: הנה הברכות הללו אני רוצה להעבירן לאחר קדי, לארך הימים. ויהי ורא ופחד. יצא קול ואמר: ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' כי אתך אני. לא אעזב אותך בעולם הזה. כי הנני מושיעך מרחוק, לאותו הזמן שאתה מעביר אותך, את אותן הברכות.

פרשת תולדות

ספר הוזהר

(דף קמה ע"ב)

תתיג

פרשת תולדות

ספר הוזהר

(דף קמה ע"ב)

תתיג

אל תירא עבדי יעקב נאם יי ואל תחת ישראל וגו'. האי קרא אוקמוה. אבל בההיא שעתא דנפק יעקב מקמי אבוי, באינון ברכאן, אסתפל בנפשיה. אמר, הא אלין ברכאן, בעינא לסלקא לון לכתר לאריכו יומין, והנה דחיל ומסתפי, נפק קלא ואמר, (דמ"ה טו) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי פי אתך אני, לא אשבוק לך בהאי עלמא. (דמ"ה טו) פי הנני מושעך מרחוק, לההוא זמנא דאנת סליק לון לאינון ברכאן.

ממדי ומנון, ומאדום. דאינהו הוו דאשתעבדו בהו בישראל. (ט) ואין מחריד, לעלם ולעלמי עלמא. אזלו, עד דהוו אזלי, אמר רבי יוסי, ודאי כל מה דעביד קדשא כריף הוא בארעא, כלא הנה ברזא דחכמתא, וכלא כגין לאחזאה דחכמתא עלאה להו לבני נשא, כגין דילפון מההוא עובדא רזין דחכמתא, וכלא אינון פדקא יאות, ועובדוי כלהו אורחי דאורייתא, כגין דאורחי דאורייתא, אינון ארחי דקדשא כריף הוא, ולית מלה זעירא דלית בה פמה אורחין ושכילין, ורזין דחכמתא עלאה.

תא חזי, דהא רבי יוחנן בן זבאי הנה אמר תלת מאה הלכות פסוקות, ברזא דחכמתא עלאה, בפסוק (בראשית ל) ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זבוי, ולא גלי לון, אלא לרבי

אליעזר דהנה עמיה, כגין למנדע דכמה רזין עלאין אינון פכל עובדא ועובדא דאיהי באורייתא, ובכל מלה ומלה חכמתא איהי, ואורייתא דקשוט, כגין כף אינון מלין דאורייתא, מלין קדישין אינון, לאחזאה מינה נפלאות, כמה דאת אמר, (תהלים קט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

תא חזי, בשעתא דעקים ההוא חזיא לאדם ולאפתיה, דאקריב לאתתא ואטיל בה זוהמא, ואתפתא ביה אדם כדין אסתאב עלמא ואתלטיא ארעא כגנינה, וגרים מותא לכל עלמא, וקנימא עלמא לאתפרעא מזניה. עד דאתא אילנא דחיי, וכפי (וכ"ד) על אדם, וכפייה ליה לההוא נחש דלא ישלוט לעלמין על זרעא דיעקב.

דקא בזמנא דאקריבו ישראל שעיר, הנה אתפסיא ההוא נחש ואתהפך

ואת זרעך מארץ שבנים, (דמ"ה טו) דאף על גב דהשתא נטיל ברכוי עשו וישתעבדון בבנה, אנא אפיק לון מידי, וכדין ישעבדון בניך ביה. ושבי יעקב, לאינון ברכאן, ושבי יעקב, דא שכניתא (ב"א דהיא עמיה דיעקב). ושבי יעקב ודאי. ושקט ושאנון, כמה דאוקמוה. מאינון מלפון, מבבל

תרגום לשון הוזהר

מעשיו דרכי התורה, משום שדרכי התורה הם דרכי הקדוש ברוך הוא, ואין דבר קטן שאין בו כמה דרכים ושכילים וסודות של חכמה עליונה. בא ראה, שהרי רבי יוחנן בן זבאי היה אומר שלש מאות הלכות פסוקות בסוד החכמה העליונה בפסוק ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זבוי, ולא גלה אותם אלא לרבי אליעזר שהיה עמו, כדי לדעת שכמה סודות עליונים הם בכל מעשה ומעשה, שהוא בתורה, ובכל דבר ודבר, היא חכמה ותורת אמת. משום כך דברי התורה הם דברים קדושים להראות ממנה נפלאות, כמו שנאמר גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

תרגום לשון הוזהר

בא ראה, בשעה שעקם הנחש ההוא את אדם ואת אשתו, שקרב לאשה והטיל בה זוהמא, והתפתה בו אדם, או נטמא העולם, והתקללה בשבילו האדמה, וגרם מות לכל העולם, ועמד העולם להפרע ממנו, עד שבא עץ החיים וכפה (וכ"ד) על אדם, והכניע אותו הנחש שלא ישלט לעולמים על זרעו של יעקב. שהרי בזמן שהקריבו ישראל שעיר, היה נכנע אותו הנחש והתהפך לעבד, כמו שנאמר, ועל כן הקריב יעקב לאביו שני שעירים. אחד להכניע את עשו, שהוא שעיר, ואחד בשביל הדרגה שהיתה תלויה בעשו ונדבק בו ונתבאר.

לעבדא, כמה דאתמר. ועל דא אקריב יעקב לאבוי תרין שעירין. חד, לאכפניא לעשו דאיהו שעיר. וחד, כגין דרגא דהנה תלי ביה עשו ואתדבק ביה ואתמר.

וכגין כף קנימא עלמא, עד דתייתי אתתא כגוונא דחנה, ובר נש כגוונא דאדם, ויצקומו ויחפיומו (דף קמו ע"א) ליה לההוא חזיא כפיא ויהוא דרכיב עליה וכלא אתמר.

פתח ואמר, (בראשית כח) ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה, והא אתמר ויעקב איש תם ישב אהלים. איש תם, גבר שלים, פתרגומו. ישב אהלים, אמאי איהו תם, כגין דאיהו ישב אהלים, דאחיד לתרין סטרין, לאברהם וליצחק. ועל דא, יעקב בסטרא דיצחק אתא לגביה דעשו, כמה דאתמר. דקתיב, (שמואל ב כח) עם

ומשום כך עמד העולם עד שתבא אשה כמו חנה, וכן אדם כמו אדם, ויצקומו ויחפיומו את אותו הנחש הרע ואותו שרובק עליו, והכל נתבאר. פתח ואמר, ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה, והרי נאמר ויעקב איש תם ישב אהלים. איש תם - גבר שלם, פתרגומו. ישב אהלים - למה הוא תם? משום שהוא ישב אהלים, שאוחז את שני הצדדים, את אברהם ואת יצחק. ועל כן יעקב בצדו של יצחק בא אל עשו, כמו שנאמר, שכתוב עם חסיד תתחסד ועם עקש תתפלל. וכשבא עם ברכות - עם סיוע שלמעלה הוא בא, עם סיוע של אברהם ויצחק, ומשום כך זה היה בחכמה, כמו שנתבאר.

פרשת תולדות

ספר הזוהר

תתמו (דף קמו ע"א)

חסיד תתחסד ועם עקש תתפל. וכד אתא עם ברכאן, בסיועא דלעילא קא אתא, בסיועא דאברהם ויצחק, ובגין כך ברכתא הוה, כמה דאתמר.

תא חזי, פד יעקב אתער לגבי סמאל, דרגא דעשו, וקביל עליה ליעקב, ויעקב נצח ליה בכמה סטרין, נצח לחוץא ברכתא ובעקימו, ולא אתנצח, בר בשעיר. ואף על גב דכלא חד, נצח כמו כן לסמאל בנצחונא אחרא, ונצחיה, הךא הוא דכתיב (בראשית לב) ויאבק איש עמו עד עלות השחר. וירא כי לא יכול לו.

תא חזי, זכותיה דיעקב כמה הוה, דאיהו אתא ובעא לאעברא ליה מעלמא. והוה ליליא, הות ליליא דאתברי ביה סיהרא, ויעקב אשתאר בלחודוי. דלא הוה עמיה אחרא,

תרגום לשון הזוהר

בא ראה, כשיעקב התעורר אל סמאל, ל דרגתו של עשו, וקבל עליו את יעקב, ויעקב נצח אותו בכמה צדדים - נצח את הנפש בכתמה וקמומיות, ולא נצח, רק מהשעיר. ואף על גב שהכל אחד, נצח כמו כן את סמאל בנצחון אחר ונצח אותו. והו שכתוב ויאבק איש עמו עד עלות השחר. וירא כי לא יכול לו.

בא ראה כמה היתה וכותו של יעקב, שהוא בא ורצה להעבירו מן העולם, ויאותו הלילה הנה הלילה שנבראה בו הלבנה, ויעקב נשאר לבדו, שלא היה משהו אחר עמו. ששנינו, אל יצא אדם יחידי בלילה, וכל שכן בלילה שנבראו בו המאורות, שהרי הלבנה חסרה, שכתוב יהי

ספר הזוהר

פרשת תולדות

תתמו (דף קמו ע"א)

ואיהו חד עמודא דגופא, כדין ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו וגו'.

בין דאתער צפרא ועבר ליליא, אתתקף יעקב, ואתחלש חיליה דסמאל, כדין אמר שלחני, דמטא זמנא לומר שירתא דצפרא. ובעי למיזל, ואודי ליה על אינון ברכאן, ואוסיף ליה ברכתא אחרא, דכתיב (בראשית לב) ויברך אתו שם.

תא חזי, כמה ברכאן אתברך יעקב, חד דאבוי, בהוה עקימו, ורווח כל אינון ברכאן. וחד דשכינתא דכרית ליה קדשא כרית הוה, פד הנה אתי מלבן, דכתיב, (בראשית לה) ויברך אלהים את יעקב. וחד, דברכיה ליה הוה מלאכא ממנא דעשו. וחד, ברכה אחרא, דברכיה ליה אבוי, פד הנה אזיל לפדן ארם, דכתיב (בראשית מח) ואל שדי יברך אתך וגו'.

תרגום לשון הזוהר

בין הוה שראה יעקב את עצמו בכל הברכות הללו, אמר, באיוו ברכה מהם אשתמש כעת? אמר, כעת אשתמש בחלשה שבה, ומי היא? זו האחרונה, שברך אותו אביו. ואף על גב שהיא חזקה, אמר, אינה חזקה בשלטון העולם הזה כראשונה.

אמר יעקב, אטל עכשו את זו ואשתמש בה, ואעביר את כל אותן האחרות לזמן שאצטרף לי ולבני אחרי, מתי? בזמן שיתכנסו כל העמים להאביד את בני מן העולם, שכתוב כל גוים סבובי בשם ה' כי אמילם. סבובי גם סבובי וגו'. סבובי כדברים וגו'. הנה כאן שלשה, כלפי שלשה שנשארו. אחת - אותן הברכות הראשונות של

פרשת תולדות ספר הזוהר

תתין (דף קמו ע"א)

פרשת תולדות ספר הזוהר

תתין (דף קמו ע"ב)

תתין (דף קמו ע"ב)

אמר יעקב, להתם אצטריכו, לגבי מלכין וכל צמין דכל עלמא, ואסליק לון להתם. והשתא לגבי דעשו, די לי בהאי למלא, דהוה ליה פמה לגיונין תקיפין, פמה מארי מגיחי קרבא לאגחא קרבין, דזמנין לגבי מלכין תקיפין (דף קמו ע"ב) לאגחא בהו קרבא. אדחכי שמע על לסטים חד קפחא, אמר, הני בני תרעי והכון תמן. אמר ליה, מפל לגיונין דילך, לית אנת משרד התם אלא אלין. אמר, לגבי ההוא לסטים, די באלין. דהא כל לגיונותי ומארי קרבא, אספלק לגבי אינון מלכין תקיפין, כיומא דקרבא, דאצטריכו לי, ליהו. אוף הכי יעקב אמר לגבי עשו, די לי השתא באלין ברקאן. אכל לההוא זמנא, דאצטריכו לכני לגבי כל

מלכין ושלטיין דכל עלמא, אסלק לון. פד ימטי ההוא זמנא, יתערון אינון ברקאן מפל סטרין, ויתקיים עלמא על קיומיה דקרא יאות, ומההוא יומא ולהלאה, קום מלכותא דא על כל שאר מלכו אחרא, פמה דאוקמוה, דכתיב, (דניאל ב) פדק ותסף כל אלין מלכותא והיא תקום לעלמא. והיינו ההיא אבנא, דאתגזרת מן טורא די לא בידין, פמה דאת אמר (בראשית מט) משום רועה אבן ישראל, מאן אבן דא. דא כנסת ישראל, פמה דאת אמר, (בראשית כח) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו'. רבי חייא אמר, מהכא (ישעיה י) שאר ישוב שאר יעקב, אליו ברקאן אתרנין דאשתארו, וכתיב, (מכה ח) והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים (אליו ברקאן

אתרנין חביב, (מכה ח) והיה שארית יעקב) בגוים פלהו, ולא בעשו בלחודיה, וכתיב והיה שארית וגו', פטל מאת יי. פתח רבי ייסא ואמר (מלאכי א) בן יכבד אב ועבד אדניו, בן, דא עשו. דלא הוה בר נש בעלמא דיוקיר לאבוי, פמה דאוקיר עשו לאבוי. וההוא יקירו דאוקיר ליה אשליט ליה בהאי עלמא. ועבד אדניו, (שם) דא אליעזר עבד אברהם ואוקמוה, דהא בר נש דהוה אתי לחון, בכמה עותרא, וכמה מתנן ויבזזין, וגמלין טעיןן. דלא אמר לבתואל ולבן, דאיהו רחימוי דאברהם, או בר נש אחרא דאתי כפייסא דאברהם, אלא עד לא ימלל מלוי, מה פתיב, (בראשית כד) ויאמר עבד אברהם אנכי, ולכתר אדני אדני, בגין

דיוקיר ליה לאברהם ההוא יקרא וההוא טיבו, אוריף ליה לכמה זמנין. כף עשו, ההוא יקרא דאוקיר ליה לאבוי, אוריף ליה כל הני זמנין דישלוט בעלמא דא. ואינון דמעין, אורידו לון לישראל בשעבודא דיליה, עד דיתובון ישראל לקדשא ברין הוא, בככיה ויבדמעין. דכתיב בככי יבאו וגו', וקדין כתיב, ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לני המלוכה. ברוך יי לעולם אמן ואמן. פרשת ויצא יעקב ויצא יעקב מפאר שבע וילך חרנה. (בראשית כח) רבי חייא פתח ואמר, (קהלת א) ונרח השמש ובה השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם, האי קרא אוקמוה. אכל ונרח השמש דא

תרנום לשון הזוהר

אביו. שתים - אותן ברכות שברך אותו הקדוש ברוך הוא. שלש - אותן הברכות שברך אותו המלאך ההוא. אמר יעקב, לשם צריך אותן, אל המלכים וכל העמים של כל העולם, ואעביר אותן לשם, וכעת כלפי עשו די לי בזה. למלך שהיו לו כמה לגיונות חזקים, כמה בעלי לוחמי קרבות הלהתם בקרבות, שזמנין כלפי מלכים חזקים הלהתם בהם קרבות. בינתים שמע על שודד אחר רוצח. אמר, בני השערים הללו ילכו לשם. אגרו לו, מפל הלגיונות שלך אינך שולח לשם אלא אלו? אמר, כלפי אותו השודד די באלו, שהרי כל לגיונותי ובעלי הקרב אעביר אותם לאותם המלכים החזקים. גיום הקרב כשיצטרכו לי, יהיו.

אף כף יעקב אמר כלפי עשו, די לי כעת בברכות הללו. אכל לזמן ההוא שיצרכו לכני כלפי כל המלכים והשליטים של כל העולם, אעלה אותם. כשיגיע אותו הזמן, יתעוררו אותן הברכות מפל הצדדים, ויתקיים העולם על קיומו כראוי. ומהיום ההוא והלאה תקום המלכות הזו על כל שאר מלכות אתרת, כמו שבאורה, שכתוב (דניאל ב) תכתת ותכלה כל אלו המלכויות והיא תקום לעולם. והינו האבן ההיא שנגזרת מן החר ולא בידים, כמו שנאמר משם רעה אבן ישראל. מי האבן הזו? זו כנסת ישראל, כמו שנאמר והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו'. רבי חייא אמר, מכאן, (ישעיה י) שאר ישוב שאר יעקב - אלו הברכות האחרות שנגשארן. וכתוב (מכה ח) והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים

תרנום לשון הזוהר

רבים. (אלו ברכות אחרות. כתוב והיה שארית יעקב) בגוים ככלם, ולא רק בעשו. וכתוב והיה שארית וגו' כטל מאת ה'. פתח רבי ייסא ואמר, (מלאכי א) בן יכבד אב ועבד אדניו. בן זה עשו, שלא היה אדם בעולם שיכבד את אביו כמו שעשו כבד את אביו, ואותו הכבוד שכבד אותו השליט אותו בעולם הזה. ועבד אדניו - זה אליעזר עבד אברהם, ובאורה. שהרי אדם שהיה בא לחון בכמה עשר וכמה מתנות ואוצרות וגמלים טעונים, שלא אמר לבתואל ולבן שהוא אוהבו של אברהם או איש אחר שבא עם פיוס של אברהם, אלא טרם ידבר את דברו מה כתוב? ויאמר עבד אברהם אנכי, ואחר כך אדני אדני, כדי שיכבד את

אברהם, אותו הכבוד והוא שכתב את אביו האריך לו לכמה פעמים. כף עשו, הכבוד ההוא שכבד את אביו האריך לו כל הפעמים הללו שישלט בעולם הזה, ואתן הדמעות הורידו את ישראל לשעבודו עד שישובו ישראל לקדוש-ברוך-הוא בככיה ויבדמעות, שכתוב (דניאל א) בככי יבאו וגו', ואז כתוב (עובדיה א) ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לה המלוכה. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. פרשת ויצא יעקב ויצא יעקב מפאר שבע וילך חרנה. רבי חייא פתח ואמר, (קהלת א) ונרח השמש ובה השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. הפסוק הזה בארוהו, אכל ונרח השמש - זה יעקב כשהיה בבאר

פרשת ויצא יעקב

ספר הוזהר

תתימו (דף קמו ע"ב)

תתימו

יעקב, פד הנה בכאר שבע. ובא השמש, פד אזל לחרן, דקתיב, (בראשית כח) וילן שם פי בא השמש. ואל מקומו שואף זורח, דקתיב וישכב במקום ההוא.

ותא חזי, שמשא אף על גב דנהיר לכל עלמא, מטלנוי בתרין סטרין אינון, כמה דאת אמר, (קהלת א) הולך אל דרום וסובב אל צפון, בגין דתא מינא ודא שמאלא. (ובגין) ונגיד ונפיק כל יומא מסטרא דמזרח, ואזיל לסטרא דדרום, (ג"א דמערב) ולבתר לסטרא דצפון, ומסטרא דצפון לסטרא דמערב, וכדין שמשא אתכניש, ואזיל לגבי מערב. נפיק ממזרח דקתיב, (בראשית כח) ויצא יעקב מבאר שבע. ואזיל למערב דקתיב וילך חרנה.

רבי שמעון אמר, נפיק מפללא דארעא דישראל, דקתיב ויצא יעקב מבאר שבע. ואזיל לרשו אחרא, דקתיב וילך חרנה. (ס"א נפיק ממזרח, דקתיב ויצא יעקב מבאר שבע, דא שמשא דנטיל מעומקא עלאה, נהירי דנהיר, ואזיל למערב, דקתיב וילך חרנה, אתר דדינא וירגזא חפן.

רבי יוסי מוקי האי קרא בגלגלית, כקדמיתא תה נחית נהירי מעומקא עלאה ועקב תה נטיל ליה, ואזיל לגבי באר שבע, (במדבר כא) באר דחפיריה שרים, דתה נהירי מתפון, ואשלים לתהוא באר בכל שליטו. ובזמני דגלגליתא, נטיל מהאי באר שבע, ואזיל לגבי חרנה, דקתיב וילך חרנה, כלומר חרון אף, ומאי היא חרון אפו דקדשא ברין הוא, דרנא בישא, ארעא דרשו אחרא.

אמר רבי חייא, פד אזיל שמשא למערב, האי מערב אקרי מקומו דשמשא, כרסניא דיליה, אתר דשריא עליה, דתא הוא דקתיב, (קהלת

תרגום לשון הוזהר

אחרת, שכתוב וילך חרנה. ויצא ממזרח, שכתוב ויצא יעקב מבאר שבע, זו השמש שנטיל מעומק העליון האר שפאר, והלכת למערב, שכתוב וילך חרנה, המקום שחרין ורגזו שם.

רבי יוסי מבאר את הפסוק תה בלולת. בראשית תה יודד אור מן העמק העליון, ויעקב תה נטיל אותו והולך לבאר שבע, הבאר שחפיריה שרים, שתה מאר משם, והשלים אותה הבאר בכל השלמות. ובזמני הגלות גסע מבאר שבע תה וילך חרנה, שכתוב וילך חרנה, כלומר חרון אף. ותה הוא חרון אפו של הקדוש ברין הוא וילך חרנה דקשה, הארץ של רשות אחרת.

אמר רבי חייא, כשהולך השמש למערב, המערב תה נקרא מקומו של השמש, הכפא שלו, מקום ששולט עליו. זהו שכתוב אל מקומו שואף זורח הוא שם. שהולך אליו להאיר עליו, ונטיל את כל האורות וכונס אותם אליו.

פרשת ויצא יעקב

ספר הוזהר

תתימו (דף קמו ע"א)

תתימו

א ואל מקומו שואף זורח הוא שם, דאזיל לגביה לאנהרא עליה, ונטיל כל נהורין וכניש לון לגביה.

והיינו כמה דתנינן, קדשא ברין הוא אנה תפלי, (ס"א ותנינן, קדשא ברין הוא אנה תפלין, דקתיב, (ישעיה סב) נשבע יי בימינו ובירוע עונו. ותנינן ימינו דא תורה, דקתיב מימינו אש דת למו. ובירוע עונו אלון תפלין. וכלהו נטיל יעקב, ומכניש לגבי מערב, וסיתרא כניש לבתר כל אינון נהורין ובוצינן דנטיל יעקב, דאיהו תיב לה ואנתר לה, ותנינו דתנינן קדשא ברין הוא אנה תפלין) בגין דנטיל כל פתרינ עלאין, ומאן גינהו, רנא דבאב עלאה, ורנא דאמא עלאה. ואינון תפלין שבראש, כמה דתנינן כהן גדול נוטל בראש. וילבתר דנטיל אבא ואמא, נטיל ימינא ושמאלא, ואשתפח (דקדשא ברין הוא) דנטיל כלא.

רבי אלעזר אמר, תפארת ישראל

תרגום לשון הוזהר

והיינו כמו ששנינו שהקדוש ברוך הוא מניח תפלין, (ס"א ולמנו, הקדוש ברוך הוא מניח תפלין, שכתוב נשבע ה' בימינו ובירוע עונו. ושנינו, ימינו - זו תורה, שכתוב מימינו אש דת למו. ובירוע עונו - אלו תפלין. וכלם נטיל יעקב ומאסר לצד מערב. ולמנה אופסת לבסוף כל אותם האורות והצרות שנטיל יעקב, שהוא נתון לה ומאיר לה, וזה ששנינו הקדוש ברוך הוא מניח תפלין) משום שנטיל את כל הכתרים העליונים, ומי הם? הסוד של האב העליון וסוד האם העליונה, והם התפלין שבראש, כמו ששנינו, כהן גדול נוטל בראש. ואחר שנטיל האב והאם, נטיל הימין והשמאל, ונמצא (שהקדוש ברוך הוא) שנטיל הכל.

רבי אלעזר אמר, תפארת ישראל נטיל כל, וכשנמשכת כנסת ישראל למעלה, נוטלת אף כאן

נטיל כלא, וכד אתמשכא כנסת ישראל לעילא, נטילא אוף הכי כלא, עלמא דדכורא דקדשא ברין הוא, וכן עלמא (דף קמו ע"ב) דנוקבא דקדשא ברין הוא, כמה דנפקי כל נהורין מהאי עלמא, הכי נמי נטיל כלא האי עלמא. דתא דא כגוונא דא, ובגין כך באר שבע דא יובלא, באר (שבע) דא איהי שמשא. (דתא דא כגוונא דא) (פלא דקדשא ברין הוא) ושמאלא (דא) לא נהיר אלא מיובלא, (ס"א ואיהו נטיל כל נהורין ותיב לגו שמשא) ובגין כך (בראשית כח) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, דא מערב דאיהי שמשא.

רבי שמעון אמר, ויצא יעקב מבאר שבע, דא מערב, שנת השמשא. וילך חרנה, דא שנת ערלה. בגין דנפק מרשו קדישא לרשו אחרא, דתהו עריק מאחיו, כמה דאתמר.

הכל, עולם הזכר של הקדוש ברוך הוא, וכן עולם הנקבה של הקדוש ברוך הוא. כמו שיוצאים כל האורות מן העולם הזה, כך גם נטיל הכל העולם הזה, שחרי זה כמו זה, ומשום כך באר שבע זה היובל, באר (שבע) זו השמשא. (שחרי זה כמו זה) (הכל קדוש-ברוך-הוא) והשמש (הזה) אינו מאיר אלא מן היובל, (הוא נטיל לתוך האורות ומכניש תוך השמשא) ומשום כך ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, זה המערב שהיא השמשא.

רבי שמעון אמר, ויצא יעקב מבאר שבע - זה המערב, שנת השמשא. וילך חרנה - זו שנת הערלה, משום שיצא מרשות הקדשה לרשות אחרת, שהיה בורח מאחיו, כמו שנתבאר.

פרשת ויצא יעקב

ספר הוזהר

תתכב (דף קמו ע"ב)

תוספתא

בני עלמא, רחמי עלאה, הורמנא דבורי, קריבו שמעו. מאן חכימא בכו, מארי דעיינון בסוכלתנו, לייתי וליבעו. בשעתא דרישא תורא נטיל תלת אתוון וגילוי לון בגלופא בגלופין, חד א' חד ו' ואתגליו א"ו, א' רישא עלאה דכלא, ממירא דכל ממיורין. ו' סליקו דרעותא הו', אשפתלל מרישא לעילא ונחת לתתא, נפק ואפיק תלתין ותרין שבילין, עד דאתגלופו בין אבני יקר דמתלתין. ואתקשרו באות גו"ן דאיהו דבר ונוקבא, תרין רחמיין. קשורא תקיפא, בהו אשפתללו, ושמא קדישא בהו אתקשר, מנייהו אשתבח מוזאן לכלא (בהו), אשפתללו עלמין. ועל דא אתגליו א' פשוטה, בללא דתרון,

תרגום לשון הוזהר

תוספתא

בני העולם, אהובי עליון, בחירי הממשלה, קרבו שמעו. מי חכם בכם, בעלי העינים בהשכל, בא וידע. בשעה שהראש הלכן נטל שלש אותיות וחקק אותם בחקיקת החקיקות, אחת א', אחת ו' ונחקק א"ו - הא' הראש העליון של הכל טמון של כל הטמונים, ו' הוא עלית הרצון, נתקן מן הראש למעלה, וירד למטה. יצא והוציא שלשים ושנים שבילים, עד שחוקקו באבנים יקרות שלוחמות, ונקשרו עם האות גו"ן, שהיא זכר ונקבה, שני אהבים. קשר חזק, בהם נתקנו, והשם הקדוש נקשר בהם, מהם נמצא המיון לכל ונסתו. נתקנו העולמות.

ועל כן חקקה א' פשוטה, הכלל של שתיים: ג' כפופה נקבה אתה, ו' שהיא הדין שמוציא שבילים הנה בין האותיות ועשה את הרקיע של

פרשת ויצא יעקב

ספר הוזהר

תתכב (דף קמו ע"ב)

א) ואל מקומו שואף (וורה הוא קם). (בראשית כח) וילך שם פי בא השמש. כמה דאף אמר שואף זורח הוא שם, דהא בגין לאנהרא ליה קאתיא.

ויקח מאבני המקום. (בראשית כח) אבני המקום לא כתיב, אלא מאבני המקום, אליו אינון אבני יקר, מרגלאן טבאן, דאינון תריסר אבנין עלאין, כמה דכתיב שתיים עשרה אבנים, ותחות אליו תריסר אלה, ורבון, אבני פסילן, וכלהו אקרין אבנין, בגין כך מאבני המקום, ולא אבני המקום דא הוא מקום דקאמר.

וישם מראשותיו, (בראשית כח) מראשותיו דמאן. אלא מראשותיו דההוא מקום, מאי מראשותיו. אי תימא כמאן דשוי תחות רישיה, לא. אלא מראשותיו, לארבע (ס"א רישין) סטרין דעלמא, תלת אבנין לסטר (דף קמח ט"א) צפון, ותלת לסטר מערב, ותלת

תרגום לשון הוזהר

לצד דרום, ושלש לצד מזרח. והמקום ההוא עליותם להתקן בהם.

ואז וישכב במקום ההוא. (וישכב, י"ב מרגליות למטה, וכל אותו הדין שחר על המקום הזה חזר מן כ"ב.) כיון שנתקנה המטה, שכב בה. מי שכב בה? השמש. ועל כן כתוב ביצקב וישב על המטה, שהרי לו ראייה ולא לאחר. ועל כן וישכב במקום ההוא, ומשום כך כתוב וזרח השמש ובא השמש.

רבי יצחק היה יושב יום אחד לפני מערת אפיקותא. עבר איש אחד ושני בנים עמו, והיה אחד לאחד אומר, חזק השמש הזה הוא מצד הדרום, ואין העולם מתקבץ אלא על הרים,

פרשת ויצא יעקב ספר הזהר תתכג (דף קמח ע"ב) פרשת ויצא יעקב ספר הזהר תתכג (דף קמח ע"ב) תתכד

אמר ליה אחוה זעירא, אלמלא יעקב, לא אתקיים עלמא. תא חזי, בשעתא דייחדו בניו יחודא דלעילא, ואמרו (דברים ט) שמע ישראל? אלהינו? אלהי אחד, דא הוא שלימו עלאה, לאתחידא ביחודא חד. פדון אתחבר יעקב אבוהון ונטיל ביתיה, ויתבי ביה בחבורא חדא עם אבהון, לאתחברא דכר ונקבא פחדא.

אמר רבי יצחק, אשתתף בהדיהו, ואשמע מאי קאמרי. אול בתדיהו. פתח ההוא בר נש ואמר, (תהלים קלב) קומה? למנוחתך אתה וארון עזך. קומה? למנוחתך, כמאן דאמר, יקום מלפא, לבי ניחא דמשכניה. תרין אינון הוו דאמרו קומה? משה ודוד. משה אמר, (במדבר ט) קומה? ויפוצו איביך. ודוד אמר, קומה

? למנוחתך. מאי איפא בינייהו. אלא משה כמאן דפקיד לביתיה קאמר, משה פקיד לה, לאתחא קרבא לקביל שגאוי. דוד זמין ליה לניחא, כמה זמזמן (ליט) למריה, זמין למלפא ולמטרוניתא עמיה, דא הוא דקתיב, קומה? למנוחתך אתה וארון עזך, בגין דלא לאפרשא לון.

פנהיך ילכשו צדק וחסידיך ירגנו. (תהלים קלב) מכאן אולפינא, דמאן דמזמן למלפא, ישגי (דף קמח ע"ב) עובדיו בגין למיחב חדוה למלפא. אי ארחה דמלפא חדראן ליה בדיחי הדיוטי, יסדר קמיה בדיחי רופינוס ופרדשכי, ואי לאו, לאו איהו (גיז) בדיחותא דמלפא. תא חזי, דוד זמין ליה למלפא

ולמטרוניתא לניחא, מה עבד, שגני בדיחי דמלפא, בגין רופינוס. ומאן גינהו, דקתיב, (תהלים קלב) פנהיך ילכשו צדק וחסידיך ירגנו. וחסידיך ירגנו, לויך ירגנו מיכעי ליה, דהא לויאי אינון בדיחי מלפא. והשתא דוד דזמין ליה לניחא, עבד פנהי וחסידי דליהו אינון בדיחי מלפא.

אמר ליה קדשא ברין הוא, דוד, לא בעינא לאטרחא עלך. (אליהו) גיא אמר ליה קדשא ברין הוא, דוד, לא רבי אמר ליה דוד, מארי (לא רבי אלא), כד אנת בהיכלך, את עביד רעותך. השתא דומינא לך, ברעותי קיימא מלה לאקרבא אלין, דאינון חשיכי ימיר, אף על גב דלאו ארחהויהו בהאי.

מכאן אולפינא, דמאן דאיהו כביתיה, יסדר אורחיה ועובדיה

ברעותיה. אי מזמזמן ליה, יעביד רעותיה דאושפיזיה, כמה דמסדר עלוי. דהא דוד אחלה לויאי וסדר פנהי, וקדשא ברין הוא אוקים מלה ברעותיה.

אמר דוד, בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך סדורא דקא סדרנא, לא יתוב לאחורא. אמר ליה קדשא ברין הוא, דוד, חייך, אפילו כמאנין דילי לא אשתמש, אלא כמאנין דילך. ולא זו קדשא ברין הוא מתמן, עד דיהיב ליה נבוזון ומתנן, דקתיב, (תהלים קלב) נשבע? לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנה אשית לכסא לך. אתא רבי יצחק ונשקיה, אמר אי לא אתינא להאי ארחא, אלא למשמע דא די. פתח חד ברין ואמר, (בראשית כח) ויצא

תרגום לשון הזהר

משום שהרוח היא קיום השלמות של כל הצדדים, ואלמלא שהוא עומד בשלמות, אין העולם יכול להתקיים.

אמר לו אחיו הקטן, אלמלא יעקב, לא התקיים העולם. בא ראה, בשעה שיחדו בניו את היחוד שלמעלה ואמרו (דברים ט) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, זוהי השלמות העליונה להתיחד ביחוד אחד, אי התחבר יעקב אביהם, ונטל את ביתו, וישב בו בחבור אחד עם האבות, להתחבר זכר ונקבה יחד.

אמר רבי יצחק, אשתתף עמהם ואשמע מה הם אומרים. פתח אותו האיש ואמר, קומה ה' למנוחתך אתה וארון עזך. קומה ה' למנוחתך - כמי שאומר יקום המלך לבית מנוחת משכנו. **שנים** הם היו שאמרו קומה ה' - משה ודוד.

תרגום לשון הזהר

רצונו של מארחו כמו שפסדר עליו, שהרי דוד החליף לויים לסדר פנהים, והקדוש ברין הוא הקים את הדבר כרצונו.

אמר דוד, בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך. הסדור שפסדתי לא ישוב אחור. אמר לו הקדוש ברין הוא, דוד, חייך, אפילו בכלים שלי לא אשתמש, אלא בכלים שלך. ולא זו הקדוש ברין הוא משם עד שנתן לו אוצרות ומתנות, שכתוב נשבע ה' לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנה אשית לכסא לך. בא רבי יצחק ונשק לו. אמר, אם לא באתי לדוד הוו אלא לשמע את זה - די לי.

פתח בן אחד שלו ואמר, ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, הנינו שפתבו (בראשית ט) על כן יצגב איש את אביו ואת אמו ורבך באשתו. דבר

יעקב מבאר שבע וילך חרנה, היינו דכתיב, (בראשית ב) על פן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו. דבר אחר ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, רמזו פד נפקו ישראל מבי מקדשא, ואתגלו ביני עממיא, כמה דאתא אמר, (איכה א) ויצא מן בית ציון כל הדרה, וכתיב גלתה יהודה מעוני וגו'.

פתח אחרא זעירא ואמר, (בראשית כח) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש וגו', מאי ויפגע במקום, למלכא דאזיל לבי מטרוניתא, בעי למפגע לה וילבסמא לה במלין, בגין דלא תשתפח גביה כהפקירא. ולא עוד, אלא דאפילו אית ליה ערסא דדהבא, וכסותותי מרקמאן

באפלטייא, למיבת בהו. ואיהי מתקנא ערסיה באבגין בארעא, ובקיסטרא דתיבנא. ישבוק דידיה, ויבית בהו למיבה לה גייתא, ובגין דיהא רעותא דלהון פחדא, בדלא אניסו. כמה דאוליפנא הכא, דכיןן דאזיל לגבה מה כתיב, (וילן שם כי בא השמש לאחאזא דאסור ליה לבר נש לשמשא ערסיה ביומא) (בראשית כח) ויקח מאבגי המקום וישם מראשותיו (שם) וישכב במקום ההוא, בגין למיבה לה גייתא, דאפילו אבגי ביתא, רחמינן קמיה, למיבת בהו. (ס"א דכתיב וישכב במקום ההוא)

בכה רבי יצחק, (ד"א ל"ג תי"ד) וחדרי, אמר מרגלאן אלין תחות ידיכו, ולא אזיל בתריכו. אמרו ליה את תזיל לאורחך, ואנן גיעול למתא להולא

תרגום לשון הוזהר

במקום ההוא, כדי לתת לה נחת שאפילו אבגי הבית אהובים לפניו ללון בהם ושכבו וישכב במקום

[ח"א]

בכה רבי יצחק, (תתך) ושמה. אמר, אלו המרגליות תחת ידיכם, ולא אלך אתריכם? אמרו לו, אתה תלך לדרךך, ואנן נכנס לעיר להולא של בני זה. אמר רבי יצחק, עכשו יש לי ללכת לדרךכי. הלך לו וסדר את הדברים לפני רבי שמעון. אמר רבי שמעון, ודאי יפה אמרו, והכל נאמר בקדוש-ברוך-הוא. אמר, הדברים הללו הם מבני בניו של רבי צדוק החלש הם. מהו השעם נקרא חלש? משום שארבעים שנה התענה על ירושלים שלא תתרב בזמיו, והיה מפרש על כל דבר ודבר של התורה סודות עליונים ונותן בהם דרך לבני העולם להתנהג בהם.

דהאי כרי. אמר רבי יצחק, השתא אית לי למתך לארחי. (דף קמט ע"א) אזיל ליה, וסדר מלין קמיה דרבי שמעון. אמר רבי שמעון ודאי שפיר קאמרו, וכלא בקדשא בריך הוא אתמר. אמר, מלין אלין, מבני בניו דרבי צדוק חלשא גינהו. מאי טעמא אקרי חלשא, בגין דארבעין שנין אתעני על ירושלים, דלא יתחרב ביזמיו, והנה פריש על כל מלה ומלה דאורייתא, רזין עלאין, ויהיב בהו ארחא לבני עלמא, לאתנהגא בהו.

אמר רבי יצחק, לא הוה (אלא) יומין זעירין, עד דאערענא בההוא בר נש ובריה זעירא עמיה. אמניא ליה, אן הוא כרף אחרא. אמר לי, עבידנא ליה הלולא ואשתאר בדביתהו. פינן דאשתמודע בי, אמר ליה חייך, דלא זמיננא לך להולא דברי, בגין תלת מלין. חד, דלא ידענא כף ולא

תרגום לשון הוזהר

ומתנות. אמרתי לו, הקדוש ברוך הוא ודון אותך לטוב. אמרתי לו, מה שמך? אמר לי, צדוק הקטן. באותה שעה למדתי ממנו שלשה עשר [תי"ס] סודות עליונים בתורה, ומבניו שלשה, אחד בבבואה, ואחד (וישם) בחלום. ואמר, מה בין נבואה לחלום? נבואה בעולם היא של זכר, והחלום בעולם הנקבה, ומנה לזה בשש דרגות יורד. הנבואה בזמין ובשמאל, והחלום בשמאל. והחלום נפרד לכמה דרגות למטה, משום כך החלום הוא בכל העולם, אכל כפי דרגתו. כך נראה, כפי האדם כך דרגתו, הנבואה אינה מתפשטת אלא במקומה.

אשתמודענא לך, דהכי מזמנין ליה לבר נש כפום קריה, ודילמא אנת גברא רבא, ואפגים קרף. וסד, דילמא אנת אזיל בארחה בבחילו, ולא אטרח עלך. וסד, דלא תכסיף קמי אנשי דחבנרא. דאורחא דילן, דכל אינון דאכלי לפתורא דחתן וכלה, פלהו יתבי נבזין ומתנן לון. אמניא ליה, קדשא בריך הוא רזין לך לטב. אמניא ליה, מה שמך, אמר ליה צדוק זוטא. בההוא שעמא, אוליפנא מניה, תליסר (נ"א תרי"ד) רזין עלאין באורייתא, ומן בריה תלת, חד בבבואה, וחד (נ"א תרי"ד) בחלמא.

ואמר מה בין נבואה לחלמא. נבואה בעלמא דדכונרא איהו, וחלמא בעלמא דנוקבא, ומחאי להאי, כשיטא דרגין נחתא. נבואה בימינא ובשמאלא, וחלמא בשמאלא. וחלמא מתפרשא לכמה דרגין

ספר

ס"ה ס"ט

תהלים

כח

ספר

ס"ב ס"ג

תהלים

כט

בשמחה: ה שירו | לאלהים זמרו שמו
 סלו לרכב בערכות ביה שמו ועלו
 לפניו: ו אבי יתומים ודן אלמנות
 אלהים במעון קדשו: ז אלהים |
 מושבי יחידים | ביתה מוציא אסירים
 בכושרות אף סוררים שכנו צחיחה:
 ח אלהים בצאתך לפני עמך בצעדך
 בישמון סלה: ט ארץ רעשה | אף-
 שמים נטפו מפני אלהים זה סיני
 מפני אלהים אלהי ישראל: י גשם
 נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה
 אתה כוננתה: יא חיתך ישבוֹבה תכין
 בטובתך לפני אלהים: יב אדני יתן-
 אמר המבשרות צבא רב: יג מלכי
 צבאות ידון ידון ונות־בית תחלק
 שָׁלַל: יד אם־תשכבון בין שפתים
 נפני יונה נחפה בכסף ואברותיה
 בידקק חרוץ: טו בפרש שדי מלכים
 ביה תשלג בצלמון: טז הר־אלהים הר־
 בשן הר גבנים הר־בשן: יז למה |
 תרצדון ההים בגבנים ההר חמד
 אלהים לשבתו אף־יהוה ישכן לנצח:
 יח רכב אלהים רבתים אלפי שונן
 אדני כֹּס סיני בקדש: יט עלית
 למרום | שכית שבי לקחת מתנות
 באדם ואף סוררים לשכן | זה
 אלהים: כ ברוך אדני יום | יום יעמס-
 לנו האל ישועתנו סלה: כא האל | לנו
 אל מושעות וליהוה קרי ולאליהם אדני

למות תוצאות: כב אף־אלהים ימחן
 ראש איביו קדקד שער מתהלך
 באשמו: כג אמר אדני משען אשבי
 אשבי ממצלות ים: כד למען | תמחן
 רגלך בדם לשון פלביד מאיבים
 מנהו: כה ראו הליכותיך אלהים
 הליכות אלי מלכי בקדש: כו קדמו
 שרים אתר נגנים בתוף עלמות
 תופפות: כז במקהלות ברכו אלהים
 אדני ממקור ישראל: כח שם בנזמן |
 צעיר רדם שרי יהודה רגמתם שרי
 זבלון שרי נפתלי: כט צנה אלהיך עזך
 עוזה אלהים זו פעלת לנו: ל מהיכלך
 על־ירושלם לך יובילו מלכים שני:
 לא גער חית קנה עדת אבירים | בעגלי
 עמים מתרפס ברצי־כסף בזר עמים
 קרבות יפצו: לב יאתיו חשמנים מגי
 מצרים כוש תריץ ידיו לאלהים:
 לג ממלכות הארץ שירו לאלהים זמרו
 אדני סלה: לד לרכב בשמי שמי־קדם
 הן יתן בקולו קול עז: לה תנו עז
 לאלהים על־ישראל גאותו ועזו
 בשחקים: לו נורא אלהים | ממקדשך
 אל ישראל הוא נתן | עז ותעצמות
 לעם ברוך אלהים:

יג לחודש יום ראשון

ס"א למנצח | על־שושנים לדרך:
 ב הושיעני אלהים כי באו מים
 עד־נפש: ג טבעתי | ביון מצולה ואין

מעמד באתי במעמקי־מים ושבלת
 שטפתי: ד יגעתי בקראי נחר גרוני
 פלו עיני מניחל לאלהי: ה רבו |
 משערות ראשי שנאי הנם עצמו
 מצמיתי איבי שקר אשר לא־גזלתי אז
 אשבי: ו אלהים אתה ידעת לאולתי
 ואשמותי ממך לא־נכחדו: ז אל־יבשו
 כי | קוֹף אדני יהוה קרי אלהים צבאות
 אל־יבלמו כי מבקשׁיך אלהי ישראל:
 ח פִּי־עלִיד נשאתי חרפה פסתה כלמה
 פני: ט מוזר הייתי לאחי ונכזי לבני
 אמי: י פִּי־קנאת ביתך אכלתני
 וחרפות חורפִיך נפלו עלי: יא ואכבה
 בצום נפשי ותחי לחרפות לי:
 יב ואתנה לבושי שק ואחי להם
 למשל: יג ישיחו בי ישבי שער
 ונגינות שותי שכר: יד ואני
 תפלותיך | יהוה עת רצון אלהים
 ברכ־חסדך ענני באמת ישעך:
 טו הצילני מטיט ואל־אטבעה אנצלה
 משנאי וממעמקי־מים:
 טז אל־תשטפני | שבלת מים ואל־
 תבלעני מצולתה ואל־תאטר־עלי באר
 פיה: יז ענני יהוה כִּי־טוב חסדך כרב
 רחמיך פנה אלי: יח ואל־תסתור פניך
 מעבדך פִּי־צר־לי מהר ענני: יט קרבה
 אל־נפשי גאלה למען איבי פדני:
 כ אתה ידעת חרפתי ובשתי וכלמתי
 נגדך פל־צוררי: כא חרפה | שכרה

לפי ואנושה ואקה לנוד ואין
 ולמנחמים ולא מצאתי: כב ויתנו
 בברותי ראש ולצמאי שקוני חמין:
 כג הי־שלתנם לפניהם לפח
 ולשלומים למוקש: כד תחשכנה
 עיניהם מראות ומתניהם תמיד
 המעד: כה שפך־עליהם זעמך וחרון
 אפך ישגם: כו תהי־טירתם נשמה
 באהליהם אליהי ישב: כז פִּי־אתה
 אשר־הפית רדפו ואל־מכאוב חלליך
 יספרו: כח תנה־עון על־עונם ואל־
 לבאו בצדקתך: כט ימחו מספר חיים
 ועם צדיקים אל־יכתבו: ל ואני עני
 וכאב ישועתך אלהים תשגבני:
 לא אהללה שם־אלהים בשיר ואגדלנו
 בתודה: לב ותיטב ליהוה משור פֹּר
 מקרן מפרים: לג ראו עננים ישמחו
 דרשי אלהים ויחי לבככם: לד פִּי־
 שמע אל־אביונים יהוה ואת־אסיריו
 לא בזה: לה יהללוהו שמים וארץ
 זמים וכל־רמש בם: לו כי אלהים |
 יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו
 שם וירשיה: לו זרע עבדיו ינחליה
 ואהבי שמו ישכנו־בה:
 ע א למנצח לנוד להזכיר: ב אלהים
 להצילני יהוה לעזרתי חושה:
 ג יבשו ויחרפו מבקשי נפשי יסגו
 אחור ויבלמו חפצי רעתי: ד ישוּבו
 על־עקב בשתם האמרים האח | האח:

ספר

ע, עא, עב

תהלים

פ

ה לְיָשׁוּ וַיִּשְׁמְחוּ | בָּךְ כָּל־מִבְּכַשְׂיךָ
וַיֹּאמְרוּ תָמִיד יִגְדַל אֱלֹהִים אֲהָבִי
יִשׁוּעַתְךָ : וַיֹּאנִי | עֲנִי וְאֶבְיוֹן אֱלֹהִים
חֹשֶׁשׁ לִי עֲזָרִי וּמִפְּלִטִי אֶתֶּה יְהוָה
אֶל־תֵּאָחֵר :

עא * בָּךְ־יִהְיֶה חֲסִיתִי אֶל־אֲבוֹשָׁה
לְעוֹלָם : בַּצְּדָקְתְּךָ תַּצִּילֵנִי
וּתְפַלְטֵנִי הַטֹּה־אֱלִי אֲזַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי :
ג הִיָּה לִי | לְצוֹר מְעוֹן לְבוֹא תָמִיד
צוֹיֶת הוֹשִׁיעֵנִי כִּי־סִלְעִי וּמַצּוֹדֵתִי
אֶתֶּה : ד אֱלֹהֵי פִלְטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף
מַעֲנֵל וְחוֹמֶץ : ה כִּי־אֶתֶּה תְּקוּמִי אֲדַנִּי
יְהוָה קִרֵּי אֱלֹהִים מִבְּטְחִי מִנְּעוּרֵי : ו עֲלִיךָ |
נִסְמַכְתִּי מִבְּטָן מִמְּעֵי אִמִּי אֶתֶּה גֹזְזִי
כָּךְ תִּהְלֹתִי תָמִיד : ז כְּמוֹפֶת הֵייתִי
לְרַבִּים וְאֶתֶּה מַחֲסִי־עֵז : ח יִמְלֵא פִי
תְּהִלָּתְךָ כָּל־הַיּוֹם תִּפְאַרְתְּךָ : ט אֶל־
תִּשְׁלִיכֵנִי לַעַת זִקְנָה כְּכֹלֹת כְּחוֹי אֶל־
תַּעֲזֹבֵנִי : י כִּי־אֲמָרוּ אוֹיְבֵי לִי וְשִׁמְרֵי
נִפְשֵׁי נוֹעֲצוּ יַחְדוּ : יא לֵאמֹר אֱלֹהִים
עֲזֹבוּ רַדְפוּ וּתְפַשׂוּהוּ כִּי־אֵין מַצִּיל :
יב אֱלֹהִים אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהֵי
לְעֻזְתִּי חֲשֵׁה חוֹשָׁה : יג יִבְשׂוּ יִכְלוּ
שִׁטְנֵי נִפְשֵׁי יַעֲטוּ חֲרָפָה וּכְלָמָה
מִבְּכַשִּׁי רַעֲתִי : יד וַאֲנִי תָמִיד אֲנִחַל
וְהוֹסַפְתִּי עַל־כָּל־תְּהִלָּתְךָ : טו פִּי וְסִפְרִי
צְדָקְתְּךָ כָּל־הַיּוֹם תִּשׁוּעַתְךָ כִּי לֹא
יִדְעָתִי סִפְרוֹת : טז אֲבוֹא בַּגְּבוּרוֹת אֲדַנִּי
יְהוָה קִרֵּי אֱלֹהִים אֲזַכִּיר צְדָקְתְּךָ לְבָדְךָ :

יון שני

עב * לְשַׁלְמָה | אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ
לְמַלְךְ תָּן וּצְדָקְתְּךָ לְכֹן־מֶלֶךְ :
ב יָדִין עַמֶּךָ בַּצְּדָק וְעֲנִיֶיךָ בְּמִשְׁפָּט :
ג יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְעַם וְגִבְעוֹת
בַּצְּדָקָה : ד יִשְׁפֹּט | עַנְיֵי־עַם יוֹשִׁיעַ
לְבָנֵי אֲבִיוֹן וַיִּבְכֹּא עוֹשֵׁק : ה יִירָאוּךָ
עַם־שֹׁמֵשׁ וּלְפָנֶי יָרֵחַ דוֹר דוֹרִים :
ו יִרַד כְּמִטֶּר עַל־גֹּז כְּרִיבִים וַרְזִיף
אֶרֶץ : ז יִפְרַח־בְּיָמָיו צְדִיק וְרַב שְׁלוֹם
עַד־בְּלֵי יָרֵחַ : ח וַיִּרַד מִגִּם עַד־גִּם
וּמִנְּהַר עַד־אֶפְסֵי־אֶרֶץ : ט לְפָנָיו יִכְרַעוּ
צִיִּים וְאֵלִיּוֹ עֶפְרַיִל יִלְחָכוּ : י מַלְכֵי
תִּרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְּחָה יִשְׁיֹבוּ מַלְכֵי

ספר

עב, עג, עד

תהלים

לא

שָׂבָא וְסָבָא אֲשַׁכַּר יִקְרִיבוּ :
יא וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ־לוֹ כָּל־מַלְאָכִים כָּל־גּוֹיִם
יַעֲבֹדוּהוּ : יב כִּי־יִצְאֵל אֲבִיוֹן מִשּׁוּעַ
וְעֲנִי וְאִין־עֵזוֹ לוֹ : יג יִחַס עַל־דָּל
וְאֲבִיוֹן וּנְפֹשׁוֹת אֲבִיוֹנִים יוֹשִׁיעַ :
יד מִתוֹךְ וּמִחֲמַס יִגְאֵל נַפְשָׁם וַיִּיקַר
דָּמָם בְּעֵינָיו : טו וַיְחִי וַיִּתְּנוּ־לוֹ מִזֶּהֱבָה
שָׂבָא וַיִּתְּפַלֵּל בְּעַדוֹ תָמִיד כָּל־הַיּוֹם
יִבְרַכְנָהוּ : טז יְהִי סַפְת־כֹּר | בְּאֶרֶץ
כְּרָאשׁ הָרִים יִרְעַשׂ כְּלַכְנָן פְּרִיָו
וַיִּצְיַעו מְעִיר כַּעֲשׂוֹב הָאֶרֶץ : יז יְהִי
שְׁמוֹ | לְעוֹלָם לְפָנֵי־שֹׁמֵשׁ יְצוֹן שְׁמוֹ
וַיִּתְּבַרְכוּ בּוֹ כָּל־גּוֹיִם יִאֲשֻׁרוּהוּ :
יח בְּרוּךְ | יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבָדְךָ : יט וּבְרוּךְ | שֵׁם
כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וַיִּמְלֵא כְּבוֹדוֹ אֶת־כָּל
הָאֶרֶץ אֲמֵן | וְאֲמֵן : כ כָּלוּ תַפְלוֹת דָּוִד
כֹּן־יִשְׁעִי :

ספר ליום רביעי שלישו

עג * מִזְמוֹר לְאַסָּף אֶךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל
אֱלֹהִים לְבָרֵי לִבְבִי : ב וַאֲנִי בְּמַעַט
נְטִיו נְטִיו רִגְלִי כְּאֵין שִׁכְחָה שִׁכְחוּ אֲשֵׁרִי :
ג כִּי־קָנָאתִי בְּהוֹלִילִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים
אֲרָאָה : ד כִּי אֵין חֲרָצוֹת לְמוֹתָם
וּבְרִיא אֹלָם : ה בְּעַמֵּל אָנוּשׁ אֵינָמוּ
וְעַם־אָדָם לֹא יִגָּעוּ : ו לִכְן עֲנַקְתָּמוּ
גְּאוּהָ יַעֲשֶׂה־שֵׁית חֲמַס לְמוֹ : ז יִצְא
מִחֲלָב עֵינָמוּ עֲבָרוּ מִשְׁפּוֹת לִבְבִי :
ח יִמְקִיאוּ | וַיִּדְבְּרוּ כְרַע עֲשָׂק מִמְרוֹם

עד * מִשְׁפִּיל לְאַסָּף לְמַה אֱלֹהִים
וַנְּחַת לְנִצָּח יַעֲשֶׂן אֶפְרָיִם בְּצִיאַן

מרעיתך: ב זכר עדתך | קגית קדם
גאלת שכט נחלתך הרציון זה |
שכנת בו: ג הרימה פעמיד למשאות
נצח פלהרע אויב בקדש: ד שאגו
צוריד בקרב מועדך שמו אותם
אותות: ה יודע כמביא למעלה בסכף
עץ קרדמות: ו גע ועתה פתוחיה יחד
בכשיל וכלפות יהלמון: ז שלחו
באש מקדשך לארץ חללו משפך
שמך: ח אמרו בלבם ניגם יחד שרפו
כלמועדיאל בארץ: ט אותתינו לא
ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יע
עדמה: י עדמתי אלהים יתרו צר
ינאץ אויב שמך לנצח: יא למה תשיב
ידך וימינך מקרב חסד חיון כלה:
יב ואלהים מלפי מקדם פעל ישועות
בקרב הארץ: יג אתה פוררת בעוה ים
שברת ראשי תנינים עליהמים:
יד אתה רצפת ראשי לויתן תתנו
מאכל לעם לציים: טו אתה בקעת
מען נחל אתה הובשת נהרות איתן:
טו לך יום אף לך לילה אתה הכינות
מאור ושמש: יז אתה הצבת כל
גבולות ארץ קוץ וחרף אתה יצרתם:
יח זכרזאת אויב חרף | יהנה ועם נבל
נאצו שמך: יט אליתן לחית נפש
תורף חית עניף אלשתשכח לנצח:
כ הטט לברית כיימלאו מחשביארץ
נאות חמס: כג אלישב הך נכלם עני

עז * למנצח אל תשחת מזמור
לאסף שיר: ב הודינו לך |
אלהים הודינו וקרוב שמך ספרו
נפלאותיך: ג כי אקח מועד אני
מישרים אשפט: ד נמגים ארץ וכל
לשביה אנכי תפתי עמודיה סלה:
ה אמרתי להללים אל תהלו
ולרשעים אל תרימו קרן: ו אל תרימו
למרום קרנכם תדברו בצואר עתק:
ז כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר
הרים: ח כייאלהים שפט זה לשפיל
וזה ירים: ט פי כוס כיד יהנה ויין
חמר | מלא מסך ויגר מזה אף
שמריה ימצו ישתו כל רשעיארץ:
י ואני אגיד לעלם אזמרה לאלהי
יעקב: יא וכל קרני רשעים אנדע
תרומנה קרנות צדיק:

עו * למנצח בנגינת מזמור לאסף
שיר: ב נודע ביהודה אלהים
בישראל גדול שמו: ג ויהי בשלם
סכו ומעונתו בעיון: ד שמה שבר
רשפיקשת מגן וחרב ומלחמה סלה:
ה נאור אתה אדיר מהרריטרף:
ו אשתוללו | אפירי לב נמו שנתם
ולאמצאו כל אנשיחיל ידיהם:

ז מגעתך אלהי יעקב נרדם ורכב
וסוס: ח אתה | נורא אתה ומייעמד
לפניך מאז אפך: ט משמים השמעת
דין ארץ יראה ושקטה: י בקום
למשפט אלהים להושיע פלעניו
ארץ סלה: יא כייחמת אדם תודך
שארית חמת תחגר: יב נדרו ושלמו
ליהנה אלהיכם פלסביביו יובילו שי
למורא: יג יבצר רוח נגידים נורא
למלכייארץ:

סו לחודש יום שלישי

עז * למנצח על ירחון לדותון לאסף
מזמור: ב קולי אל אלהים
ואצעקה קולי אל אלהים והאזין
אלי: ג כיום צרתי אדני דרשתי ידי |
לילה נגרה ולא תפוג מאנה הנחם
נפשי: ד אזכרה אלהים ואהמיה
אשיחה | ותתעטר רוחי סלה: ה אחזת
שמרות עיני נפעמתי ולא אדבר:
ו חשבותי ימים מקדם שנות עולמים:
ז אזכרה נגינתי כלילה עם לבכי
אשיחה ויחפש רוחי: ח הלעולמים
זינח | אדני ולא יסיף לרצות עוד:
ט האפס לנצח חסדו גמר אמר לך
ודר: י השכח חנות אל אם קפץ באף
רחמי סלה: יא ואמר חלותי היא
שנות ימין עליון: יב אפיר אזפור
מעלליה פייאזכרה מקדם פלאך:
יג והגייתי בכלפעלך ובעלילותיך

אשיחה: יד אלהים בקדש דרפך מי
אל גדול פאלהים: טו אתה האל עשה
פלא הודעת בעמים עזך: טו גאלת
בדורע עמך בנייעקב ויוסף סלה:
יז ראוד פנים | אלהים ראוד פנים יחילו
אף ירגזו תהמות: יח זרמו מים | עבות
קול נתנו שחקים אף חצצריך יתהלכו:
יט קול רעמך | בגלגל האירו כרקים
תבל רגזה ותרעש הארץ: כ בים דרפך
ושבילך ושבילך במים רבים ועקבותיך
לא נדעו: כג נחית כצאן עמך כיד
משה ואהרן:

עח * משפיל לאסף האזינה עמי
תורתי הטו אזנכם לאמרפי:
ב אפתחה כמשל פי אביעה חידות
מניקדם: ג אשר שמענו ונדעם
ואבותינו ספרו לנו: ד לא נכחד |
מבניהם לדור אחרון מספרים תהלות
יהנה ועוזו ונפלאותיו אשר עשה:
ה ויקם עדות | בעקב ותורה שם
בישראל אשר צוה את אבותינו
להודיעם לבניהם: ו למען ידעו | דור
אחרון בנים יולדו לקמו ויספרו
לבניהם: ז וישומו באלהים פסלם ולא
ישכחו מעלליאל ומצותיו ינצרו:
ח ולא יהיו | פאבותם דור סורר ומרה
דור לאהכין לבו ולא נאמנה אתאל
רוחו: ט בניאפרים נושקי רומיקשת
הפכו כיום קרב: י לא שמרו ברית

ספר	נח	תהלים	דף	ספר	עז, עמ, פ	תהלים	דף
-----	----	-------	----	-----	-----------	-------	----

אלהים ובתורתו מאנו ללכת: ^{יא} וישפחו עלילותיו ונפלאותיו אשר הראם: ^{יב} נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים שדה צען: ^{יג} בקע ים ויעבירם ויצב מים כמו נד: ^{יד} וינתם בענן יומם וכל הלילה באור אש: ^{טו} ויקע ארים במדבר וישק פתחמות רבה: ^{טז} ויוצא נוזלים מפלע ויורד פנהרות מים: ^{יז} ויוסיפו עוד לחטא לו למרות עליון בצינה: ^{יח} וינסו אל בלבכם לשאל אכל לנפשם: ^{יט} וידברו באלהים אמרו היכול אל לערף שלחן במדבר: ^כ הן הכה צור ויזוכו מים ונחלים ישטפו הגם לחם וכל תת אם יבין שאר לעמו: ^{כא} לכן אשמע יהוה ויתעבר ואש נשקה ביעקב וגם אף עלה בישראל: ^{כב} כי לא האמינו באלהים ולא בטחו בישועתו: ^{כג} ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח: ^{כד} וימטר עליהם מן האכל ודגן שמים נתן למו: ^{כה} לחם אפירים אכל איש צידה שלח להם לשבע: ^{כו} ויסע קדים בשמים וינהג בעזו תימן: ^{כז} וימטר עליהם כעפר שאר וכחול ימים עוף כנף: ^{כח} ויפל בקרב מחנהו סביב למשכנתיו: ^{כט} ויאכלו וישבעו מאד ותאותם יבא להם: ^ל לא יזרו מתאותם עוד אכלם בפייהם: ^{לא} ויאף אלהים | עלה בהם ויהרג במשמיניהם

ובחורי ישראל הכריע: ^{לב} בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו: ^{לג} ויכל בהבל ימיהם וישנותם בבהלה: ^{לד} אם הרגם ודרשוהו וישבו וישחרו אל: ^{לה} ויזכרו פי אלהים צורם ואל עליון גאלם: ^{לו} ויפתוהו בפייהם ובלשונם וזכו לו: ^{לז} ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בביתו: ^{לח} והוא רחום ויכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא לעיר כל חמתו: ^{לט} ויזכר כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב: ^מ כמה ימרוהו במדבר ועציבוהו בישמון: ^{מא} וישוכו וינסו אל וקדוש ישראל התוו: ^{מב} לא זכרו את ידו יום אשר פדם מני צר: ^{מג} אשר ישם במצרים אתותיו ומופתיו בשדה צען: ^{מד} ויהפך לדם יאריהם וזוליהם בלישיתיון: ^{מה} ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרודע ותשחיתם: ^{מו} ויתן לחסיל יבולם ויגיעם לארבה: ^{מז} יהרג בכרד גפנם וישקמותם בנחמל: ^{מח} ויסגר לברד בעירם ומקניהם לרשפים: ^{מט} ישלחם | חרון אפו עברה וועם וצרה משלחת מלאכי רעים: ^נ יפלט נתיב לאפו לא חשך ממות נפשם ותיחם לדבר הסגיר: ^{נא} ויך כל בכור במצרים ראשית אונים באהליהם: ^{נב} ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר

במדבר: ^{נג} וינתם לבטח ולא פחדו ואת אויביהם כפה הם: ^{נד} ויביאם אל גבול קדשו הר זה קנתה ימינו: ^{נה} ויגרש מפניהם גוים ויפילם בחבל נחלה וישפן באהליהם שבטי ישראל: ^{נו} וינסו וימרו את אלהים עליון ועדויתו לא שמרו: ^{נז} ויסגו ויבגדו כפבותם נהפכו כקשת רמיה: ^{נח} ויכעיסוהו בכמותם ובפסיליהם וקניאוהו: ^{נט} שמע אלהים ויתעבר וימאס מאד בישראל: ^ס וישט משפן שלו אהל שכן באדם: ^{סא} ויתן לשכי עזו ותפארתו כיד צר: ^{סב} ויסגר לחרב עמו ובנחלתו התעבר: ^{סג} בחוריו אכלה אש ובתולתו לא הוללו: ^{סד} כהניו בחרב נפלו ואלמנתיו לא תכפניה: ^{סה} ויכן פישן | אדני כגפור מתרוגן מנין: ^{סז} ויך צריו אהור חרפת עולם נתן למו: ^{סח} וימאס באהל יוסף ובשכט אפרים לא בחר: ^{סח} ויבחר את שבט יהודה את הר ציון אשר אהב: ^{סס} ויכן כמו רמים מקדשו כארץ יסדה לעולם: ^ע ויבחר בדוד עבדו ויחיהו ממכלאת צאן: ^{עא} מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ובישראל נחלתו: ^{עב} וירעם פתם לכו ובתבונות כפיו ינתם:
יום רביעי
 עמ כ מזמור לאסף אלהים באו

גוים | בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלם לעיים: ^ג נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ: ^ג שפכו דמם | כמים סביבות ירושלם ואין קובר: ^ה היינו הרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו: ^ה עדמה יהנה תאנף לנצח תבער כמו אש קנאתך: ^ו שפך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוה ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו: ^ז כי אכל את יעקב ואת נהו השמו: ^ח אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו רחמיך כי דלנו מאד: ^ט עזרנו | אלהי ישענו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך: ^י למה | יאמרו הגוים איה אלהיהם ידע בנים בגוים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך: ^{יא} תבוא לפניך אנקת אסיר כגדל זרועך הותר בני תמותה: ^{יב} והשב לשכנינו שבועתים אל חיקם חרפתם אשר חרפוך אדני: ^{יג} ואנחנו עמך | וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תהלתך:
 פ למנצח אל שושנים עדות לאסף מזמור: ^ג רעה ישראל | האזינה נהג כצאן יוסף ישב הכרובים הופיעה: ^ג לפני אפרים | ובנימן ומנשה עזרה את גבורתך ולכה

לִישַׁעֲתָה לָנוּ: ה' אֱלֹהִים הַשִּׁיבֵנו וְהָאֵר
פְּנֵיךָ וּנְשַׁעֲהָ: ה' יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת
עַד־מִתִּי עֲשֵׂנָה בַתְּפִלַּת עַמֶּךָ:
וְהֵאֲכַלְתֶּם לָחֶם דְּמַעַה וְתִשְׁקַמוּ
בְדַמְעוֹת שְׁלִישׁ: וְתִשְׁמְנוּ מִדוֹן
לְשִׁבְנוֹ וְאֵיכָנוּ לְעֵגוֹלָמוֹ:
ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת הַשִּׁיבֵנו וְהָאֵר פְּנֵיךָ
וּנְשַׁעֲהָ: ט גִּפְן מִמְצָרִים תִּסְעֶה תִּגְרַשׁ
גּוֹלִים וְתִטְעֶה: י פְּנִית לִפְנֵיהָ וְתִשְׁרַשׁ
שְׂרָשִׁיהָ וְתִמְלֵא אֶרֶץ: יא כֶּסֶף הַרִים
צִלָּה וְנִפְתְּיָה אֲדוּמֵי אֵל: יב תִּשְׁלַח
קִצִּירָהּ עַד־יָם וְאֶל־נְהַר וּנְקוּתֶיהָ:
יג לְמָה פָרַצְתָּ גְדֻרֶיהָ וְאָרוּהָ כִּלְעֵבְרִי
דָּרָךְ: יד יְכַרְסֶמְנָה חֲזִיר מִיַּעַר וְזִיז שְׂדֵי
יִרְעֶנָה: טו אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב נָא
הִבֵּט מִשְׁמַיִם וְרֵא וּפְקֹד גִּפְן זֹאת:
טז וְכֹנֵה אֲשֶׁר־נִטְעָה יִמְנַךְ וְעַל־בֶּן
אֲמַצְתָּה לָךְ: יז שְׂרָפָה כָּאֵשׁ כִּסּוּחָהּ
מִגְעַרְתָּ פְּנֵיךָ יִאֲבָדוּ: יח תְּהִי־דֶרֶךְ עַל־
אִישׁ יִמְנַךְ עַל־בֶּן־אָדָם אֲמַצְתָּ לָךְ:
יט וְלֹא־נִסְגוּ מִמֶּךָ תַּחֲיִינוּ וּבִשְׁמֶךָ
נִקְרָא: כ יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הַשִּׁיבֵנו
הָאֵר פְּנֵיךָ וּנְשַׁעֲהָ:

פא * לִמְנַצָּח | עַל־הַגְּתִית לְאֶסֶף:
ב הַרְנוּנוּ לְאֱלֹהִים עֲזוּנוּ הָרִיעוּ
לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב: ג שְׂאוּ־זִמְרָה וְתוֹגֵיתָ
כְּנֹר נָעִים עַם־גִּבֹּל: ד תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ
שׁוֹפָר בְּכֹסֶה לְיוֹם חַגְנוּ: ה כִּי תִק

לְיִשְׂרָאֵל הוּא מְשַׁפֵּט לְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב:
ו עֲדוֹת | בִּיהֹסֵף שָׂמוּ בְצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ
מִצְרַיִם שִׁפְת לֹא־יִדְעָתִי אֲשַׁמַּע:
ז הַסִּירוּתִי מִסִּבְל שְׂכָמוֹ כִּפְּיוֹ מִדָּוִד
תַּעֲבֹרְנָה: ח בְּצִרָה קְרָאתָ וְאֶחְלָצֶךָ
אֲעִנְךָ בְּסִתְר הָעַם אֲבַחֲנֶךָ עַל־מִי
מִרִיבָה סֵלָה: ט שָׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בְךָ
יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי: י לֹא־יִהְיֶה בְךָ
אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל גֵּבֵר:
יא אֲנִכִּי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם הַרְחֵב־כַּפֶּיךָ וְאֲמַלְאֵהוּ: יב וְלֹא־
שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה
לִי: יג וְאֲשַׁלְּחֵהוּ בַשִּׁירוֹת לְבָם יִלְכוּ
כְּמוֹעֲצוֹתֶיהֶם: יד לוֹ עַמִּי שָׁמַע לִי
יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי יְהִלְכוּ: טו כִּמְעַט
אֹיְבֵיהֶם אֲכַנֶּיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אֲשִׁיב
יְדֵי: טז מִשְׁנְאֵי יְהוָה יִכְחָשׁוּ־לוֹ וְיִהִי
עִתָּם לְעוֹלָם: יז וְיִאֲכִלְהוּ מִחֶלֶב חֶטֶת
וּמִצֹּר דָּבַשׁ אֲשַׁבְעֶךָ:

פב * מִזְמוֹר לְאֶסֶף אֱלֹהִים נֶצֶב
בְּעַד־תֵּאֵל בְּקִרְב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט:
ב עַד־מִתִּי תִשְׁפֹּטוּ־עוֹל וּפְנֵי רְשָׁעִים
תִּשְׂאוּ־סֵלָה: ג שִׁפְטוּ־דַל וְיִתּוֹם עֲנִי
וְרַשׁ הַצְּדִיקוֹ: ד פִּלְטוּ־דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד
רְשָׁעִים הַצִּילוּ: ה לֹא יִדְעוּ | וְלֹא יִכְנוּ
בַחֲשֵׁכָה יִתְהַלְכוּ יִמּוּטוּ כִּלְמוֹסֵדִי
אֶרֶץ: ו אֲנִי־אֲמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי
עֲלִיוֹן כְּלַכְּם: ז אֲכֹן כְּאֶדָם תִּמְוֹתוֹן

וּכְאֶחָד הַשָּׁרִים תִּפְלוּ: ח קוֹמָה אֱלֹהִים
שִׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אֲתָה תִגְהַל כְּכָל־
הַגּוֹיִם:

יום תמישי

פג * שִׁיר מִזְמוֹר לְאֶסֶף: ב אֱלֹהִים
אֶל־דְּמִי־לְךָ אֶל־תַּחֲרַשׁ וְאֶל־
תִּשְׁקֹט אֵל: ג כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יִהְיִינָן
וּמִשְׁנֵאִיךָ נִשְׂאוּ רֹאשׁ: ד עַל־עַמֶּךָ
יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְעַצְּוּ עַל־צְפוּנֶיךָ:
ה אָמְרוּ לָנוּ וּנְכַחֲדֶם מִגּוֹי וְלֹא־יִזְכָּר
שֵׁם־יִשְׂרָאֵל עוֹד: ו כִּי נִוְעָצוּ לָב יַחְדוֹ
עֲלֶיךָ בְּרִית יִכְרְתוּ: ז אֶהְיֶה אֲדוֹם
וְיִשְׁמַעֲאֵלִים מוֹאֵב וְהַגִּרִים: ח גִּבֹּל
וְעַמּוֹן וְעַמְלָק פִּלְשֶׁת עַם־יִשְׂבֵי צוּר:
ט גַּם־אֲשׁוּר נִלְוָה עִמָּם הִיוּ זָרוּע לְבִנְיָ־
לוֹט סֵלָה: י עֲשֵׂה־לָהֶם כְּמִדְּוֶן
כְּסִיסְרָא כִּיבִן בְּנַחַל קִישׁוֹן: יא נִשְׁמְדוּ
כַּעֲיִדְיָאֵר הִיוּ דָמָן לְאֲדָמָה: יב שִׁיתִּמוּ
נְדִיבָמוּ כְּעֹרֵב וּכְזֹאֵב וּכְזֹבַח וּכְצִלְמִנְעַ
כִּלְ־נִסְיָכָמוּ: יג אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה לָנוּ
אֵת נְאוֹת אֱלֹהִים: יד אֱלֹהֵי שִׁיתִּמוּ
כַּגִּלְגָּל פִּקֵּשׁ לִפְנֵי־רוּחַ: טו כָּאֵשׁ
תִּבְעֵר־יַעַר וְיִכְלֶהְבָּה תִּלְהַט הַרִים:
טז כֵּן תִּרְדָּפֶם בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוֹפְתֶךָ
תִּבְהַלֵּם: יז מִלֵּא פְּנֵיהֶם קִלְוֹן וּיִבְקָשׁוּ
שִׁמְךָ יְהוָה: יח יִבְשׁוּ וּיִבְהַלּוּ עַד־יַעַד
וּיִחַפְּרוּ וַיִּאֲבָדוּ: יט וַיִּדְעוּ כִּי־אֲתָהּ
שִׁמְךָ יְהוָה לְבַדְּךָ עֲלִיוֹן עַל־כָּל־
הָאָרֶץ:

פד * לִמְנַצָּח עַל־הַגְּתִית לְבִנְיָ־קָרָה
מִזְמוֹר: ב מה־יְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ
יְהוָה צְבָאוֹת: ג נִכְסְפָה וְגַם־כִּלְתָּהּ |
נִפְשָׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לְבִי וּבִשְׂרֵי יִרְנְנוּ
אֵל אֱלֹהֵי־י: ד גַּם־צְפוֹר מְצָאָה כִּיֵּת
וְדָרוֹר | קַן לָהּ אֲשֶׁר־שִׁתָּה אֶפְרַיִחָהּ
אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת מְלִכִי
וְאֱלֹהֵי־י: ה אֲשֶׁר־י יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד
יִחַלְלוּךָ סֵלָה: ו אֲשֶׁר־י אָדָם עוֹד־לוֹ בְךָ
מִסְלוֹת בְּלִבְכֶם: ז עֲבָרִי | כַּעֲמֹק הַכֶּבֶךָ
מִעֵינַי וְשִׁיתוּהוּ גַם־בְּרִכּוֹת יַעֲטָה
מוֹרָה: ח יִלְכוּ מִתִּיל אֶל־חִיל יִרְאָה
אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן: ט יְהוָה אֱלֹהִים
צְבָאוֹת שָׁמַעַה תִּפְלְתִי הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סֵלָה: י מִגְּנוּנוּ רֵאָה אֱלֹהִים וְהִבֵּט
פְּנֵי מִשְׁיַחֶךָ: יא כִּי טוֹב־יוֹם בַּחֲצִירֶיךָ
מֵאֵלֶךָ בַּחֲרִית הַסְתּוֹפֶף בְּבֵית אֱלֹהֵי
מִדְּוִר בְּאֶהֱלִי־רִשְׁעִי: יב כִּי שָׁמַשׁ | וּמִגֵּן
יְהוָה אֱלֹהִים חָן וְכֶבֶד יִתֵּן יְהוָה לֹא
יִמְנַע־טוֹב לְהוֹלְכִים בְּתַמִּים: יג יְהוָה
צְבָאוֹת אֲשֶׁר־י אָדָם בְּטַח בְּךָ:

פה * לִמְנַצָּח | לְבִנְיָ־קָרָה מִזְמוֹר:
ב רְצִיַת יְהוָה אֲרַבֶּךָ שְׁבַת שְׂבוֹת
שְׁבִית יַעֲקֹב: ג נִשְׂאֵת עֵזוֹן עַמֶּךָ כְּפִית
כִּלְ־חִטָּאתֶם סֵלָה: ד אֲסַפֵּת כִּלְ־עֲבָרְתֶךָ
הַשִּׁיבוֹת מִחֲרוֹן אַפֶּיךָ: ה שׁוֹבְנוּ אֱלֹהֵי
יִשְׁעֵנוּ וְהַפֵּר כַּעֲסֶךָ עַמְנוּ: ו הַלְעוֹלָם
תִּתְּנָה־בְּנוּ תִמְשֹׁךְ אַפֶּיךָ לְדָר וְדָר:
ז הִלֵּא־אֲתָה תִשׁוּב תַּחֲיִינוּ וְעַמֶּךָ

ספר פה, פז, פח תהלים

ספר פח, פז, פח תהלים

ספר פה, פח תהלים

ספר פה, פח תהלים

ספר פה, פח תהלים

ספר פה, פח תהלים

יִשְׁמְחוּ-בָךְ: הַ הַרְאֵנוּ יְהוָה חֲסִדְךָ
 וְיִשְׂעֶךָ תַתִּן-לָנוּ: ט אֲשַׁמְעָה מִהַיְדָבָר
 הָאֵל | יְהוָה כִּי אֶדְבַר שְׁלוֹם אֶל-עַמּוֹ
 וְאֶל-חֲסִידָיו וְאֶל-יֹשְׁבוֹ לְכִסְלָה: י אֶף
 קָרוֹב לִיְהוָה יִשְׁעוֹ לִשְׁכֵן כְּבוֹד
 בְּאַרְצֵנוּ: יא חֲסִד-וְאֱמֶת נִפְגְּשׁוּ צַדִּיק
 וְשְׁלוֹם נִשְׁקוּ: יב אֱמֶת מֵאַרְץ תִּצְמַח
 וְצַדִּיק מִשְׁמַיִם נִשְׁקָף: יג גִּם-יְהוָה יִתֵּן
 הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ תַתֵּן יְכוּלָה: יד צַדִּיק
 לִפְנֵי יְהוָה וְיִשֶׁם לְדָרוֹךְ פְּעָמָיו:

פז א תִּפְלֵה לְדָרוֹד הַטְהֵי-יְהוָה אֲזַנְךָ
 עֲנֵי כִי-עָנִי וְאֶבְיֹן אָנִי: ב שְׁמְרָה
 נַפְשִׁי כִּי-חֲסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אֲתָה
 אֱלֹהֵי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ: ג חֲנִנִי אֲדַנִּי כִי-
 אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל-הַיּוֹם: ד שְׁמַח נַפְשׁ
 עַבְדְּךָ כִּי-אֵלֶיךָ אֲדַנִּי נַפְשִׁי אֲשֹׂא:
 ה כִּי-אֲתָה אֲדַנִּי טוֹב וְסִלַּח וְרִבֵּי-חֲסִד
 לְכָל-קְרֹאֶיךָ: ו הַאֲזִינָה יְהוָה תִּפְלַתִּי
 וְהִקְשִׁיבָה כְּקוֹל תַּחֲנוּנֹתַי: ז כִּיֹּם
 צִרְתִּי אֶקְרָאָךְ כִּי תַעֲנֵנִי: ח אִין-כְּמוֹךָ
 כְּאַלְהִים | אֲדַנִּי וְאִין כְּמַעֲשֵׂיךָ:
 ט כָּל-גּוֹיִם | אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יְכוּאוֹ |
 וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לִפְנֵיךָ אֲדַנִּי וַיִּכְבְּדוּ לְשִׁמְךָ:
 י כִּי-גָדוֹל אֲתָה וְעֲשֵׂה נִפְלְאוֹת אֲתָה
 אֱלֹהִים לְבַדְּךָ: יא הִרְבֵּנִי יְהוָה | דַּרְכְּךָ
 אֶהְלֵךְ בְּאֲמַתְךָ יַחַד לְכָבִדִּי לִירְאָה
 שְׁמֶךָ: יב אוֹרְךָ | אֲדַנִּי אֱלֹהֵי כָּל-לִבְבִי
 וְאֶכְבְּדָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם: יג כִּי-חֲסִדְךָ
 גָּדוֹל עָלַי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְׁאוּל

תַּחֲתֵיךָ: יד אֱלֹהִים | זָדִים קָמוּ-עָלַי
 וַעֲדַת עֲרִיצִים בְּקִשּׁוֹ נַפְשִׁי וְלֹא שָׁמַרְךָ
 לְנַגְדָם: טו וְאֲתָה אֲדַנִּי אֶל-רְחוּם וְחַנּוּן
 אַרְךָ אֲפִים וְרִבֵּי-חֲסִד וְאֱמֶת: טז פְּנֵה
 אֵלַי וְחַנּוּנִי תַנַּח-עֲזֶךָ לְעַבְדְּךָ וְהוֹשִׁיעָה
 לְכֹן-אֲמַתְךָ: יז עֲשֵׂה-עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה
 וַיִּרְאוּ שְׂנְאֵי וַיִּבְשׂוּ כִּי-אֲתָה יְהוָה
 עֲזַרְתָּנִי וְנַחַמְתָּנִי:

פח א לְבַנְיָקָרַח מִזְמוֹר שִׁיר יְסוּדָתוֹ
 בְּהַרְרֵי-קָדֵשׁ: ב אֶהֱבֵה יְהוָה שְׁעָרֵי
 צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב: ג נִבְדָּדוֹת
 מִדָּבָר בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים סִלָּה:
 ד אֲזַכִּיר | רַחֵם וּבְכָל לִדְעֵי הַנְּהַ פִּלְשֶׁת
 וְצַר עִם-כּוֹשׁ זָה יִלְדִּשֶׁם: ה וְלִצִּיּוֹן |
 וְאָמַר אִישׁ וְאִישׁ יִלְדִּבָּהּ וְהוּא יְכוּנְנָה
 עֲלִיּוֹן: ו יְהוָה יִסְפֹּר בְּכַתּוּב עִמָּם זֶה
 יִלְדִּשֶׁם סִלָּה: ז וְשָׂרִים כְּהַלְלִים כָּל-
 מַעֲשֵׂי בָךְ:

יח לחודש יום שישי

פח א שִׁיר מִזְמוֹר לְבַנְיָקָרַח לְמַנְצֵחַ
 עַל-מַחֲלַת לְעֻגוֹת מִשְׁפִּיל לְהִימָן
 הָאֲזֹרְחִי: ב יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹם-
 צַעֲקָתִי בִלְלִיָה נִגְדָה: ג תְּבוֹא לִפְנֵיךָ
 תִּפְלַתִּי הַטְהֵר אֲזַנְךָ לְחֻנְתִּי: ד כִּי-שָׁבַעַה
 כְּרַעוֹת נַפְשִׁי וְחַיִּי לְשֹׂאוֹל הִגִּיעוּ:
 ה נַחֲשִׁבְתִּי עִם-יְוֹדֵי בּוֹר הִיִּיתִי כְּגִבּוֹר
 אִין-אֵיל: ו בַּמַּתִּים חֲפְשִׁי כְּמוֹ
 חֲלָלִים | שִׁכְבִּי קָבַר אֲשֶׁר לֹא וְכַרְתָּם
 עוֹד וְהִמָּה מִיָּדָה נִגְזְרוּ: ז שְׁתַּנִּי כְּבוֹר

תַּחֲתֵיךָ בְּמַחֲשָׁפִים בְּמַצְלוֹת: ח עָלַי
 סִמְכָה חֲמַתְךָ וְכָל-מִשְׁבְּרֵיךָ עֲנִיתָ
 סִלָּה: ט הִרְחַקְתָּ מִיָּדַעִי מִמְּנֵי שְׁתַּנִּי
 תּוֹעֵבּוֹת לְמוֹ כָּלֹא וְלֹא אֲצֹא: י עֵינַי
 דָּאֲבָה מִיָּי עֲנִי קְרֹאֲתִיךָ יְהוָה כְּכָל-יוֹם
 שִׁטְחֵתִי אֵלֶיךָ כַּפִּי: יא הַלְמַתִּים
 תַּעֲשֵׂה-פִלְאָא אִם-רָפְאִים יִקְוֹמוּ | יוֹדוּךָ
 סִלָּה: יב הַיִּסְפֹּר בְּקִבְרֵי חֲסִדְךָ אֲמֹנֶתְךָ
 בְּאֲבָדִיוֹן: יג הַיְוֹדַע בַּחֲשֹׁךְ פִּלְאָה
 וְצַדִּיקְתְּךָ בְּאַרְץ נִשְׁיָה: יד וְאָנִי | אֵלֶיךָ
 יְהוָה שְׁוַעֲתִי וּבִבְקָר תִּפְלַתִּי תִקְדֵּם: טו
 לְמָה יְהוָה תַּזְנַח נַפְשִׁי תִסְתִּיר פְּנֵיךָ
 מִמְּנֵי: טז עָנִי אָנִי וְגַעַר מִגְעַר נִשְׂאֵתִי
 אֲמִיךָ אֶפְוִינָה: יז עָלַי עֲבָרוּ חַרְוֹנֵיךָ
 כְּעוֹתֵיךָ צְמֹתוֹתַי: יח סִבּוּנֵי כַּמִּים כָּל-
 הַיּוֹם הִקִּיפוּ עָלַי יַחַד: יט הִרְחַקְתָּ
 מִמְּנֵי אֶהֱבֵה וְרַע מִיָּדַעִי מַחֲשֶׁךְ:

פח א מִשְׁפִּיל לְאִיתָן הָאֲזֹרְחִי:
 ב חֲסִדֵי יְהוָה עוֹלָם אֲשִׁירָה לְדָר
 וָדָר | אוֹרֵיעַ אֲמֹנֶתְךָ כַּפִּי: ג כִּי-
 אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֲסִד בִּנְנָה שָׁמַיִם | תִּכַּן
 אֲמֹנֶתְךָ כְּהֵם: ד כִּרְתִּי בְרִית לְבַחֲרֵי
 נִשְׁפַּעְתִּי לְדָרוֹד עַבְדִּי: ה עַד-עוֹלָם אֶכֶּן
 וַיַּעַךְ וּבִנְיַתִּי לְדִרְ-וֹדוֹר כִּסְאָךָ סִלָּה:
 ו וַיִּוְדוּ שָׁמַיִם פִּלְאָה יְהוָה אֶף-אֲמֹנֶתְךָ
 בְּקֶהֱל קֹדְשִׁים: ז כִּי מִי בִשְׁחַק יַעֲרֹךְ
 לִיהוָה יִדְמָה לִיהוָה בְּבָנֵי אֱלֹים: ח אֵל
 גַּעֲרָץ כְּסוּדֵר-קֹדְשִׁים רַבָּה וְנֹרְאָה עַל-
 כָּל-סִבִּיבָיו: ט יְהוָה | אֱלֹהֵי צְבָאוֹת

מִי-כְמוֹךָ חֲסִין | יוֹה וְאֲמֹנֶתְךָ
 סִבִּיבוֹתֶיךָ: י אֲתָה מוֹשֵׁל בְּנִגְאוֹת הַיָּם
 בְּשׂוֹא גָלְיוֹ אֲתָה תִשְׁבַּחֵם: יא אֲתָה
 דְּכַאֵת כַּחֲלָל רַחֵם בְּזֹרֵעַ עֲזָרָה פְּזַרְתָּ
 אוֹיְבֶיךָ: יב לֵךְ שָׁמַיִם אֶף-לֵךְ אַרְצֵךְ
 תִּבְלֵ וּמְלֹאָה אֲתָה יִסְדַּתֵם: יג צִפּוֹן
 וְיַמִּין אֲתָה כְּרַאתֵם תְּבוֹר וְחַרְמוֹן
 בְּשִׁמְךָ וְנִגְנוּ: יד לֵךְ זֹרֵעַ עִם-גְּבוּרָה
 תַעֲזֵ לְדָךְ תְּרוֹם וְיַמִּינֵךְ: טו צַדִּיק וּמִשְׁפָּט
 מְכוֹן כִּסְאָךָ חֲסִד וְאֱמֶת יִקְדְּמוּ פְּנֵיךָ:
 טז אֲשֶׁרֵי הַעֵם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְהוָה
 בְּאוֹר-פְּנֵיךָ יִהְלֹכוּן: יז בְּשִׁמְךָ יִגִּילוּן
 כָּל-הַיּוֹם וּבְצַדִּיקְתְּךָ יִרְוֹמוּ: יח כִּי-
 תִפְאָרַת עֲזָמוֹ אֲתָה וּבְרַצְוֹנֶךָ תְרוֹם
 קְרַבְנוּ: יט כִּי לִיהוָה מִגְּנֵנוּ וְלִקְדוֹשׁ
 יִשְׂרָאֵל מִלְּכָנוּ: כ אַזְ דְּבַרְתָּ-בְּחֹזֶן
 לְחֲסִידֶיךָ וְהִאֲמַר שְׁנִיתִי עֲזָר עַל-גְּבוּר
 הַרִימוֹתֵי כְחוֹר מַעֲם: כא מִצְאֵתִי דָוִד
 עַבְדִּי בְּשִׁמּוֹן קֹדֵשׁ מִשְׁחִיתוּ: כב אֲשֶׁר
 נָדִי תִכּוֹן עִמּוֹ אֶף-זֹרְעֵי תִאֲמַעֲנוּ:
 כג לֹא-יִשְׂיֵא אוֹיֵב כּוֹ בּוֹ-בְּעוֹלָה לֹא
 יַעֲנֵנוּ: כד וְכַתּוֹתֵי מִפְּנֵי צָרוֹ וּמִשְׂנֵאוֹ
 אֶגּוֹף: כה וְאֲמוֹנֶתִי וְחֲסִדִּי עִמּוֹ וּבִשְׁמִי
 תְרוֹם קְרַנּוּ: כו וְשִׁמְתִּי בֵינָם יָדוּ
 וּבְנִהְרֹת מִיָּנוּ: כז הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי
 אֲתָה אֵלַי וְצוֹר יִשׁוּעָתִי: כח אֶף-אָנִי
 כְּבוֹר אֲתַנְהוּ עֲלִיּוֹן לְמַלְכֵי-אַרְצֵךְ:
 כט לְעוֹלָם אֲשִׁמּוֹר-אֲשִׁמְרֵלוּ חֲסִדִּי
 וְכִרְתִּיתִי נִאֲמַנְתָּ לּוֹ: ל וְשִׁמְתִּי לְעַד זֹרְעוּ

ספר

פ"א ז

תהלים

מ

ספר

ז, זא, זב, זג

תהלים

מא

וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמַיִם: ^א אִם-יִעֲזֹבוּ בְּנֵי
 תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יִלְכוּן: ^ב אִם-
 חֲקַתִּי יַחְלִלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמְרוּ:
^ג וּפְקֻדֹתַי כְּשֹׁבֵט פֶּשַׁעַם וּבִנְגָעִים
 עֹנֵם: ^ד וְחֹסְדֵי לֹא-אֶפִּיר מִעֲמֹל וּלֹא-
 אֲשַׁקֵּר בְּאִמּוֹנֹתַי: ^ה לֹא-אֶחְלַל בְּרִיתִי
 וּמוֹצֵא שְׁפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה: ^ו אַחַת
 נִשְׁבַּעְתִּי כְּקֹדֶשׁ אִם-לִדְרוֹד אֶכְזֹב:
^ז זָרְעוּ לְעוֹלָם יְהִי וְכִסְאוֹ כְּשֹׁמֵשׁ
 נִגְדִי: ^ח בְּרַחַם יְכוֹן עוֹלָם וְעַד בְּשִׁחַק
 גָּאֲמֵן סֵלָה: ^ט וְאַתָּה זִנְחַת וּתְמַאֵס
 הַתְּעַבְרַת עִם-מְשִׁיחֶךָ: ^י גִּאֲרַתָּה בְּרִית
 עֵבֶרְךָ חִלַּלְתָּ לְאַרְץ נִזְרוּ: ^{יא} פְּרַצְתָּ
 כָּל-גְּדֻרֹתָיו שְׁמַת מִבְּצֻרֵי מַחְתָּה:
^{יב} שִׁסְהוּ כָּל-עֵבְרֵי דְרָךְ יְהִי חֲרָפָה
 לְשִׁכְנָיו: ^{יג} הֲרִימוֹת יְמִין צָרֵיו
 הִשְׁמַחַת כְּלֵי-אֹזִיבָיו: ^{יד} אֶף-תִּשָּׁיב צוֹר
 חֲרָבוֹ וְלֹא תִקְיַמְתוּ בַּמַּלְחָמָה:
^{טו} הִשְׁבַּת מִטְהַרְוֹ וְכִסְאוֹ לְאַרְץ
 מִגְרָתָה: ^{טז} הִקְצַרְתָּ יָמַי עֲלוֹמָיו
 הִעֲטִית עָלָיו בּוֹשָׁה סֵלָה: ^{יז} עַד-מָה
 יְהוָה תִּסְתַּר לְנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ-אֵשׁ
 חֲמָתְךָ: ^{יח} זָכַר-אֲנִי מִה-חִלַּד עַל-מֵה-
 שָׁוָא בְּרַאת כְּלֵי-בְנֵי-אָדָם: ^{יט} מִי גָבַר
 יְהִי וְלֹא יִרְאֶה-מּוֹת יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ
 מִיַּד-שְׂאוֹל סֵלָה: ^כ אֵיךְ | חֲסִדֶיךָ
 הִרְאֵשְׁנִים | אֲדֹנָי נִשְׁבַּעַת לְדוֹד
 כְּאִמּוֹנְתְךָ: ^{כא} זָכַר אֲדֹנָי חֲרַפְתָּ עֲבָדֶיךָ
 שְׂאֵתִי כְּחִיקֵי כְּלֵי-רַפִּים עִמָּם: ^{כב} אֲשֶׁר

חֲרַפּוּ אוֹזִיבֶיךָ | יְהוָה אֲשֶׁר חֲרַפּוּ
 עַקְבוֹת מְשִׁיחֶךָ: ^{כג} בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם
 אָמֵן | וְאָמֵן:
 ספר ליום חמישי רביעי
 יט לחודש
שבת קודש
^א תִּפְלָה לְמַעֲשֵׂה אִישֵׁה-הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי
 מַעֲוֵן אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר:
^ב בְּטָרָם | הָרִים יָלְדוּ וּתְחוֹלַל אֶרֶץ
 וּתְבַל וּמַעוֹלָם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל:
^ג תִּשָּׁב אֲנוּשׁ עַד-דִּבְכָא וְתֹאמַר שׁוּבוּ
 בְּנֵי-אָדָם: ^ד כִּי אֵלֶּף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ
 כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאֲשַׁמְרָה
 כְּלִילָה: ^ה זִרְמַתָּם שָׁנָה יְהִיו כְּבִקֹּר
 כְּחֻצִיר יַחֲלֶף: ^ו בְּבִקֹּר יִצְיֵץ וּחֲלֶף
 לְעֵרֵב יִמּוֹלַל וְיִבֵּשׁ: ^ז כִּי-כִלְיֵנו בְּאֶפְסֶךָ
 וּבְחֻמַּתְךָ נִבְהַלְנוּ: ^ח שֶׁתָּה עֹנֵתֵינוּ
 לְנִגְדֶךָ עֲלַמְנוּ לְמֹאֵר פְּנֶיךָ: ^ט כִּי כָל-
 יַמֵּינוּ פָּנּוּ בְּעִבְרַתְךָ כְּלֵינוּ שְׁנִינוּ כְּמוֹ-
 הַגֵּה: ^י יִמֵּי-שְׁנוֹתֵינוּ בְּהֵם שְׁבָעִים שָׁנָה
 וְאִם בְּגִבּוֹרֹת | שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרַבָּם
 עֲמַל וְאוֹן כִּי-גִזּוּ חֵישׁ וְנַעֲפָה: ^{יא} מִי-
 יוֹדַע עֵז אֶפְסֶךָ וְכִי-רֵאתְךָ עֲבָרְתְךָ:
^{יב} לְמַנּוֹת יַמֵּינוּ כֵּן הוֹדַע וְנִבְאָ לְכָב
 חֻמָּה: ^{יג} שׁוֹבָה יְהוָה עַד-מִתִּי וְהַנְחַם
 עַל-עֲבָדֶיךָ: ^{יד} שְׁבַעְנוּ כְּבִקֹּר חֲסִדֶךָ
 וְנִגְנָה וְנִשְׁמַחָה כְּכֹל-יַמֵּינוּ: ^{טו} שְׁמַחְנוּ
 כִּימוֹת עֲנִיָּתֵנוּ שְׁנוֹת רֵאִינוּ רַעְיָה:
^{טז} יִרְאֶה אֶל-עֲבָדֶיךָ פַּעֲלֶךָ וְחֲדָרְךָ עַל-
 בְּנֵיהֶם: ^{יז} וְהִי | נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ

עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ
 וּמַעֲשֵׂה יַדֵּינוּ כּוֹנְנָה:
 זא * יִשָּׁב בְּסֵתֵר עֲלִיוֹן בְּצַל שְׁדֵי
 יְחַלּוֹן: ^ב אָמַר לַיהוָה מַחְסֵי
 וּמִצּוֹדֹתַי אֱלֹהֵי אֲבֹת-כּוֹ: ^ג כִּי הוּא
 יִצְיִלְךָ מִפַּח יָקוֹשׁ מִדְּבַר הַוּוֹת:
^ד בְּאִבְרָתוֹ | יִסֹּף לָךְ וּתְחַת-כַּנְפָּיו
 תַּחֲסֶה צַנָּה וְסִחְרָה אִמְתּוֹ: ^ה לֹא-תִירָא
 מִפַּחַד לַיְלָה מִחֵץ עֹפֹף יוֹמָם: ^ו מִדְּבַר
 בְּאֶפֶס יַחֲלֶף מִקֶּטֶב יְשׁוּד צְהָרִים:
^ז יִפֹּל מִצִּדֶּךָ | אֵלֶּף וּרְבָבָה מִיַּמֵּינֶךָ
 אֲלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: ^ח רַק בְּעֵינֶיךָ תִּבְטֵי
 וְשִׁלַּמְתָּ רְשָׁעִים תִּרְאֶה: ^ט כִּי-אַתָּה
 יְהוָה מַחְסֵי עֲלִיוֹן שְׁמַת מַעוֹדָךָ: ^י לֹא-
 תִאֲנַח אֲלֶיךָ רַעְיָה וְנִגַּע לֹא-יִקְרַב
 בְּאַחֲלָךְ: ^{יא} כִּי מִלְאָכָיו יִצְוֶה-לָךְ
 לְשִׁמְרֶךָ כְּכֹל-דְּרָכֶיךָ: ^{יב} עַל-פְּפִים
 יִשְׁאוּנֶךָ פֶּן-תִּגָּף בְּאִבְךָ רִגְלֶךָ: ^{יג} עַל-
 שַׁחַל וּפְתָן תִּדְרֹךְ תִּרְמָס כְּפִיר וּתְנִין:
^{יד} כִּי כִי חֶשֶׁק וְאֶפְסֻטָּהוּ אֲשַׁגְבְּהוּ
 כִּי-יִדַּע שְׁמִי: ^{טו} יִקְרָאֵנִי | וְאֲעַנְהוּ
 עֲמוֹ-אֲנִי בְּצַרָּה אֲחַלְצֶהוּ וְאֶכְבַּדְהוּ:
^{טז} אֶרְךָ יָמִים אֲשַׁבְּעֶהוּ וְאֶרְאֶהוּ
 בִּישְׁעֵתִי:

זב * מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: ^ב טוֹב
 לַיהוָה לַיהוָה וּלְזִמְרָה לְשִׁמְךָ
 עֲלִיוֹן: ^ג לְהַגִּיד בְּכִקֹּר חֲסִדֶךָ וְאִמּוֹנְתְךָ
 בְּלִילוֹת: ^ד עַל-יַעֲשׂוֹר וְעַל-יִגְבַּל עַלִּי
 הַגִּיוֹן כְּכֹנֹר: ^ה כִּי שְׁמַחְתָּנִי יְהוָה

בְּפַעֲלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: ^ו מִה-גְּדֹל
 מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה מְאֹד עֲמָקוּ מִחֻשְׁבְּתֶיךָ:
^ז אִישׁ-בְּעַר לֹא יִדַּע וְכִסִּיל לֹא-יִכִּין
 אֶת-זֹאת: ^ח בְּפִרְחֵי רְשָׁעִים | כְּמוֹ עֵשֶׂב
 וְיִצְיֵצוּ כָּל-פְּעֻלֵי אוֹן לְהִשְׁמַדָּם עַד־
 עַד: ^ט וְאַתָּה מְרוֹם לְעֵלָם יְהוָה: ^י כִּי
 הִנֵּה אֲלֶיךָ | יְהוָה כִּי-הִנֵּה אֲלֶיךָ
 יֵאָבְדוּ יִתְפָּרוּ כָּל-פְּעֻלֵי אוֹן: ^{יא} וְתִרְם
 כְּרָאִים קִרְנֵי כְּלָתִי בְּשִׁמְן רַעֲנָן:
^{יב} וּתְבַט עֵינַי בְּשׁוּרֵי כְּקָמִים עַלִּי
 מְרָעִים תִּשְׁמַעְנָה אֲזִנִּי: ^{יג} צִדִּיק כְּתָמַר
 יִפְרַח כְּאֲרוֹ בְּלִכְנוֹן יִשְׁגַּח: ^{יד} שְׁתוּלִים
 בְּבַיִת יְהוָה בְּחֻצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ וּפְרִיחוּ:
^{טו} עוֹד יִנְוָכוּן בְּשִׁיבָה דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים
 יְהִיוּ: ^{טז} לְהַגִּיד כִּי-יִשָּׁר יְהוָה צוּרֵי
 וְלֹא-עֲלָתָה עוֹלְתָה כּוֹ:

זג * יְהוָה מִלֶּךְ גְּאוֹת לְכָבֵשׁ לְכָבֵשׁ
 יְהוָה עֵז הַתְּאֵזֵר אֶף-תַּכּוֹן תְּכַל
 כָּל-תַּמוּט: ^ב כְּנֹחַ כְּסֹאֲךָ מֵאֵז מַעוֹלָם
 אַתָּה: ^ג נִשְׂאוּ נְהוֹרוֹת | יְהוָה נִשְׂאוּ
 נְהוֹרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהוֹרוֹת דְּכִים:
^ד מַקְלוֹת | מִים רַבִּים אֲדִירִים מִשְׁבַּר־
 ים אֲדִיר בְּמָרוֹם יְהוָה: ^ה עֲדִתְךָ |
 וְאָמְנוּ מְאֹד לְכִיתֶךָ גְּאוֹה-קִדְשׁ יְהוָה
 לְאַרְךָ יָמִים:

צד * אֶל-נִקְמוֹת יְהוָה אֵל נִקְמוֹת
 הוֹפִיעַ: ^ב הַנִּשְׂא שִׁכְט הָאֶרֶץ
 הַשֵּׁב גְּמוֹל עַל-גָּאִים: ^ג עַד-מִתִּי
 רְשָׁעִים | יְהוָה עַד-מִתִּי רְשָׁעִים יַעֲלוּ:

ספר

צד, צה, צו

תהלים

מב

ספר

צו, צז, צח, צט

תהלים

מו

י זביעו ידברו עתק יתאמרו כל־פעלי און: ה עמך יהוה ידבאו ונחלתם יענו: ו אלמנה וגר יתרגו ויתומים ירצחו: ז ויאמרו לא ירא־היה ולא לבין אלהי יעקב: ה בינו בערים בעם וכסילים מתי תשכילו: ט הנטע און הלא ישמע אם־יצר עין הלא יביט: י היסר גוים הלא יוכיח המלמד אדם דעת: יא יהוה ידע מחשבות אדם כ־המה הבל: יב אשרי ה הגבר אשר תיסרנו ייה ומתורתך תלמדנו: יג להשקט לו מימי רע עד יכרה לרשע שחת: יד פי א לא־יש יהוה עמו ונחלתו לא יעזב: טו פיעד־צדק ישוב משפט ואתרו פלי־ישרי־לב: טז מי־יקום לי עם־מרגים מי־יתאב לי עם־פעלי און: יז לולי יהוה עזרתה לי כמעט א שכנה דומה נפשי: יח אם אמרתי מטה רגלי חסדך יהוה יסעדני: יט ברב שרעפי בקרבי תנחומיך ישעשעו נפשי: כ היחברך פסא הנות יצר עמל עלי־חק: כא נגודו על־גפוש צדיק ודם נקי ירשיעו: כב ויהי יהוה לי למשגב ואלהי לצור מחסי: כג וישב עליהם א את־אונם וברעתם יצמיתם יצמיתם יהוה אלהינו:

צח * לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו: ב נקדמה פניו בתודה

בזמות נריע לו: ג פי אל גדול יהוה ומלך גדול על־כל־אלהים: ד אשר בידו מחקר־ארץ ותועפת הרים לו: ה אשר־לו הים והוא עשהו ויבשת ידיו יצרו: ו באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני־יהוה עשנו: ז פי הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן קדו היום אם־בקלו תשמעו: ח אל־תקשו לכבכם כמריבה פיום מפה במדבר: ט אשר נסוני אבותיכם כחונני גס־ראו פעלי: י ארבעים שנה אקוט בדור ואמר עם תעי לכב הם זהם לא־ידעו דרכי: יא אשר־נשבתי כאפי אם לבאון אל־מנוחתי:

צו * שירו ליהוה שיר חדש שירו ליהוה כל־הארץ: ב שירו ליהוה ברכו שמו בשרו מיום־ליום ישועתו: ג ספרו בגוים כבודו בכל־העמים נפלאותיו: ד פי גדול יהוה ומהלל מאד נורא הוא על־כל־אלהים: ה פי א כל־אלהי העמים אלילים ויהוה שמים עשה: ו הודו־הדר לפניו עז ותפארת במקדשו: ז הבו ליהוה משפחות עמים הבו ליהוה כבוד ועז: ח הבו ליהוה כבוד שמו שאו־מנחה וכוו לחצרותיו: ט השתחוה ליהוה בהדרת־קדש חילו מפניו כל־הארץ: י אמרו בגוים א יהוה מלך אף־תפון תבל בל־תמוט ידיו עמים במישרים:

יא ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלאו: יב יעלו שדי וכל־אשר־בו אז ורננו כל־עצי־יער: יג לפני יהוה א פי כא פי בא לשפט הארץ ישפט־תבל בצדק ועמים באמונתו:

כ לחודש

צז * יהוה מלך תגל הארץ ישמחו איים רבים: ב ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון פסאו: ג אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו: ד האירו ברכיו תבל ראמה ותחל הארץ: ה הרים כדונג נמשו מלפני יהוה מלפני אדון כל־הארץ: ו הגידו השמים צדקו וראו כל־העמים כבודו: ז יבשו א כל־עבדי פסל המתהללים באילים השתחו־לו כל־אלהים: ח שמעה ותשמח א ציון ותגלנה בנות יהודה למען משפטיך יהוה: ט כ־אתה יהוה עליון על־כל־הארץ מאד געלית על־כל־אלהים: י אהבו יהוה שנאו רע שמר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם: יא אור זרע לצדיק ולישרי־לב שמחה: יב שמחו צדיקים ביהוה והודו לזכר קדשו:

צח * מזמור שירו ליהוה א שיר חדש כ־נפלאות עשה הושיעה־לו מינו וזרוע קדשו: ב הודיע יהוה ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו:

זכר חסדו א ואמונתו לבית ישראל ראו כל־אפסי־ארץ את ישועת אלהינו: ד הריעו ליהוה כל־הארץ פצחו ורננו וזמרו: ה זמרו ליהוה בכנור בכנור וקול זמרה: ו פחצצרות וקול שופר הריעו לפני א המלך יהוה: ז ירעם הים ומלאו תבל וישבי בה: ח נהרות ומחא־בך יחד הרים ורננו: ט לפני־יהוה פי בא לשפט הארץ ישפט־תבל בצדק ועמים במישרים:

צט * יהוה מלך ירננו עמים ישב כרוכים תנוט הארץ: ב יהוה בציון גדול ורם הוא על־כל־העמים: ג יודו שמך גדול ונורא קדוש הוא: ד עז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים משפט וצדקה ביצעקב א אתה עשית: ה רוממו יהוה אלהינו והשתחוה להדם רגליו קדוש הוא: ו משה ואהרן א בכחניו ושמואל בקראי שמו קראים אל־יהוה והוא יענם: ז בעמוד ענן ידבר אליהם שמרו עדתיו וחק תתן־למו: ח יהוה אלהינו אתה עניתם אל נשא היית להם ונקם על־עלילותם: ט רוממו יהוה אלהינו והשתחוה להר קדשו כ־קדוש יהוה אלהינו:

ק * מזמור לתודה הריעו ליהוה כל־הארץ: ב עבדו את־יהוה בשמחה באו לפניו ברננה: ג דעו כ־יהוה הוא

מוזיק

פארטן 105) נמצא, פשוטעליך גבוא בשבילי צדיק אני לואת ולענן פבל עת במסות העולם ולימלאת מסרו העולם ולהתפצל בעבותם. וענו התפלה הן בשני פנים, הינו קום גורדין מחפלין פסד התפלה, ואין צדיק יזליפש התפלה, אבל לאת גורדין צדיק לזליפש התפלה, כדי שלא יבנו המלאכים העומים לשמאל, ולא קשרנו, כמו שכתוב (ישע' י): פתחת עיני פתמיו, הינו לאתר גורדין, אוי: במאמר קדישו שאלתי, אוי הפידקים מלבישים שאלתם בהמאיר:

ב אכל איד ריענו בין קום גורדין בין לאתר גורדין? עלידי הפוצות שאנו עושם, וכולן אנתו לידע בין קום גורדין לאתר גורדין, ודקא פלענשין הפוצות בשעתה גדולה פלדן, עד שאין רצה בשום שבר עולם הפא, אלא הוא רוצה שאמנו לו הקדיש-הקדישא מינה ארתת בשבר מצוה ואת במאמר תכוננו זכרונם לברכה (אבות פ"ג ט:), שבר מצוה - מצוה; כי הוא הגנה מוכרצות בעצמה:

וזהו החוק שאין נבואת משה רבנו לבין נבואת שאר נביאים פברא רשי: ודבר משה אל ראשי המשוות וכו' זה הדבר אשר צה א'*) פרש רש"י: כל הנביאים נתפאו בכה אמר ה', נוסף עליהם משה, שרתפא בה הדבר, כי היתת פה הוא אספקליא שאנה מאורה, וזה הדבר הוא היתת אספקליא הפאורה:

ואלו השתי היתות נבואת יש בעבודת הבורא: יש אדם, העולה הפוצה בשבר עולם הפא, שאינו הגנה מתפוצה בעצמה; אלו לא היו נתוני לו עולם הפא בשבדה לא היה עושה אותה, וזה היתת פה, אספקליא שאנה מאורה, כמו אדם שרואה אוה דבר מרחוק 106) הן הוא עושה הפוצה בשביל שכרה הפא לעת רחוק, הינו אחר עולם הנה, ושלוש שבר גקוא בשם נביא, פי ראשיתבות של: יבא ברנה גשא אלמניו, ושם פסוק הנה נרמו על שלום שברי: הלך הלך וכהה גשא משך הורע (הפסוק 107) - שמצטרע בעצמות, בא יבא ברנה גשא אלמניו - שישגח לעתו, פשקפל שבר הפוצות, ראשיתבות של יבא ברנה ברנה גשא אלמניו, ראשיתבות נביא:

אבל נביא, שמתנפא בה הדבר, שאינו רוצה בשבר הפוצות, אלא רוצה פפוצה בעצמה, שהוא משגח פלידו בעצמותה, עד שפמאם פכל מין שבר, נמצא שעולם הפא שלו פתפוצות בעצמה, וזה היתת נביא, הינו שלום שבר, פתנית זה הדבר, פתנית אספקליא הפאורה, כמו אדם הרואה דבר מקרוב פראיה יפה וקר, פמירכו הוא גונה מתפוצה בעצמה, ושברו גר עינו: ומו שהוא פפודרה הוא, שעושה הפוצה פשמתה גדולה פלידו, עד שאין רוצה בשום שבר עולם הפא פשכילה - הוא יכול לידע בין קום גורדין לאתר גורדין,

לחמי

פתצרות ה

וזה היתת חר גלגלא רעניא, פמירא פאורה (מש' ד' פסוק): ולקמא דאמי ישחתה בה עינא חר דורמי - זה היתת פלו הטוב והפסיד נמצא פשהצדיק עושה עצמו מר, מדפך את עצמו לעינא חר דורמי, הינו לאין סוף, ואחר-כך, פשהחז, פתנית רצוא נשוב, או ממשך מאור אין סוף האחרית הרעיו פשפוש עם דוד ה'שחר' שפלו ונעשה משה מאה, כמו שאמרו: אל הקדי מר, אלא מאה 108) ונעשה חלת כלאח מותלת פה, וממשך אור הנה לעינא ולשכחו, הינו גרפי דמשא, שהוא פתית שכל פניל אמה הראת לעינא, שממשך אור אין סוף לעינא, שידע האחרית, שיה הוא האחרית, ויכרך הטוב והפסיד על הכל כמו לעתיד לבוא:

כי הרוך ואהאו לבתר תריסר רתי שתא וקחוינו רתנו מנפרא מנפרינו לנגינה רתך מוחוא - פי מוחוינו תקדשה, שהם שנוס-עשר שבטים, שעליהם נתקפו מלכות העל 109) ואחרים הוא הפמאר, ויש פריאדס, שיצאין מתקדשה, וזה שפיר התפא, שהרר וחור לענו פאלי שהם פטר תריסר רתי שתא, שהם אמורי שנביע-עשר שבטים דקדשה, שיצאין מכלל ישראל עלידי מעשרה העים וחיונו רתו מנפרי מנפרינו - הינו שעלידי מנעשרים הרעים, התקום על עצמנו, והתקדשה עובר מעבר לעבר פסורה פאשו, אבל עלידי שאיש העל-העל העל מעבר לעבר פתשבה עלידי, ערן קמו שפוחיו, עלידי שרעיש מנפוא קומה שפכללת ארו - עלידי השוכחו גורם, שגם אלו העשעים נעשו פפא לקדשה, ורבי לבנוא הנה מוחוא - שעוורים וגם הם לעוברי השם, שובנו הנה מוחוא העל:

וזה פרהש: אנכי ה' אלקיך, פרהש, הו ה' הן אלקיך תבין שכל זאת אנכי, הינו שפמאם: פה אהלל דבר, פאלהים אהלל דבר, הינו פלו הטוב והפסיד פניל: אשר הוצאתיך מארץ מצרים - פאירה פפודש (אבות פ' טו), פי כל תפלות נרואם על-שם גלות מצרים, מפני שהם מצרים לישראל, הינו שעלידי הפודין נתפסל מלכותם ולימלאם של העמים, פי עלידיה

עולה מתוכם מלכות דקדשה פניל: מכות עברים - זה רמו על פטול המדות רעות של ארבע מדות, המכות פשם עברים, פי כל הארבע מדות הם מוחת ולגל תורה, ותינה מכה בשם עבר, פמירא פיהר (מש' ד' פסוק) הנה ישכל עברי - ה' אקורא, פרהש עלידי הפודין עולה הפכות מן הפמלא-אחרא, ונתפסלים המדות רעות, ועלידיה האדם פא לבחית עולם הפא לבחית: פה אהלל דבר, פאלהים אהלל דבר:

ה

לשון רבנו זכרנו לברכה

פתצרות וקול שופר תריעו לפני וכו' (הוליס 108)

א כי צדיק כל אדם לומר: כל העולם לא נברא אלא פשכיל

(108) רבי מנחם מיי, עיי' תפי' תפוסות, (109) עיי' דברי רמב"א, (106) עיי' דברי רמב"א, (107) פתפודי (105)

מזרח"י

התצורות ה

לבוש

ה:

דמות, געשה מהפול רעמים, ונשמע לבריות: (ע"פ ע"ג)
 חתמה, הינו בגלגלתא דמות, גלגלית: והנה לפי רבי,
 הינו * שנתעורר גלגליתא רעם, נתעורר חלב, כמו שאמרו:
 קול מעורר הנגה * (ע"פ ע"ג)
 מי גישש בו דארת-שמים, דבריו נשמעו, כי מי גישש בו דואר,
 גבורתו, גלגליתא דבריו נשמעו, הינו משמעת קלא לבריות, כי
 הפול פליא שמיעה * (ע"פ ע"ג) כמו שכתוב (תהלים ט): ה' שמעתי שמעך
 דיאתי, וזה פירוש (תהלים ט): גבורי כח עושי דברו לשמע בקול
 דברו, אותה בידו כיר דה' * (ע"פ ע"ג) ובין למשמעת קליו מלגלא, הינו גלגלית
 הגבורות געשה רעמים, גלגליתא חלב שומעו, והינו: והנה לפי
 חבונות, וכמו שכתוב (תהלים ט): ונתת לעבדך לב שומעו, וגם דבריו
 נשמעו לבריות, והנו: לשמע בקול דברו, וזה בחינת קול השופר,
 דא שופר של איל - אילו של יצחק * (ע"פ ע"ג) בחינת רעם גבורתו, והנו
 (תהלים ע"ג): אשרי הנם יודעו הרועה - יודעו דיקא, שפעם הפול
 הפול, בחינת גבי מטרא, והינה בבחינת רעמים, ופי' ששומע
 הקולע שופר מאיש דא חדר, בודאי לא ידא כל השנה מרעמים,
 כמו שכתבו: בקולות ורקיעים עליהם נגילי, וקול שופר עליהם
 הפעית - שפול השופר הופיע עליהם מפולות ורקיעים:

כי הפצות הם קומה שלמה, והם מוחין את כל הקומות, הן
 קומת אדם, הן קומת עולם, הן קומת שנה, כי עולם, שנה,
 גפוש - הן מקבלין החיות מהפצות, כמו שכתוב (תהלים ע"ג): וכל
 מלשוה באמנוני; ויבית (ע"פ ע"ג): כל מצותך אמנוני, והקוליש-בידו
 הוא הוא אחרות ששט עם הפצות, וכלמשהיה הקוליש-בידו
 פסקוהו וסדרו, אי הקוליש-בידוהוא מלשהם פהם נפתענה פהם,
 כמו שכתוב (ע"פ ע"ג): ילמה ה' למעשיו, כמו פלעמלגב, שיעשה
 איהו פלי, והפלי הוא יפה - אי הוא מתענג פה; והשמחה של
 הקוליש-בידוהוא היא מלכשת בהפצות, כי הם אחרות, ופי'
 שיעשה הפצות בשמחה מהפצות בעצמה, נמצא, מלשונם
 בהשמחה שפפצות, היא נבנם בשמחת הקוליש-בידוהוא, שמשפחה
 בפעשיו, וזה בחינת (ע"פ ע"ג): ילמה ישראל פעשיו, נמצא, פעש
 איהו צער רין פעולת, ענה, גפש - אי בודאי נגדע משמחת
 הקוליש-בידוהוא, כמו שכתוב (בבבית ט): ונתעצב אל לבו, וכמו
 שאמרו (בבבית ט): שכורה מה אומרת? קלני מראש רבי, וזה
 שכתוב פהו השמחה יכול בודאי לידע לפי ענו השמחה, אם
 הוא קדם וגידו, אם הוא לאחר וגידו, גם יכול לידע על אודו
 תלך מהקומה נגד הידי, כי יודע לפי קומת הפצות: אם אין יכול
 למשוח בשמחה ראש הפצות, הינו פצות התלויים בראש, ידע
 שהיו נגד על ראשי עולם, שנה, גפש, וכן בשאר קומת הפצות:

והנו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבבית ע"ג ע"ג ע"ג) בשנת:
 זכרוה מאחד בשבת, הינו ששפחה ותענוג עולם הפא,
 שהוא בחינת שבת, ידעיש בששית ימי הפעשה, שהן בחינת מעשה
 הפצות, שבתם נבואו עולם, שנה, גפש [והנה]: (בבבית ט) בינו
 הפול שברו - שיהא שברו מהפצות בעצמו, ולא תבא עליו השמש
 - שלא געשה הפצות בשבר עולם הפא, שיהא אחר פואת שמשו,
 אחר מוחו:

ד אכל ציד לפות את הפוח מהכמות היצונית ומוחשבות
 ורות, מוחין, שלא תוחין את הכמות בהכמות היצונית
 ובראות, כדי לשציא את הפול ונפגו במוח, ויעבד ממוה רעם;
 אבל פגלגלתא דמות אטום בתפחה, כמו שכתוב (תהלים ע"ג):
 ונמכותם בבו, איז קולו נשמע, גם לשמר דיאתו, שפפצו מוצאות
 הפול, כמו שכתוב: רעם גבורתו, שלא יהיה לו דואר היצונית.
 וזה (בבבית ט): אם אין חכמה אין דואר, אם אין דואר אין חכמה:

והנו (שבת טו בבבית ט): ור' גבריא ונען קנה פהם פירוש
 מהשתלשלות הבריות, הינו דואר היצונית, נען קנה פהם
 חכמה, קנה דא בחינת קול היצוא מהקנה * (ע"פ ע"ג) הינו גלגלית
 השתלשלות הבריות, שדוא בחינת סופספת דרבה - דואר
 היצונית, נשאר הפול נען פאשמת השכל, ולא ישמעת לבריות:
 ועלך - לשמר מוח שלא יחמיג, והנו (תהלים ע"ג): נען הית קנה,
 פוארתו ביהר (פסחים ד' ע"ג) קנה חיות משבר התעשה מנה
 היא, ותעשה מאותיות המין מנה, הינו שלא תחמיג חכמה. והנו
 לשון נער, לשון מרבה, כי מנה לשון מרבה, דצדיקא עברו
 מצוהא בספרו אחריו, ולא והקבנו למשנא דקשה, הינו
 פשעשמר את חכמה, שלא יפסו בו חכמות היצונית, שלא
 תהרהר בהרעותים רעים, שהם בחינת קנה וספספת אהרא, פנהר:
 קנה חכמה קנה פינה דקשה - גלגליתא תעצל מבחינת המין
 שיהא סמרא דמותא, פוארתא: מהפצות, הפול סמרא דמותא:
 ותאמין, כי כל מצותא מברכה, גישש בין הפצות השלמים, אין
 זה אלא כדי שיעשו סמרו אחריו.

ג ועלך השמחה הוא פלי, כמו שכתוב (תהלים ט): נחם שמחה
 לפי, ואי אפשה לכל לשמח אלא עד ששער עצמוניות
 שבלבו, שיהא לו ישרות לב, ואי זוכה לשמחה, כמו שכתוב (ע"פ
 ע"פ): ולעשרי לב שמחה, ועצמוניות שבלב מפשעיו גלגלית רעמים,
 כמו שאמרו חכמינו ורבותם לברכה (בבבית ט): לא גברו רעמים
 אלא לפשט עצמוניות שבלב רעמים הוא בחינת קול, שאדם
 מוציא פהם בתפלתו, ונראה געשה רעמים, כי איהו ביהר (פסחים ד'
 ע"ג): פה קלא נפיק ואערא בעבי מטרא, אשתמע קלא לבריות,
 ודא אנו רעמים, ועל רעמים הם מנפחות, כמו שכתוב (בבבית
 ע"פ): רעם גבורתו מי תפוחו, ובשכיל זה איז מברכה; שפוחו
 גבורתו רבי, ותפוחות הם בחינת פה גבורת, שאדם מוציא את
 הפול בפה דרול, הפול הוא פוגע בעבי מטרא, הינו בחינת מוח,
 שפעש יודין ספון ספון, כמו שכתוב ביהר (פסחים ד' ע"ג): פאר
 מים חיים ונוקדים מן לבנו, מן לבנוה דמותא, ובשפונע בעבי
 מטרא, איז אשתמע קלא לבריות, הינו בחינת רעמים, והנו (תהלים
 ע"פ): קול רעמד פגלגל, הינו בגלגלתא דמותא; פה אערא בגלגלתא

(ג) וידע פסח דריל וביחולו. (ד) וידע פסח דרילת ע"ג. (ה) בחינת פואר, יעי וידע פסח דרילת. (ו) ע"פ שפחה ויעם (בבבית ט). (ז) ע"פ השמחה והנה יתה עם השמחה ספון ח"י. (ח) כספון פואר ספון ח"י.

בזרת'ן

קרא את יהושע ו

לבושיו

11

עדין הוא חסדו ועו, ובשביל זה באין עליו ביונות אשכנזים, כי זה בחינת חסדו והזנות פני אקליה, נמשגיא דם, והמון לזה - שיהפך דם לים, שיהיה מן השומעים חרפם ואנם משיבים, ולא ידקדקו על פיון כבודו; באשכנזים דם ליה, או הקדוש-קדוש הוא מפיל לו הללים הללים, כמו שכתוב (חמס' ט): דום לך' והתחולל לו, והוא יפיל לך הללים, (פמ' שירש' תפוחי בנים לביבת ישי' ט), הינו: ולפי הלל בקרפי (חמס' ט), הינו עלידידיה נחמנע הדים שפחלל השמאלי, וזה בחינת זכות העיר הער, ועלידידיה נחמנע הדים לכבוד אלקו, כמו שכתוב (עס' ט): זוכה הודיה הכבודי; ודרשו הכמוני זיל (פוחי' עס) על זכות העיר הער.

ג וצריך לאזו המיד פחות המשובה, פי מי יאמר זכרתי לבי, סורתי כחפאחי (פס' ט); פי בשעה שאדם אומר: סורתי, עזיתי, פשעתי - אפלו זה או אפשר לומר כבדתי, בלי פניה, (וזהו) מי יאמר זכרתי לבי, סורתי כחפאחי, הינו מי יוכל לומר שלבו זה נהדר מפניו, אפלו בשעה שאומר: סורתי, וכי' וזהו: מי יאמר וכי' סורתי כחפאחי; הינו שיהיה סורו מן ה'תשאחי, עזיתי, פשעתי' שאמר, פי גם אז אינו זה נהדר בלי פניות פני'ל) נמצא, שצריך לעשות משובה על המשובה הראשונה, הינו על 'תשאחי, עזיתי, פשעתי' שאמר, פי עליו נאמר (עס' ט): פשעתי כבודי; פי עלידי, פשעתי זוכה לכבוד ה', ולפי ארצי-פירבן צריך לעשות משובה על המשובה הראשונה, פי מתקלה, פשעתי משובה, בודא הוא מפר ומישע יורה את השם יתברך. פשעתי משובה, בודא הוא מפר ומישע יורה את השם יתברך. נמצא, לפי השגתי נמשגי עכשו, בודא השגתי הראשונה הוא בחינת נשמיית, נמצא שצריך לעשות משובה על השגתי הראשונה, על שהרגשם את חומות אלקותיו:

וזה בחינת עולם הפא שיהיה פלו שבת, הינו פלו משובה, כמו שכתוב (חמס' ט): לשבת עד ה' אלקיך; פי עקר עולם הפא הוא השגת אלקותו, כמו שכתוב (חמס' ט): ודעו אותי למקום ועד גדולם, נמצא פבל עד שישגו השגת הדיה, או ישגו משובה על השגת הראשונה, וזה שאמרו חכמינו זכונם לברכה (עס' כחמס' ט): כל השגת את עז - הינו בחינת משובה, פוחינת, ולפי חלל כפרו, פוחינת דם ליה, פוחינת אקליה, פוחינת פוחינת כבוד, כנפוד לעיל, מחד עז - הינו שפחתיה על זכות העיר, הינו ישעושה משובה על השוכתו והשגתי הראשונה, פכל פכל קשתותא פכל עקבה פי משובה הראשונה - בחינת כבוד עולם הדיה, ואחר המשובה, שגופה להשגת הדיה וכפר בודא את חומות אלקותו וישעושה משובה על השוכתו - זאת המשובה הוא בחינת כבוד עולם הפא:

וזה שאמרו חכמינו זכונם לברכה (פס' ט): אור יקרות וקפאון (פס' ט) - אור שהוא נקד בעולם הדיה יתיה פפוי וקל לעולם הפא, נמצא בעולם הפא, פשעתי להשגת יתרה פאלקיותו, בודא יתקומו ועשו משובה על השגת עולם הדיה, פי השגת עולם הדיה בחינת נשם נגד השגת עולם הפא,

וזה פראש: פתצרות וקול שופר וכו', הינו עלידי בחינת קול דקנא, כנפוד לעיל, עלידידיה: ידעם הים וכו' נעשה בחינת רעמים, פוחינת: קול העמד פלגלי, תבל ולשבי כה - דא בחינת לפא ועקרון הדיה, כמו שאמרו: לא נבדאו רעמים וכו'; פי תבל אוחות פני'ו לכי, חו לשון ראשונה, כמו שכתוב (חמס' ט): והחיות חו - שגשגם הקול פכל, כמו שאמרו: לא נבדאו רעמים וכו'; ועלידידיה: נהרות נהתאו כה - פוחינת משובה פני'ו אליהו לכ שמהו:

ועלידי השמהו: יחד הרים ורגנו, רצה לשון הפלה, כמו שכתוב (פס' ט): לשמע אל הדבר וכו', הרים בחינת צדיקים (ט), הינו עלידי, פוחינת חלב וכולו להחפיל ולהביש את הפלתו כנאמר, פשעתי פי נגוד הדיה, וזה פריש יחד - שפולכישו הפלותם בספורים חוד:

1

לשון רבנו זכרנו לברכה

ויאמר "אל משה קרא את יהושע וכו' (חמס' ט)

א פי צריך פל אדם לעצמט כבודו עצמו ולהרבות כבוד הפקום (ט) פי מי שרודף אחר הכבוד אינו זוכה לכבוד אלקים, אלא לכבוד של מלכים, שאמרו פו (פס' ט): כבוד מלכים חקד דברי; והכל חוקים אחויו ושאלים: מי הוא זה ואיהו, שחוקים חקד לו כבוד הדיה, וחוקים עליו, שאמרו פכודו עצמו וזכרה הדיה, אצל מי שפונה מן הכבוד, שפונמט כבודו עצמו וזכרה כבודו הפקום - אוי הוא זוכה לכבוד אלהים, ואז אין פניארם חוקים על כבודו, אם הוא ראוי אם לאו, ועליו נאמר (עס' ט): כבוד אלהים הפטר דברי; פי אמר לחקר על הכבוד הדיה:

ב ואי אפשר לזכות לכבוד הדיה אלא עלידי משובה, ועקר החשובה - פישעתי ביונו ידם ושהתו, פי לית כבוד כלא פני'ו (ט), והפיה הוא פטר (ט), פוחינת אהיה, פוחינת משובה:

פי איהו דא אגא ומיו למתווי, הינו קדם המשובה עדין אין לו הדיה, פאלו עדין לא נהנהה בעולם, פי טוב לו שלא נבדא משובה, וכשפא לטרה את עצמו ולעשות משובה, אז הוא פכוחת אהיה, הינו שגיהה לו הדיה בעולם, הינו אגא ומיו למתווי:

וזה בחינת פטר, פי פטר לשון נהנהה, פוחינת משובה, כמו שאמרו חכמינו זכונם לברכה (חמס' ט): הפא לטרה כפיענו

לו מיעל לאחר, שפא לקנות אפרסמו, אומרים לו: המון וכו', וזה בחינת פטר, כמו שכתוב (חמס' ט): פטר לי ועיר ואחתי; אבל קדם המשובה אוי פוחינת אהיה פתספטר פחית מפניו, פי עדין לא תכין את עצמו למתווי בעולם, פירש' פי אחרת שם אהיה הוא

והספחה פני אהיה נמשגיא דם, פוחינת פני אהיה הינו שפכות דמים וכוונות, על- פשעתינו השם אחרים, הינו שם ובזו יקלו (פס' ט), פי עדין א אה אהיה, שחיתו פכל פסם אחרת, הוא פוחינת דם, וזהו בחינת חסדו והספחה פי אהיה שעליה דם:

(ט) עין מיד פס' ט, פ' ט (חמס' ט) מיד חמס' ט, פ' ט (חמס' ט) פס' ט (חמס' ט)

בזוהר"ו

קרא את יהושע ו

לְבַחְמֵי

בחינת חיריק, בחינת: וחתת הלילוי, והקצרה העליונה הוא פסא דמחפסאי, בחינת השוכה, בחינת: כבוד אליקים הספר דברי, בחינת: מבקשה מנקה אל חסידך בחינת: ומפעלי קרקע דמות פסא וכו', ונעשה אדם לשבת על הפסא בחינת: כפואה אדם עליו מלימליה:

וזה פאלי כפדי לְבַחְמֵי-בְרִדְיָהוּא בְשֵׁי עוֹלְמוֹת, פי זבירת הצדד הוא משוכה הראשונה, הוא בחינת כבוד עולם הנה' והנדיה על זבירת הצדד, הנה' משוכה שנייה, היא בחינת כבוד עולם הפא, שהקבד הראשון נעשה לפני קפוי וקל גבד הקבד השני:

וזה שאומר הקדוש-בְּרִדְיָהוּא (החיים ט): אלה עשרת, והרשמי הפית היות אהרת כבודך, פי האדם עלידי, שמהרשה, נעשה בחינת אכ"ו"ה פניל, אבל הקדוש-בְּרִדְיָהוּא, מה שמהרשה לאדם, אין זה כשכל אכ"ו"ה, חס ושלום, פי זה אין שיק אצל הקדוש-בְּרִדְיָהוּא, אין זה אלא פדי שקבלו עגשם פעולם הפא, שאו מסדו לעינוי עונותיה, וזכות אורו על פניו, הנה' אוכיךד ואערה לעינוי:

ד וְכִשְׂרָצָה אדם ליקד ברכי המשוכה, צדד לחיות פמי מלכה, וצדד לחיות לו שני כפואה, הנה' פמי כפואה, פמי פשוב, כמו שפחוב: ופואה מאן דלעל ונפק (נודד וקובל פיי: וזאתו תרב):

וזה בחינת (החיים טז): אם אספ שמום שם אמה - בחינת עלי, בחינת פמי כפואה, ואציעה שאול תוך - בחינת ונפק בחינת פמי פשוב, וזה (שבת טו): אני לרדי ורדי לי, אני לרדי - זה בחינת עלי, ורדי לי - זה בחינת ונפק, וזה סוד פנת אלא, וזה עקר פכודו, וזה (שבת טז): וכבודו מעשות דרכיו, דרכיו - לטון רבום, הנה' עלי ונפק, וכיש לו אלו השני כפואה תה"ל, אוי הוא חוקד ברכי המשוכה וזכה לכבוד ה', כמו שפחוב: וכבודו מעשות דרכיו, הנה' שאזכה לכתה, פי לית כבוד בלא פמי, ואו ומון ה' פשוטה לקבל משוכתו, וזה סוד פנת אלא!:

ה וְעֲלִיָּדֵי הדממה והשתוקק נעשה בחינת חיריק, פמנאם פספונם (הכחיים דף טו): וחתת הלילוי פמנשה לבנת הפספוי (שבת טו) - דא חיריק, וזה בחינת (שבת טו): והאין רבם הלילי - רבם זה בחינת דממה, וזה בחינת וקצרה המחתונה של המונת א:

וְקִבְרָה העליונה שעל האלף זה בחינת פטר, בחינת (החיים טז): ומפעל קרקע אשר על ראשם אכן ספיר דמות פסא, דמחפסאי לעלא מנא"ו שפא"ו, דמחפסאי קרקע (שם בחיים טו): והקצרה היא פסא דמחפסאי, כמו שאמרו (תפי ט): פמפלא מנקה אל חדרעי, ובמקשה מנקה אל חסידך, וזה בחינת: כבוד אליקים הספר דברי, בחינת פכרי:

וְהוֹא"ו שברוד האלף הוא קרעי, שמום, אש ופום, בחינת הפישה, שנשמה פניו לכמה גזינו (ט) וזה בחינת וקרקע, פלילות הגזינו, ונעשה עלידיה' אדם לשבת על הפסא, כמו שפחוב (שם בחיים ט): דמות פכואה אדם עליו מלימליה: פי לית אדם בלא אלף (שם):

וְהוֹא"ו שברוד האלף הוא קרעי, שמום, אש ופום, בחינת הפישה, שנשמה פניו לכמה גזינו (ט) וזה בחינת וקרקע, פלילות הגזינו, ונעשה עלידיה' אדם לשבת על הפסא, כמו שפחוב (שם בחיים ט): דמות פכואה אדם עליו מלימליה: פי לית אדם בלא אלף (שם):

וזה אוניות אדם, אלף דם, הנה' עלידי דם לח' נעשה אלף, ונעשה אדם לשבת על הפסא (ט) פי הו"ו שברוד האלף הוא קרקע, פלילות הגזינו, הנה' הממשה פניל, והקצרה המתוחנת היא השתוקק והדממה, כמו שפחוב: והאין רבם הלילי, וזה

(ט) פי חיריק אמת בחינת אור, ע"ב וזכרת פא, פכרי, (ט) פי חיריק חיריק דף פיות (ט) עיון עדיפון דה.

חזרה לרובן העינים

ו זה פירוש: אמר דבר פרי תנתי, וזאתו תרב):

כמו שאמרו החמינו וברום לברכה (כחיים ט): הוואה אוי פחלום, דרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, שהקדד לחכו פמדה הטובה של עגונה, שאדם משום עצמו פכודר לרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, וזאתו תרב):

כמו שאמרו החמינו וברום לברכה (כחיים ט): הוואה אוי פחלום, דרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, שהקדד לחכו פמדה הטובה של עגונה, שאדם משום עצמו פכודר לרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, וזאתו תרב):

כמו שאמרו החמינו וברום לברכה (כחיים ט): הוואה אוי פחלום, דרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, שהקדד לחכו פמדה הטובה של עגונה, שאדם משום עצמו פכודר לרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, וזאתו תרב):

כמו שאמרו החמינו וברום לברכה (כחיים ט): הוואה אוי פחלום, דרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, שהקדד לחכו פמדה הטובה של עגונה, שאדם משום עצמו פכודר לרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, וזאתו תרב):

ו זה פירוש: אמר דבר פרי תנתי, וזאתו תרב):

כמו שאמרו החמינו וברום לברכה (כחיים ט): הוואה אוי פחלום, דרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, שהקדד לחכו פמדה הטובה של עגונה, שאדם משום עצמו פכודר לרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, וזאתו תרב):

כמו שאמרו החמינו וברום לברכה (כחיים ט): הוואה אוי פחלום, דרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, שהקדד לחכו פמדה הטובה של עגונה, שאדם משום עצמו פכודר לרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, וזאתו תרב):

כמו שאמרו החמינו וברום לברכה (כחיים ט): הוואה אוי פחלום, דרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, שהקדד לחכו פמדה הטובה של עגונה, שאדם משום עצמו פכודר לרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, וזאתו תרב):

כמו שאמרו החמינו וברום לברכה (כחיים ט): הוואה אוי פחלום, דרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, שהקדד לחכו פמדה הטובה של עגונה, שאדם משום עצמו פכודר לרוש (ט) שהכל רישו עליו, והוא חכמים, וזה בחינת אוי, וזאתו תרב):

מוֹרְתָאֵי

קרא את יהושע ו

לְבֹנֵי

: :

וברגום לברכה, שפגם פגיסת ישראל לארץ ההרה לקים שלש מצוות: להכביר דרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה ולמנות להם מקדש. להכביר דרעו של עמלק היא בחינת יהושע בקנה התחונתה, כי עקר מהות עמלק חילו יהושע, כמו שכתוב (ספרי) **אֵין הַלָּמָד מִפְּנֵי עַמְלֵק, וּבְמִבְּאֵר בְּיַהֲרֹק** (פסוק דף ט"ה). הענין: ולבנות להם בית הבחירה הוא בחינת משה, בקנה העליונה, כי מי שיש בו דעה, פאלו נבנה ביתהמקדש בניניו, ומשה הוא בחינת היענות; ולמנות מקדש הוא בחינת רקיע, הואי שבתוך הארץ, כמו שכתוב: **דָּרַךְ כּוֹכַב מִצְעַק, שִׁפְטָי עַל שְׁמַיִם מִקֶּדֶשׁ מִצְעַק, וְדָרַךְ כּוֹכַב הוּא בְּחֵינַת רַקִּיעַ, שִׁפְטָי עַל שְׁמַיִם מִקֶּדֶשׁ מִצְעַק, וְדָרַךְ יַעֲקֹב אִישׁ חָם וְיִשָּׁב אֲרָלִים, בְּחֵינַת רַקִּיעַ, כּמו שְׁכֻנָּתוֹ; וְיִקְוָתָם פֶּאֱרֵל, כְּמִבְּאֵר בְּיַהֲרֹק, שִׁנְעַקֵּב הוּא בְּחֵינַת יִאֲוִי, כִּי שֵׁשׁ מִצְוֹת אֵלָיו הֵם בְּחֵינַת הַשְׁבֹּת, וְהַבֵּן:**

(מן "יגליל" עד פאן פסול לעיל בשני לשון קצות)

שד לעיל וזה סוד פגות אלה: שמעתי קולת כנסת מן הים, ענין שם בפגות של אלה, מבאר שם, שכל פגות אלה הוא "תגות בים דר"ן" - שגורדין להאר בחינת דרך בים וכו'. וזה הדרך הוא בחינת שתי פגמים השם י"ב, כי שתי פגמים י"ב"ן עולה דרך, וזה נמשך מביניה שני שמות, שהם סס"א ס"ו, כי אלו שני שמות סס"א ס"ו הם עולם גנוסטיא שתי פגמים י"ב"ן, שהוא גנוסטיא דרך, כפ"ל וצריך לבן שם סס"א בסול ושם ס"ו בחיריק, וסול דס"א ויריד דס"ו הם עולם ת"ו, כי שם סס"א הוא שם אק"ן כפלאו פנה: אל"ף ק"י ויד ק"י, שהם ויד אותיות, וכל אות נקודה בסול וסול הוא שלש נקודות, וצ"ל הוא עולה שלשם, ועל"ן ויד פגמים סגול עולה ש"ו, וס"ו הם י"ד אותיות של מלפי הו"ו, יוד ק"י ואו ק"י, וכל אות נקודה בחיריק, עולה ק', ושגרתם חיריק דס"ו וסול דס"א עולים וחד ת"ו, בגנוסטיא פשוטה ואו על"די כל היותות ת"ו, המין פשוטה לקבל השבחה, כי ימין כפלאו עולה דרך עם השלש אותיות, שהוא שתי פגמים י"ב"ן וכו' ענין שם, כל זה מבאר מתוך פגות אלה:

ועתה בוא וראה ודבר אור כל הפגות ת"ו, מרגמים ועלמים דרך נפלא ונורא מאד פתוך התורה ת"ו, כי מבאר שם, שפי שרצה לעשות השבחה, צריך שיהיה לו שני פקואות, הינו פון ברצוא פון פשוט, שהוא בחינת עלי נפק, בחינת: אם אפק שמים שם אמה; שהוא בחינת פון ברצוא, ואציעה שאול הנף, שהוא בחינת פון פשוב וכו', כמבאר לעיל, ענין שם, והפריש הפשט הוא שפי שרצה לקדך ברכיך המשבחה, צריך לחדר מחיני, שיתחלק עצמו ברכיך ה' המור, פון פקליה פון ביהודת, שהם בחינת: אם אפק שמים ואציעה שאול וכו', הינו פון שיתפה לאוה עליה, לאוה מורדה הולתה אפי-על-פניו אל עמוד שם, ולא יסתפק עצמו פנה, רק צריך שהיה פון פנה מאד לרע ולחאמון שהוא צריך לקבל יותר ויותר וכו', שיהיה בחינת פון ברצוא, בבחינת עלי, שהוא בחינת: אם אפק שמים שם אמה.

וזה פריש משמתינו - מלשון שמנה עבתי, (כלומר מהמת שאותו עצמן בחינת (הי"ח ט) שמנה עבתי), הינו פשוט זה שומעו תרפון ואונם משיבים, כי זה עושה פשוט השבחה על עונותיכם, כמו שכתוב (ע"ה): **וַיִּשְׁמַן יִשְׂרָאֵל (בְּחֵינַת הַשְׁמֵן לֵב וכו'), וְאִתּוֹ וְכו' (פ' וראה וכו'), שְׁהַשְׁבִּיחַ צִדִּיק לַחַיִּים בְּשִׁלְשָׁה תַנּוּאִים אִלָּי, וְנִגְדִי נִחַל כְּשִׁחָתָא מִתְחַזְתִּיהוּ - הינו על"די השתקיה זוכין לכבוד אלקי, שהוא בחינת שמו, כמו שכתוב (ח"ה ט"ה): **אֲבָתְךָ יָצַק תְּשׁוּאָה רַשַׁע עַל-פִּי מִשְׁחָרֵי, וְהוּא בְּחֵינַת (ע"ה ט) מִקֶּדֶשׁ הַכְּבוֹד, וְאִמְנֵא לְהוּי אִתּוֹ לִי מַעֲבֹדֵי הַלָּמָד לְעֵלְמָא דְאִתּוֹ דְרָא דְלִיא לִי אֲמַכְתָּא - זה בחינת: והאין דהם הולך, בחינת בקנה התחונתה פ"ל, ודרא דליא לִי כְּתוּב - זה בחינת פסא, כמו שכתוב (ש"ה ט): **וְלֹא יִקְנֶה עוֹד מוֹרְדֵי, וְהוּא בְּחֵינַת נִקְדָּה הַעֲלִיּוֹת, הינו שרואו לברה פו פו קנה, שגם הוא וכה אלו הבחינות:******

אמר רבי אלעזר: עתידו ישראל למן עליהם את הדין, כי ישראל יקראים אדם, וקראו יב"ד יהוא וישראל פלא חר, וישראל

דמות פמורה אדם, וישראל ויניו דין לכל פאי עולם, הינו הם כשם בחינת אדם, ישבו על הפסא ^ו, כמו שכתוב: **ועל הפסא דמות פמורה אדם, וישראל ויניו דין לכל פאי עולם, הינו הם כשם בפגות של היענות:**

ז וזה פריש (הי"ח ט): **דבר עמים תחונתו ולאמים תחת רגליו - זה בחינת חיריק, בקנה התחונתו של ארץ, שהוא בחינת: וחסת רגלי, בחינת: והאין דהם הולך, וכה לני את נקל-תנו - זה בחינת משה, בחינת בקנה העליונה של הארץ, בחינת: ופועל לקדש דמות פסא, וכפאו פשמי, פני משה כפני הקדש, כפאמר הכיניו וברום לברכה (ב"ה ט"ה): **דפי שמעון אמרי: נחלה - זו שילה, שילה - דא משה (וחד כראשת בת: וביקין כ"א), את לאון יעקב - זה בחינת ואו' שבתוך ארץ, בחינת אהל, בחינת אור, שפשה מאור ליהושע, כמו שכתוב (ב"ה ט"ה): **ועקב איש חם וישב ארלם:******

וזה בחינת (הי"ח ט) שלשה דברים שנגמרו ישראל, שכלו ורעו על עמלק, זה בחינת: ודבר עמים תחונתו למונת לים מקדש, זה בחינת: ואו, עקב, בחינת (ב"ה ט): **דבר כוכב מצעק, בחינת פקדו, ולבנות להם ביתהמקדש, זה בחינת משה, בחינת דעת, כמו שאמר הכיניו וברום לברכה (ב"ה ט): **מי שיש בו דעה, פאלו נבנה ביתהמקדש בניניו, וזה בחינת: וכהר לני את נקלתו:** (ב"ה ט' עד פאן - לשון רבני בחינת לברכה)**

וזה פריש: ואמר ה' אל משה קרא את יהושע משה הוא בקנה העליונה, ויהושע הוא בקנה התחונתה, והתנינו פאלו - זה בחינת רוקע, בחינת תואו' שבתוך הארץ, ואציעה - כי משה הוה צריך או לומר כהל ליהושע, ואו לשמן ביום הפות (פסוק ט'), כי בשעת הסלקות הצידיק אין לו שלשה וכו' לצאיר ליהושע, על"פ דיקו, ואציעה - אוי בעצמי, כי הוה המושקל לקדושי בירי-יהוא:

ובכלל כל הענין פולו בתמונת ארץ, שהוא בקנה העליונה, ונקדה התחונתה - ואו', ודק מאד, והוא ענין שאמר הכיניו

(1) ענין דבר ותי שדה פכ"י ל"ה, בבחינת ס' קדישם [א"ה].

חזרה לתוכן העניינים

לקוטי הלכות הלכות קריאת שמע הקלות

314

סעיף ה' הלכות קריאת שמע
פ"ג הלכות קריאת שמע
הלכות קריאת שמע

ג. וזה בחינת שמע ובידו שם, שהם יחדיא עצלאה' ויחדיא שמע המארה, פמבא ברבדי רבנו ו"ל (ס"ט) זה בחינת השגת דרי מעלה, שהוא בחינת יחדיא עצלאה', שהוא "שמע יחדיא רבו ה' אהדי", כי אחדותו יתברך נעלם מעין כל - 'עליית מחשבת המפאס ביה כלל', וזה בחינת השגת דרי מעלה, בחינת הכפיה חסד: אהה מקום כבודו', ביה חסד: מה הומיה וכו'. ביה חסד שם זה בחינת יחדיא המארה, בחינת דרי משה, בחינת: "מלא כל הארץ כבודו", שזה בחינת מלכותו, פדיותו, בחינת: יברוך שם כבוד מלכותו: כי מצד הנהגת מלכותו אנו משיגין אותו ויתברך וידועי ממנו יתברך, כי יודעין שהוא יתברך מלך מנהיג ומשל, וזה בחינת מלא כל הארץ כבודו, בחינת השגת דרי משה, שזה בחינת בידו שם וכו' פ"ג.

ה' הלכות קריאת שמע
פ"ג הלכות קריאת שמע
הלכות קריאת שמע

וזה בחינת מלכותו, וזה בחינת שגורו לארצא ביה דאיהו, כדי שיקלככהו למעלה ולמטה ובאובע הדות (כפ"ג ס"ט), זה בחינת מלא כל הארץ כבודו, הינו בחינת כלליות חסותו בעליון, מלמד בכו שיהיה נכלל השגת דרי מעלה, יחדיא עצלאה, מבחינת השגת דרי משה, בחינת מלא כל הארץ כבודו, וכלליותו (השגתו) עליון פסותו, הינו שיהיה נכלל השגתו יברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, מביחית דרי מעלה, מבחינת מהו אהה, זה בחינת מה שאומרים יברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בלתי, זה בחינת שתיקה, בחינת השגת דרי מעלה, בחינת מהו שהוא בחינת שתיקה, בחינת נפוחת ס"ט: 'שחקו כן עלה פתח שבת', בחינת אפודי לשינוי: וידועין לן סתריה דאזאמה בלתי שא, הינו בחינת השגת עליונה, בחינת מהו, שהוא השגת נסתרה ונעלמת והיא בבחינת שתיקה, שזה בחינת בלתי שסתורו לשתיקה בבחינת: דאזאמה בלתי שא, וכו' פ"ג.

ה' הלכות קריאת שמע
פ"ג הלכות קריאת שמע
הלכות קריאת שמע

ה. וזה בחינת רמי"ח תבין שפירמא שמעי, כי זה עקר הנהגת לכות לדעת האלקותו יתברך, וזה בחינת רמי"ח מצות עשה שבחוקה - כדי להשיג ולידע על דים את תבוא יתברך שמו, וכל כן רחם אחרת רמי"ח, כי רמי"ח מצות עשה זה עקר הנהגתו

פ"ג, ואו לשקמיון את רמי"ח מצות התורה או נקראין אדם, כמו שפיתח בפסוק י"ח: "ואת התורה אדם, כי אם לאו, חס ושלום, הוא רק מיה בזכות מלשם מביא אדם, עקר ההנהגתו לשקמיון שיהיה תשלם קריאת שמע שהיא הנהגות אלקותו שזה עקר ההנהגתו פ"ג, יש בה רמי"ח תבין מנהג רמי"ח מצות שהם בחינת רמי"ח אברים, כי זה עקר הנהגתו פ"ג.

וזה בחינת רמי"ח אברים, כי זה עקר הנהגתו פ"ג, ואו לשקמיון את רמי"ח מצות התורה או נקראין אדם, כמו שפיתח בפסוק י"ח: "ואת התורה אדם, כי אם לאו, חס ושלום, הוא רק מיה בזכות מלשם מביא אדם, עקר ההנהגתו לשקמיון שיהיה תשלם קריאת שמע שהיא הנהגות אלקותו שזה עקר ההנהגתו פ"ג, יש בה רמי"ח תבין מנהג רמי"ח מצות שהם בחינת רמי"ח אברים, כי זה עקר הנהגתו פ"ג.

ה. וזה בחינת רמי"ח אברים, כי זה עקר הנהגתו פ"ג, ואו לשקמיון את רמי"ח מצות התורה או נקראין אדם, כמו שפיתח בפסוק י"ח: "ואת התורה אדם, כי אם לאו, חס ושלום, הוא רק מיה בזכות מלשם מביא אדם, עקר ההנהגתו לשקמיון שיהיה תשלם קריאת שמע שהיא הנהגות אלקותו שזה עקר ההנהגתו פ"ג, יש בה רמי"ח תבין מנהג רמי"ח מצות שהם בחינת רמי"ח אברים, כי זה עקר הנהגתו פ"ג.

וזה בחינת רמי"ח אברים, כי זה עקר הנהגתו פ"ג, ואו לשקמיון את רמי"ח מצות התורה או נקראין אדם, כמו שפיתח בפסוק י"ח: "ואת התורה אדם, כי אם לאו, חס ושלום, הוא רק מיה בזכות מלשם מביא אדם, עקר ההנהגתו לשקמיון שיהיה תשלם קריאת שמע שהיא הנהגות אלקותו שזה עקר ההנהגתו פ"ג, יש בה רמי"ח תבין מנהג רמי"ח מצות שהם בחינת רמי"ח אברים, כי זה עקר הנהגתו פ"ג.

ה' הלכות קריאת שמע
פ"ג הלכות קריאת שמע
הלכות קריאת שמע

ה' הלכות קריאת שמע
פ"ג הלכות קריאת שמע
הלכות קריאת שמע

ה' הלכות קריאת שמע
פ"ג הלכות קריאת שמע
הלכות קריאת שמע

ארה חיים

קנה

הלכות קריאת שמע הלכה ג

לקונפי הלכות

נמצא, שאנו אומרים קריאת-שמע בכל יום, ובכל שעה דהיינו ביום הפפונים, כדי לקבל על-ידי-זה בחינת יתקופות הנמים, יתקופות השנים פני'ל, פי קריאת-שמע היא בחינת הארת הדעת, בחינת הארת פן ותלמוד פני'ל. וזה בחינת הדברים ה. : 'אשונתם לנגיד וכו' ולפדותם אתם' וכו' הנאמר בקריאת שמע בחינת הארת פן ותלמוד, פי גם התלמידים קרויים בנים, כמו שפורש רש"י שם (דברים ה. ט. :

ו. **ויצא יידי קריאת-שמע** שהיא בחינת הארת פן ותלמוד, על-ידי-זה מאיר הדעת פן ותלמוד, משם מקבל המלכות הפרנסה, וזה בחינת הנאמר בקריאת 'ונחמי ששב וכו' ואכלת ושבעת' הנאמר בקריאת שמע, פי משם נמשך הפרנסה, כמו שכתוב בפאמר הנ"ל, ועל-ידי הפרנסה מאיר הדעת, וזה בחינת היכל הדעת, שהוא בחינת אמת ויציב, וכו', פמוכא פפנות (ירושל' הפרנסה. וזה בחינת אמת ויציב, שאומרים אחר קריאת שמע, שאומרים אחר שחזר בחינת אמת ויציב, וכו', פמוכא פפנות (ירושל' הפרנסה ודעה א. : פיר-עניינים שער קריאת שמע פרק כט. פי על-ידי קריאת-שמע שהיא בחינת הארת פן ותלמוד, משם מקבל המלכות הפרנסה, וזה בחינת הנאמר בקריאת 'ונחמי ששב וכו' ואכלת ושבעת' הנאמר בקריאת שמע, פי משם נמשך הפרנסה, כמו שכתוב בפאמר הנ"ל, ועל-ידי הפרנסה מאיר הדעת, וזה בחינת היכל הדעת, שהוא בחינת אמת ויציב, וכו', פמוכא פפנות (ירושל' הפרנסה ודעה א. : פיר-עניינים שער קריאת שמע פרק כט. פי

ו. וזה שפנתו הפנא סימן (דברים ב. : מאאמתי קורין את שמע בערבתי, משעה שהפניהם נגננים לאכל בתרומתן, ונתן הסימן לזמן קריאת-שמע משעת אכילה, פי קריאת-שמע הוא בחינת הארת פן ותלמוד שעל-ידי-זה מאיר הדעת בשעת אכילה פני'ל. וזה בחינת : לאכל בתרומתן, דקא, פי אכלת תרומה זה בחינת הארת הדעת בשעת אכילה שהוא בחינת קור' פני'ל, שהו בחינת תרומה שאין לה שער (ירושל' טה. בחינת מה, בחינת תרומה. ונקמהת שאנו צריכין שיהיה אכילתנו בבחינת זו, שפארי בשעת האכילה הארת הדעת, על-פן אנו צריכין לפרש קום האכילה תרומה וחקלה לפתן שהם בחינת מה, פי אין להם שער, כדי שאירי בהאכילה הארת הדעת פני'ל. ועל-פן נתן התנא סימן לקריאת-שמע משעת אכילה תרומה שהוא בחינת הדעת שפנהגלה בשעת אכילה וכו' פני'ל, וכן בקריאת שאר התנאים רבם נהנו סימן משעת אכילה : משעה שהעני אוכל פתו, וכו' (בבבא טו. : פי קריאת-שמע הוא בחינת הארת פן ותלמוד שעל-ידי-זה מאיר הדעת בשעת אכילה פני'ל.

ו. וזה שפנתו הפנא סימן (דברים ב. : מאאמתי קורין את שמע בערבתי, משעה שהפניהם נגננים לאכל בתרומתן, ונתן הסימן לזמן קריאת-שמע משעת אכילה, פי קריאת-שמע הוא בחינת הארת פן ותלמוד שעל-ידי-זה מאיר הדעת בשעת אכילה פני'ל. וזה בחינת : לאכל בתרומתן, דקא, פי אכלת תרומה זה בחינת הארת הדעת בשעת אכילה שהוא בחינת קור' פני'ל, שהו בחינת תרומה שאין לה שער (ירושל' טה. בחינת מה, בחינת תרומה. ונקמהת שאנו צריכין שיהיה אכילתנו בבחינת זו, שפארי בשעת האכילה הארת הדעת, על-פן אנו צריכין לפרש קום האכילה תרומה וחקלה לפתן שהם בחינת מה, פי אין להם שער, כדי שאירי בהאכילה הארת הדעת פני'ל. ועל-פן נתן התנא סימן לקריאת-שמע משעת אכילה תרומה שהוא בחינת הדעת שפנהגלה בשעת אכילה וכו' פני'ל, וכן בקריאת שאר התנאים רבם נהנו סימן משעת אכילה : משעה שהעני אוכל פתו, וכו' (בבבא טו. : פי קריאת-שמע הוא בחינת הארת פן ותלמוד שעל-ידי-זה מאיר הדעת בשעת אכילה פני'ל.

טעם שפנתו הפנא סימן קריאת שמע פתת אכילה

חזרה לתוכן העניינים

הפרנסה	נמוך מים
התפוח	התפוח
קפוצה	עשום
הפרנסה	הפרנסה

וזה בחינת קריעת ים סוף שפוזרין בבורת אמת ויציב, שהוא בחינת רצון פני'ל, בבחינת (פסחים יח. : 'אשין מוונותיו של אדם בקריעת ים סוף'. פי הפרנסה נמשך מים התפוחה שמשם מקבלת המלכות הפרנסה, פני'ל בפאמר הנ"ל, ועל-פן אמרו רבותינו ד"ל : 'אשין מוונותיו של אדם בקריעת ים סוף'. פי התפוחה ים התפוחה זה בחינת קריעת ים סוף, שאו נבקעו כל מינות התפוחה, פמו שאמר רבותינו ד"ל (מכילתא פעה שדה ג. : 'ראתה שפחה על תים' וכו', ועל-לם וינוקם אמרו (שמות טו. ט. : זה אלי וכו' (ספיה ט. : פי אז נתגלה אלקותו מאד מאד, וכל הפנים הדיונים נהרשו ולא יכלו לשלט על ישראל, וינו פל התנאים ונונו שהם בחינת מים הדיונים נפנו ונתפסלו אז, ולא היה להם שום שליטה על ישראל, וזה בחינת תפוחת הנ"ל להציל ישראל מעונות ולהאיר בהם הדעת של השגת אלקותו יתברך פני'ל.

ו. ויצא יידי קריאת-שמע שהיא בחינת הארת פן ותלמוד, על-ידי-זה מאיר הדעת פן ותלמוד, משם מקבל המלכות הפרנסה, וזה בחינת הנאמר בקריאת 'ונחמי ששב וכו' ואכלת ושבעת' הנאמר בקריאת שמע, פי משם נמשך הפרנסה, כמו שכתוב בפאמר הנ"ל, ועל-ידי הפרנסה מאיר הדעת, וזה בחינת היכל הדעת, שהוא בחינת אמת ויציב, וכו', פמוכא פפנות (ירושל' הפרנסה ודעה א. : פיר-עניינים שער קריאת שמע פרק כט. פי על-ידי קריאת-שמע שהיא בחינת הארת פן ותלמוד, משם מקבל המלכות הפרנסה, וזה בחינת הנאמר בקריאת 'ונחמי ששב וכו' ואכלת ושבעת' הנאמר בקריאת שמע, פי משם נמשך הפרנסה, כמו שכתוב בפאמר הנ"ל, ועל-ידי הפרנסה מאיר הדעת, וזה בחינת היכל הדעת, שהוא בחינת אמת ויציב, וכו', פמוכא פפנות (ירושל' הפרנסה ודעה א. : פיר-עניינים שער קריאת שמע פרק כט. פי

הפרנסה בחינת דבר סוף מים

הפרנסה בחינת דבר סוף מים

הפרנסה בחינת דבר סוף מים

ארה חיים

הלכות קריאת שמע הלכה ד

לקומי הלכות

316

”שמע” - בכל לשון שאמרה שומע; שפטר לומר קריאת-שמע בכל שבעים לשונות, פי שנייהם אחר, פי קריאת-שמע בפה, בחינת יחשמצ לאונד, הוא כדי לפרסם אלקותו בפני כל דרי משה פניל, וזהו בעצמו בחינת שמע בכל לשון וכו', דהינו שיכולין לגלות אלקותו יחברך אפלו בכל לשונות הנוים, פי מלא כל הארץ כבודו, וזהו בעצמו בחינת הניל, בחינת השגת דרי משה, בחינת: ”הקיצו ורגנו שוכני עפר” - שלא יהיו מיאשין עצמן, כמו שפסוק שם בפאמו תניל, פי אפלו שגופל לקום שגופל חס ושלום שזה בחינת לשונות הנוים שיהם בחינת כל התאוות רעות וכו', ואף-על-פי-כן יכולין לגלות אלקותו גם שם, בבחינת ”הקיצו ורגנו שוכני עפר”, על-ידי בחינת של, שהוא בחינת קריאת-שמע בפה פניל, בחינת: יחשמע לאונד וכו'. וזהו בעצמו בחינת שמע בכל לשון, פי מלא כל הארץ כבודו ולית אמת פנוי מניה וכו' פניל;

ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

הלכה ד

נגנו קריאת-שמע בנגנה דוקא, וזמן קריאת-שמע של ציה הוא כל הצורה, וזמן קריאת-שמע של שחרית הוא רק עד שיש שעות, ונגנו פה שפכנו ברפת הפאורות בקריאת שמע.

א. עניי ה' התורה בקורב עלי מרעים וכו' בלקומי הראשון (ספן לו), עין שם כל התורה מרשא לסיפא, והובאה לעיל בהלכות ברכות התורה (הלכה א) והלכות פסח (הלכה ט):

והנה בתורה הניל מבאר, ששני הפסוקים של קריאת-שמע שהם שמע, ויברוך שם משהלים בשל על-ידי הרהורי נאוף, עין שם ועל-ידי התורה נמשכין לשמות הדעות לכל אחד מהשומעין וכו', אף כל אחד מקבל את התורה כפי הפלי שלו, כפי תפיסת המחין שלו, שהוא כפי תקון הבוית. וזה הוא כלל גדול, שאי אפשר לטעם אדם להשיג ולתפס בדבורו של הצדיק אם לא שתמן תחלה אות ברית

שניה בחינת קריאת-שמע פניל, ועל-כן זמן קריאת שמע של לילה זמנה כל הלילה, אבל קריאת-שמע של יום אין זמנה רק בשעה מיוחדת עד רביע היום, פי הלילה שהיא בחינת אספקלריא שאינה מאינה, בחינת השגת דרי משה, היא בחינת ההשגה של מלא כל הארץ כבודו, ועל-כן זמנה כל הלילה, אבל היום שהוא פחות יותר, בחינת אספקלריא הפאורה, בחינת השגת דרי מעלה, בחינת איה מקום כבודו, בחינת מרה, ועל-כן שם דימא אין נתגלה אלקותו יחברך כל-כן, ועל-כן אין זמנה כל היום כמו בלילה רק בשעה מיוחדת, פי אז הוא בבחינת איה, ואין נתגלה אלקותו כל-כן בבחינת מלא כל הארץ כבודו, רק בבחינת איה, שהוא השגת דרי מעלה, ועל-כן אין זמנה פי אם מעט, אבל בלילה, בחינת דרי משה, שהוא בחינת מלא כל הארץ כבודו, ועל-כן בכל הלילה פלה הוא זמן קריאת שמע, פי דימא בבחינת דרי משה מגזין אלקותו יחברך, בחינת מלא כל הארץ כבודו, פניל.

ט. פי עקר קריאת-שמע הוא בשביל בחינת דרי משה פניל, כדי לעורר מהשגת שוכני עפר בבחינת (שעיה נו ט): ”הקיצו ורגנו שוכני עפר”, פניל בפאמר תניל, ועל-כן נגנו התורה הסימן של זמן קריאת שמע: ”בשכבו ובקומיך”, פי זה עקר בחינת קריאת-שמע - להתעורר מהשגת פניל, ועל-כן עקר זמן קריאת-שמע של לילה ושל יום, זמן שנייהם הוא מתחלת השכיבה עד הסוף, דהינו עד זמן קומה ביום שהוא בסוף שלש שעות ביום, שפן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות ביום, נמצא, שכל זמן קריאת-שמע של לילה ויום הוא רק מתחלת השכיבה עד הסוף, פי זה עקר בחינת קריאת שמע, כדי לעורר דרי משה מבחינת שנה, לגלות לקם פי ה' עפם, בבחינת: ”הקיצו ורגנו שוכני עפר”, פי מלא כל הארץ כבודו, וזה בחינת קריאת-שמע בפה דוקא, פניל.

ו. וזה שאמרו רבותינו ויל וקדרו שני למוהים מתבת ”שמע”, פי דרשו: ”שמע” - ישמע לאונד מה מה שאמרה מוציא מפיהו (ספן טו), ונס דרשו (ספן טז):

עטר פחית
קריאת-שמע
- לחיבור
מחשבה

לפית
אלקותו
יחברך אפיו
גבל לשונת
החיים

שפן וברוך
שם משהלים
בשל על-ידי
יום התורה
פאור

קונט

ארה חיים

לקונפי הלכות

הלכות קריאת שמע הלכה ר

לקטן הברית בשלמות, ואם כן, זה שלא זכה עדין לקטן הברית, אם כן, חס ושלום, אפס תקוה; כי אינו יכול לקבל שום עצה מהתורה הקדושה מאחר שהמחזין שלו אינם מתקנים על-ידי פגם הברית שפגם, ואדרבא: לא זכה נעשה לו סם מות, (וימא עב:) חס ושלום, כי נצטטר אצלו האור בהפוך לפי פגם הפלים של המחזין שלו, ואם כן מה יפעל בעצם התורה? וכן אפלו פשיטא להצדיק, והצדיק יולה לו תורה ומוסר, מה יעיל לו? אדרבא: יוכל לקבל לו יותר, חס ושלום, מחמת שהפיסת המחזין שלו הם פגומים על-ידי פגם הברית, ואזי אינו יכול לתפס דבורו של הצדיק, רק אדרבא: נצטטר אצלו להפוך בחינתו: לא זכה וכו', פמבאר שם היטב בהתורה הנז' ואם כן נפל פתא בבריא, ומה הועילי חכמים בתקנתן שעוסקין כל ימיהם לתקן נפשות ישראל על-ידי התגלות תורתם הקדושה, ועקר תקון נפשות ישראל הוא להוציאם מפגם הברית, שהיו יסוד כל התורה פלה, פידוע, ואיך אפטר לתקן על-ידי התורה את אותן שפגמו בברית קדשו, מאחר שאין להם ילקת לתפס דבורו של הצדיק וכו', אדרבא: נצטטר אצלם אור התורה של הצדיק להפוך, חס ושלום, בחינתו לא זכה וכו' כנ"ל.

קדש פראמי וכו', ואזי המחזין שלו בשלמות ויכול להבין דבורו של הצדיק וכו'. מי מפי עליון לא תצא מי אם אור פשוט, אך לפי בחינת הפלי המקבל את האור כך נצטטר האור בתוכו, אם הפלי היא בשלמות אזי נצטטר האור לבדכה וימקבל האור בחינתו 'מאורות' מלא וכו', ולהפוך להפך חס ושלום וכו', כי האור הפשוט הפלא מלעיל הוא בחינת קמיון וסמיים, אך לפי בחינות הפלי המקבלים הוא בחינת 'צדיק', שנוצטטר האור לפי בחינת הפלי.

ויפלי - כן פתיב בפלגים (פנוריה כ"ג, ט): "הנה כרוך לקחתי" - **באמין**, "וכרוך ולא אשכחתי" - **בארי**, פי אפלו הלקוחה שהוא אז בבחינת קמיון וסמיים - הוא בבחינת 'ברוך', ראזי לזה, פי הוא הנה רוצה להצטרט לפי בחינת הפלי שלו שהוא בחינת קללה, ולא היה יכול להשיב ולצרוך ולהצטרט לכל לפי בחינתו, וה: "וכרוך ולא אשכחתי", ומפני שהיה בשעת לקוחה בבחינת 'ברוך', ומפני מה, לפי שהעיד עלהם הפתח שהם שכתי יהי, בחינת שמיות הברית וכו', **ע"ז** שם כל זה היטב.

ב וזה בחינת קריאת-שמע בעונתה שהיא יסוד כל התורה פלה. פי עקר יסוד כל התורה פלה היא האמונה הקדושה, שהיא מצות קריאת שמע. כמו שכתוב (תהלים ע"ט, פס'): "כל מצותיך אמונה", וכמו שאמרנו (פסות כ"ג): "בא תבטלון והעמדתן על אחת - 'וצדיק באמונתו יהיה'" (תבטל כ"ג, ט).

פי מבאר לעיל בהתורה הנז'ל, שאין לנו שום תפיסה בהתורה הקדושה פי אם פפי תקון הברית, שהוא תקון פלי המחזין, שאז מקבל האור בבחינת ברכה, בבחינת: 'סם חיים', בבחינת (חושע י"ג, ט): "צדיקים ילכו בם", אבל להפך פשלא תקון הברית עדין, אזי חס ושלום, אינו יכול לקבל האור בבחינת ברכה, ונצטטר האור להפוך, חס ושלום.

ולכאורה לא שקבחת חיי לכל ברעה; כי אם כן מה יעשו תמון עם שורכם אינם בכלל תקון הברית בשלמות? פי וצדיק אנו בכל דור שזוכין

חזרה לתוכן העניינים

ג. **אך** באמת יש בענין זה דברים גנוזים ורבה, וכאשר תבנו מפי הקדוש, פמבאר ברכיו לקטנים

קריאת הצדיק
לקטנים
תורתו נבדח

עפר יסוד כל
התורה פלה
חיא האמונה
הקדושה

(ספר ט, אות ו' וספר כס"ט), שפשיביל זה צריך הצדיק לפעמים להלביש תורתו בכמה בחינות, לפעמים מלביש תורתו בסגוה מעשיות ושיחות חלין, ולפעמים מלביש זאת התורה בתורה אחרת וכו', הפל באפן פדי שיתפלו גם הפגומים לקבל בדרך נפלא התגלות העצות ארך לזכות להתקרב אליו ותברך מקום שחם שם.

ה. **ונעקר** העצה לכל זה, הנעקר הוא האמונה הקדושה, שהוא בחינת שמע ישראל, וברוך שם, פי

על-ידי אמונת שמע ישראל, וברוך שם זוכין להנצל מהדורוהי נאוף פניל, נמצא, ששמע ישראל וכו', הוא בחינת תקון הברית, שהוא תקון המחזין שהם

וימא עבד
שאינו בכל
תבטלון

העקר העצה
חיא האמונה
הקדושה

ארה חיים

הלכות קריאת שמע הלכה ר

לקונפי הלכות

לצער ולקפול אור חורגם בבחינת פרקה ארעיל-פי שלא זכה עדין לתקון הברית, פי אמונה עולה על הכל, פי על-ידי אמונה הוא נגבל בהשם-יתברך ובהצדקים שאמין בהם ובחונתם, ואז הם בעצמם מציינים לו האור לברכה, ומנשכין לו אור מתקן ומצטר בבחינת פרקה מלמעלה קדם שיורד אליו, ואז אין הפלים פגומים שלו יוכלים לקבל האור, חס ושלום, לציור בהפך, פי כבר נצטר האור למעלה בבחינת פרקה.

ו. וזהו בחינת מה שפגום שם בהחזרה הנ"ל על פסוק (פסוקי דבית) כ"ו: "הנה ברוך לקחתי וברוך באתי בבחינת חס ושלום, ואלא אכה ה' אליהו לשמע אל בלעם והפך ה' אליהו רק את הקלה לברכה" (דברים כ"ו, פי נצטר האור מלמעלה בשעת הקליחה בבחינת פרקה, פמבאר שם, וכל זה זוכיו על-ידי אמונה שהיא בחינת קריאת שמע, פי על-ידי קריאת-שמע אמונה, שפאמנים בו יתברך ואומרים: "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד" וכי, ועל-ידיה נכללים באחדותו יתברך, וישקבל למעלה בו יתברך - אז זוכה לציר האור למעלה מלמעלה בבחינת פרקה קדם שיורד למטה, שהיו בחינת פרקה שם פבור מלכותו לעולם ועד, שאומרים פכף אחר קריאת שמע, כדי לציר האור בבחינת פרקה יתברך ומיד אחר שנקבלים באחדותו יתברך, פי אז זוכין לציר האור למעלה יתברך ומיד שפגוש מהשם-יתברך בעצמו קדם שיחזיל ליד לכל העולמות, לציוו שם בבחינת פרקה, ואז פשנצטר למעלה בבחינת פרקה, אז אין פלי המוחין שלמטה אף על-פי שהם פגומין אין יוכלים לקבל האור לציור להפך, חס ושלום, פי כבר נצטר למעלה בבחינת פרקה פנ"ל, שהיו בחינת מה שבלעם לא היה יכול לשנות לציר האור למעלה, חס ושלום, ארעיל-פי שפגיו היו פגומים מאד מאד, פי היה משפע במאות נאור מאד מאד (פסוקי דבית), ארעיל-פי-כן לא היה יכול לשנות לציר האור להפך,

הפלים לציר האור לברכה וכי פנ"ל, וכן מבאר בפניות (פסוקי דבית) קריאת שמע פ"ט) שעקר המוח נמשכין על-ידי קריאת שמע, הינו פנ"ל, פי קריאת-שמע הוא תקון המוחין.

וידי-ידי-על-ידי-האמונה הקדושה שהיא קריאת שמע, על-ידי-יה' יכלים לציר האור לברכה, ואז יוכלים לעסק בחזרה ולקבל עצות מוחזרו של הצדיק האמת, פי נצטר האור לטובה ולברכה על-ידי האמונה הקדושה, שהוא שמעי יברוך שם, שהם בחינת תקון הברית פנ"ל.

ה. פי עקר הוא האמונה פנ"ל, הו בכלליות החזרה, והו בפתיחות בכל דור דור, שצריכין להתקרב לתצדיק האמת שכל דור דור, העקר הוא האמונה, שצדיק לשמע דעתו לגמרי כאילו אין לו שום דעת עצמו כלל, וישפול רק על האמת לאמונה, ומשיר עצמו רק אל האמת שהוא בחינת אמונה ולא ישעה את עצמו, ואז פדיא יפה לקבל עצות קדושות ותקון גדול מהצדיק וחזרו, ארעיל-פי שלא תקן הברית עדין ואין תחת שלו בשלמות. והעקר יסביר את מקומו, וידע זאת בעצמו איך תחת שלו אינו מתקן פראוי מתחת פגם הברית שלו פכי מה שיורד בפשו, ועל-כן הוא צריך לבטל דעת עצמו לגמרי, וכשפא אל הצדיק - יטה דעתו רק על האמת לאמונה. וכן פשעוסק בחזרה - ובטל בכל פעם הערומיות שזכנס בחזרו, ויבמש מהשם-יתברך שיגלה לו נקודת האמת בכל פעם, שידע תמיד בכל את ארץ להתנהג באמת לאמתו. ואם יבוא על דעתו איזה קשיא על הצדיק או על החזרה או על השם-יתברך, יבטל דעתו, ויאמר בלבו: מי אני ומה דעתי ותכחתי שיהיה קשה לי איה קשיא על השלם ברעתי, פי תלא אני ידע בעצמי שדעתי צבוחה ופגומה מאד על-ידי פגם הברית שלא זכיתי עדין לתקן! ויבטל דעתו לגמרי וסמוך עצמו רק על אמונה, ומסר לבו להשם-יתברך ולצדיקי אמת ולחורגתם הקדושה שיוכיחו אותו ברוך האמת פרוצונם, ואז יפה שיאיר לו האמת בכל עת, ויזכה

א-ידי
האמונה
החזרה
יכולים לציר
האור לברכה

צדיק לטוב
דעתו לגמרי
כאילו אין לו
שום דעת
עצמו
כלל

הציר
האור
ממשיכה
בשם
בחינת
בחינת על-ידי
אמונה שהיא
בחינת
קריאת שמע

קס ארע חיים

לקונפי תלכות

הלכות קריאת שמע הלכה ר

כפונתו של ה' (פירוש חיים חיים קריאת שמע פסוק א) שיעירה נקרא אור, ובריאה שהוא למעלה יתה הוא בחינת חשך, מתמת עמק תמישי, מתמת שפריאה גבוה יותר ואין לנו השגה שם על פן נקרא בריאה חשך אצלנו, בחינת: "בורא חשך", אבל יצירה משג לנו יותר, על פן נקרא אור, בחינת: "ויצור אור". וכשאין יכולין להשיג האור, דהינו בחינת בריאה שהיא בחינת חשך, צדין האור בחינת קמץ, בחינת קמץ וסתים, פי אין לנו בו שום תפיסה, ואחר כך פשיינד האור ונצטרך למשה בחינת צדיני - זה בחינת עקר האור, בחינת "ויצור אור" פנ"ל.

חס ושלום, מתמת שהלמיתה בעצמה היה בחינת 'ברוך פנ"ל, שזיה בחינת: "הנה ברוך למחתי וברוך ולא אשיבנה", פי נצטרך האור למעלה במקום הלמיתה בחינת 'ברוך פנ"ל, וזה היה תוף הגם שעשה השם יתברך אז בימי בלעם הרשעי, שהיו אז ישראל בסכנה גדולה מאד, פירוע.

וכמו כן בכל אדם פשיינד בעצמו שמחו אינו בשלמות, פי לא זכה לתקון הברית עדין, וכל מה שייצא ללך על פי חכמתו - יוכל לקלקל יותר, חס ושלום, פנ"ל, על פן עקר העצה היא האמות, שעל ידי האמות עובדים על פל החכמות וכללים בהאמת בעצם, דהינו בהשם יתברך והצדיקים אמתים שמאמין בהם ובהורתם האמתית, ואז על ידי תוף האמות של שעל ידי זה נכלל בהם על ידי זה נצטרך אצלו האור הברכה למעלה, עד שאינו יכול להתקלקל למטה, חס ושלום, על ידי פגם כלי המחו שלו פנ"ל, ואז לא די שאין נצטרך האור למטה להפך חס ושלום על ידי פגם כלי המחין שלו, על ידי פגם הברית פנ"ל, אלא אודכא: על ידי שפמישוף האור מאציר למעלה בחינת ברכה פנ"ל, אזי זה האור המציר למעלה בחינת ברכה מאבר ומחו ומפך הפלים שלו דהינו המחין, וזכה על ידי זה לתקון הברית. וזה בעצמו בחינת מה שפכת רבנו ז"ל בהמורה פנ"ל שאמרת 'שמע' וברוך שם, הם מסגלים לתקון הברית, הנו פנ"ל, פי 'שמע' וברוך שם, שהוא עקר האמות הקודשות, על ידי זה נכללים בו יתברך, ומצויים האור למעלה בחינת 'ברוך' וכו' פנ"ל, ואז על ידי זה נחברו הפלי המחין שלו ונדפכים, וזכים לקבל עצות קודשות אמתיות, ונתקנים על ידי זה, שזיה בחינת תוף הברית שהוא תקון המחין, פנ"ל.

על ידי האמות עובדים על הכלים והאמת הנוכח

פי ענין פנ"ל של בחינת קמץ וצדיני, דהינו מה שהאור שלמעלה הוא בחינת קמץ וסתים וכלשה נצטרך האור פנ"ל, זאת הברכה הוא ככל העולמות וכל המדות, פי אור העולם והמדות שלמעלה היא בחינת קמץ וסתים לגבי העולם והמדות שלמטה, וכשרוצין להמשיך האור מאורו העולם והמדות שלמעלה לעולם והמדות שפתיחו, צריכין לצדין לפי העולם שפתיחו, פי האור שבעולם הברכה מנוח הוא בחינת קמץ וסתים נגדו, אר על פי ששם במקומו בעולם שלמעלה הוא מציר בחינת צדיני, ועל פן בריאה נגד יצירה הוא בחינת 'חשך', מתמת שאין משיגין אותו האור שיש שם, שזיה בחינת קמץ וסתים נגד יצירה.

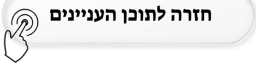
ענין של בחינת קמץ וצדיני וצדיני הוא ככל העולמות וכל המדות

ועקר השכת הלה ממש נמשך מבינת החשך הנה, מבינת קמץ וסתים, פי על השכת הלה אנו מברכין ובורא חשך, פי ממש נמשך החשך, הנו פי הלה קדמה ליום בסדר הבריאה, כמו שפכתו (בראשית א. ט): "ויהי ערב ויהי בקר", על פן בניסת הלה, או כשפתחיל האור והשפך השיף לאותו היום ליד מקום שיווד, אז האור צדין בלי ציור שצדין להצטרך בזה העולם, ומתמת זה אין יכולין לקבלו ולראותו, ומזה נמשך השכת הלה, אבל ביום אז הוא עקר בניסת המחין, ואז נצטרך האור בחינת הציור של האור השיף לזה העולם, ומזה מאיר היום.

הענין של בחינת קמץ וסתים נגד יצירה

ז. וזהו בחינת זמן קריאת שמע, שצדיכין לקרות קריאת שמע בעונתה דיקא, חוץ קריאת שמע של הלה הוא פל הלה חוץ קריאת שמע של יום הוא רק עד שלש שעות, פי מתכ (שענה מה ט. ט): "ויצור אור ובורא חשך עושה שלום" וכו', ואיתא

יצירה וקרא אור וברא חשך ויום ערב ויום בקר

חזרה לתוכן הענינים

ארה חיים

הלכות קריאת שמע הלכה ר

לקונפי הלכות

שיהיה מבטח שהאור יצטר בכחיתת ברכה פנ"ל, שהיה נעשה על-ידי קריאת-שמע פנ"ל, אבל על-פל-פנים בקורא בתורה לא הפסיד, הינו שאחר זמן קריאת-שמע שאז כבר נצטר האור, אז לשקורא את שמע הוא רק כמו קורא בתורה ממש. הינו כמו מי שקורא ועוסק בתורה, שיש בזה שני כחות, זכה שזכה סם חיים, לא זכה וכי' (ויפא עבד,*) פפי מה שזכה לצטר האור לפי בחינת הפלים שלו, כמו כן נעשה עכשו על-ידי קריאת-שמע שלא בעונתה שהוא רק בקורא בתורה, שאירד זכיה שאיצטר האור לבדכה. אבל הקורא קריאת-שמע בעונתה מרובה מאד. שאוכה לצטר האור למעלה קדם שייד למטה, שעל-ידיה נצטר האור מלמעלה בכחיתת ברכה, עד שאין הפלים פגומים של זה העולם וכולים לקבלו פנ"ל, שהיה יסוד כל התורה קלה, פי על-ידיה זוכה לקבל תמיד אור התורה בבחיתת ברכה. על-ידי שפכר תקן כלי הפחין על-ידי הקריאת-שמע על-ידי שייד האור מלמעלה בבחיתת ברכה. ועל-כן קבעו ברכת יוצר המאורות בקריאת שמע, פי עקר קריאת-שמע הוא בחינת ציור האור, שמשם כל המאורות, פנ"ל.

נמצא, שחשבת לילה הוא עדין בכחיתת קדם הצטר של האור שהיה הוא בחינת קמין וסמים. ועל-כן זמן קריאת-שמע של לילה כל הלילה, פי עקר קריאת-שמע הוא לתמן כלי הפחין, לצטר האור לבדכה, וזה נמשך כל הלילה, פי כל הלילה צריכין לצטר האור למעלה בבחיתת ברכה, פי כלילה האור עדין כלי ציור השוף למטה פנ"ל. אבל ביום אין זמן קריאת-שמע רק בתחלת היום בעת שמתחיל להאיר היום, דהינו עד הנץ חממה לרבי' והושע ולתכמים יותר קצת (ברכות עט), הינו שאין זמן קריאת-שמע של יום פי אם בכניסתו שאז נכנס אור יום ומתחיל להצטר למטה, אז צריכין לקרות קריאת-שמע כדי לצטר האור למעלה בבחיתת ברכה קדם שייד למטה פנ"ל, אבל אחר-כך, בשפכר נשלם אור יום ליד למטה, דהינו אחר שלש שעות שפכר האיר היום בשלמותו, אז אין זמן קריאת-שמע פלל, פי כבר נצטר האור למטה ומאי הורה הנה, ועל-כן כבר עבר זמן קריאת-שמע, פי עקר קריאת-שמע הוא לצטר האור קדם שנומרו ליד ולהצטר למטה, שהיה כל הלילה שאז הוא בחינת השוף שנומרו מבחיתת קמין מקדם הצטר פנ"ל, וכן בכניסת היום שאז מתחיל להאיר היום ועדין לא נגמר אור היום בשלמותו, פנ"ל. בחוש, שאור יום הולך ואור עד איזה שעות על היום כמו שפירטוב (פסלי ה, ט): 'וארח צדיקים פאור נגה הולך ואור' וכי', וכל אלו השעות דהינו שלש שעות שהם זמן קריאת-שמע, אז עדין האור של יום יורד ומצטר, על-כן אז הוא זמן קריאת-שמע עדין - לצטר האור למעלה בבחיתת ברכה קדם שנוצטר לגמרי למטה, אבל אחר-כך שפכר נגמר להצטר למטה - כבר עבר זמן קריאת-שמע, פי מאי הורה הנה, פנ"ל.

זכות קריאת שמע בעונת קריאת-שמע על קריאת-שמע פנ"ל - צריכין למטה שייד - צריכין למטה

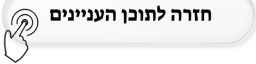
ה **זוהר**: 'תקורא מפאן ואילך לא הפסיד פאדם הקורא בתורה', הינו אר-על-פי שאין לו שכר קריאת-שמע בעונתה, על כל פנים שכר עסק התורה אינו מפסיד, כמו שאמרו ברוחני ז'ל (ברכות עט, ט), הינו אר-על-פי שהתקון של קריאת-שמע כבר עבר, דהינו לצטר האור למעלה קדם שייד למטה כדי

ט **זוהר**: זמן קריאת-שמע של שחרית נמשך עד שלש שעות, פנגד תלת מחין (זהו פנחם שעות של ישיבת שעות, פנ"ל) ועל-כן פשונושך אור יום להצטר למטה - נמשך הצטר שלש שעות, פנגד שלשה מחין שעל-ידם הצטר פנ"ל. ועל-כן כל שחרית - כדי לזכות על-ידי קריאת-שמע של שחרית - כדי לזכות על-ידי הקריאת-שמע לצטר האור למעלה בבחיתת ברכה, כדי לתמן על-ידיה כלי הפחין, עד שהיה האור נמשך ונצטר תמיד בבחיתת ברכה פנ"ל.

זמן קריאת-שמע על שעות, פנ"ל

זוהר בחינת קדשה משלשת שאומרים בברכת יוצר אור, קדשה משלשת היא פנגד תלת מחין: 'חבקה בינה דעת', פדיתע (שער הפניות תורת הנצחיות ט), פי תמותה נקרא קדש' (זהו אדני אטו), ועל-ידי קדשה משלשת

שעות קריאת-שמע על שעות, פנ"ל

קבא ארה חיים

הלכות קריאת שמע הלכה ר

לקנפי הלכות

פמבאר פדברי רבנו ז"ל פמקום אחר (פסיקתא, ועל פן הם שלש שעות פנ"ל. וזהו שאנו מבקשין בהושענות: 'הושענת שלש שעות', שלש שעות' ז"א, פי בהם צריכן ישועה גדולה פדי לצייט האור לבכות, פנ"ל.

וזה בחינת עסק התורה של השם יתברך, שהוא עוסק בתורה בשלש שעות הראשונות של יתברך.

היום, כמו שאמרנו רבותינו ז"ל (בבבא נדה ג, ובלבוארה תמותה הענין מאז, אך שוק אצלו יתברך עסק התורה, הלא כל התורה מאמו תצא, והוא יתברך יודע כל התורה בידיעה אחת ברוב אמת. אך כל זה הוא בחינה נפ"ל, פי מצד רחמי המרביב על ישראל, על-פן הוא יתברך בעצמו עוסק בתורה שלש שעות, פדי להמשיך אור התורה בבחינת ציור לטובה ולברכה מלמעלה קדם שיעד למשה. וזהו בחינת עסק התורה של השם יתברך, כמו שלמשה צריכים לעסק בתורה פדי לברך היין והתלכה, פי מקדם הכבוד עדן האור התורה קמיין וסתים מפתו, וכפי מה שאזכה לברך היין פן מצייט האור לפי החינתו, כמו כן השם יתברך בעצמו, בכבודו, עוסק בתורה לטובה וישראל, לברר וצייט אור העליון מאז, שהוא בחינת קמיין וסתים מפל העולמות, והקדוה ברוך הוא יושב ועוסק בתורה שלש שעות ומצייט האור לברכה. ועל-פן צריף משה ומו דיקא, פי הצייר הוא בזמן דיקא, פי למעלה מהזמן אין משיגין הצייר. ועל-פן נמשך הזמן שלש שעות ראשונות דיקא, פי אלו השלש שעות ראשונות של היים הם זמן קריאת שמע, שבהם מצייין ישראל האור לברכה למעלה קדם שיעד למטה על-ידי מצות קריאת-שמע בעתה פנ"ל. ועל-פן גם הקדוש ברוך הוא יושב אז ועוסק בתורה פדי לצייט האור לברכה ולטובה קדם שיעד למשה, פדי שיהיה במקל להם לישואל לצייט האור לבכות גם כשיעור למטה.

כלי ליד
 פדד אגוס
 פמחפיו - פמחפיו
 תאמ
 תמנוי פאר
 תורה על
 יוד ללית
 תיים
 ותפנים

מקדשין תפלת מחין שהיה בבחינת תפלת הבריית שעקרא קדשה, פי כל מקום שאמה מוצא גדר עונה אמה מוצא קדשה, ותקרא ביה די, ויעל-ידידי זה זכין לצייט האור לברכה, שזהו בחינת קריאת-שמע פנ"ל. וזהו בחינת: לעמותם משבחים ואמרים: ברוך פבור ה' מפרומו, מפרומו דא פתור' פידוע (פיר-ציי-תיים שפת פרק ט, וכמוכא פדברי רבנו ז"ל פתחונה 'אמענתה דעלמא וכי' (פסיקתא, פי אנו ממשיכין האור משרשו העליון, ממקום שהוא קמיין וסתים, ולצייט שם מיד בבחינת ברכה בשלש בחינות הצייר שצריכין לצייט על-ידי השלשה מחין שזהו בחינת שלש קדשות פנ"ל.

עבר תפיר
 תולקות
 תולקות
 שם
 יריאת
 יצירה
 עשויה

פי עקר הצייר בשלשה העולמות שהם: בריאה, יצירה, עשייה. פי אצילות' שם עקר בחינת קמיין וסתים ושם נאמר (תהלים טו ז): 'אלא יגדורך רע', פי אין להקלות אחיה שם כלל, פי שם פלו אלקות גמור, פי תפון יהוה וגרמוי חד ברוך וכי', שם הוא ובעצמו אחר בהם, פידוע (מקוה דור ג, ועל-פן אין שייך שם צייר האור לפי תפול כלל, רק פשמחיל האור לברר לבריאה יצירה עשייה' שם מצטייר האור, פי עקר התחלת הצייר הוא מבריאה, שהיא בחינת ה'ז' (כ"ג) 'בינה דמקנא בכרסא', (בינה מקנה בפסא),

שהיא בריאה' פידוע (על-תיים שעי כב פרק א), ובינה היא בחינת נקוה' יצירה, פידוע (שם שעי ח פרק א), אבל אך-על-פי שהאור הוא בבחינת צייר בעולם הבריאה, אך-על-פי-כן נגדר עולם היצירה הוא בבחינת קמיין וסתים, בחינת חשו, שאין בו שום תפיסה, שזהו בחינת וכוונא חשו' פנ"ל, וכשיווד לצירה שם מצטייר יותר בבחינת אור, עד שיווד וכה למטה בעולם העשייה ששם גמר הצייר. נמצא שעקר הצייר הוא בשלשה עולמות, בריאה יצירה עשייה. פי הצייר הוא בשלשה בחינות, בחינת אור מים נקיע, פידוע (פיר-תולדות יציעה ט, וכנגד כל זה הם בחינת השלש שעות ראשונות של היים, שהם זמן קריאת שמע, פי בהם נגטייר האור, פי הם שלש שעות פנ"ל. כל השלש בחינות הנ"ל. וגם למטה צריכין שצטייר האור בשלשה בחינות שהם: מקום וצייר וזמן,

חזרה לרחוב העניינים

ארח חיים

הלכות קריאת שמע הלכה ר

לקונפי הלכות

322

יצטטר אור התורה אצלנו להפוך, חס ושלום, בבחינת לא זכתי וכי'.

ז'דוה: והאר עינינו - עינינו ידקא, פי העקר תלוי בחיטון העינים, שהם בחינת עיני פנים פנימי לתורה, שזוכין כפי מה שמשפרינן פאות וארץ המלי פנינים, שהיא פארה רעה שפולל הרע של כל השבעין אמין כמבאר בהתורה הנ"ל, ועל-כן עקר הפלפוש שנופה לתלון העינים, לשבר פארה הנ"ל, ולכות לעיני פנים של תורה, בחינת: ז'האר עינינו בתורתך' פנ"ל.

ז'ה שאומרים קדם קריאת שמע של ערבית: ונמשח פדברי תורתך וכי' פי הם היינו וכי' - היינו ידקא, בחינת ריצים לקבל התורה בבחינת חיים, בבחינת: ז'ה נעשית לו חס היים, ולא להפוך, חס ושלום, פי אנו עוסקים עכשו לומר קריאת-שמע ולחד שקו ולכלל באחרותו, שעל-ידיה נזפה שיצטטר אור למעלה בבחינת ברכה וחס וכי' פנ"ל, עד שנופה לקבל גם למטה בבחינת ברכה, בבחינת: ז'כה נעשית לו חס חיים, פנ"ל.

אור חיים
עיונות
תורה תורת
הי פשוט
שכחתי
לכות

ז'הוה פי אם בתורת ה' הפצו ובתורתו וכי' - שצריך האדם שיהיה כל הפצו ומגמת נפשו לזכות לתורת ה', שיצטטר האור לטובה ולברכה כפי האמת פרצונו ויחברו פארות, שזוהי בחינת תורת ה', מה שהשמים יחברו בעצמו עוסק בתורה ומצטר אור לטובה ולברכה. וזוהי ובתורתו י'הא - בהחלה היא תורת ה' ואחר-כך נעשית תורתו, כמו שאמרנו ובתניו ז'ול (בבבא זתי טו.) דהינו שיהיה נעשה תורתו מתורת ה', דהינו שאפלו שפעעשית תורתו, דהינו פשהה מצטר האור למטה - יהיה תורתו נעשית מתורת ה', שיהיה נעשיר על תורתו כמו נעשיר על תורת ה', שהוא בחינת עסק התורה של הקודש-ברוך הוא בעצמו, שהוא יחברו בעצמו מצטר אור פדואי לטובה ולברכה פנ"ל.

כפי חשיבה
אור חס מה
אור חס מה
אור חס מה
אור חס מה
אור חס מה
אור חס מה

ז'הוה שפים: והנה פניו שתול וכי' וכל אשר יעשה יצליח, פי ז'כה שיצטטר האור תמיד לברכה, ועל-כן כל אשר יעשה יצליח פדואי. לא כן הרשעים וכי', פי הם מצטטין האור להפוך וכי' פנ"ל. וזוהי: פי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד - י'דרוך' ידקא, בחינת (חושע די ט): 'ישירים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ורשעים יפשלו בם', שזוהי בחינת (הדים יא, ט): 'ושמחם' - ז'כה נעשית לו חס חיים, וכי' (יפא עכס) שזוהי בחינה הנ"ל - כפי מה שמצטר אור כפי מה שזוכה לתלון כלי המוחין שלו על-ידי אמונה ותלון תבנית, פנ"ל.

לתיאור מכל
תורה תורת
נדרים
שירים
עיונות
תורה

ז'ה שאנו מבקשין קדם קריאת שמע: והאר עינינו בתורתך - שנופה שאר עינינו בתורתו, שנופה לכוון האמת תמיד, להוציא מפל למודי התורה הקדושה עצות ודרכים ישוים לעבודתו יחברו, ולא

יא. ז'הוה בחינת: ז'מן טל ומטר לברכה, שזוהי זוכין על-ידי אמונה, על-ידי קריאת שמע, כמו שאומרים בקריאת שמע: השמרו לכם וכי' וסרתם נעבותם אלהים אחרים וכי' וצטר את השמים ולא יהיה מטר וכי' (הדים יא, טו-טז.) הנו פשוטגמין באמונה - אין מצטטין האור לברכה, ומשם נמשכין כל הקלילות, חס ושלום, שנוקלת לה האדמה פעבור האדם שפגם באמונה, כמו שאמרנו ובתניו ז'ול (מגידו לחס), ואז נצטר המטר, פי אין הגשמים יורדין אלא בכות האמונה, כמו שאמרנו ובתניו ז'ול (פגית חט), שעל-ידיה נצטטר האור לברכה, בחינת גשמי ברכה, בחינת: ז'מן טל ומטר לברכה.

ז'ה בחינת תפורת גשמים ושאלת גשמים, ובין התפורה והשאלה נמשך המטר זמן, פי מתחילין לומר הגשמים פשמינו עצרת (שלת עידו, אור חיים סגן פני מתחילין יחד סעוד א), ותשאלה היא לשוים יום אחר התקופה (סס סגן קוץ סעוד א.) פי בתחלה מוכרין הגשמים לכוון ואין מבקשין עליהם, ואז ממשכין אור השפע של בחינת הגשמים בבחינת קמין וסחים, שזוהי בחינת

השאלה
שמים יום
אחר
תפורה
אחר
שבת
פני
עשית
אור חיים
אור חיים

קבב ארצה חיים

הלכות קריאת שמע הלכה ר

לקונפי הלכות

הנפרה שפוזרין רק גבורותיו, שהוא יתברך יכול להוריד גשמים, אבל אין מציינין עדין האור שאוכל לרד למטה, פי אין מבקשין עדין עליות שגורו ויצטוו, עד השאלה שאז מבקשין שיהיו הגשמים בחינת: וזמן של ומטר לברכה. ועל-כך נמשך זמן בין התורה והשאלה, פי ציור האור צריך המשך זמן פני-ל. וזה בחינת ששים יום אחר התקופה שאז השאלה, כנגד ששים אותיות שבכתבת קבבים שעל-ידיהו נצטייר האור לברכה, כדלוקמן (באת יב).

ענין אשתי
תורת
שארית
משרה
בשרת

יב. וזהו בחינת עשרה בטבת, בחינת השלש צרות שארעו בטבת, שחושב שם בתפליחות: שמת עזרא הסופר, וכתבת התורה יונת בימי תלמי המלך, והחיל חרפו בית המלך. פי כלם הם בחינה אחת, בחינת פגם הנ"ל, הינו שאשה לציר האור לברכה חמת השלש צרות הנ"ל. פי מת עזרא הסופר שהיה פותב ספר תורה, והוא בגדל קדשתו היה פותב הספר תורה כדנשה גדולה והיה מציר האור לברכה כדנא, ועבשו מי יקום בעדנו? ואך מוציאן סופר כזה שאכתוב ויציו לנו אותיות התורה הקדושה בחינת ברכה, עד שכל העוסקים בספר תורה פואת לאיר עיניהם בהתורה, ובגלל יצירו האור לברכה, פי כבר נצטייר לטובה על-ידי הסופר הגדון.

שבת
תורה זבת
יה משע ענין
התקנות
עורא סופר
שאר אור
תורה
לסוד

לא די שאפדנו סופר כזה, שהוא עזרא הסופר שהיה מציר במתיבתו האותיות של התורה לברכה, אף גם בעזרתו הרבים נכתבה התורה ונתי, שהוא התפך ממש מכתבת ספר תורה של עזרא הסופר, מהפך אל הפך, פי הם בנדי מצירים אור התורה להפך על-ידי פתיחתם והעפתתם, שמה נמשך כל האפיקולוסות והפירות של המתקנים והפולוסופים שמהפכים דברי אלקים חיים, ומהפכים דברי התורה הקדושה לאפיקולוסות ופירות שלום. רחמנא לצלן. ועל-כך הם רוצים לתפך את הבנים בלמוד מלאך לבר, כלי פרוש רבותינו ז"ל שבגמרא ומדרשים ואפודות, פי הם רוצים לציר, חס ושלום, אור התורה

פפי פליהם הרעות, פפי מהיהם הפגומים והמקלקלים מאד מאד על-ידי רבוי תאות נאור שהם משקעים פה מאד פמפוסם, ובאשר הם יודעים בעצמם, ועל-כך אינם רוצים שיעסקו בגיהם בגמרא ומדרשים של רבותינו ז"ל שכבר החמילו לציר אור התורה קצת ולפרשה לטובה.

זהו בחינת חרפן בית המלך. פי בחינת המבאש והיו קבבים עוסקים בעבודתם, ועל-ידיהו היו מציירים מאשיכין כל השפעות והפכות, פי היו מציירים האור לברכה. פי הפתים הם מבחינת קמין, בחינת (הקרא יב): 'וקמין הפתו', ויש להם פח על-ידי עבודתם להמשיך האור מבחינת קמין לצירי, לצירו בכחינת ברכה, שהיו בחינת ברכת קבבים שאמרה התורה להם לברך את ישראל, פי הם יכולים להמשיך האור מלמין לצירי לברכה פניל, וכמבאר מזה לעיל בהלכות ברכת התורה (הלכה א) ובהלכות פסח (הלכה ט), ענין שם.

יג. וזהו בחינת הרבות שאומרים קום התפלה, ואז אומרים קריאת שמע. וזה בחינת מה שאומרים לראות ולהשתדל להתקרב לצדיק הגדול ביותר מאד וכל מה שהוא חולה בנפשו ופגום יותר ויותר - הוא צריך צדיק גדול יותר, שיוכל לתקן גם נפשו הפגומה מאד, כמבאר מזה בהתורה מנשרא דספינא (פסל ל). הינו על-פי המבאר למעלה (באת ג), פי הצדיק צריך אמנות גדולה ותכונה תרה לתפן נפשות הפגומים, פי אי אפשר לומר להם תורה בפשיטות כפי מה שהם צריכים, מחמת שפליהם פגומים מאד, וכל מה שיאמר להם - יהיה נפגם ונתקלקל אצלם על-ידי פליהם הפגומים על-ידי פגם הבחינת שלום, פי אין יכולין לתפס דבורו של הצדיק פי אם פפי תקון הבחינת שהוא תקון המחין, שהם הפלים לתפס ולקבל אור התורה והאמת של הצדיק, ובאחר שפליהם פגומים מאד, אם כן מאין יבוא עזרה? על-כך צריך הצדיק להתחבלות רבות מאד להמשיך אור התורה

בית
הפשוט היו
קבבים
שקיים
עבודתם,
משיכו פי
התפלות
והתורה

ציר תפוד
לתיבת
בית מאד
למשרה אור
התורה
התורה
גדול מאד
וכו מאד

ארה חיים

פל-פון, וכשחם ושלום פונגם יותר, איז מגיע הפגום, חס ושלום, בעולם גבוה יותר ונוגים אחרת תקלפות והסטרא אחרא גם שם, ואזי ירדחתו גם פון צמקת יותר, חס ושלום, וכן להלן, חס ושלום. נמצאי, זה שפגם בעולם היצירה ונגים אחרת הסטרא אחרא שם, איז אם ניהי נמשך האור שקמין וסתים מביאה ליצירה פריי שיעצטר פיצירה פנהוג פמדי, לא היה אפשר לו לקבל שום עצה ולשוב אל ה', פי כשיצטרך לצייר האור בייצירה - יצטרך להפוך, חס ושלום, על-ידי הסטרא אחרא והקלפות שנגים להתאחז שם, על-פן בהכרח שיתקרב לצידיק גדול כזה שיש לו כח לעלות לעולם הבריאה שגבוה יותר, ולצייר שם האור טובה ולברכה, ולהמשיך זה האור בבחינת צייר לברכה עד מקומו שגפיל לשם על-ידי הטוא, באופן שלא יגעו בו ידי זרים שהם הקלפות והסטרא אחרא הפאחיין בו, פרי שלא יוכלו להפוך דעתו פון האמת שלא יוכלו לצייר האור להפוך, חס ושלום.

לקונוי הלבנות

324

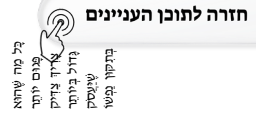
הלכות קריאת שמע הלכה ר

והעצמות הקדושות פדרוך נפלא ונורא מאד, עד שגגיע לאזננו, עד שייכינו פשיטות העצה באמת לאמתו ארץ וצאת מאפלה לאורה.

וְכִי יִהְיֶה זֶה הוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶל, הינו שהצידיק בגדל קדשתו ותקוף מעלתו הרמה למעלה מעלה במקום שאין יד שכל אנושי מגיע לשם, זה הצידיק יכול לצייר האור גם למעלה למעלה במקום שאין יד תקלפות והסטרא אחרא שולטין שם, ואזי יכול להמשיך האור מתקון ומצייר לטובה למטה עד שלא יוכלו פנים פליהם לקלקל האור ולציירו להפוך, אדרבא! זה האור המתקון והמצייר לטובה ונקמן ויפוך פליהם, פי יזכו על-ידי האור הזה לתקון הברית, שהוא בחינת תקון הכלים של האור שהם בחינת המחין פני-ל-העקר אם יזכו להאמין בו באמונתו שלמה, שעל-ידיה הם נקלצין בו ומקבלים מופני האור פפי מה שציירו הוא, מקלצלה עד למטה למטה לטובה ולברכה.

וְכִן פִּשְׁפוּנֵם יוֹתֵר פונגם בעולם גבוה יותר, הוא אר צדיק צדיק גדול וגבוה יותר שיוכל לעלות לעולם גבוה עוד יותר, לצייר שם האור לברכה, ולהורידו למטה למטה יותר למקום שגפיל לשם חס ושלום, וכן להלן, חס ושלום. עד שיש שגפילו פל-פון ופגמו פל-פון עד שפגמו בכל העולמות שלמעלה עד למעלה למעלה, עד אור העליון שהוא בחינת קמין וסתים ממש ששם עקר בחינת קמין, פי הוא קמין וסתים מפל העולמות שלמעלה, וכשפגמו פל-פון גם ירדחם צמקת מאד מאד, עד שיש שגפילו לשאול תחמיו ומתחמיו, רחמנא לצלן, ואז אי אפשר להתקנם פי אם על-ידי הצידיק הגדול במעלה מאד מאד, שיוכל לעלות למעלה למעלה עד אין סוף ולירד עד אין תכלית, והוא יכול לצייר האור גם למעלה מעלה, פי הוא ממשך האור מבחינת הקמין העליון שאין למעלה מופני, שהוא בחינת פתר עליון שהוא למעלה מפל העולמות והפטרות, ומשם הוא ממשיך האור ומציירו שם בבחינת ברכה.

כִּי כִכֵּר וּבִאָר לְעֵל קִצַּת, שמה שהוא בחינת קמין וסתים למטה, למעלה פמדרגה הגבוה יותר הוא בבחינת צייר, בבחינת צייר וכו' פני-ל-ועל-פן הצידיק שהוא גבוה מאד במדרגה גבוה מאד, הוא יכול לצייר כל האורות שלמעלה במקומיהם העליונים שגפיל שגפילנו לבחינת קמין וסתים, פי מדרגתו גבוה מאד. ועל-פן פל מה שהוא פגום ויותר הוא צדיק גדול ביותר שיעסק בתקון נפשו, הינו שצדיק צדיק גדול ביותר שיוכל לצייר האור למעלה למעלה יותר, ולהמשיכו בבחינת צייר ותקון לטובה למטה למטה יותר, ולא יוכלו לצע בו ידי זרים.

חזרה לחובן העניינים

על ידי אפיקו פחות תוכן אקטור לשבט האור פפי שפיר צדיק

כל מה שהוא פנים יותר אר צדיק נודע ביותר שגפילו שפיר

הכל פפי חסם - פי יורד לקמין ולפסוק וכו' לפסוק וכו' לפסוק

לגרש המרה שחורה, שפחה בישא וכי', שמשם תארות נאופו, זה נעשה על-ידי יוסף דיקא, פי הוא היה לו תוספיו עם השפחה בישא, נשגיו' ונהו שפחה גויה, וזהו וקבש יצרו, נמצא שעקר המלהמה עם השפחה בישא הוא על-ידי יוסף הצדיק, ועל-פן הוא דיקא פכה, לגרש בחינת השפחה בישא אפא דערב רבי, שהוא סחול, מרה שחורה, לגרשה על-ידי הדמעות.

דברי יוסף רבינו ז"ל
אין כיוצא
לפניו וצדק
על מלכות
שמים

והיקבב קבב אז על מלכות שמים בקריאת שמע
שפכה זהו מגרש יוסף הצדיק השפחה בישא
על-ידי הדמעות, פי עקר בחינת קריאת-שמע נמשך
מבחינת יעקב - ישראל, בבחינת: "שמע ישראל" -
'ישראל סבא' (וזה דיקא רבי), שהוא נכלל באחריותו
והכפרו, בבחינת "יה אלהינו יה אחד", והכחו יש לנו
בני ישראל כח לקבל עלינו על מלכות שמים וליחד
שמו ודברו בקריאת-שמע בכל יום.

יעקב ויוסף
כחלו יחד
השמה
קריאת שמע

שמע שהיא אמונת שהיה העקר, שעל-ידי זה נכללין בו דיקברו ובהיתקו האמונות והבחונות המורשה, וזוכין לתמשו האור בבחינת ציוו מלמעלה לטובה ולברכה, שעל-ידי זה זוכין אחר-כך שיהמשן הכל, פי זוכין אחר-כך לקבל צוות נכונות, עד שיופנה להשוכה שלמה, שהיה בחינת קרובות הם בחינת שאומרון אחר הקריאת שמע, פי הקרובות הם בחינת השוכה, כמו שכתוב (ישע'א טו, כא): "והתורה עליו" וכי', פי עקר בחינת תקון הקרובות שהוא בחינת פפרת ציונות שהיה בחינת תקון התשובה, זה זוכין רק על-ידי אמונת שהיא בחינת קריאת-שמע, כפ"ל.

הפכה על
יוסף
קריאת
שמים על
יעקב ויוסף
לאחד

טו. **והקבב מבאר** בהתורה הנ"ל, שקריאת-שמע עם דמעות מכניעין מאות נאופו לגמרי, ועל-פן זה שדגול בהרהרותם חס ושלום, צריך לכתוב בשעת קריאת-שמע וכי', עין שם. וזה סוד (באשרי מה, כס): "וידבר על צוארו עור", הנאמר ביוסף כשפא ליעקב, וזאמרו רבותינו ז"ל (הובא בריש"ם שם) שיעקב היה אז קורא את שמע - זה בחינת סוד הנ"ל, בחינת פכה בשעת קריאת שמע, כדי לבטל תאות נאופו, שהוא רע הפולל מכלל ישראל שהיו תלויים בהם. פי יעקב ויוסף פחדו חשיבו, (וזה נמשל בע"פ), ועל-פן הפכיה של יוסף וקריאת-שמע של יעקב נחשב לאחד.

על ידי
קריאת שמע
מקצוה את
התורה

וכ"ל זה היה בשעת פניסת יעקב עם השבעים נפשות לגלות מצרים, שעקר הגלות היה בחינת הנ"ל, מה שאריכים הפשות של בית יעקב להצטרף ולהתנסות בגלות של שבעים אמות ובהאיותיו. שהעקר הוא תארה הפליות שהוה רע הפולל כנ"ל, בחינת גלות מצרים [וכמבאר בהלכות פסח (הלכה ט)]. ועל-פן אז בעת פניסתן לשם - קרא יעקב את שמע, פי על-ידי קריאת-שמע מכניעין זאת התארה.

הפכה לגרש
המרה
שחורה
שמים וצדק
על מלכות
שמים

ויוסף חוסף לבפות על צוארו אז, כדי להשלים התקון הנעשה על-ידי הפכה בשעת קריאת שמע, פי יוסף דרע שהתמא של מצרים גדולה כל-פן, עד שאין די לבטל זממת מצרים שהוא רע הפולל הנ"ל על-ידי קריאת-שמע לכדי, רק צריכין גם לכתוב בשעת קריאת-שמע וכנ"ל. פי עקר הפכה שהוא

קריאת שמע
התורה על ידי
עין שער
על ידי עם
יעקב אביהם

טו. **וזה שכתב** שם בהתורה הנ"ל, ששנים עשר
הבות שבישמע וכויון שם הם כנגד שנים
וכמבאר מזה בהלכות פסח (הלכה ט).

חזרה לתוכן הענינים

קסד

ארח חיים

הלכות קריאת שמע הלכה ה

לקונפי הלכות

עשר שבטי יה. פי עקר קריאת שמע נתגלה עלי ידי עתים עשר שבטי יה, עם יעקב אביהם שפלגל מפלגם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (פסחים נ"ג) על פסוק (בראשית מט א): "ויקרא יעקב לבניו" וכ"י - "שבשש לגלות את הקץ וכי אמר: שמו יש בכ"ם וכי, פתחו ואמרו: "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", פשם שאין בל"ף אלא אחד, ק"ך אין בל"פנו אלא אחד, פתח יעקב ואמר: יברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". נמצא, שעקר קריאת שמע נתגלה עלי ידי יעקב ובניו שפלגל מהם שהם שנים עשר שבטי יה, הינו פנ"ל, פי שנים עשר תבות שבקריאת שמע הם כנגד שנים עשר שבטי יה, פי עקר הקריאת שמע נתגלה עלי ידים פנ"ל. ועל ידי זה הכניעו זממת מצויים, עד שזכו ישראל לצמד בפסיון בצורף בהתאווה הזאת ולצאת מלשם בשלום, ולקבל את התורה בשבועות, בזמנת שבועים פנים לתורה, וכפ"ל.

התורה ה

ענין קריאת שמע בכל יום א"כ ובק"ך

א. **ע"פ מה ששמעתי מפי אדמו"ר ז"ל, ונזכר מזה בלקוטים שאצל המעשיות (שיחות הקדו"ן סיפא א), שאמר, שגזירת הבורא יתברך שמאיר לאדם השלם כלבו אי אפשר לספר להבדיל ועל כן אמר יוד המלך, עליו השלום (תהלים קל"ה ט): "פי אני ידעתי פי גדול ה' וכי", אני ידעתי" דק"א ואך וי"ס, ודחק מאד תבת איד"ל, פי אי אפשר לספר להבדיל כלל. ואפילו האדם לעצמו אינו יכול לספר מיום להבדיל, והינו ההתנוצצות וההארה שמאיר בדתו באיזה יום, אי אפשר לספר לעצמו מיום להבדיל וכי. ונזון זה אי אפשר לבאר פה, ומפל שכן פתח, פי הוא לכל חד כפום מה המשער בל"ה, כמו שפתח (משל לא ט): "נודע בשערים בעל"ה" וכי".**

דבית המדרש יתברך אי אפשר לומר לומר

ככל כמו וכונתו שיקבל על עצמו האמיתה הקדושה מחדש, בבחינת (אבה ג טו): "תדשים לבקרים רבה אמנותיך", וכמו שדושו רבותינו ז"ל: "אשר אנכי מצוה היום" (דברים ו ט) - "בכל יום יהיו בניך כחדשים, שלא יהיו בניך כדיוטגמא שנה אלא כחדשים" (ספרי דברים ט) ועקר מקור זה נאמר לענין קריאת שמע, פי צריך לפשפש עצמו באמיתה ולראות ולקבל על עצמו האמיתה בכל יום מחדש.

זוה בחינת "שמע ישראל" - שמותה לין באלו השתי תבות אמנות יחודי, ולכאורה היה די בקבלת אמנות יחודי לומר רק "ה' אלהינו ה' אחד", שהו העקר, ולמה אומרים מקדם אלו השתי תבות "שמע ישראל"? אך באמת זה עקר שלמות האמיתה, כי כשרוצים להודיע דבר חדש ונפלא, אומרים: שמע נא מה שאזכר ואספר לך חדשות גדולות נוראות ונפלאות, וזה בחינת אלו השתי תבות "שמע ישראל" שאומרים קדם עקר יחודי, שבוה מעוררים את לבו וליכב כל ישראל - שישו אונם וישמענו הטוב מה שמוספין להם חדשות גדולות ונפלאות, בבחינת מה שידשו רבותינו ז"ל (פרכות טו) על תבת "שמע": "השמע לאנודו מה שאמרה מוציא מפיו, הינו הט אנוד ולבו ישמע הטוב מה שאמרה מוציא מפיו, שהוא: "ה' אלהינו ה' אחד". פי אר"ע"פי שאנו חזקים באמיתה מפקר משנים קדמוניות, פי יהוה היא לנו מאבותינו הקדושים, אר"ע"פי"כך אין זה הדבר ישו, חס ושלום, פי באמת הוא בכל יום ויום חדש לגמרי, פי אין יום הזמנה להבדיל, ואי אפשר לספר אפילו לעצמו מיום להבדיל פנ"ל, פי "לגדלות אין חקר" (תהלים קמ"ג ט), וכך חד פפום מה המשער בל"ה צריך להטות אונו בכל יום למה שאומר, פ"י שלא יהיה בעיניו כדיוטגמא ישנה וכי פנ"ל.

מפורסם את קבו ובק"כ כל ש"א"כ - שבו א"ס ושעם היום מה שמוספין להם חדשות ונפלאות

לחידע פדואי ב"כ יום וב"כ ע"ת בנתיב

זוה בחינת "שמע ישראל" - "להודיע לבני האדם גבורותיו", שצריכין להודיע פדואי בכל יום ובכל עת גבורותיו "יעבוד הדר מלכותו", כמו שפיתח (השעה י"ח ט): "אב לבני יודיע אל אמתיך", "יודיע" דק"א, פי נפלאות האמיתה מתחולשת בכל יום וכל.

א"ר"א ב"כ יום וב"כ ע"ת בנתיב

ארח חיים

הלכות קריאת שמע הלכה ה

לקונני הלכות

328

לדפיסי תהינא סיפא ה) שצריכין לפשפש את עצמו וליקפוש את עצמו באמונה הקדושה, עין שם. פי כל אדם באיזה מדרגה שהוא, אפלו בדינוטא התחתונה, יכול להרגיש בלבו אלקותו מחדש אם ישה אונו וליכבו היטב למה שהוא מוציא מפיו.

ג. **זוה** בחינת מה שקבעו ברפת המאורות בקריאת שמע. פי תשם-תפדון מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, (ברפת יוצא אוי, אשכנך תהמה וזרחת ובגוד שזאצת, וגולל אור מפני חשוך וחשוך מפני אור) (ברפת מצוייב צדיכס), והפל בשכיל התגלות האמונה מחדש בכל יום, פפי אותו היום וכפיל, ועל-כן צריכין לומר קריאת-שמע בכל יום ויום ערב וקור, כדי לקבל עליי האמונה מחדש בכל יום פפי אותו היום, פי עקר הדיוש מעשה בראשית בכל יום הוא נק בשכיל זה - כדי לגלות אלקותו בכל יום מחדש עד יצירו אותו כל יושבי תבל וכי.

פשוט
באצות רח
מפני לרפת
אצמות בכל
יום מפרט

והיה בחינת (ברפת יוצא): "שמע" - בכל לשון שאפה שומע, שהם כלל השכנים לשונות שפיהם נאחזים כל התאוות והמדות רעות, פדייע, היינו בכל לשון מלשונות הוים שאפה שומע. פי כל עיניי חול ומחשבות חיצוניות ותאוות והזוהרים שעוברים על האדם - כלם הם בחינת לשונות העובדי פוכבים, פי מלשם הם נמשכין, והזוהרונ רבותינו ו"ל, שפכל לשון שאפה שומע - שתשמע מלשם אלקותו יתברך.

ה. **זוה** בחינת מה שלש שמים עשרה תבות פפסוקי שמע וברוך שם וכי, פנגד שנים עשר שבטים, פמובא וסיפא לוי, וכן הם פנגד שנים עשר חידשים ושמים עשרה שעות היום, פנגד שנים עשר צדופי הדיה (פריעיז היים קריאת שמע פדק חס), פי כל השנים עשר חידשים וכל שמים עשרה שעות היום שהם כלל חזון, וכן כל השנים עשר שבטים שהם כלל פני ישראל כלם בלולים בקריאת שמע, והינו שכל אחד ואחד מפני ישראל, יש לו עשר מחד בשנים עשר שבטים, בארבעים ותשע אותיות שלהם, שהם פנגד ארבעים ותשע אותיות שבטני פסוקים אלו, פמוכא פסיפון תה"ל, וכפי אחיזתו פקדשה העליונה, בשנים עשר שבטי יה - פן מתנגצין לו אלקותו יתברך בלבן. וכן כל הימים והשעות שבלולים בשנים עשר חידשים ובשמים עשרה שעות היום, כלם בלולים באלו השני פסוקים שמע, וברוך שם וכי, וכל אחד פפי אחיזתו בשנים עשר שבטי יה וכפי אותו היום, צריך לקבל עליו אמונתו ויחדו בכל יום ויום מחדש, פי אין אדם הומה לתברו ואין יום הומה לתברו, פכ"ל, ועל-כן אנו מזהרים: בכל יום יהיו בעיניך פחדשים, וכנ"ל.

נמצא, לשוני הטרנשיט שדרשו רבותינו ו"ל על תבת שמעי שקיחם עולים בקנה אחד. פי שומע - שמעי לאוניד מה שאפה מוציא מפיו, וגם דרשו השמע לאוניד מה שאפה שומע בכל לשון: שמע - לענין שפיה לומר קריאת-שמע בכל לשון: שמע - בכל לשון שאפה שומעי, והשניהם עולים בקנה אחד, היינו, שמע - השמע לאוניד מה שאפה מוציא מפיו, ושפיה אוניד וליך היטב בכל יום למה שאפה מוציא מפיו והיה בעיניך מחדש פכ"ל, ואז תוכל לשמע אמונתו ואלקותו יתברך מפל לשונות העובדי פוכבים, פכחינת: שמע - בכל לשון שאפה שומעי, וכנ"ל.

ה. **זוה** בחינת מה שלש שמים עשרה תבות פפסוקי שמע וברוך שם וכי, פנגד שנים עשר שבטים, שמע קריאת פמובא וסיפא לוי, וכן הם פנגד שנים עשר חידשים ושמים עשרה שעות היום, פנגד שנים עשר צדופי הדיה (פריעיז היים קריאת שמע פדק חס), פי כל השנים עשר חידשים וכל שמים עשרה שעות היום שהם כלל חזון, וכן כל השנים עשר שבטים שהם כלל פני ישראל

תפס אוניד
ליכד היטב
בכל יום למת
שפיה
מוציא מפיו

חזרה לחוב העינים

ובל פסוק
כברו חיות
סיפוי אפי
יתברך אפי
בשאל
פחיות

ה. **וכן** אדם צריך לייך זוה וקנים זאת, להשפיל ולהקינו עצמו להכניס בלבו האמונה הקדושה בכל יום מחדש, פי זהו עקר יסוד וכלל כל התורה וכל פן אנו מזהרים: בכל יום יהיו בעיניך פחדשים, וכנ"ל.

יודע פנפשו, אר-על-פיי-כן ה' יתברך עושה את שלן פחסי הדרול והנפלא, פמו שפוחב (תהלים לוי, ה): "לעשה נפלאות גדלות לבדו פי לעולם חסדי", והוא מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, וקרי לעולם פלו בכבודו בכל יום מחדש התגלות אלקותו.

ה. **וכן** אדם צריך לייך זוה וקנים זאת, להשפיל ולהקינו עצמו להכניס בלבו האמונה הקדושה בכל יום מחדש, פי זהו עקר יסוד וכלל כל התורה וכל פן אנו מזהרים: בכל יום יהיו בעיניך פחדשים, וכנ"ל.

מחפוד
וקברו עצמו
לקנים בבו
האמונה
מחפיות בכל
יום מפרט

זכור

במה נחשב

הוא

הוא... (Text describing the concept of 'זכור' and its relation to 'במה נחשב')

במה נחשב

למה אלוהים...

למה אלוהים... (Text explaining the significance of the 'זכור' command)

זכור

הוא

הוא... (Text describing the concept of 'זכור' and its relation to 'במה נחשב')

במה נחשב

למה אלוהים...

למה אלוהים... (Text explaining the significance of the 'זכור' command)

זכור

הוא

הוא... (Text describing the concept of 'זכור' and its relation to 'במה נחשב')

במה נחשב

למה אלוהים...

למה אלוהים... (Text explaining the significance of the 'זכור' command)

זכור

הוא

הוא... (Text describing the concept of 'זכור' and its relation to 'במה נחשב')

במה נחשב

למה אלוהים...

למה אלוהים... (Text explaining the significance of the 'זכור' command)

זכור

הוא

וְאֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה
וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה
וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה
וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה

שבת אחת

וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה
וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה
וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה
וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה

הבטחה:

וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה
וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה
וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה
וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה

שבת אחת

וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה וְאֵלֶּיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה